Nevzat Güngör

Beyaz Mendil

Öykü

EVRENSEL
BASIM
YAYIN

EVRENSEL
BASIM YAYIN

Nevzat Güngör

Beyaz Mendil

Öykü

DOĞA BASIN YAYIN
Dağıtım Ticaret Limited Şirketi
Tarlabaşı Blv. Kamerhatun Mah. Alhatun Sk. No: 25 Beyoğlu / İstanbul
T: 0212 255 25 46 F: 0212 255 25 87
www.evrenselbasim.com - info@evrenselbasim.com

Evrensel Basım Yayın **495**

Nevzat Güngör: Beyaz Mendil

Genel Kapak Tasarım: **Savaş Çekiç**

Kapak Fotoğrafı: **H. Ali Dönmez**

Kapak Uygulama: **Devrim Koçlan**

ISBN **978-605-5315-17-7**

© Evrensel Basım Yayın **2012** - Sertifika No **11015**

Birinci Basım **Mayıs 2012**

Baskı: Ezgi Matbaası Sertifika No: 12142
Sanayi Caddesi Altay Sokak No: 10 Çobançeşme - Yenibosna / İstanbul
T: 0212 452 23 02 - 654 94 18 - ezgimatbaa@mynet.com - www.ezgimatbaa.net

Beyaz Mendil

İÇİNDEKİLER

Beyaz Mendil 9
Burası Değil Afrika Orası! 15
Denizi Hayal Etmeye Çalışan Çocuklar 33
"Bir Varmış Bir Yokmuş..." 33
Çay ve Zeytin 41
Bin İkinci Gecenin Masalı 49
Meşe Ağacının Gölgesinde 57
Asmin 63
En Zor Zanaat 73
Dedem, Ben ve Babam 91
Saatin Taşlaşan Gölgesi 101
Cinler Hangi Dilde Şarkı Söyler? 109
Bulmamak için Telaşla Arıyorduk 119
Büyük, Mavi Bavul 123
Gülümseten Sızı 131
Çığlık 139
Diş Sağlığının Önemi Üzerine 149
İkinci Doğuş 159
Gökdenizde Balıkkuşlar 169
Anlatsam Duyar mısın? 181
Bir Gün Yirmi Dört Saat midir? 191
Dağlar 197
Dağ Çiçekleri Yağıyor Üzerime 203
Yakınlardaki Çok Uzağa Yolculuk 213
Kar Yağışının Durdurulduğu O Gün 217
Soğanın Cücüğü 231

BEYAZ MENDİL

Biti görmüştüm. Masanın üzerinde, ellerimin bir karış ötesinde yürüyordu aceleyle. Görür görmez de benim bitim olduğunu anlamıştım. Yüreğim ağzımda, nasıl da terliyordum öyle! Nurdan öğretmen, temizlik kontrolü yapıyordu. Çok geçmeden sıra bize gelecek ve bakışları bite değer değmez önce bir çığlık atacak, ardından da "Pissss, pissss" diye haykırmaya başlayacaktı. "Uzat elini, sağ elini, birleştir parmaklarını." Dediklerini harfi harfine yapacaktım. Cetveli bütün gücüyle parmak uçlarıma indirecekti. "Pissss, pissss, pissss." Gözlerimden yaş akması umrunda olmayacak, aksine daha çok kızacaktı. "Şimdi de sol elini uzat, birleştir parmaklarını." Cetveli (KATİL) indirecekti. Her şey bir tarafa yüzünü buruşturabildiği kadar buruşturup öyle bir 'pis' demesi vardı ki...

Ben sıranın sol başında oturuyordum, Sinan benim yanımda, onun yanında Kenan, onun da yanında Mahir. Bitim Sinan'ın önündeydi ve heyecanla yürümekteydi. Uzun zaman boyunca kapalı kalmış birisinin dışarı çıktığında yaşayacağı heyecanla.

Mendillerimizin üzerine koymuştuk ellerimizi, bakışlar Nurdan öğretmene kilitlenmişti. Her sabah derse başlamadan önce mutlaka temizlik kontrolü yapar, mendili olmayanları, uzun tırnakları, kulaklarının içinde kir, saçlarında toz, önlük ve yakasında leke, pantolonunda sökük falan bulunanları "Pisss, pis" haykırışları eşliğinde o meşhur cetveliyle dövmeye başlardı. Bu onun için bir ayindi, bizlere biçilen rol asla değişmezdi; kurbandık.

Eşi karakol komutanı olan Nurdan öğretmen, bize dokunmaktan bile iğrenirdi. Bir tek ön sıralarda oturan memur ve birkaç zengin çocuğuna. Dersi onlara anlatır, onlarla ilgilenirdi. Gülümserdi onlara. Bulunduğumuz tarafa bakmamaya çalışırdı. Bazen zorunlu kaldığında dayanamaz ve başını hemen başka yöne çevirirdi. Hani elinden gelse görüntülerimize değmiş olan gözlerini çıkarıp çamaşır suyuna bastırdıktan sonra bol deterjanlı sıcak suda kaç kez üst üste yıkayacaktı.

Bitim, Sinan'ı geçmiş Kenan'a doğru yürümekteydi. 'Dur... Dur... Ne olursun dur' diye bağırdım içimden. Bitimin beni duyduğundan emindim. Kesindi. Yavaşlamadı bile. Hoplayıp zıplıyor, sevinçle yürüyüşünü sürdürüyordu. 'Dur, yoksa çok kötü olacak!' Aldırmıyordu hiçbir şeye. 'Nurdan öğretmen seni görürse...' Korkmuyordu. Sevinçle...

Uzanıp biti alamazdım. Hayır, parmaklarımı dahi kıpırdatamazdım. Beş ay önce, sınıfımıza geldiği o ilk gün temizlik kontrolü sırasında put gibi durmamızı söylemişti.

– Puuuuut! Anladınız mıı?

– Anladık öğretmeniiiiiim.

İkinci gündü, nasıl olduysa babası çarşıda çakmak dolduran Ayşe kıpırdamıştı da, tırnaklarından kan gelinceye kadar dayak yemişti. İlk kez o gün "Pisss, pissss" bağrışını duymuştum, tüylerim diken diken...

Görecekti bitimi, cetvel, aç köpek olup atılacaktı parmaklarımın üzerine.

Bitim, çok önemli bir işi varmış da oraya yetişmesi gerekiyormuş

gibi yürüyordu. Bütün gözler Nurdan öğretmendeydi. 'Dön' dedim bitime. 'Dön... Dön... Yalvarırım, dön...' Yine duymazlıktan geliyordu. Masanın boşluğunda değil de engin bir ovadaymışçasına.

Kaç kez dayak yemiştim, tekrar yiyecektim. "Pisss, pisss" diye haykırıp parmaklarıma indirecekti cetveli. İlk dayağı mendilim yok diye, ikincisini, üçüncüsünü, dördüncüsünü ve beşincisini de... Tırnak aralarım hep kan toplamıştı. Kalem bile tutamıyordum. Ellerim cebimde, mecbur. Her teneffüste tuvalete gidip çeşmeyi açtıktan sonra ağlamıştım. "Pisss, pisss" çığlıkları kulaklarımda, annesini ve babasını öldürmüşümcesine. (ALÇAK CETVEL) Mendil bulmalıydım. Sonunda annemin sandığını açmak zorunda kaldım. Bembeyaz bir bez vardı annem kokan, onu makasla kesmiştim. İki hafta sonra yine dayak yemiştim mendil kirli diye. O akşam tekrar bezi çıkarmış, koklamıştım. Terlikle okula geldiğim için de, mecburen yırtık, ayağıma vuran eski ayakkabılarımı tekrar giymiştim. Sonra da şey yüzünden...

Bitim, hiçbir şeye aldırmayıp yürümeye devam ediyordu, Nurdan öğretmen bizim sıraya yaklaşıyordu.

'Bak dönersen var ya, sana çok güzel şeyler vereceğim. Hadi geri dön. Hadiiii.' Nurdan öğretmen bizim sıraya... Bitim hoplaya zıplaya, hızlı hızlı...

Nurdan öğretmen. (Öğretmenim, canım benim canım benim/ Seni ben pek çok severim/sen bir ana/sen bir baba! Her şey öğrettin bana)

Bitim...

Yüzünde o somurtma, sınıfa girdiğinde ayağa kalkıyorduk. Ön sıradakilere bakarak "Günaydın" deyince, bütün sınıf bir ağızdan "Günaydın öğretmeniiiim" diye cevap veriyorduk. Masasına geçtiğinde yüzünü daha da buruşturuyordu. Önceden hazırlamış olduğu kolonyalı kâğıt mendilleri çantasından çıkarır, masanın üstünü, sandalyeyi, cetvelinin sadece tutacağı tarafını... Yani o gün nelere, nerelere dokunacaksa onları, oraları ağır ağır, büyük bir titizlikle siliyor, teneffüslerde de ön sıralardan iki öğrenciyi masanın oraya nöbetçi koyuyordu.

Bitim, Kenan'ın önündeydi, yürüyordu. Kenan da diğerleri gibi ellerini mendilin üzerine koymuştu, bakışları Nurdan öğretmende. Fark etmemişti, edemeyecekti de. PUTTU. Göz ucuyla bakıyor, soğuk soğuk terliyordum.

'Dön. Söz veriyorum sana, ne istersen yapacağım.'

Nurdan öğretmen hemen ön sıradaydı, her gün okuldan sonra birlikte top oynadığımız, ki kendisi bezlerden yapardı o topları, Cemal'i dövüyordu.

Bitim, Mahir'in iki karış önünde durmuştu!

'Dön... dön buraya... dön diyorum sana. Benim bitim değil misin, neden söylediğimi yapmıyorsun?' Cetvel, Cemal'in parmaklarını yiyordu. Ne yapmıştık Nurdan öğretmene, ne ha? Bunu kaç kez sormuştuk birbirimize. "Bizden nefret ediyor" demişti Ayşe. "Kocası da..." diye eklemişti Mahir. Susmuştuk.

Bitim, öylece durmayı sürdürüyordu.

'Dön diyorum sana kahrolası bit, niye beni dinlemiyorsun?' "Pissss, pisss, pisss, pissss..."

Cemal, ağlamaması gerektiğini bilmesine karşın yine de ağlıyordu. Bitim niye orada durmuştu? Görülmek mi istiyordu?

'Dön, dön, döööönn.'

Nurdan öğretmen öndeki sırayı bitirmiş, bize doğru dönmüştü. Bitim! Nurdan öğretmen yürüyordu.

Bitim, meydan okurcasına... Nurdan öğretmen sıramızın yanında. Kıpırdamıyordu. Çığlık attı, bitim değil, Nurdan öğretmen.

Geriye doğru bir adım çekildi, yine bitim değil, Nurdan öğretmen.

"Pissi, pisss, pisleeeeer... Hepiniz pissiniz. Yaşadığınız yerler... Evleriniz... her şeyiniz... Pisleeeer..."

"..."

Cetvel, Mahir'in kafasını. İştahla... "Pisler, bitlerinizi niye okula getiriyorsunuz... Allah hepinizi kahretsin."

Mahir çokça şaşkın, çokça korkmuş. Cetvel. Nurdan öğretmen. Çıldırmış. Ayşe'ye baktım, bulutların gölgelemekte olduğu gözleri...

Kalktım ayağa, "Öğretmen, o bit benimdir" dedim. Duymadı. Daha yüksek bir sesle. Döndü, titriyordu. Mavi gözlerinde kaç akrep, sayamadım. Önce bite baktı, sonra kafası kanamış olan Mahir'e, ardından da bana.

"Senin mi?"

"He. Benimdir. Benim bitim. Burdan gitti ora." Yanıma geldi. Cetvel kafamı, sonra parmaklarımı yemeye başlayacaktı.

"Pisss, pissss... Daha doğru dürüst iki kelime Türkçe konuşmayı bile bilmiyorsunuz. İki kelime Türkçe... Sizi gidi pisler. Götür at tuvalete, gel. Öldüreceğim seni. Hepinizi öldüreceğim."

Cetvel hâlâ...

"Piss, pissss, piss..."

Kafam kanamıştı. Kulağım. Kan mendilimin, beyaz mendilimin üzerine damlıyordu. Beyazlıkta kaç kırmızı leke?

Bitim öylece durmuş olanları seyrediyordu.

"Al şunu, at tuvalete, hemen geri gel, öldüreceğim..."

Aldım bitimi, tek kelime etmeden attım tuvalete. Döndüm, ama sınıfa girmeye cesaret edemedim.

Kapının önünde dikilip kalmıştım. Birisi konuşuyordu, Ayşe'ydi. Yüzümde kanın ıslaklığı, bastırmaya çalıştığım gözyaşlarım. Kulağımı dayadım anahtar deliğine. "He öğretmenim" dedi Ayşe. "Onun anası altı ay önce öldü. O ve ondan büyük, iki yaş büyük erkek kardeşi tek evdedir. Babası il merkezinde inşaatta çalışır. Ancak pazar gelir eve." Sessizlik. "Piss, pissss... Sana ne... Pisss... Otur, otur bitli. Hepiniz bitlisiniz, hepiniz..."

Bütün cesaretimi kaybetmiştim.

Bir daha dönmemek üzere çıktım okuldan.

Annemi, annemi ne kadar da çok özlemiştim öyle...

BURASI DEĞİL AFRİKA ORASI!

Hayatının en önemli dönemecini yürürken çok ama çok korkuyordu. Ölümüne çekindiği o şey olabilir, ayağı takılıp düşebilir veya hiç hesaba katılmayan başka bir engel de çıkabilirdi karşısına. Belirsizlik, sürekli korku üreten kahrolası bir bataklıktı. Eşeleyip karıştırdıkça olmadık ihtimaller gün ışığına çıkıyor, bu da korkusunu artırdıkça artırıyordu. Uçurumların oluşturduğu dönemeçte kopmak için uygun anı kollayan fırtınalar, eli kulağında tipiler, ezmek için yuvarlanmayı sabırsızlıkla bekleyen kayalar...

Sıkıntıyla yaktı sigarasını. İlk çekişle birlikte yardım istemine olumlu karşılık veren sigara, korkusundan bir parça koparmıştı. Sadık dostuna hem teşekkür etmek, hem de korkusunu daha da azaltmak için bir nefes daha çekti. Tam bu sırada Çağla uzanıp parmaklarının arasından sigarayı aldı. "Canım, kaç kez söyleyeceğim sana; babam on yıl önce bıraktı, kokusu bile onu kızdırmaya yetiyor. İçtiğini bilirse iyi olmaz. Bir keresinde misafirliğe gelen amcam sigara içmekte ısrar edince onunla kavga etmişti. Anlatmıştım ya; babamın böyle bir huyu var işte; herkesin kendisi gibi

olmasını ister, olmadı mı, karşısındakinin durumuna göre ya kızıp bağırır, ya da çocuklar gibi küser."

'Çağla ver şunu' diyecekken suskunluğunu korumayı başardı. Hayranlık dağına sırtını yaslayıp, o pırıl pırıl gülümsemesiyle sigarayı kül tabakasında söndürmeye çalışan Çağla'yı seyrediyordu. Yüreği titredi, Çağla'yla evlenmeme ihtimali bütün ağırlığıyla çökmüştü omuzlarına. Ezen ağırlığı yıkmak için şöyle bir kıpırdadı, bir şey değişmedi ama, aksine ağırlık daha çok ağırlaşmıştı. Emekli hâkim olan Süleyman bey "Kimin nesidir, çağır gelsin bir konuşalım. Sen bizim tek çocuğumuzsun, öyle 'birbirimizi seviyoruz, evleneceğiz' demekle olmaz bu işler," demişti. Çağla da babasının bu söylediklerini, ellerinden tuttuktan sonra yeşil gözlerini gözlerine dikip, "Serdarcığım" diye başlayarak aktarmıştı ona. Mecburen "Tamam" demişti.

Çağla gereğinden fazla ailesine bağlıydı; onların 'yok' dediği bir şeyi kabul etmesi çok zordu. Üç yıllık birliktelikleri boyunca bu tür durumlara çokça tanık olmuş, yaşanan bütün ikilemlerde hep ailesini seçmişti; "Tek çocuklarıyım. Bütün umutlarını bana bağlamışlarken onları nasıl yüzüstü bırakabilirim! Hayatlarını bunca adamış olmaları bile onları çok sevmem için yetmez mi?" demişti bir keresinde. Elbette annesi ile babasını sevmesine bir şey dediği yoktu da, küçük bir kız çocuğu gibi böyle mutlak bir bağlılığı pek de sağlıklı görmüyordu. Bu nedenle evlendikten sonra birçok sorunun yaşanacağını da adı gibi biliyor, ama "olsun" diyordu, "Çağla, her şeye değer. Zaten aşk da emek, fedakârlık ve zorluklara göğüs germek demek değil midir?" İşte bu nedenle akşamki ziyaret hiç olmadığı kadar önemliydi.

Süleyman beye ne söyleyecekti? "Diyarbakırlıyım, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinden bu yıl dereceye girerek mezun oldum." Ama o bunları zaten biliyordu. Çağla kaç kez "Babama seni epey anlattım. Benim demiş olduklarımı tekrar edersin. Hele bir evlenelim, ondan sonra kimi şeyleri sabrımızı kaybetmeden yola koymaya çalışırız" dememiş miydi?

Sigara paketine uzanacakken son anda vazgeçti.

"Siyaset falan konuşursanız, öyle uç şeyler kesinlikle söyleme. Hele Kürt sorununa hiç girme" dedi Çağla azıcık gölgelenmiş olan gülümsemesiyle. Dedesi de hâkimlikten emekli olmuştu babası gibi. Yaklaşık seksen yıl önce İstanbul'dan Ankara'ya göç etmişlerdi. Kökenleri bilmem hangi büyük sadrazama kadar gidiyordu. Ailede birçok da paşa dede falan bulunmaktaydı. Bir keresinde ailesinde tanınmış, önemli mevkilerde bulunmuş olan kişileri saymaya kalkmıştı da, beş-altı dakika sonra dayanamayıp, "Ne bu yahu, aile değil tarih kitabı, kızacaksın ama çok can sıkıcı" diyerek müdahale etmişti.

Akşamki ziyarette konuşma ve hareketlerine son derece dikkat etmeliydi. Anladığı kadarıyla Süleyman bey bir sürü önyargıya sahipti, en kötüsü de kendi düşüncelerini paylaşmayanlara karşı sergilediği tavırdı. Neleri söyleyip söylemeyeceği konusunda da iyice düşünüp taşınmalıydı, gerçi Çağla da kimi şeyleri özellikle vurgulamıştı.

"Hadi ben gidiyorum canım. Akşama geç kalma. Unutma; takım elbise giyeceksin. Kravat meselesini söylemeye gerek yok sanırım" diyen Çağla uzanıp yanağından öptü, sonra da çantasını alıp çıktı kaleden.

Parmak uçlarıyla Çağla'nın öptüğü yere dokunurken, "Takım elbise ve kravat, unutmayacağım" diye mırıldandı.

* * *

Meselenin uluslararası bir kriz halini alacağı aklımın ucundan bile geçmemişti. Hiç unutamıyorum; sendikada oturmuş diğer öğretmen arkadaşlarla her zamanki gibi 'ne olacak bu memleketin hali?' sorusuna biraz da sıkıntıyla cevap aramaya çalışıyorduk. Sana telefon açarak bir şey lazım olup olmadığını sormak gelmişti aklıma, ama ayıp olmasın diye uygun bir zamana ertelemiştim. Bizim Naci hoca "Duydun değil mi Gökhan hoca, Bağlar semtinde oturan Mele Agit diye yaşlı bir amca, kahvede çay içerken öyle birdenbire kararıp zencilere dönüşmüş" dedi. Şaşırdım tabii.

"Nasıl yani, kim, ne zaman?"

"Duymadın mı? Hayret! Bu nasıl sendikacılıktır, bu nasıl duyarlılıktır be kardeşim! Bir de her ağzını açtığında 'Halkla ilişkileri sıkı tutmak gerekiyor' diyorsun."

"Yahu bırak şakayı da nasıl kararmış onu anlat."

"Öyle birdenbire."

"Birdenbiresini anladım da, nasıl, yani hastalıktan mı?"

"Nasılını ben de bilmiyorum, kararmış işte. Rengi değişmiş, siyahlaşmış, zenciye dönmüş."

'Naci hoca kesin şaka yapıyordur' diye düşünmüştüm. Zaten hangi sınıfta derse giriyorsa çok geçmeden öğrencilerin kahkahaları bütün okula yayılıyordu. Ben öyle Naci hocanın ağzından kelimeleri kerpetenle tek tek sökmeye çalışırken bizim Cuma hoca... Cuma yahu, hani bir ara eşiyle binlikte eve gelmişlerdi ya... bıyıklı olan... hani hanımıyla epey konuşmuştunuz... Yok, öğretmen değil. Başörtülüydü, ev kadını... Hatırladın mı? "Hadi gidip bir bakalım" deyince çıktık sendikadan, atladık arabaya... Heyecanlıydım. Öte taraftan hâlâ Naci'nin beni oyuna getirmiş olmasından da kuşkulanıyordum. "Senin dışında bütün Diyarbakır duymuş, ayakta uyuyor, üstelik otel parası da vermiyorsun" diye ikide bir takılmayı sürdürüyor olması da kuşkularımı hep diri tutuyordu. Tıklım tıklım olan kahvenin önünde duran arabadan inerek kalabalığı zor bela yarıp ilerledik. Yaşlıca bir adam ocağın yanındaki masada oturmuş çay içiyordu. Hakikatten de simsiyah olmuştu. 'Bu işin altında bir hinlik olma ihtimali büyük, dikkatli olmalıyım' diye düşünüyordum hâlâ. Sırf ilgi çekmek için kendisini boyamış olabilirdi, ya da başkaları onu boyamıştı, buna benzer bir şey işte. Dokundum eline... Hayır, boya değildi, olsa kesin anlardım. Sonra bir tür cilt hastalığı olabileceği hususu üzerinde durdum. Ama hiç duyulmamış bir hastalık. Yani nasıl söylesem. Bir insan durup dururken kararabilir miydi? İşin diğer tuhaf tarafı da, dökülmüş olan saçları yeniden çıkmıştı, üstelik kıvırcık ve sert... Hani eve geldiğimde gördüklerimi sana anlatmıştım da, ilkin

inanmamıştın. Ne kadar dil döktüğümü unuttuğumu mu sanıyorsun? "Dalga geçme" diyor, başka da bir şey söylemiyordun. Ertesi gün yerel gazetede Mele Agit'le ilgili çıkan haberi sana gösterince bile, "Benim saf kocacığım, bu bir şaka, ya da o tür bir şey" demiştin... Öyle olmadığı ortaya çıktı ama. Aradan beş gün geçmemişti ki biri inşaatta çalışan, diğeri ise hamallık yapan iki yaşlı adam daha karardı. Ardından da bir kadın, sonra da birdenbire sayı arttı. İki hafta içinde Diyarbakır'da siyahileşenlerin sayısı altmışı geçince meselenin ciddiyeti biraz olsun ortaya çıktı. Biliyor musun gerçekten de çok inatçısın. Onca insanın siyahlaşmasına karşın hâlâ kabul etmemek için olmadık bahaneler uyduruyordun... Bırak canım şu 'bilimsel kuşkuculuk' laflarını Allah'ını seversen... Bu dünya üzerinde senden daha inatçı bir kadın var mıdır gerçekten merak ediyorum. Bak hâlâ diretiyorsun canımın içi, kalkıp o nişanlanmamız meselesinde senin yüzünden yaşananları hatırlatmayayım... Neyse... O büyük gazetenin attığı "Güneydoğu'da tuhaf hastalık; Zencileşme" başlığını gösterince biraz inanır gibi olmuştun. Zaten medyanın deyimiyle 'Zencileşme' hastalığına yakalanarak siyahileşenlerin sayısı iki yüzü geçince, Hükümet de acil bir toplantı yapıp Diyarbakır'da karantina uygulama kararı almıştı. Senin eteklerin tutuşmuş, "Hadi istifa edip İstanbul'a dönelim" diye dayatmaya başlamıştın. Valla ne yalan söyleyeyim bazen senin, benim ve çocukların zencilere dönüştüğünü ve asla da normalleşmeyeceğimizi düşününce belli etmesem de ciddi ciddi korkuyordum.

* * *

Üzerinde sadece slip külot olan Serdar, korku ve merakın el ele tutuştuğu bakışlarını aynaya dikmiş, kendini seyrediyordu. Arkasını döndü, başını çevirebildiği kadar çevirip, gözlerini aynadaki yansımasının sırtına dikti. Rahatlamış bir halde eski halini aldı, sehpanın üzerindeki gazeteyi görünce, yüzündeki somurtma misliyle arttı. Büyük, siyah harflerle yazılmış olan başlığı kaç kez okumuş olmasına karşın bir daha okudu, ardından da dayanamayıp haberin geri kalanını.

Kapı mı çalınıyordu, telaşla kaldırdı başını, bir süre artan yürek atışları eşliğinde kulak kabartı.

Hayır, kimse yoktu. Birlikte kaldığı diğer iki arkadaşı memleketlerine gitmişlerdi. Zaten pek gelip giden de olmazdı.

Yeniden aynadaki yansımasına çevirdi bakışlarını. Oldukça dikkatli bir şekilde önce sağ, sonra sol omzuna, karnına, bacaklarının başladığı yere, dizlerine, ayak parmaklarına, külotunu indirdi sonra, döndü, sırtına, bel kısmına ve daha aşağılara baktı, yeniden rahatlamış bir halde külotunu çekip çöktü sandalyeye.

Şimdi akşamki ziyaret için ne götüreceğini netleştirmesi lazımdı. Hayatı boyunca bu tür resmî, sıkıcı formalitelerden hep nefret etmiş, katılmamak için de olmadık bahaneler yaratmıştı.

Ahretlik soruların sorulacağı, kaderini belirleyecek olan ziyarete eli boş gitmesi uygun olacak mıydı?

Eğer bu sorunun cevabı olumsuzsa sorulacak diğer önemli soru; ne götüreceğiydi? Emekli Hâkim Bey Hazretleri acaba neden hoşlanırlardı? Yapacağı en küçük bir yanlışlığa en yüksek ceza kesilebilir, hayatının sonraki yıllarını Çağla'sız geçirebilirdi. Bu gerçek anlamda felaketti. Son üç yıl boyunca hep Çağla'lı bir gelecek hayaliyle yaşamış, kendini buna alıştırmış, tutunmuş, can havliyle sarılmış, böylesi bir şeyin olmayacağı ihtimaline karşı demir kapıyı sımsıkı kapatarak, anahtarı kör kuyunun içine atmıştı (attığını sanmıştı). Sırat köprüsünde yürüyecekti. Elinde düşmemesine hizmet edebilecek bir şey bulunmalıydı. Evet, bulunmalıydı da ne?

"Neee?" diye aynadaki yansımasına sordu? Yansıması 'Ne bileyim?' anlamında ellerini her iki yana açtı.

Aldı telefonu, dokundu tuşa:

– Alo Çağla?

– Ha canım?

– Ya ben akşama geleceğim ya...

– Eeee?

– Diyorum ki acaba ne getirsem?

– Ne mi?

– Hani eli boş gelmek yanlış olacak ya... Yani, yani pasta falan mı getirsem?

– Ah canım, anladım... Sesin ne kadar da kaygılı öyle... Çiçek al... Annem gülleri çok sever... Babam sürekli ona gül alır, o da sever yani... En uygun seçim gül.

– Gül! Hımmm tamam...

– Ama bunu sana söylediğimi bilmesinler... Bir biçimde sorduklarında gülleri sevdiğini söylersin... Özel günlerde, mesela her anneler gününde annene gül aldığını...

'Anneler günü mü?' demek istedi, tuttu kendini. Anneler gününü hiç kutlamamıştı ki... Hayatı boyunca ne özel günlerde, ne de başka bir nedenle çiçek almıştı. Zavallı annesi oradaki diğer anneler gibi o kadar çocuğa onca yoksulluk içinde bakmak için canını dişine takıp çalışmıştı, hâlâ da o yaşına rağmen çalışmaktaydı. Bayramlarda eğer memleketteyse nasırlı ellerinden öperdi, o da, "Allah sana uzun ömürler versin yavrum" diyerek sımsıkı sarılırdı. Orada anneler, babalar ya da buna benzer bir günü pek kimse kutlamazdı ki... İki ay önce doğum günü için Çağla'ya aldığı kolyeyi hatırlayıverdi. O güne kadar ne kendisi, ne de kardeşleri doğum gününü kutlamıştı. Hep sonradan nüfusa kaydedildiklerinden nüfus cüzdanlarındaki doğum tarihleri Ocak ayının biri, yani 1-1 şeklinde başlamaktaydı. Ne zaman gerçek doğum gününü öğrenmeye çalışmışsa annesiyle babası arasında tartışma yaşanıyordu. "Yanlış biliyorsun o ay değil, mayıstı, günlerden de cuma" diye başlardı annesi, babasının her zamanki unutkanlığından dem vurup, daha dün öğleyin ne yediğini bile hatırlamayacağını söyleyerek kendini haklı çıkarmaya çalışırdı. Babası ise aynı suçlamaları annesine yöneltip, kendi söylemiş olduğu ay ve günün doğru olduğunda ısrar ederdi. Tartışma böyle devam edip gider, kahkaha atmamak için kendini zor tutardı.

– Tamam gül, bir demet gül getireyim.

– Gül...

– Unutmam, gül...

– Öptüm.

– Ben, ben daha çok, anlıyor musun, daha, daha, daha, daha çok...

Telefonu kapatıp, aynadaki yansımasına çevirdi bakışlarını, bir süre birbirlerini seyrettiler, ardından da birlikte ayağı kalktılar. Aynı anda uzanıp sehpanın üzerindeki gazeteyi alıp daha önce hiç okumamış gibi büyük bir merak ve korkuyla o haberi yeniden okumaya başladılar. Yansıması sıkıntıyla saçını kaşıyordu.

* * *

Bizimkiler hemen telefonlara sarılarak bıkıp usanmadan bir yolunu bulup Diyarbakır'dan ayrılmamız gerektiğini söylemeye başlamışlardı. Hele annen! Gece-gündüz demeden telefon açıp duruyordu. Hatta bir ara dayanamayıp telefonu yüzüne kapatmıştım da aramızda küçük çaplı bir kavga yaşanmıştı... Ama ne yapayım 'Eğer gelmezsen, kızım senden boşanacak' deyince tutamamıştım kendimi... Dışarı çıkmaya korktuklarından çocukların evde canları sıkılıyor, olmadık şeyler nedeniyle kavga edip, sağı solu kırıp döküyorlardı. Bir sürü kahrolası şey üst üste gelmeye başlamıştı. Hani okullar geçici olarak tatil edilmişti, fırsattan istifade sendikaya daha çok gitmeme karşı çıkıyor, hatta bu nedenle hiç olmadık engeller yaratmaya çalışıyordun ya... O günler çok acayipti, değil mi? Binlerce insan siyahileşmişti... Ama sadece Kürtler... Hâlâ siyahileşme hastalığına yakalanmamış olan Naci hoca "Mele Agit, bugüne kadar duyulmamış bir dilde konuşmaya başlamış" deyince, kalkıp çıktık sendikadan. Sokaklarda zenciler, pardon siyahiler. Bir an Afrika'daki bir ülkede yürüyormuşum gibi hissetmiştim. 'Güvenlik önlemi' adı altında tank ve panzerler sokak başlarını, önemli yerleri tutmuştu. Mele Agit'in evine gidince... Gerçekten de tuhaftı... İngilizce, çat pat Fransızca, bir ara biliyorsun İspanyolcaya da merak salmıştım. Yine de ses kayıt cihazını da yanıma almayı iyi ki de akıl etmişim. Mele Agit'le konuşacak, eğer anlamadığım bir dilde ise sesini kaydedecek, daha sonra da bilgisayardan falan ne olduğuna bakacaktım. Planım

buydu! Mele Agit ne İngilizce, ne Fransızca konuşuyordu. Hani sen de dinlemiştin ya... Dünya üzerinde hiç görülmemiş bir dil... En tuhafı da neredeyse elli yıldır sürekli namaz kılarak oruç tutan, zaten yıllarca imamlık yaptığından dolayı 'mele' diye anılan Agit amcanın namaz kılmayı birdenbire bırakmasıydı. Oğlu söyleyince ilkin inanmamıştım. "Babam son üç gündür sabah ve akşam olmak üzere iki sefer şu bahçedeki ağaca secde ediyor" deyince, gülmemek için kendimi zor tutmuştum. Naci hoca hiç de şaşırmış görünmüyordu. Ağaca tapmaya başlamak da nereden çıkmıştı öyle! Bir de tabii o acayip dil... Mele Agit, eşiyle falan el kol işaretleriyle anlaşmaya çalışıyordu. Yani ne kadar anlaşabiliyorsa işte. Eşine bazı sorular sordum, Naci hoca Kürtçeye çevirdi. O da bizim gibi şaşkındı, yaşananlara ilişkin "Ne bileyim, Allah istedi, öyle oldu" diyordu sadece. Ağaca tapmaya başlayınca, "Mele, kâfir olmuş" diyerek aynı yatakta yatmayı bırakmıştı. Gazeteler, televizyonlar... Hükümet ile diğer partilerin bunun dış mihrakların bir oyunu olduğuna ve Cumhuriyet tarihi boyunca görülmedik bir tehlikeyle karşı karşıya bulunulduğuna ilişkin açıklamalarına ne kadar da kızmıştım... Çok geçmeden diğerleri yani önceden siyahileşmiş on binlerce Kürt de aniden o acayip dili konuşmaya başladılar ya... Medyanın 'Yeni Zenci Dili' dediği o dili kendi aralarında çok rahatlıkla konuşuyor, ama tek kelime de olsa Kürtçe, ek olarak Türkçe bilenler ise Türkçe konuşamıyordu. O dili konuşmaya başlayan kişi diğer dilleri anında unutuyordu. Uluslararası basın da olayı çok yoğun bir şekilde işlemeye başlamıştı ya... Hımmm, hatırlıyorum tabii, hiç unutur muyum, polis ve jandarma aynı gün ama gizlice onlarca siyahileşmiş, o dili konuşan Kürdü gözaltına alıp, önce kaç gün boyunca sabun, deterjanla falan yıkamış, sonra da tek kelime bile olsa Türkçe konuşmaları için olmadık işkenceler yapmış, birkaç tanesinin derisine de asit dökmüşlerdi. Yine Ergani ilçesinde de üç Kürt –içlerinden biri yanılmıyorsam imamdı– zorla camiye götürülüp, namaz kılmaları için dövülmüşlerdi ya... Siyahileşme meselesinin bize bulaşmayacağından yüzde yüz emin olunca hemen komşulara ziyaretler yapmaya, sokaklarda dolaşmaya, gör-

düğün tuhaf şeylerin fotoğrafını çekerek, telefonda İstanbul'daki akraba ve arkadaşlarına ballandıra ballandıra anlatmaya başladın... Hani o son yapılan sendika toplantısına sen de gelmiştin ya... Naci hoca açılış konuşması için kürsüye çıkmıştı. Siyahileşmiş olan Naci hocaya baktıkça kendimi tutamayıp gülüyordum, bu nedenle ayıp olmasın diye başımı önüme eğmiştim. Dudakları... Kıvırcık saçları... bembeyaz dişleri... Beş dakikaya yakın bölge illerinde sendikal mücadelenin önündeki engellere değindikten sonra 'pat' diye birdenbire Yeni Siyahi Dili konuşmaya başladığı o an! Garibim Türkçe, hiç olmazsa Kürtçe konuşmak için uğraşıp didiniyor, ama tek bir kelime bile edemiyor, çuku, miko, şuki gibi acayip sesler çıkarıyordu. Önce ağzını işaret etti, sonra da 'artık bir şey yapamam' anlamında ellerini iki yana açtı. Kısa sürede sendikadaki Kürt arkadaşların hepsi önce siyahileşip ardından da 'Zenci Dili' denilen Yeni Siyahi Dili konuşmaya başladılar. Ankara'daki sendika merkezine durumu uzun uzun yazdım, telefonda da ayrıntılarıyla tekrar anlattım. Öyle ya; ortada önemli bir sorun vardı; bundan sonraki sendikal mücadelenin seyri, örgütlenme biçimi, talepleri ne olacaktı? Haaa! tabii tabii, Hükümetin yaptığı haftalık olağan toplantının ardından Hükümet Sözcüsü yine basın mensuplarının sorularını cevaplamış, "Sözde zencileşme hastalığı uluslararası şer mihrakları ve onların işbirlikçilerinin bir oyunudur. Devletimiz her sorunun üstesinden nasıl gelmişse bu sorunun üstesinden de gelecektir. Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan her vatandaşımız asli unsurdur ve eşittir. Kürtler milletvekili ve bakan bile olabiliyorlar" türü şeyler söylemişti. Karantina devam ediyordu... Doğru, adı karantinaydı, ama isteyen istediği zaman şehre girebiliyorken, isteyen çıkabiliyordu. Bir sürü yabancı gazeteci... Resmî heyetlerin biri gelip biri gidiyordu, kan, idrar, saç, dışkı örnekleri, bilmem daha neler neler... Tam o günlerde aydınlar ortak bildiri imzalayıp yayımlamışlardı... Hani birlikte okumuş ama ne söylemek istediklerini bir türlü anlayamamıştık ya... Meğersem kimse de bir şey anlamamış. İlk bildiriyi açıklamak için sonradan yine bir bildiri yayımladılar, ardından onu da açıklamak için bir

tane daha... Hani öyle devam edip gitmişti ya... Evet, bence de en şaşırtıcı şey; bir gün sabah uyandığımızda Siyahileşmenin Muş, Ağrı, Hakkâri... gibi bütün bölge illeriyle birlikte İstanbul, İzmir ve diğer şehirlere de sıçramış olduğunu öğrenmemizdi...

***

Yaklaşık beş dakikadır kapının önünde bekliyor, bir türlü zile basmaya cesaret edemiyordu. Yeniden gül demetine dikti bakışlarını, güzel görünüyorlardı. Kaldırdı başını, sanki birisi aniden boğazını sıkmaya başlamıştı, açabildiği kadar açtı ağzını, ciğerlerini tıka basa havayla doldurdu. Ellerine, parmaklarına baktı, sonra eğilip pantolonunun paçasını şöyle bir kaldırıp baldırını gözden geçirdi, ardından yaklaşık bir aydır sürekli yanında taşıdığı el aynasını çıkarıp yüzünü uzun uzun inceledikten sonra tekrar iç cebine koydu.

Başını gül demetine yaklaştırıp derin bir nefes aldı, içinde başlayan bahar esintisi, biraz olsun rahatlatmıştı sanki... Çabucak neler söyleyeceği, nasıl davranacağı üzerine daha önceden kararlaştırdığı şeyleri yeni baştan gözden geçirdi...

Tamamdı, hazırdı, yapması gereken şey sadece zile dokunmaktı, kapıyı Çağla açacaktı, içeri girecek, 'iyi akşamlar' deyip gülleri uzatacak, annesine doğru yürüyüp tekrar 'İyi akşamlar efendim' diyerek elinden öpecek, sonra da emekli Hâkim Süleyman beyin... Kısa bir hoşbeş... Yüzünde hafif bir tebessüm, sorulan sorulara, söylenenlere, uzun olmayan ölçülü cevaplar verecek, 'Sigara kullanıyor musun?' sorusuna kesinlikle 'Hayır' diyecek, 'İçki?' sorusuna da 'Arada sırada, yani daha çok özel günlerde efendim' diyerek geçiştirecek, yemekten sonra ise sıra ahretlik soruların sorulmasına gelecekti. İstenilen cevapları verirse Çağla'lı cennet zamanları yaşayacak, çuvallarsa Çağla'sız zamanlara mahkûm olacaktı.

Dokundu zile. Kahretsin; dokunmuş olmak nasıl da telaşlanmasına yol açmıştı öyle. Ayak sesleri!

Aceleyle ellerine şöyle bir göz attı, kapı açıldı. Üzerinde o güne

kadar görmediği, çok ama çok güzel bir elbise bulunan Çağla kendisine gülümsemekteydi. Gülümsemeye gülümsemeyle karşılık vermek istedi, ama başaramadı. Titreyen adımlarla içeri girip "İyi akşamlar" dedi, sesi berbat bir şekilde titremişti, evet kabul etmeliydi, kötü bir başlangıç yapmıştı. Gülleri uzatıp, annesine doğru yürüdü.

"İyi akşamlar efendim."

"İyi akşamlar evladım."

'Evladım' demişti kendisine, bu çok iyiydi. Yüzündeki buzlar çözülmeye başlamıştı sanki...

Süleyman beye doğru çevirdi başını, anında da buzlardaki erime dondu. Neden öyle somurtuyordu? "İyi akşamlar efendim."

"İyi akşamlar."

'Evladım' dememesi kötüydü, öyle uzaktan iş olsun diye elini uzatarak tokalaşır gibi yapmış, sonra kötü bir şey olacakmış gibi elini hemen geri çekmişti. Bütün bunlar moralini fazlasıyla bozmuştu. Çok zor bir ziyaret olacaktı, bu netleşmişti.

Hoşbeş bölümü tahmin edebildiği çerçevede gelişmişti. Çağla'nın annesi daha sevecendi... Babası...

Babası sanki mahkemede hâkimdi de kendisi ise suçlu! Hâkim ve tabii ki hâkim olarak bütün ciddiyetiyle yeni bir yargılamaya başlamak üzereydi. Neredeyse 'yaz' diyecekti katibe, daktilonun gürültüsü kaplayacaktı (mahkeme) salo(nu)nu. 'Yaz! Sanık içeri alındıktan sonra kimlik yoklaması yapıldı. Yargılamaya başlanması için farklı bir engelin olup olmadığına bakıldı ve ilk duruşmanın başlamasına karar verildi...'

Yemek masasına geçildi. Çatal, kaşık ve bıçak! Ama bıçağı kullanmayı gerektiren türde bir yemeğin olmaması iyiydi, rahat bıçak kullanmasını bir türlü öğrenememişti. Ne az, ne çok yedi, ama önüne konulmuş olan her şeyi tadıp ikide bir annesine, "Ellerinize sağlık efendim, çok güzel olmuş, yıllardır böyle lezzetli şeyler yememiştim" diyerek üst üste iltifatlarda bulunurken, her seferinde de

"Sağ ol evladım, afiyet olsun, dur şundan da koyayım tabağına" cevabını alıyordu. Yemek boyunca Süleyman bey çok az konuşmuş, ağır ağır ağzındakini çiğnerken kaş altından kendisini seyretmişti. Bazen şans eseri bakışları karşılaştığında daktilo sesi duyar gibi oluyordu. Sanki ellerinde kelepçe vardı... Hâkim Süleyman bey mahkeme salonunda konuşmaya devam ediyordu: 'Sanık ısrarla suçsuz olduğunu, kötü bir niyetinin bulunmadığını söylerken, var olan bütün deliller, tanıkların ifadeleri ve ilgili raporlar ise aksini belirtmektedir. Sanığın masum olduğunu bunca ısrarlı bir şekilde...'

Kahveler içilirken ahretlik soruları sormaya başladı Süleyman bey. Ses tonu çok ağır bir suç işlemiş mahkûmla konuşuyormuş gibi üstten, sorgulayıcı, hatta biraz dikkatlice dinlenildiğinde öfke yüklüydü. Her sorulan soruya "Anladım efendim" dedikten sonra susuyor, yaşanan o kısa sessizlik anında ne söyleyeceğini çabucak kafasında topluyor, ardından da saygılı bir ses tonuyla tane tane konuşmaya başlıyordu.

"Ailen ne iş yapıyor, yani baban?"

En zor sorulardan biri de buydu. Diyarbakır merkeze bağlı bir köyde hayvancılık yapıyorlardı. Beş-on hayvan, küçük bir tarla, senenin on iki ayı durup dinlenmeden sürdürülen o yorucu çalışmaya karşın kıt kanat geçiniyorlardı işte. Çağla'yla kararlaştırdıkları gibi; "Anladım efendim... Epeyce arazimiz ve koyun sürülerimiz var" diye başlayıp devam etti. Yalan söylemekten nefret ediyordu, ama 'iyi bir amaca hizmet ediyor' diyerek avutuyordu kendisini...

"Türkiye'de son yaşanan olaylar hakkında ne düşünüyorsun?"

Sorulacağından kesin emin olduğu sorulardan biri de nihayet sorulmuştu işte. Suya sabuna dokunmayan, Süleyman beyi memnun edecek, ama kendisini de zeki gösterecek o cevabı dillendirecekken, nasıl olduysa karşısındaki koltukta oturmuş olan Çağla'nın paniklemiş bir halde kendisine kaş göz işareti yaptığını gördü. Beklenmedik kötü bir durumla karşılaştığında olduğu gibi dudak-

ları hafiften titriyordu. Tam o sırada da Süleyman bey gözlüklerini çıkarıp silmeye başlamıştı, fırsattan istifade 'ne var, ne oluyor?' der gibisinden göz etti. Çağla, elini işaret ediyordu. Annesi, mutfaktan meyve tabaklarıyla çıkmıştı. Hemen eline dikti bakışlarını, hayır sağ elinde bir şey yoktu, sol eline... Sol eli! Allah bin kez kahretsin, sol elinin işaret parmağı kararmıştı. Yanlış görmüyordu işte... Kapkara! "Aman Allah'ım" diye çığlık atacakken dişledi alt dudağını, gördüğü şey gerçekti, telaşla işaret parmağını katlayarak sakladı, ama bu sefer de yüzük parmağı siyahlaşmaya başlamıştı! Onu da avucuna doğru katlayıp saklamak isterken diğer parmaklarının da kararmaya başladığını gördü. "Allah kahretsin, Allah kahretsin" diye kendi içinde tekrarlayıp duruyordu. Çok geçmeden sağ eli tümden kararınca, hemen ceketinin içine sakladı.

"Anladım efendim..."

Süleyman bey gözlüklerini takmış soluk, mavi gözlerini kısarak ona dikmişti. Daktilo sesi...

Bileklerinde kelepçe varmış da sıkıyor gibiydi... Daktilo sesi... 'Yaz! Sanığa olay mahallinde ne aradığı yeniden soruldu. Sanığın bu soru karşısında paniklediği, hatta terlemeye başladığı görüldü. Sanığın bu kadar açık psikolojik tepkiler sergilemesi...'

"Türkiye'de özellikle son süreçte yaşananlar... Öhü... Öhü öhü... Yani..."

Kekeleyerek karıştırıyor olması çok kötüydü. İpin ucunu bir kaçırırsa... Hayır, kesinlikle panik yapmamalıydı. Dişlerini sıkıp biraz daha soğukkanlı davranabilirse kader anlarını istediği biçimde yönlendirecekti. Kararma belki de sağ eliyle sınırlı kalırdı. Öyle olması gerekiyordu. Öyle olmalıydı. Tersi bir durum yaşanırsa bu mahvolması anlamına gelecekti. Daktilo sesi... Daktilo... Daktilo sesi... 'Yaz! Sanık soruya cevap vermek isterken iyice panikleyerek kekeledi, sonra da tutup sustu. Yüce adaletin pençesinden kaçılmayacağını anlamış olan sanık, suçluluğunun yarattığı şaşkınlıkla... Adaletin kılıcı... Türk Ceza Kanununun... Anayasamızın...'

Çağla yine bir şey söylemeye çalışıyordu, yüzünde dehşet!

"... Kuşkusuz sorunların demokratik sınırlar içinde çözümü çok önemliyken, bu sınırların uluslararası standartlar ölçüsünde genişletilmesi de takdir edersiniz ki..."

Çağla, hâlâ bir şeyler söylemeye çalışıyordu. Annesi elma soymakla meşguldü.. Bileğinde kelepçeler... Daktilo sesi... Hâkim Süleyman bey konuşmaktaydı: "Yaz! Sanığın yüce adaleti aldatamayacağı gerçeğini anlaması nedeniyle... Ceza yasamızın ilgili maddeleri ve Anayasamızın başlangıç ilkeleri doğrultusunda... sanığın..."

Sağ eline baktı, 'Olmaz, kararmaya devam ediyorum' diye haykırdı içinden. "... Yani demokratik kültür olgusu... şey... Yani kültür..."

Sıcaklık birdenbire çok ama çok yüksek bir dereceye çıkmışçasına terlemeye başlamıştı. Hemen sağ elini de ceketinin cebine sakladı. Kara elleri görünmüyordu artık. Hâkim Süleyman bey yüksek bir yerde, yani mahkeme kürsüsünden aşağıya bakar gibiydi... Daktilo sesi... Bileklerini sıkan kelepçe... 'Yaz! Anayasamızın... Sözde özgürlük... Sözde azınlık hakları... Sözde eşitlik... Sözde insan hakları... Sözde Kürtçe, sözde sanık...'

"Birlik, bütünlük olgularının önemli olduğu ortada, lakin..."

Çağla'nın gözlerinde büyüyen deprem... 'Yoksa, yoksa yüzüm de mi kararıyor?' diye bir kez daha haykırdı içinden... Hemen ardından 'panik yapmamalıyım, panik yapmamalıyım' diye kendisine yalvarmaya başladı.

"Sorunun tarihsel bir boyutu olmakla birlikte... yani... sorunun tarihsel..."

Çağla elleriyle yüzünü kapatmıştı... Yoksa ölümüne korktuğu o şey sonunda... Annesi "Aaaa!" diye şaşkın bir çığlık attı, elindeki çatal yere düşmüş, yarı dişlenmiş olan elma dilimi halıda yuvarlanmaktaydı. Uzanıp aynayı ceketinin iç cebinden çıkarabilse... Bu arada konuşmasını da sürdürmeye çalışıyordu:

"... Uluslararası güçler de denkleme dahil edildiğinde... Yani... Güncel siyasi konjonktür...

Kronikleşmiş sosyal siyasal çelişkilerin yarattığı zehirlenme...”

Kıvranıyordu, aynayı cebinden çıkarabilse... Daktilo sesi sanki daha bir artmıştı... Bileklerini sıkan görünmeyen kelepçe... Mahkeme Heyeti kendi arasında bir şeyler konuşuyordu.

“Sen... Sen kararıyorsun” diye bağırınca Çağla’nın annesi, mecburen sustu. Korktuğu şey en olmadık zamanda ortaya çıkmakla kalmamış, çabucak tamamlanmıştı da!

“Demek sen de o zencilerdenmişsin ha! Çağla kızım, Serdar’ın onlardan olmadığını söylemiş, üstelik de yemin etmiştin.”

Sırat köprüsünden aşağı düşmüştü. Simsiyah olmuş elini cebine atıp aceleyle çıkardı aynayı ve bakışlarını yansımasına sapladı. Evet, kapkara olmuştu, saçları kıvırcıklaşmış, dudakları kalınlaşmış, göz akları daha bir beyazlamıştı. Artık geri dönüş yoktu kendisi için. Yıllardır batıda yatılı okullarda, ardından da üniversite okumuş, sadece yaz tatillerinde iki üç aylığına uğramıştı memlekete, kararmayacağına dair var olan inanca dört elle sarılmış, büyütmek için elinden geleni de ardına koymamıştı.

“Vay zenci vayyyyy!”

Bu sözleri Süleyman bey idam hükmünü açıklayıp kalem kırdığı hâkimlik günlerindeki ses tonuyla söylemişti. Çağla hıçkıra hıçkıra ağlıyor, annesi ise “Aman Allah’ım, aman Allah’ım” diye tekrarlayıp duruyordu.

Ne yapabilirdi ki?

Düşmüş olanlar sırat köprüsüne tırmanarak yeniden yürüyemezlerdi... Tek bir kelime bile etmeden kalkıp koşarcasına çıktı evden.

Başını önüne eğmiş bir halde yürüyordu sokakta. Gazete ve televizyonların söylediği biçimiyle, ‘Zencileşme’ hastalığının bölge illerinin sınırları dışında görülmekle kalmayıp, oldukça yaygın bir hal almış olduğunu okuduğunda kendisi için cehennem azabı başlamış, korkusunu bastırmak için her şeyi yapmıştı. Ama... ama...

Durağa adım atmasıyla birlikte bineceği belediye otobüsünün gelmesi de bir oldu. Aşağılayan bakışlara aldırmayarak bindi otobüse, oturdu boş koltuğa, elini kıvırcık, sert, keçe gibi saçlarına götürdü... Otobüsün hareket etmesini bekliyor, ama beklediği şey bir türlü olmuyordu. Başını kaldırınca daha bir beyazlaşmış gibi görünen şoför ve iki yolcunun yanı başında durduğunu gördü, elini hemen çekti saçından. Ne olacağını anlamıştı.

"Ulan zenci in otobüsten... Sadece beyazlar binebilir" dedi şoför, kireç beyazlığındaki yumruklarını sıkmıştı.

"Ben de beyazım, yani beyazdım" diyecekti ki, bu sözleri söylemenin ne kadar saçma olacağını anladı. Siyahi, yani medyanın kullandığı biçimiyle zenciydi işte! Bu gerçekliği nasıl inkâr edebilirdi ki? Örtülü, maskeli, yalanlarla, korku ve her türden baskıyla yaratılmış olan o perde yırtılmış, farklılık en keskin biçimiyle ortaya çıkmıştı işte...

Kalkıp indi otobüsten, eve kadar yürüyerek eşyalarını toplayacak, sonra bir daha dönmemek üzere memleketine gidecekti.

* * *

'Dünya üzerinde bütün Kürtler siyahileşecek' dediğimde bana nasıl da şiddetle karşı çıkmıştın, hatırlıyor musun? Oysa artık olayın öyle gelişeceği çok açıktı. Büyük şehirlerde, özellikle İç Anadolu ve Karadeniz illerinde siyahileşmiş Kürtlere yönelik uygulanan şiddet karşısında ne kadar da kızmıştık... Bir dalga gibi başlamıştı, önü alınamıyordu, alınmak istenmiyordu aslında... Gerçi hâlâ da devam ediyor ya... Sonra Batı illerinden Diyarbakır'a falan yoğun bir göç başladı... O zaman da sana söylemiştim; bu göç çeşitli çevrelerce de kışkırtılmaktaydı, nitekim bazı şeyler çok geçmeden ortaya çıktı... Tabii, hatırlamaz olur muyum? Halil hocalara gitmiştik. Ben 'Gitmesek daha iyi olur' demiştim de ısrar etmiştin, fotoğraflarını falan çekecek, İstanbul'a döndüğümüzde arkadaşlarına anlatacaktın. Her gördüğümüzde şaşırıyordum, yine şaşırmıştım. Ateist olduğunu açıkça söylemiş, öyle de davranmış olan Halil hoca, karısı ve dört çocuğunu da yanına alarak komşu evin bahçe-

sinde diğerleriyle birlikte ağaca tapıyordu. "Büyük ihtimalle kökeni neolitik döneme ait bir inanış şekli" diye kulağıma fısıldamıştın. O tuhaf ayin bitince, el kol hareketleriyle bizi eve davet etmişlerdi. Ne ben Halil hocanın konuşmaya başladığı o tuhaf siyahi dili anlıyordum, ne de o tek bir kelime de olsa Türkçe... Fırsat buldukça kaçak bakışlarla sizi seyrediyordum; işaretlerle ne güzel anlaşıyordunuz öyle, hatta arada kahkaha da atıyordunuz. Siz kadınlar var ya... Evet, çocukların durumu daha bir komikti. Eskiden neredeyse günün büyük bölümünü birlikte geçiriyorlardı, Halil'in çocukları zencileşince, pardon siyahileşince... Nasıl da ürkek bakıyorlardı öyle birbirlerine... Sonra bizimkiler çekingenliklerini biraz olsun üzerlerinden atınca onların kıvırcık saçlarına, siyah derilerine dokunmaya başladılar... Emekli generalin dünkü konuşmasını dinledim tabii. "Kürtlerin Afrikalı bir kabilenin devamı olduğu ortaya çıktı, hepsini Afrika'ya geri gönderelim" diye bas bas bağırıyordu... Hayret! Bu çağda bu zihniyet. Bugünkü gazetenin 'İstanbul'da zencilere linç furyası' başlıklı haberini de... Diyanet İşlerinin Cuma namazında hutbe olarak okutulacak din kardeşliğinin önemini anlatan o bildiri de elime geçti! Valla fazlasıyla acayipti bence... İyi de tek bir Kürt bile camiye gitmiyor ki... Avrupa ve öbür ülkelerdeki Kürtler de siyahileşince... Tuhaf tabii... Hükümet ve diğer devlet organları büyük bir komployla karşı karşıya olduklarını bıkıp usanmadan tekrar ederlerken, siyahileşmiş olan Kürtler ise kendi aralarında Yeni Siyahi Dille oldukça ciddi bir şeyler tartışıp duruyorlar... Sanki çok büyük bir fırtına kopacak gibi.. Hâlâ sürecin şöyle bir tarafı da var: Hani düşünürün biri, "En büyük zulüm; eşit olmayana eşitmiş gibi davranmak, öyle olduğu noktasında da ısrar etmektir" demişti ya, hiç olmazsa eşitsizlik durumu bütün çıplaklığıyla görünür kılındı... Dedim ya; ortada uluslararası bir kriz var, ve tam anlamıyla kördüğüme dönüşmüş durumda...

Hatta tarihte görülmüş olan en büyük kördüğümlerden biri. Çözüleceğine inanıyor muyum? Çok zor bir soru... Ne desem ki... Keşke çözülse... Yani umarım ki çözülmesi için elimizden gelen her şeyi yapacağız. Yoksa... yoksa...

DENİZİ HAYAL ETMEYE ÇALIŞAN ÇOCUKLAR

"Bir varmış bir yokmuş..."

'Bir varmış bir yokmuş'un ne demek olduğunu bilmiyor musunuz? Türkçe masallar hep böyle başlar ya... Bir varmış bir yokmuş'tan sonra birkaç şey daha söyleniyor ama unuttum. Neyse, devam edeyim... Bir varmış bir yokmuş, bir deniz varmış... Deniz işte... Bizim Zap nehri var ya, onun gibi on taneyi yan yana getirin... Yok yok, yirmi taneyi... Hah, işte o kadar geniş bir su... Ayrıca da derin... Çok derin... Denizin dibinde bir de midyeler varmış... Midye ne mi? Masal kitabında resmi vardı, keşke yanımda olsaydı da size gösterseydim... Midye siyah bir şey... Tam siyah değil, alacalı, biraz kahverengi gibi... Evet aynen buna benziyor... Ama o kabukları olan canlı bir şey, üstelik kabuklarını açabiliyor da... Yok, bu canlı değil ki, baksana demirden, parmağımla vurunca nasıl da ses çıkarıyor, duyuyor musunuz? Midyenin kabukları... Denizde başka şeylerle birlikte ayrıca küçük balıklar da yaşıyormuş. He, aynen Zap'ta yakaladığımız balıklar gibi, ama onlar renkli. Her

renkten yani... Yeşil, mavi de oluyorlar tabii, o resimli kitapta... Bu küçük balıklar çok yoksul olduklarından açlık çekiyorlarmış, giyecekleri yokmuş, ev kiralarını da veremiyorlarmış. Yaşlı midye bu küçük balıkların mahallelerine yakın bir yerde yalnız yaşıyormuş... Küçük balıklar bir parça olsun ekmek bulmak için özellikle büyük balıkların kapısını çalıyor, ama elleri boş dönüyorlarmış. Her gün böyle... Çocuk balıklar aynen bizim gibi zayıflarmış... Yaşlı midye bekliyormuş ki kendi kapısını da çalıp iki çift güzel laf söylesinler... Fakat küçük balıklardan biri bile yaşlı midyenin kapısını çalmak gibi bir şey yapmıyormuş. Bizimki bakmış kimse uğramayacak, çekinerek de olsa bir balığın yanına yaklaşmış ve "Size yardım edebilirim, ama biraz sabırlı olursanız" demiş. Balık buna çok gülmüş, "Senin iki kuru kabuğundan başka neyin var ki?" demiş. Bu sözlerin karşısında midyenin kalbi çok kötü kırılmış tabii. "Zamanı geldiğinde size göstereceğim" diyerek yürümüş evine doğru. Günler, aylar, yıllar akıp gitmiş, küçük balıklar daha çok yoksul düşmüş... Buna karşın hiçbir balık bırakalım midyeyle konuşmayı, selam bile vermiyormuş. Bir gün midye demiş "Toplanın başıma... toplanın, toplanın. Yoksulluğunuzu, açlığınızı bitireceğim." Sırf meraktan toplanmış balıklar. "Sizi yoksulluktan, açlıktan, sefaletten kurtaracağım" diye tekrarlamış midye. Tabii küçük balıklar ona kahkahalarla gülüyormuş. Aldırmamış hakaret ve kahkahalara yaşlı midye, kabuğunu yavaş yavaş açınca göz kamaştıran bir ışık sızmaya başlamış. Tam açtığında ise balıkların bir teki bile gözlerini aralayıp ona doğru bakamamış. Işıl ışılmış çünkü. Sanki güneş suyun içinde parıldıyormuş. "Alın" demiş, "Alın size inci. Dünyanın en büyük incisi... Götürüp satın ve yoksulluktan kurtulun." Balıklar yaşadıkları şaşkınlığı üzerlerinden atınca, yaptıklarından dolayı özür üstüne özür dileyip, çokça da utanarak almışlar inciyi. Sevinç içinde, şarkı söyleyerek götürüp satmışlar sonra. Bu arada yine yalnız kalmış olan yaşlı midye de bir daha geri dönmemek üzere çıkıp gitmiş. Yoksulluktan, açlıktan kurtulan balıklar onu çok aramış, ama bulamamışlar...

Baran, susup bakışlarını siyah, demirden, acayip bir şekli olan

şeye dikti. "Yaaaa, anladınız mı, işte böyle!" deyip çevirdi o şeyi, ardından da kulağını yapıştırdı. Mazlum, Mahsun, Mehmet, Ali, Kerim, Cano, Azad, Özgür ve Cumo hep bir ağızdan konuşmaya başlayınca, Baran kaşlarını çatıp, işaret parmağını dudaklarının önüne götürerek "Şişşşşşt!" dedi. Çok geçmeden de çocuklar birer ikişer meraklı bakışlarını ona dikip sustular. Kulağını iyice yapıştırdı elindeki siyah, demir şeye; sanki bir ses duyuyordu da anlamak istiyormuş gibi gözlerini kısıp alnında kırışıklıklar oluşturmuştu.

"Bir şey mi duydun Baran?" diye heyecanla fısıldadı Cano.

"Şişşşşşşt!"

"Ne duydun, ne duydun?" "Şiişşşşşt!" "Söylesene yahu." "Şişşt!"

Kerim, uzanıp Baran'ın elindeki o şeyi alacaktı ki, son anda kaptırmaktan kurtarıp, "Yok, bir şey duyar gibi oldum, ama yanılmışım," dedi.

"İçinde altın mı vardır?" diye sordu Azad.

"Vardır" dedi Cumo.

"Olmaz mı!"

"Belki de daha değerli bir şey" diye sevinçle söylendi Mazlum, sonra da düşmek üzere olan pantolonunu tutan ipi daha sıkı bağlamaya girişti.

Kerim, birden atılıp Baran'ın elinden o şeyi kaptı ve sallamaya başladı, "Vallahi var, bir şey var işte, vaaaar. Aynen o yaşlı midye gibi... Sakın inci olmasın?"

Sado, onlardan on-on iki metre uzakta, çöplerin yutmak üzere olduğu tepeciğin en yüksek yerinde çömelmiş, askeriyeye ait çöplükte her nasılsa buldukları şeyle oynayan çocukları artan bir imrenmeyle izliyordu. Kirli, yırtık gömleğinin koluyla burnunu sildi, bütün cesaretini toplayıp, bir kez daha "Benim babam İzmir'de denizden midye çıkarıp satıyor" demek istedi, yapamayıp sadece iki-üç kez öksürdü.

"Bu şeyin içindeki inciyi çıkardık mı ne yapacağız?"

"Ne incisi, belki de altındır?"

"Ya paraysa?"

"Altındır!"

"Paradır, kesin paradır!" "Hiç de değil, incidir!" "Daha değerli bir şey de olabilir." "Oğlum, daha değerli ne olabilir ki?" "İsmini bilmiyorum, ama mutlaka vardır."

Cano'nun bakışları eline bulanan çöplük tepelerinden birini karıştırırken bulmuş olduğu, ama onca uğraşmasına karşın bir türlü açamadığı paslı konserve kutusuna ilişince tutup fırlattı mümkün olduğu kadar uzağa. Kirli parmaklarıyla kıvırcık saçlarını kaşırken, "Diyorum ki para çıktı içinden, ne yapacağız?" "Para?"

"He, çok para ama."

"Para!"

"Ya içinde para yoksa!"

"Yahu mesela, diyelim ki para çıktı?"

Sado, çömelik halde sevinç ve heyecanla bağrışan çocukları seyretmeyi sürdürüyordu. Şehre taşınmalarının üzerinden iki hafta geçmişti, ilk defa amcasıyla birlikte kaldıkları iki gözlü evden bu kadar uzaklaşmıştı. Tekrar "Benim babam hâlâ İzmir'de denizden midye çıkarıp satıyor" demek istedi, ama yapamayınca kızdı kendisine, zor bir şey değildi ki, ağzını açıp, "Benim babam İzmir'de denizden midye çıkarıp satıyor" diyecekti. Öksürdü, bu sefer söyleyecekti, tekrar öksürdü, boğazında bir şey kalmıştı sanki. Birden, "Eğer para çıkarsa o şeyin içinden, top alın" demenin daha doğru olacağını düşündü. Heyecanlanmıştı. Haykırırcasına "Para çıkarsa top alın" dedi, ama hemen ardından da öyle bağırmış olması karşısında utanıp büzüldü.

Çocuklar şaşkınlıkla ona dönmüştü. "Kimsin sen?" diye sordu Baran.

"Sado'yum."

"Sado?"

"He... Köyden geldik."

"Sizin de mi köyünüz yakıldı?"

"He."

"Ne zaman geldiniz?"

"İki hafta önce..."

"Eviniz nerede?"

"Aha şu aşağıda."

Soru sormaya devam etmesini, ardından da 'Gel bizimle oyna' demesini bekliyordu, ama Baran konuşmayı yarıda keserek diğer çocuklara dönmüş ve, "Bu şeyin içinden para çıkarsa top alırız" demişti.

"Top, tamam, iyi olur."

"Meşin bir top alalım ama."

"Tamam, meşin top" diye bağırdı Mehmet. "Plastik top hemen patlıyor."

"Heee, üstelik çoğu da yamuk, kaleye vuruyorsun auta çıkıyor."

"Eeee, o zaman hemen takımları oluşturalım" diye sevinçle konuştu Ali, sonra da yırtık bir postala tekme salladı, postal havalanıp küflü ekmek parçalarının bulunduğu yerin yakınına düştü.

Bu arada Baran, dalgınlığından faydalanarak uzanıp o şeyi Mehmet'in elinden almıştı.

"Hadi Baran, senle Mahsun takımları oluşturun" dedi Ali.

Baran elindeki şeyi hızlı hızlı salladı, kulağını yapıştırıp bir süre dinledi, sonra da başını kaldırıp "Tamaaaam, kaptan ben, kalede Mazlum, diğer oyuncular da Cano ile Azad. Geri kalanlar da senindir" dedi.

"Olur mu, en iyi oyuncuları kendine aldın! Hem Mehmet'in ayağı ağrıyor, baksana ayakkabı yerine annesinin terliğini giymiş. Azad'la değiştirelim." "Olmaz!" "Oluuuur!" "Olmaaaaaaz!" "Bal gibi de olur işte!"

Sado, ayağa kalkıp yanlarına giderek "Size iki şey söyleyeceğim, beni iyi dinleyin: Bir; babam İzmir'de denizden midye çıkarıp satı-

yor, her gelişinde de bana denizi ve midyeleri anlatıyor. İki; çok iyi top oynarım. Köydeyken her akşam harman yerinde takım oluşturur ve başlardık oynamaya. Önüme çıkan herkesi çalımlıyor, muhakkak her maçta da gol kralı oluyordum" demek istedi, ama terslenebileceği, ya da beklemediği başka bir olumsuz tepkiyle karşılaşabileceği kaygısıyla yapamadı, yutkunarak, başını önüne eğdi. Bir süre sonra uzanıp ayağının yanındaki dal parçasını alarak toprağa bir tane top, bir tane de çocuk çizdi, 'Bu benim, dur saçlarımı da kıvırcık yapayım' sonra da babası anlatırken hayal ettiği biçimiyle bir tane de midye. Çizmiş olduklarını çok beğenmişti. Başını kaldırdı, çocuklar hâlâ oyuncu seçimi üzerine kıyasıya tartışıyorlardı. Onları tek tek saydı, ardından da çıkan sayı kadar çocuk çizdi toprağa. 'Topa vuran benim, köşede pas isteyen de Baran.' Topu silerek Baran'ın hemen ayağının önüne yeniden çizdi. 'Baran, karşındaki rakibe çok dikkat et, kaptırma!' Birkaç saniye sonra da denizi çizmesi gerektiğine karar verdi, ama bir türlü nasıl çizeceğini bilmiyordu. Deniz toprağa nasıl çizilir? sorusuna cevap ararken kaldırdı başını.

"Oluuur."

"Olmaz dedim sana."

"O zaman Mehmet'i al, kalene sok."

"Yaaaa, sen de kendini kurnaz mı sanıyorsun?"

"Mehmet'e karşılık bana kalecini vereceksin."

"Yooook!"

"Ben oynayabilirim... Hatta ilk yarı kaleye de girebilirim," demek istedi Sado, bunun yerine sadece yutkundu, 'köydeyken' diye düşündü, içi titredi. Şehre geldiğinden beri ne zaman köyü düşünse içi titriyordu zaten... 'Deniz, deniz toprağa nasıl çizilir?'

Nihayet Baran ile Mahsun anlaşmıştı. Mehmet ilk yarı bir takımın kalesine girecekti, ikinci yarıda ise öbür takımınkine.

"Diyorum ki, çok para, ya da altın çıktı, o zaman ne yaparız?" diye sordu. Baran'ın elindeki siyahımsı, demirden şeye dokunan

Mehmet, ayağı şişmiş, toza toprağa bulanmış, kirden kararmıştı. "Paylaşacağız tabii."

"Elbette paylaşmamız lazım" diye konuştu Mahsun. "Kardeş payı!" diye sevinçle haykırdı Cano. 'Bana vermezler' diye düşündü Sado.

"Ben kendi payımla ayakkabı alacağım" diye bağırdı yırtık ayakkabılarını gösteren Özgür. "Ben de pantolon."

"Ben şey alacağım... Şey... Gömlek."

"Ben bir tane bisiklet alacağım."

"Ben de! Ben de!"

'Payımı verseler, bir çift krampon, ve forma alırdım' diye düşündü Sado, sonra da bir tane forma çizdi toprağa. Baktı baktı, Baran'ın ayağının önündeki topu silip kendi önüne çizdi. 'Denizi de çizersem tamam olacak.'

"Ben makarna alırdım" diyen Mazlum'a çocukların hepsi birden ağız dolusu güldü. Sado da güldü ama belli etmemek için eliyle ağzını kapattı.

"Niye gülüyorsunuz ki... Anam var ya, benim anam çok güzel makarna yapıyor, üfffffffff... Ama bugünlerde evde makarna yok."

Elinde yırtık bir asker kepi bulunan Cumo, "De hadi açalım bu demir midyeyi" dedi sabırsız.

"Demir midyeyi mi?"

"Heeee!"

Demir midye ismi Baran'ın çok hoşuna gitmişti.

Sado'nun bakışları çöpten almış olduğu kurumuş ekmek parçasını kemiren Ali'deydi, "Babamın söylediğine göre midyenin içinde yiyecek şeyler de varmış. Pirinç pilavı, daha bir sürü şey" demek istedi, yutkunup başını eğdi. 'Karşı takımın oyuncusu neredeyse topu benden alacak', şöyle bir düşündü, ardından da aceleyle topu silip kafasının hemen üzerine yeniden çizdi. Baran'a pas verecekti. 'Baran topu göğsüyle kontrol edip kaleye çok güçlü bir şut çekerse kesin gol olur, kesin.'

"Açalım" diye zıpladı havaya Azad.

Çocuklar sevinçle "Açalım, açalım demir midyeyi, açalım" diye bağırıyorlardı. Baran elindeki demir şeyi koydu büyükçe bir taşın üzerine, "Kerim, hele şuradaki taşı getir, sonra da bütün gücünle vur" dedi. Kerim, anında fırlayıp getirdi ve meraklı, sabırsız, heyecanlı bakışlar altında taşı bütün gücüyle indirdi o şeye.

Kadın, terli alnına dokundu yeniden ve "Sado yavrum, sado, aç gözlerini yavrum" dedi. "Sado... Sado..." Aradan üç dört nefes alımlık zaman geçmişti ki Sado çok derin bir uykudan uyanamıyormuş gibi ağır ağır, zorlanarak açtı gözlerini, ama bakışları tuhaftı. Hâlâ uykulu. "Takıma niye beni almıyorsunuz, niye? Ben hepinizden daha iyi oynarım. Yaptığım çalımların birini bile yapamazsınız. Köydeyken... Offff... kendi kalemin önünden bir topa vurdum, diğer kaleye gidip gol oldu. Beni de alın takıma. Söz veriyorum ilk yarı kalede kalacağım" diye sayıklarcasına konuştu, "Benim babam denizden midye..." diye bağırdıktan sonra susup, kapattı gözlerini, hemen ardından da kendinden geçercesine daldı uykuya.

Gözyaşlarını silen kadın, bir süre hastanenin bahçesinde çocukların cesedini almak için bekleyen ailelerin ağıtlarını dinledi. Küçük beyaz havluyu alıp Sado'un ıslak alnını sildi, sonra da yorgun, acılı bakışlarını ilk defa görüyormuşçasına sargılar içindeki bedenine dikti. Ürkek adımlarla yürüyen gözleri, dizlerden sonra başlayan o kahredici boşluğa ulaşınca, "Ah, benim bahtsız yavrum" diye mırıldandı.

Hep söylenen, söylenmek istenen, başı sonu değişmeyen (değiştirilmeyen) bir masaldı bu: BİR varmış, gerisi yokmuş!

ÇAY VE ZEYTİN

Evde tek lokma da olsa ekmek yoktu. Üstelik çayı çoktan demlememe karşın babam da hâlâ gelmemişti.

Annem sofra bezini serdi.

"Babanız niye gelmedi, bir şey mi oldu acaba?"

Dokuz kız kardeştik, dördü benden büyüktü, onların çarşıya gidip babamın başına bir iş gelip gelmediğine bakma yaşları çoktan geçmişti. Benden küçükleri ise annem hayatta göndermezdi.

"Gidip bakayım."

Annem mutfaktan bir tabak zeytin getirip sofraya koyduktan sonra, "On tane ekmek, tamam mı? On tane, unutma" dedi.

Çıktım evden.

Dışarının o kadar soğuk olabileceğini tahmin edememiştim. Titriyordum.

Ablama artık küçük geldiği için bana verdiği hırkanın önünü kapattım, çarşıya doğru büyüttüm adımlarımı. Ayazın keskin, hain kılıcı ellerimi, yüzümü kesiyordu. Nihayet korktuğum başıma

gelmiş ve öksürmeye başlamıştım. Öksürmekten ölesiye nefret ediyordum, bir başladı mı bir daha da yakamı bırakmayarak beni terden sırılsıklam ediyor, var olan gücümü son damlasına kadar tüketip sonunda yatağa düşmeme neden oluyordu.

Çarşıya ulaşmıştım.

Tek tük arabalar.

Eskisi gibi kalabalık olmamasına karşın yine de utanmış ve başımı önüme eğmiştim. Kız başıma çarşıya gelmek zorunda kalmış olmaktan dolayı kızgındım. Ürkek adımlarla yürüyüşümü sürdürdüm ama. Arada ellerimi ağzıma götürüp hohlayarak ısıtmaya çalışıyordum.

Kahrolası öksürük şiddetlenmişti.

Babamı son zamanlarda hep gittiği kahvenin önünde durdum. İçeri girmeyi aklımın ucundan bile geçirmiyordum. Kız başıma kahveye girmem çok ayıp olacaktı. Öyle bir şey yaparsam anında kahvedeki erkeklerin kınayan bakışları bana dönecekti. Camdan içeri baktım: Masaların hepsi doluydu, sigara çay içip, sohbet ediyorlardı. Tam ortada ise soba gürül gürül yanıyordu. Bir an içeri girip sobanın yanında iki üç dakika ısınma isteği büyüdü içimde. Evde sadece sabah ve akşam olmak üzere günde iki kez soba yakıyorduk, bu zamanların dışında ise küçük odaya kapanarak, battaniyelerin altında soğuğa karşı korunmaya çalışıyorduk.

Babam kahvedeydi, bakışlarını masanın üzerindeki boş küllüğe dikmiş, öylece bir başına oturuyordu. Cama vurarak bakmasını sağlayamazdım, bu tür bir hata yaparsam tüm gözler bana dönecek, bunun üzerine babam da tutup sonradan bir sürü kızacaktı. Son zamanlarda acayip sinirli biri olup çıkmıştı. Olur olmaz her şeye öfkeleniyordu.

Kahveye giren biri olsaydı ona söyleyecektim de, kimsenin girip çıktığı da yoktu.

Bedenimdeki titreme artmıştı, o kadar üşüyordum ki gözlerimden yaş akıyordu. Yerler buz tutmuştu. Ayaklarım donacaktı neredeyse, parmaklarımı hareket ettirerek onları ısıtmaya çalışıyor-

dum. Ebedi düşmanım öksürük bir an olsun yakamı bırakmıyordu. Nefesimle ellerimi ısıtmaya çalışmam daha çok üşümelerinden başka bir sonuca yol açmıyor, yine de alışkanlık gereği aynı şeyi yapmaya devam ediyordum.

Gözyaşlarım artmıştı, ama bunun nedeni sadece soğuk değildi: Çok öfkelenmiştim. Öfkelenecek o kadar çok şey vardı ki: Babamın bir türlü başını kaldırıp bana doğru bakmamasına, kimsenin kahveye girip çıkmamasına öfkelenmiştim. Öksürmeme, annemin "On tane ekmek, unutma" demesine, erkek kardeşimin olmamasına, kız kardeşlerim arasında ayıp olmasına karşın çarşıya çıkabilecek kişinin sadece ben olmama, ilçenin hemen yakınındaki tepenin zirvesinde konumlanan tankın namlusunu ateş edecekmiş gibi doğrultmasına... Dedim ya; öfkelenecek o kadar çok şey vardı ki!

Umudumu kaybetmek üzereyken garson dışarıda beklemekte olduğumu gördü ve babamın yanına giderek beni işaret etti. Kaldırdı başını, bakışlarımız karşılaştı. Bir an benim orada durmakta olduğumu görmesinden dolayı utandığını sandım. Kalktı ve çıktı kahveden, çay parası vermediğine göre yine kaç saat oturmuş ve tek bardak da olsa çay içmemişti.

"Ha kızım, ne oldu?" dedi. Sesi titremişti. Aslında ne olduğunu çok iyi biliyordu, beni görünce utanmış olmasının nedeni de durumu biliyor olmasıydı.

"Baba, öğle yemeği yiyeceğiz. Annem on tane ekmek istedi" dedim ve başımı diğer tarafa çevirdim. Bakışlarım gözlerine değseydi, yüreğimdeki o burukluk çoğalacaktı.

"Ekmek mi? Nasıl da unutmuşum" dedi, sesindeki titremeyi bastırmaya çalıştığını biliyordum, ama başaramamıştı. "Gel, aşağıda önemli bir işim var, onu da hallettikten sonra ekmek alıp eve gideriz, zaten ben de açım" diye mırıldandı.

O önde ben arkada yürümeye başladık.

Kayıp düşmemek için oldukça dikkatli adım atıyordum. Allah'ın belası lastik ayakkabılarım betonun üzerinde bile kayıyordu. Bir keresinde çok kötü düşmüş ve bileğimi incitmiştim.

Başımı kaldırıp babamın sırtına diktim bakışlarımı. Her zamanki gibi yine dağ gibi görünmüştü gözüme. Dağ, ama çoraklaştırılmak, yerle bir edilmek istenen bir dağ. Gözyaşlarım. Bu sefer ne havanın soğukluğundan dolayı ağlıyordum, ne de öfkemden. Babama acımıştım.

Yanmış yıkılmış dükkânımızın önünden geçecekken tahmin ettiğim gibi durdu, hafifçe dönerek dükkânın enkazına dikti bakışlarını. Yaklaşık olarak on ay önce bir pazar günü karanlık çöktükten sonra yakmışlardı. Panzerlerle önce kepenkleri kırmışlardı özel timler, ardından da benzin döküp ateşe vererek geçip karşısına seyretmişlerdi. Dükkânın yakıldığı sırada bir panzer de evimizi taramıştı. Her zaman oturmakta olduğumuz odanın penceresine namlusunu çevirmiş ve kusmaya başlamıştı kurşunlarını. Şans işte, o gün misafirlerimiz olduğu için o odada oturmamış, böylelikle mutlak bir ölümden kurtulmuştuk. Ev delik deşik olmuş, işini bitiren panzer çekip gitmişti. Dükkânın yakıldığını nasıl olmuşsa öğrenince öldürülmeyi falan unutup perişan bir halde, yalın ayak koşmuştuk çarşıya. Ekmek kapımız dükkânın yakılmış olmasından çok babamın durumu beni sarsmıştı. Ömrü boyunca çalışmış, dişiyle tırnağıyla mücadele ederek dükkânı açmıştı. Eşyalarla birlikte veresiye defterinin de yandığını duyan müşterilerin bazıları borçlarını inkâr etmişlerdi, biraz daha vicdan sahibi olanlar ise borçlu olduklarını kabul ediyor, ama söylenen rakama itirazda bulunuyorlardı. Bu nedenle mal aldığımız toptancılara olan borcumuzu ödeyememiştik. Bir anda elimizdeki her şeyi kaybetmekle kalmamış, ödeyemeyeceğimiz bir borç yüküyle birlikte dibe vurmuştuk. Yiyecek ekmek bile bulamıyorduk. Üstelik nerdeyse her gün ya bir senet protesto oluyor, ya da çek karşılıksız çıkıyordu.

Dükkânın önünden geçmek zorunda kalması her zamanki gibi acıya boğdu onu. Çarşının bu bölümüne mümkün olduğunca gelmediğini biliyordum. Öksürüğümü kısa bir an için durdurmayı başarabilseydim, "Hadi gidelim baba" diyecektim ama öksürükle baş edecek gücüm yoktu.

Karşısında en sevdiği insanın cesedi varmışçasına kıpırdama-

dan aynı noktaya bakıyordu. Ben de ona. Dağdan kopan kayalar. Dağda deprem mi oluyordu? Sakın dağ yüzükoyun yere yıkılmasındı? Dağ direniyordu ama. Direnecekti de, dağın dağ olmasının gereğiydi bu.

Soğuk, bin elindeki bin bıçakla ciğerlerimi ince ince doğruyordu.

Titreyen adımlarla yürüyünce, titreyen adımlarla takıldım peşine.

Aşağıda ne işi olduğunu çok iyi biliyordum, ama o bildiğimi bilmiyor, bu yüzden ben de bilmediğini bildiğimi ona belli etmiyordum. Durdu. Durdum.

Kaldırdım başımı. Abbas amcayla konuşuyorlardı. Köyü yakılınca onca çocukla birlikte buraya göç etmek zorunda kalmıştı. İşi falan yoktu, aç bilaç dolaşıp duruyordu. İki ay önce küçük çocuğu hastalıktan dolayı öldükten sonra iyice çökmüştü.

Çok üşüyordum. Kış ilk defa bu kadar soğuk geçiyordu diyeceğim ama geçtiği falan yoktu, daha bismillah yeni başlamıştı. İleriki günlerde şiddetlenecekti, işte o zaman...

Yeniden yürüyünce...

Panzerin biri siren sesleriyle yanımızdan geçti. Dönüp bakmamıştım. Çok geçmeden mehter marşı eşliğinde bir tane daha. Ona da... Babamın da dönüp bakmadığını çok iyi biliyordum.

Mobilya mağazasının önünde durduk. Hafifçe bana doğru döndü. Niye öyle yaptığını biliyordum, ama bildiğimi bilmesini istemiyordum...

Elimi ağzıma bastırarak öksürüğü susturmaya çalıştım. Yaptığım bu hareket karşısında hiç olmadığı kadar öfkelenen öksürük daha bir şiddetlenerek intikamını fazlasıyla almıştı. Nasıl da titriyordum öyle, sanki karnımı ta boğazıma kadar yarmışlardı da içime buzdan bir kalıp koyarak tekrar dikmişlerdi. Hem titriyor, hem de terliyordum. İçimde bir kusma istemi, bir de bayılmaya yakın o iğrenç şey...

Başını cama yaklaştırmış, içeriye bakıyordu. Muhsin amca

yazıhane denilen bölümde üç misafiriyle birlikte oturmuş çay içiyordu. Yazıhanede katalitik soba olduğunu biliyordum, o kadar sıcaktı ki ceketlerini çıkarmışlardı. Ben nasıl kahveden içeriye girmeye utanmışsam babam da mağazaya girmeye utanıyordu. Bunu da biliyordum, bildiğimi bilirse daha çok utanacaktı, bu nedenle bildiğimi ona fark ettirmemeliydim, ben de öyle yapıyordum zaten.

Öksürüğüm hiç beklemediğim bir anda durmuş, tam o sırada Muhsin amca da dışarıda beklediğimizi görmüştü. Babam bir dakika gelmesini işaret etti ona. Ceketini giydi, yüzünde yarım bir gülümsemeyle çıktı dışarı. Kolundan tutup, üç dört metre uzaklaştırdı benden. Babamın niye böyle yaptığını biliyordum, ama bildiğimi bilmiyordu, bilmeyecekti de...

"Muhsin, evde ekmek yok, çocuklar aç, hele bana biraz borç para ver" dedi. Söylediği her kelimenin ona ne kadar acı verdiğinin farkındaydım, ama bunu belli etmeyecektim.

"Tamam vereyim. Yalnız üzerimde yok, yazıhanedeki kasadan alıp geleyim." Muhsin amca "Çok soğukmuş" diye söylenip girdi içeri, ellerini ovuştura ovuştura yazıhaneye doğru yürüdü. Ne konuşmuş olduklarını duymamış gibi davranıyordum.

Muhsin amca yazıhaneye girer girmez misafirlerinden birinin söylediğine güldü, sonra da tutup onunla konuşmaya başladı. Sabırsızlıkla çıkmasını bekliyorduk, ama o koltuğuna oturup çayını içmeye başlamıştı. Bir baktım ceketini çıkarıyor. Dışarıda, o soğukta beklemekte olduğumuzu unutmuştu. Bunca çabuk unutulmuş olmamız karşısında şaşkındım, şaşkınlığın sadece bir kapı olduğunu, çok geçmeden açıldığında acının akmaya başlayacağını biliyordum.

Bekliyorduk.

Hava inadına soğuyordu.

Ayak parmaklarımı artık hareket ettirmekten vazgeçmiştim, nasılsa bir işe yaramıyordu öyle yapmam. Ellerim soğuktan kızarmıştı. Babamın görmemesi için sakladığım gözyaşlarım.

Bekliyorduk.

Muhsin amca ve misafirleri bir şeye gülüyorlardı.

Çevirdim başımı tepeye, tepedeki tanka diktim bakışlarımı. Tank ateş etseydi de namlusundan çıkan top mermisi tam da olduğum yere düşseydi ve ben ölseydim. Böylelikle öksürüğümü kesin bir yenilgiye uğratacak, üşümekten ve bildiklerimin bana acı vermesinden kurtulacaktım. İstiyordum bunu. Ama babama kesinlikle bir şey olmamalıydı. Dağa bir şey olursa, kardeşlerim...

Bekliyorduk.

Tekrar Muhsin amcayı çağırmak istediğini, ama bunu yapmaktan çok utandığını biliyordum.

Döndü bana doğru. Yüzündeki kırışıklıklar ne kadar da derinleşmişti öyle! Bakışlarında deprem. Bir şey söyleyecekken nedense vazgeçti.

Titriyor, ama titrememi bastırmaya çalışıyordum. Babam görürse...

Bekliyorduk.

Yeniden öksürmeye başladım.

"Kızım sen eve git. Muhsin'le işimi hallettikten sonra gelirim, on tane ekmekti, değil mi?"

"On tane ekmek."

"On?"

"He baba, on tane" susmuştum, bir şey boğazıma takılmıştı sanki, zorlanarak da olsa yutkundum, ardından da "ekmek" dedim. Orada olmam onun açısından işi daha da zorlaştırıyordu, yürüdüm, dosdoğru devam etmem gerekirken ara sokağa sapıp orada kaldım. Birkaç saniye bekledikten sonra başımı köşeden hafifçe uzatıp gizlice bakışlarımı babama diktim. Onu öyle orada bırakıp gitmeye yüreğim elvermemişti. Bekliyordu. Bekliyordum. Panzerin biri son hızla geçti.

Tepedeki tank da bekliyordu. Öksürüyordum.

Abbas amca ağır adımlarla yürürken bir şey arıyormuş gibi etrafına bakınıyordu.

Alnımda birikmiş olan hastalıklı ter yere damlamaya başlamıştı.

Bekliyordu.

Bekliyordum.

Tank bekliyordu.

Evde de bekliyorlardı.

Abbas amca bir bakkalın önünde durmuştu.

Bir ara babamın dönüp yürüdüğünü gördüm. Şaşırmamıştım, tahmin ettiğim üzere durdu sonra, geri dönüp tekrar geldi mağazanın önüne. İçeri girip girmeme noktasında kendisiyle kavga ediyordu. Ölse de içeri girmeyecekti ama. Girmedi de.

Abbas amca o soğukta titreyen elleriyle tabakasını çıkarıp bir sigara sarıp yaktı.

Bekliyordu.

Bekliyordum.

Bekliyordu.

Bekliyorlardı.

Bekliyordu.

Mehter marşı eşliğinde bir panzer hızla geçti.

Karanlık çökmek üzereydi.

Yeniden kahrolası öksürük sarıldı boğazıma. Durdurmalıydım. Babam, onu seyrettiğimin farkına varırsa hiç olmadığı kadar utanacak, utancını belli etmemek için yine kızıp bağıracaktı. Elimle ağzımı kapattım ve bütün gücümle bastırdım ama durmamakta kararlıydı, çektim elimi, avucumda kan damlaları.

Ağlıyordum.

Kar da yağmaya başlamıştı.

BİN İKİNCİ GECENİN MASALI

Geri dönmeye karar vermişti. Oysa akşama daha çok vardı. Tırpanını omzuna atıp, öteberiyi içine koyduğu çıkını sımsıkı kavradı. Yarısını bile biçmediği tarlayı arkasında bırakarak, kırk dakika uzaklıkta olan köye doğru yürümeye başladı. Güneşin yakan sıcaklığı... hamamdaymışçasına terliyordu.

Aradan on dakika geçmişti. Kaderine, bütün işleri tek başına yapmak zorunda olmasına, fakirliğine lanet etmeyi bir kenara bırakmış, midesinden yükselen sancıların dürtmesiyle adımlarını hızlandırmıştı.

"Şöyle yağlı bir bulgur pilavı olsaydı çok güzel olacaktı" diye mırıldandı. Hemen ardından da mırıldandığına pişman oldu. Bacaklarındaki titreme ile midesindeki sancı artmıştı. Buram buram kokan bulgur pilavına ilişkin düşünceyi kafasından atmaya çalışmasına karşın bir türlü başarılı olamıyor, tepeleme bulgur pilavı dolu olan tepsi görüntüsü bir türlü gitmiyordu gözlerinin önünden. Hatta inadına, tepsi görüntüsüne iştahla bulgur pilavını kaşıklayan kendi görüntüsü de eklenince, midesinden yükselen çığlıklar aç kurt ulumasına döndü.

Köye ulaşmasına daha yirmi dakika vardı. Yolu üzerindeki kaynaktan kendisini zorlayıp kusacak derecede çok su içmiş, yine de azaltamamıştı açlığının haykırışlarını. Köye erken varabilmek için her zaman gidip geldiği yolu terk ederek, taşlık patika yola saptı. Gücünün son kırıntılarını kullandığının farkındaydı. Son bir aydır neredeyse geceli gündüzlü çalışması bedenini epeyce yıpratmıştı.

"Şöyle yağlı bulgur pilavı olsaydı da bir güzel karnımı doyursaydım, o zaman hiçbir şeyim kalmazdı. Dönüp tarlada akşama kadar çalışmaya başlardım valla" diye mırıldandı. Hemen ardından da yine pişman oldu. Midesinden yükselecek sancı ve ardından doğması muhtemel olan kasılmayı korku içinde beklemeye başladı. Beklediği olmayınca rahatladı, hatta birazcık da keyiflendi.

Taş, çukur, diken ve çalılıklara aldırmadan adımlarını büyütmüştü ki, bir şeye takılıp yüzükoyun yere kapaklandı. Omzundaki tırpan fırlayıp birkaç adım uzağına düşmüştü. Dilinde bildiği bütün küfürler. Ayağa kalkarak kanayan bir yerinin olup olmadığına baktı. Yoktu. Sevindi buna. Bir de iş yapamayacak derecede yaralansaydı tarlayı kim sürecek, onca işi kim yapacaktı!

Yeniden yürüyecekken, hemen iki adım ötesinde bulunan bir şey dikkatini çekti. Elindeki çıkını ve omzuna attığı tırpanı yere bırakıp yürüdü. Çocukken kullandıkları kandillere benziyordu yerden aldığı şey. Toz, toprak, kir ve pas içindeydi. Evirip çevirdi, her tarafını inceledi. Yassı, uzun, ortası geniş, ucu yukarı doğru kalkık, arkasında tutacak kulpu olan bir kandil.

Midesinden yükselen açlığın tiz çığlığı yapıştı boğazına. Kandili tutup fırlatacakken, son anda kulağına akan kuşkunun fısıltısı engelledi onu. Kandilin üzerindeki tozu, kiri, toprağı yırtık gömleğinin terden rengi değişmiş koluyla silmeye başladı. Hayır, altın değildi. Hâlâ fısıldayışını ısrarla sürdüren kuşkunun kökünü kazımak için diğer tarafı silip ovalarken, kandilin birden kıpırdadığını hissetti. "Açlıktan hayal görmeye başladım" diyerek ovma işini hızlandırdı. Sımsıkı tuttuğu kandilin kıpırdayışları artmıştı. Yine

"açlıktandır" diyecekti ki, kandil daha fazla kıpırdamaya başladı. "Yoksa, yoksa gözü açık rüya mı görüyorum?" diye bağırdı korkuyla. Kandil, artan kıpırdama ve titremeyle karşılık verdi bağrışına. Yüreğinde çoğalan korkunun savurduğu dalga, kandili dört-beş metre uzağa fırlatmasına neden oldu.

Gözleri kandildeydi. Kandil kıpırdıyor, titriyor hatta bir-iki karış yukarı fırlayıp yeniden yere düşüyordu. "Yok... yok kesin açlıktan bayıldım. Sonra da yorgunluktan uyuya kaldım. Şimdi de rüya görüyorum" diye kekeleyip korkusunu azaltmaya çalıştı.

Kandil neredeyse bir metre havaya fırlayarak öylece asılı kalmıştı. Cemşid'in titremesi artık korkudandı. Kandilin yanan ucundan sarı, kırmızı, mavi ve daha birçok renkte dumanlar yükseliyordu. Bir süre sonra duman o kadar arttı ki kandili göremez oldu. Bir an tırpanı ve çıkını almadan köye doğru son sürat koşmayı düşündü, yapamadı. Parmağını dahi kıpırdatamıyordu.

Duman arttı, arttı, aldı Cemşid'i içine. Sonra birdenbire yok oldu. Cemşid'in karşısında neredeyse üç metre boyunda öylece havada asılı duran bir dev vardı ve etrafına ışık saçıyordu. Cemşid'in küçük kara gözleri büyüyerek o iki çukurdan taşmışlardı. "Açlıktan can veriyorum. Bu da canımı alacak olan Azrail" diye kekeledi. Şahadetini getirip, bildiği bütün sure ve ayetleri birbiri ardına okumaya başladı. Kapattı gözlerini.

Aradan o kadar zaman geçmesine karşı Azrail bir türlü canını almak için bir girişimde bulunmamıştı. Yoksa Azrail insanların canını almadan önce iki çift laf mı ediyordu? Bütün cesaretini toplayarak açtı gözlerini. Beyaz ipek elbiseler içinde, belinde elmaslarla süslü altın kemer, her parmağında ikişer tane en değerli taşlardan yapılmış yüzük bulunan, omuzlarına kadar inen sarı saçları ve büyük mavi gözleriyle dev, kollarını kavuşturmuş kıpırdamadan kendisine bakıyordu

Karşısındakinin Azrail olamayacağına ilişkin o cılız düşünceye sarıldı dört elle. Birden nasıl olduysa ipek elbiseler içinde parıldayan devin cin olabileceğini düşünmeye başlamıştı. Tabii ya cindi.

Niye daha ilk gördüğünde aklına gelmemişti ki? Azrail böyle mi olurdu. Cinler hakkında o kadar çok şey duymuştu ki. İyi cinler vardı, kötü cinler vardı. Cinler de insanlar gibiydi yani. Altın kemerli cin kesin iyi cinlerdendi.

Ölmeyeceğini bilmek alçak, namussuz, şerefsiz, zalim, puşt, rezil açlığının saklandığı inden çıkıp, dişlerini etine geçirmesine neden olmuştu. Cin, yüksek sesle konuşmaya başlayınca, söylenenleri daha iyi anlamak için ileriye doğru bir adım attı. Cin'in yüzünde öylesine sakin, insanı rahatlatan, güven veren bir ifade vardı ki, Cemşid bütün o korku ve kaygılarından kurtulmuştu.

Hayır, Cin'in söylediklerinden tek kelime bile anlamıyordu. Cin'in kendisi de yırtık elbiseler içindeki zayıf, esmer, bıyıklı köylünün Arapça bilmediğini fark etmişti. Farsça konuştu Cin. Cemşid'in yüzündeki ifade değişmeyince, konuşmasına Süryanice devam etti. Türkçe konuşmaya başladı. Ardından Çince, İngilizce, Almanca, İtalyanca, Latince, Rusça... Cemşid'in yüz ifadelerinde hiçbir değişiklik olmuyordu.

Aradan onca zaman geçmesine ve bildiği yüzlerce dilden hep aynı şeyleri tekrarlamasına karşın Cemşid'in yüz ifadesine sadece sabırsızlık eklenmişti. En sonunda susmak mecburiyetinde kaldı.

Yaşanan suskunluk Cemşid'in yeniden açlığın ve yorgunluğun pençelerinin arasına yuvarlanmasına neden olmuştu. Bir an önce köye gitmeliydi. Cin-min umurunda değildi artık. Böyle beklemeye devam ederse açlıktan düşüp bayılacak, kurda kuşa yem olacaktı. Kürtçe "hadi ne söyleyeceksen söyle de gideyim Cin kardeş. Cin padişahının eşi mi rahatsızlanmış, yoksa kızı doğum yapmakta zorlanıyor mu? Belki de Cin padişahın kendisine bir şey olmuştur. Daha önce de bu nedenle birçok insanı Cin ülkesine götürdüğünüzü duymuştum. Baştan söyleyeyim; ben öyle hastalık-mastalık işlerinden anlamam. Eğer yapmamı istediğiniz farklı bir iş varsa da, şimdi çok açım, önce bir karnımı doyurmalıyım" deyince, Cin'in gözlerindeki umutsuzluk bulutları anında dağılıverdi. "İnsan kardeş sen Kürt müsün" diye sordu Cin.

"Kürdüm. Madem Kürtçe biliyordun, niye sabahtan beri başka dillerde konuştun Cin kardeş?" Cin kollarını yeniden birleştirerek eğildi Cemşid'e doğru.

"Şimdi beni can kulağıyla dinle insan kardeş" deyip yüzlerce dilde tekrarladığı o tekerlemeyi yüksek sesle yeniden dillendirmeye başladı. "Dile benden üç dilek / Her üç dileğin de mutlaka olacak gerçek / Dileklerin bittiği an / Göz açıp kapayıncaya dek / Gideceğim ben buradan / Şimdi emrine amadeyim ey insan..."

Ta çocukken ninesinin onu dizine yatırıp buna benzer bir hikâye anlattığını hatırlamıştı. Üç dilek! Evet, üç dilek dilemesi gerekiyordu. Üç dilek! Midesinden yükselen sancı sebebiyle elini karnına bastırıp, bir süre dişlerini sıkmak zorunda kaldı. Ne yapıp edip önce açlığını gidermeli, sonra da kalan dileklerini söylemeliydi.

Cin tekerlemesini yeniden söylemeye başlayınca, açlıktan bacakları titreyen Cemşid neredeyse yalvaran bir ses tonuyla, "Büyük bir tepside, üzerinde kızarmış kuzu eti olan bulgur pilavı istiyorum. Ama yağlı olacak. Tane tane" dedi. Sözlerini daha yeni bitirmişti ki, hemen önünde atlastan bir örtünün serili olduğunu gördü. Örtünün üzerinde kuş tüyünden yastıklar ve minderler. Yorgunluğunun bütün gücüyle ayaklarına sarılmasıyla oturdu hemen bir adım ötesinde bulunan minderin üzerine. Karşısında, bir kol uzaklıkta büyük altın bir tepsi vardı. Işıl ışıldı. Cemşid'in üzerinde güneşten rahatsız olmaması için en değerli kumaş ve altın çubuklardan yapılmış bir gölgelik bulunmaktaydı. Tepsiyi önüne çekmek için uzanacakken, tepsinin tepeleme yağlı bulgur pilavıyla dolu olduğunu gördü. Mis gibi de kokuyordu. Tepsinin altında iki parmak kadar yağ. Üzerine serpiştirilmiş kızarmış kuzu eti. Kaşık bulmalıydı. Sağa-sola telaşla bakınırken altın kaşığın tepsinin yanında olduğunu fark etti. Tepsinin karşısında; eğer isterse bulgur pilavına serpmesi için içinde bin çeşit baharatın bulunduğu, kapakları altından, üzerlerinde değişik şekillerin işlenmiş olduğu bin tane küçük kavanoz. Daha birçok şey...

Cin duruşunu bozmadan ilk defa bu kadar aç bir insan görme-

nin şaşkınlığıyla iştahla pilavı kaşıklayan Cemşid'i seyrediyordu. Nasıl olduysa birden Cemşid'in ağzıyla bulgur pilavı arasında hızla gidip gelen altın kaşık bulgur pilavına saplı halde kalakaldı. Cemşid'in gözleri bulgur pilavındaydı. Şimdi büyük bir kuru soğan olsaydı ne de güzel olurdu. Bütün ömrü boyunca yediği en lezzetli bulgur pilavı soğansız gitmiyordu. Hem soğansız bulgur pilavı yendiği de nerede görülmüştü. Soğan olmadı mı bulgur pilavının hiçbir tadı olmazdı ki... Neden baştan düşünmemişti ki...

"Cin kardeş kuru soğan istiyorum" diye fısıldadı.

Daha en son kelime dudaklarından yeni dökülmüştü ki, dünya üzerinde eşi benzeri bulunmayan güzellikte porselen tabaklar içinde kuru soğanların tepsinin çevresinde dizili olduğunu fark etti. Tabakların birinden aldığı soğanı dizine koyduktan sonra, yumruğunu hızla indirdi soğana. Soğan üç parçaya ayrılmıştı. Soğanın cücüğünü çıkarıp attı ağzına. Büyük bir keyifle çiğnemeye başladı. Soğanın diğer parçalarını da bulgur pilavının üzerine özenle serpiştirdi. İki soğan daha aynı akıbete uğradı.

Bir yandan bulgur pilavını iştahla kaşıklıyor, diğer yandan da gözüne kestirdiği soğan parçasını atıyordu ağzına. O kadar yemesine rağmen tepsideki pilav bir kaşık bile eksilmemişti. Aldığı her kaşık bulgur pilavının yeri anında doluyordu.

Dünyada hiçbir şey soğanla yağlı bulgur pilavı kadar güzel olamazdı. Eski gücü yerine gelmiş, bacaklarındaki o kahrolası titreme durmuş, bayılmanın habercisi olan o mide bulantısı yok olmuştu. Kendini o kadar iyi hissediyordu ki, sanki beş-on yaş birden gençleşmiş gibiydi.

Bulgur pilavını kaşıklayıp soğan parçalarını ağzına atarken, ikide bir Cin'e kaçak bakışlar fırlatıyordu. Cin'in böyle saygılı bir şekilde emirlerini bekliyor olması çok hoşuna gitmişti. İlk defa birisi karşısında el pençe durup, dudaklarından dökülecek sözleri yerine getirmek için hazır bekliyordu. Üstelik de bir Cin! Tam o anda yeterince çiğnemeden yuttuğu soğanın cücüğü takıldı boğazına. Öksürdü. Hayır, Allahın belası soğanın cücüğü takıldığı yer-

den çıkmamakta direniyordu. Tekrar öksürdü. Olmadı. Bütün gücüyle yeniden öksürdü. Kahrolası cücük yerinden kıpırdamamıştı bile. Nefes almakta zorlanıyordu. Alnında ter tanecikleri çoğalmıştı..

"Ayran istiyorum, Ayran. Soğuk olsun," diye zorlukla konuşabildi.

Bulgur pilavı ve kuru soğanın yanında ayran iyi giderdi. Neden ta baştan istememişti ki! O kadar da susamıştı. Ayran yorgunluğa karşı dermanların şahıydı. Yağlı koyun yoğurdundan ayran! Yağlı bulgur pilavı, kuru soğan ve ayran! Dünya üzerinde bunlardan daha güzel bir şey var mıydı? Lokman hekime 'ölümün ilacı nedir?' diye sormuşlar, O da 'bulgur pilavı, kuru soğan ve ayran' demiş.

Sofrada büyük, altından yapılmış, etrafı en değerli taşlarla süslü bir sürahi. Uzanıp aldı ağzına kadar ayran dolu olan sürahiyi. Hem de koyun yoğurdundan. Bakar bakmaz anlamıştı. Sürahideki ayranı altın tasa boşalttı, bir dikişte içti. Hemen ardından bir tane daha. Sürahi hiç içilmemişçesine ağzına kadar ayran doluydu.

Üzerindeki yırtık gömleğe ayran ve bulgur pilavı dökülmüş, bıyıkları yağa, pilava ve ayrana bulanmıştı. Daha fazla yemek için zorluyordu kendisini. Doymuş gibiydi. Elindeki soğanı kırarak cücüğünü yiyip bir kaşık bulgur pilavını ağzına boşalttı, üzerine de bir tas ayran daha içti. Yine büyükçe bir soğanı kırıp, sadece cücüğünü yedi, tepeleme dolu tepsiden bir kaşık aldıktan sonra bıraktı kaşığı elinden.

Cin bir süre duruşunu hiç değiştirmeden etrafına ışıklar saçarak, karnını ovuşturan Cemşid'i sessizce seyretti. Cemşid, Cin'e doğru başını çevirip "Cin kardeş hele semsür tütünün var mı? Semsür tütünü? Bu güzel yemeğin üzerine cigara iyi gider. Semsür tütünü ile sigara kâğıdı istiyorum."

"Doydun mu?" diye saygıyla sordu Cin.

"Doydum" dedi Cemşid.

"Artık yemeyeceksin değil mi Kürt kardeş?"

"Hayır."

"Kesin mi?"

"Kesin. Semsür tütünüyle sigara kâğıdı istiyorum" diye kızgınca konuştu Cemşid.

Birdenbire Cin'in etrafını her renkten duman sarmaya başladı, üstelik gittikçe de artıyordu... Cemşid en derin uykudan aniden uyanmışçasına sersemlemiş bir halde bir şeyler kekelemeye başladı. Sonunda ayağa kalkmayı başarıp dehşet içinde bağırdı: "Dur, nereye gidiyorsun? Dur diyorum sana. Böyle olmaz. Bu haksızlık. Haksızlık! Dur! Açtım... Dilek dileme hakkım olmalı... Dur diyorum sana... Dur! Haksızlık bu... Haksızlık!"

Duman o kadar fazlalaşmıştı ki, Cemşid hiçbir şey göremiyordu. Bir süre sonra susmak zorunda kaldı. Duman dağılmış, Cin ve kandil ortadan kaybolmuştu. Önündeki sofra, gölgelik, minderler, yastıklar, bulgur pilavı, soğan, ayran ve diğer şeyler de.

Tırpanını yerden alıp attı omzuna. Bıyığını silince, yağ, bulgur ve ayran bulaştı eline. Gözlerinde ölmekte olan umudun gittikçe cılızlaşan çırpınışları. Cin'in ve kandilin bulunması gereken yere doğru son kez baktı. Çıkını sımsıkı kavradıktan sonra, karanlık çökene kadar çalışmak için yeniden tarlaya doğru yönelmeye başladı. Dudaklarında "Ama büyük bir haksızlık" mırıldanışı.

MEŞE AĞACININ GÖLGESİNDE

Uzanıp, kendine en yakın daldan bir salkım üzüm koparacakken birisinin kendisini izlediği hissine kapılıyor. Bir adım öteden korkuya elini uzatan bir ürkme. Arkasına dönünce annesiyle yüz yüze geliyor. Şaşkınlığın emeklemesi. Annesinin yüzüne hâkim olan donuklukta yüzen kaygı ve üzüntü adacıkları.

"Ana, ta köyden buraya kadar tek başına mı geldin?"

"..."

"İsteseydin sana getirirdim."

"..."

"Niye susuyorsun bir şey mi oldu ana?"

"..."

"Ana, niye konuşmuyorsun?"

Anasının yüzündeki donukluğun erimeye yürümesi. Kaygı ve üzüntü adalarının birleşip, bütün yüzü yutuşu. Bakışlarında en kötü ihtimalleri barındıran bir sis. Bir de kendini çoğaltmanın şehvetiyle uçuşan kara bulutlar.

"Allah için bir şey söylesene ana! Ne oldu?... Yoksa babam... Babama bir şey mi..."

"Uyan oğlum uyan. Geliyorlar!"

"Neee?"

"Uyan oğlum uyan. Geliyorlar!"

Metin, büyüyen şaşkınlığın gölgesi altında nefessiz.

"Ne diyorsun ana, ne uyanması, kim geliyor, niye böyle konuşuyorsun?"

"Uyan oğlum uyan. Geliyorlar!"

"Ne uyanması ana, kim uyuyor yahu?"

"Uyan oğlum uyan. Geliyorlar!"

"Kim?"

"...geliyorlar!"

"Ne?"

"...geliyorlar!"

"Kim... Kim geliyor Allah aşkına. Ne söylüyorsun sen böyle?"

Metin kızgın. Bu kızgınlık alevlerinin onu kırmasından korkuyor. Bakışlarını anasından kurtarıp, salıyor uzaklara. Hayır, kimse yok işte.

"Uyan oğlum uyan. Geliyorlar!"

"..."

"Uyan oğlum uyan. Geliyorlar!"

Şaşkınlığın kılıcı gömülmüş yüreğine. Anlam veremiyor artık hiçbir şeye. Gelen giden kimse yok, üstelik uyumuyor da. Anasının durumu çok tuhaf. Yoksa delirmiş mi? İnanamamanın duvarında tehlikeli gedikler. Sel!

"Uyan oğlum uyan. Geliyorlar!"

Annesi hiç beklemediği bir anda sıkıca kavrıyor her iki omzundan. Kötü bir şey geleceği korkusunun kol kola girip koşuşturduğu bakışlarını Metin'in gözlerine dikerek başlıyor sarsmaya. Ölümcül bir tehlike varmış ve bu tehlike bir nefes alımı ötesindeymişçesine

şiddetle sarsıyor. Depremin şiddeti artınca yuvarlanıyor şaşkınlığın ve inanamamanın kuyusuna. Her taraf karanlık. Asmalar nerede? Uzandığı salkım? Dağlar? Annesi? Işık? Işık nerde? Allah'ın belası karanlık...

Mutlak ışıksızlıkta doğum sancıları.

Son sancı.

Çok uzaklarda bir ışık damlacığı.

Korkunun büyüyen çığlıklarının yarattığı sağırlıkta, uzanıyor damlacığa. Damlacık onu tek lokmada yutunca boğuluyor ışığa. Soru işaretlerinin altında sırılsıklam. Gördüklerine bir türlü anlam verememenin yarattığı kızgınlık. Hemen arkasında eski bir elbise dolabı, dolabın yanında bir küçük masa, masanın üstünde televizyon, televizyonun üstünde duvara asılmış resimler: Annesi, babası, ölmüş dedesi... Kardeşleri... Kendi resmi... "Neredeyim ben?"... Şiddetlenen yağmur...

Bu labirentten mutlaka çıkmalı. Kafasının içi arı kovanı.

"Çözmeliyim bu bulmacayı" deyince, hiç beklemediği bir biçimde doğuyor anlamanın güneşi. Doğan güneşin saçtığı ışık, ıslatan yağmura nokta oluyor. Gerçeğin halısı ayaklarının bir karış ötesinde...

Rüya görmüş.

İki sene önce göç etmek zorunda kaldıkları köye olan özlemin yarattığı bir rüya. Rahatlıyor.

Rahatlık ve uzandığı kanepenin yumuşaklığı onun için yeniden uyku ülkesinin kapısını açan anahtar oluyor. Annesinin en güzel yaptığı yemek olan sarmanın kokusu dolduruyor odayı. Bir an mutfağa gidip tıka basa dolu bir tabak sarma yeme isteğine sarılıyor. Uykunun ayaklarında zincirli kayasını kıpırdatamayınca, kolları gevşeyip düşüyor her iki yana. Tam uyku ülkesinin sınırlarından içeri adımını atacakken, açılan kapının sesi önünde aşılmaz bir bent oluyor. Odaya giren annesi hiçbir şey söylemeden gelip yanına oturuyor.

"Ana biraz önce bir rüya gördüm. Köydeydim. Bizim bağda. Tam ikinci üzüm salkımını koparacaktım ki sen geldin ve..."

"Uyan oğlum uyan. Geliyorlar!"

"He, aynen böyle dedin. Sonra aynen böyle susup, endişe ve korku yüklü bakışlarını bana dikerek, yine aynen böyle hiç bir şey yapmadan beklemeye başladın. Başına da bu kefiyeyi sarmıştın... Hıı? Dur hele dur... Sen nerden biliyorsun... Nasıl yani... Ama? Allah Allah... Şimdi bu... Yoksa?... Yok yahu olur mu?"

"Uyan oğlum uyan. Geliyorlar!"

"Ne? Dur ana kafamı karıştırma. Hele bir dakika, bir düşüneyim. Hah! Tamam buldum... Uyurken sayıkladım değil mi? Ben uyurken sayıkladım, sen de odadaydın duydun değil mi? Ya da... Ya da... Ya da ben uyurken gelip beni uyandırmaya çalıştın ondan... Değil mi? Söyle ana? Öyle değil mi?"

"Uyan oğlum uyan. Geliyorlar!"

"Ana şaka mı yapıyorsun?"

"Uyan oğlum uyan. Geliyorlar!"

"Ana! Yapma bunu!"

"Uyan oğlum uyan. Geliyorlar!"

"Delirdin mi sen ana!"

"Uyan oğlum..."

"Yoksa deli olan ben miyim?"

"Uyan oğlum uyan. Geliyorlar!"

"Uyumuyorum ki!"

"Uyan oğ..."

"Ne uyuması şimdi ana? Çıldırtma adamı!"

Suskunluğun kadehini bir dikişte içiyor son damlasına kadar. Her şey karmakarışık. Titriyor sinirden. Annesinin büyülenmişçesine hep aynı şeyleri söylemesinin yarattığı tipide yolunu kaybetmiş, savruluyor.

"Uyan..."

"Geliyorlar."

"Uyan oğlum uyan. Geliyorlar!" Dayanamayıp bağırıyor:

"Sus ana sus. Deli misin yahu!"

Annesinin yüzünde hep o garip ifade. Metin ile kader ortaklığı yapıp var olan suskunluğu paylaşarak, her iki elini ona doğru uzatıyor. Uzanan eller yabancı birine aitmişçesine irkiliyor Metin. İrkilme, eller yaklaştıkça korkunun elbisesini giyiyor. İstemiyor ellerin omuzlarıyla buluşmasını. Kurtulmalı ellerden. Kanepeden kalkmaya çalışırken kıpırdayamadığını anlıyor. Korku vebalaşıp tümden zapt ediyor yüreğini.

Annesinin elleri omuzlarını kavrayıp, başlıyor sarsmaya. Şiddetlenen sarsmadan doğan deprem, gözlerinin önündeki görüntüyü kıyısından köşesinden kemirerek, ışığı, karanlığın mezarına gömüyor.

Yine aynı karanlık.

Yapışkan, boğucu ve dehşetli korkutucu. Uzaklarda aynı ışık damlacığı. Deprem hâlâ sürüyor.

Uzanıyor damlacığa. Damlacık onu tümden yutunca boğuluyor ışığa... Açıyor gözlerini. Karşısında dağlar; Herekol, Kato ve Kela Meme.

Soru işaretlerinin uğultusu azalıyor. Bakışları hemen yanındaki tüfeğine değince, anlamama ülkesinin yüreğine doğru fetih ordularının başında dörtnala at koşuşturuyor. Yüzünde bir gülümseme. Her şey rüyaymış. Hatta kâbus. İki yıldır dağda isyan türküsünü bağıra çağıra söylüyor ya! Uyku sersemliği, hatta nöbette uyumanın yarattığı suçluluğun yapışkan ağırlığı. Birden arkasında bir hışırtı duyuyor. Önüne düşen bir gölge. Yoksa, yoksa annesi mi? Olabilir mi böyle bir şey? Kıyametin bir kapı ötesi. Döndüğünde annesiyle yüz yüze gelmenin çok güçlü ihtimali. Dönüyor. Rüzgârda salınan, buraya her geldiklerinde gölgesinde uyumayı sevdiği meşe ağacı, bakışlarını çeviriyor yeniden dağlara. Belli belirsiz bir gürül-

tü kulaklarında emeklemeye başlıyor. Ne olduğunu anlamak için ayağa kalkınca, ölümün binbir adı olan yeşil üniformalıları görüyor. Kulaklarında anasının "Uyan oğlum uyan, geliyorlar" mırıldanışı. Meşe ağacının salınışı. Gölgenin büyüyüşü. Bütün dallarda dörtnala koşuşturan yaprak hışırtıları. Diğer meşe ağaçlarının gölgesinde uyumakta olan yirmi arkadaşı. Ellerindeki silahlarla gittikçe yaklaşan yeşil üniformalılar. Basıyor tetiğe. Silahtan kopan çığlık. Zehrini tam kusacakken kaçan avın yılanda yarattığı şok durumu. Sonrası cehennem...

ASMİN

Karanlığın doğum sancıları ufkun kızıllığını artırmıştı. Zaman nehrinin hemen ilerideki kıvrımında güneş doğacak ve ilk çığlıkları düşecekti toprağa. On dört senedir her gün yaptığı gibi; yine kara, ayaza, yağmura, fırtınaya, kurtlar tarafından parçalanıp kör bir kurşunla vurulma tehlikesine karşı köyün aşağısındaki Adak Ağacı'nın altında durmuş, gözlerini dağa dikmişti. Dilinde en kutsal bellediği duanın mırıldanışı: "Döneceksin... Döneceksin... Senin kaderin bu... Kaderden kaçış olmaz... Mutlaka döneceksin."

Güneşin ilk dokunuşları yüzünde gezinmeye başladığında, gözyaşları ıslak adımlarla yanaklarına yürüdü. Adak Ağacı'na bir bez parçası bağladıktan sonra, on dört senedir her gün yaptığı gibi hayvanları köyün sürüsüne katıp, yarım kalan işlerini tamamlamak için tarlaya koştu. Tarladaki işlerini umduğundan da erken bitirince, köyün biraz ötesindeki evinin önünde bulunan bostanda çalışmaya başladı. Bostandaki işi de bitirince daha bir ay önce badanaladığı evin dış duvarlarını yeniden badanaladı. Yapacak bir işi kalmadığında ise yeniden Adak Ağacı'nın bulunduğu yere gitti.

Güneş, karanlığın örtüsünü bütün bedenini örtecek şekilde üzerine çekmiş, derin bir uykuya dalmak üzereydi. Tanıyan herkesin bildiği ismiyle Deli Melik yalvaran bir ses tonuyla başladı aynı şeyleri dillendirmeye. Ta ki yorgunluktan ayakta durmayacak hale gelinceye kadar sürdü bu. Sonra yorgunluğunu sırtlayıp, neredeyse iki büklüm ardında gözyaşlarının ıslaklığını bırakarak döndü evine.

Ertesi gün.

Deli Melik yine erkenden Adak Ağacı'nın altına gitti. Beklediği şey gerçekleşmeyince hayvanları sürüye katıp dışkı, sidik, ot, ter, küf kokusunun yükseldiği ahırı temizledi. Ardından üç hafta önce boyadığı kapı ve pencereleri yeniden boyadı. Boyama işi erken bitince evin içini temizlemeye başladı. Evin her bir odası neredeyse ağzına kadar eşya doluydu. Onlarca halı, en pahalısından üç dikiş makinesi, dolaplar, hatta çevre köylerin hiç birisinde bulunmayan buzdolabı, çamaşır makinesi bile vardı. Üstelik de ikişer adet. İşini bitirmek üzereyken bir araba gürültüsü duydu. Sipariş verdiği dördüncü dikiş makinesi ile yirmi üçüncü halıyı ilçeden göndermişlerdi. Tek bir kelime bile etmeden dikiş makinesiyle halıyı minibüsten indirip şoförle birlikte taşıdı eve. Şoför ve yanındaki adamın bütün ısrarlı sorularına karşılık, suskunluk hücresinin duvarlarını daha da yükseltip sağlamlaştırdı. Son yıllarda çok zorunlu olmadıkça kimseyle konuşmaz olmuştu.

Yeni getirilen dikiş makinesini inceliyordu. Sağına-soluna, üstüne-altına her tarafına bakmayı bitirince, çırılçıplak soyunup, uzandı yere serdiği halının üzerine. Kaç dakika boyunca kıpırdamadan öyle kaldı. Ardından halıyı öpüp kokladı, gözyaşlarıyla halının her tarafını ıslattı. Bütün halıları tek tek yere serdi. Her serdiği halıyı öpüp kokluyor, gözyaşlarıyla ıslatıyordu. Halılar bitince ağzına kadar eşyayla dolu odalara heyecanla girip-çıktı. Öpüp dokunduğu her eşyaya sevinç gözyaşlarıyla teri bulaşıyordu. Kaç zaman boyunca öylece koşturup durdu. Bedeni şiddetli bir titremenin esiri olmuşken zayıf, kireç rengine bürünmüş yüzünde sakat bir gülümsemenin kör topal yürüyüşü vardı.

Elbiselerini giyip çıktı dışarı. Evin dış duvarlarını yeniden badanalamak için çabucak hazırlıklarını tamamladı. Bir saate kadar Adak Ağacı'nın altında olmak zorundaydı. Daha fırçayı yeni duvara vurmuştu ki, köydeki garip hareketlilik nedeniyle durmak zorunda kaldı. Çok iyi seçememesine karşın kalabalığın içinde daha önce hiç görmediği kişilerin bulunduğunu anlamıştı. Kopan heyecan fırtınasının yarattığı dalgalar kendilerini ölümüne yürek duvarlarına vuruyorlardı. Titriyordu. Alnında ter taneciklerinin oluşturduğu gölcüklerden ıslak bir yürüyüş başlamıştı. Sonunda döndü. Biliyordum. Biliyordum döneceğini. Kaderinden kaçamayacağını söylemiştim ona. Döndü! haykırışı daha kulaklarındayken koştu köye doğru. Tam yolu yarıladığında aşılmaz bir duvara çarpmışçasına durdu. Kararsızlık ülkesini tek adımda aşıp geri dönerek oturdu kapının hemen yanına.

Bekleyişi uzun sürmedi. Köyden çıkan iki kişi bulunduğu yere doğru yürümekteydi. Ayağa fırlayıp gelenlere doğru koştu.

"Şey... Seyran Hoş... geldin."

"Hoş bulduk Melik."

Bir türlü yaşadığı nefessizliğin prangalarını kırıp içindeki ateşten kelimeleri dökerek, başlayan sessizliği yok edemiyordu. Sonunda prangalara teslimiyeti kabullenip suskunluğun perdesinin arkasından Seyran'ı seyretmeye başladı. Aradan on dört yıl geçmesine karşın hiç değişmemişti. Yüzündeki güneş ışıl ışıl parlıyordu. Saçlarının siyahlığında dağ çiçeklerinin kokusu, kara gözlerinden doğan bakışlarında en temiz kaynak sularının berraklığı akıyordu,

Ruken oldukça yorgun olduğu için Deli Melik ve Seyran'nın dört beş adım arkasından yürüyor, meraklı bakışlarla etrafını seyrediyordu.

"Annen, baban nerdeler? Diğer kardeşlerin?"

"Onlar?.. Annem babam çoktan öldüler. Diğer kardeşlerim de şehre taşındılar... Ben... Sadece... Bekledim... Bekle."

Seyran yerdeki badana fırçasına takılmış bakışlarını önce eve, oradan ahıra, ahırdan da Adak Ağacı'na çevirdi.

"Başın sağ olsun."

"Sen sağ ol. Hepimizin."

Sessizlik gelip yanı başlarına oturdu. Seyran gözlerini Deli Melik'e dikmişti. Otuz sekiz yaşlarında olmasına karşın kırk beş-elli yaşlarında gösteriyordu. Gür bıyığı zayıf yüzünü yutmuştu nerdeyse. Küçük siyah gözlerinde garip bir parıltı. Zayıflamış, çok çalışmaktan kamburu çıkmıştı. Yüzünde yarı felçli bir gülümseme.

"Seyran... İçeriye girelim... Açsınız..."

"Hayır, zamanımız yok Melik. Gideceğiz."

"Gitmek mi? Nasıl? Olmaz!"

Ruken ahırın yanında çitlerle çevrilmiş yerde bulunan kuzuları görünce yüzünde çocuksu bir gülümsemeyle oraya doğru yürümüştü.

"Tek başına mı yaşıyorsun?"

"Evlenmedim... Hep... Bekledim."

Seyran sırt çantasını çıkarıp bıraktı kapının yanına. Silahını kucağına alıp oturdu.

"Bir şeyler yiyin önce, sonra da..."

"Hayır, hazır bir şeyler varsa getir, giderken yanımızda götürürüz." Gözleri Seyran'ın kucağındaki kalaşnikoftaydı.

"Gitmeyeceksin değil mi?"

Seyran'ın bakışlarında yıldırımlar, yüzünde kızgınlığın en yakan rengi.

"Ne demek 'gitmeyecek miyim'?"

"Tekrar dağlara dönmeyecek..."

"Melik bunca yıldan sonra bunları bana nasıl söylersin?"

"On dört senedir seni bekliyorum. Sonunda döndün. Kaderinden kaçamayacağını söylemiştim sana."

Seyran saatlerdir yürümekten dolayı şişen, çokça da sızlayan ayaklarının çığlıklarına daha fazla direnmeyerek, yırtık mekapla-

rını ayaklarından çıkarıp, koymuştu yanına. Çorapların tutsaklığını parçalayan parmaklarında kanın ıslaklığı vardı. Uzanıp ayağının çıplaklığına batmış olan dikeni çıkardı.

"Melik o gün, ben dağa çıkmadan önce neler konuştuğumuzu, neler yaşandığını hatırlıyorsun!" Suskunluğu içip gözlerini Adak Ağacı'na dikince, Melik'le aynı suskunluğu içmek zorunda kaldı. Ruken sırt çantasını Seyran'ın sırt çantasının yanına bırakıp silahıyla birlikte evin içine girdi.

Seyran ve Deli Melik'in bakışları hâlâ Adak Ağacı'ndaydı. İkisi de on dört sene önce yaşananları düşünüyordu. Birdenbire Adak Ağacı'nın altında iki kişinin bulunduğunu gördüler. Aniden, nasıl ortaya çıkmışlardı böyle. Tedirginliğin rahatsız edici dokunuşları altında neler olduğunu anlamaya çalışıyordu Seyran. Ağacın altındakilerin biri kadındı. Seyran ayağa kalkıp kalkmama kararsızlığını bir türlü aşamıyordu. İkisinin de bakışlarında soru işaretlerinin çoğalttığı sabırsızlığın haykırışları vardı. Deli Melik ağacın altındaki genç erkeği tanıyor gibiydi. Kendisini biraz daha zorlayınca, şaşkınlığın depremi lallaştı. O genç kendisiydi! On dört sene önceki hali. Bundan kesin emindi. Seyran'ın yüzündeki duru güzellikte çoğalan soru işaretlerinin yarattığı sel coşkunca akıyordu. Gördüklerine bir türlü inanamıyordu. Sonunda onca direnmesine rağmen, Adak Ağacı'nın altındaki genç kızın kendisi olduğunu kabul etmek zorunda kaldı. On dört sene önceki hali. On dört sene önce o gün, tam da bu saatlerde Adak Ağacı'nın altında buluşmuşlardı... Onca uzak olmalarına karşın on dört sene önceki hallerinin ne konuştuklarını, hatta birbirlerine fısıldayışlarını bile duyabiliyorlardı.

On dört sene önceki Seyran başındaki eşarbı düzeltmekle meşgulken, on dört sene önceki Melik, Seyran'ın elini tutup "Sonunda oldu. Sattığımız koyunların parasını aldık. Düğünü bu ayın sonunda yapacağız. Dün babam, senin babanla da konuşmuş, o da 'tamam' demiş. Yeter beklediğimiz değil mi? Benim yaşımdakilerin kaç çocuğu var" diyor.

Bahar çiçeklerinin bütün güzelliklerini kendinde toplamış olan Seyran, bakışlarını Adak Ağacı'nın dallarından sarkan her renkten bez parçalarından ayırmadan kararlı bir ses tonuyla, "Düğün olmayacak artık Melik" diyor.

"Ne? Nasıl? Ne demek düğün olmayacak... Sen deli mi olmuşsun?... Nişanlım değil misin?... Seni alacağım... Kaderin çizildi."

"O düğün kesinlikle olmayacak. Her şey bitti!"

"Ne diyorsun sen? Başlık parasının hepsini verdik. Nişanlımsın, namusum oldun artık. Kaderin çizildi!"

"Dağdan gelenlerle konuştum, onlar da kabul ettiler. Bu akşam geldiklerinde ben de onlarla birlikte gideceğim."

"Dağa mı? Gidemezsin! Gitmeyeceksin. Kaderin çizildi senin. Namusumsun."

"Dağdakilerin içinde kaç tane genç kız olduğunu sen de kendi gözlerinle gördün. Üstelik biri..."

"Gitmeyeceksin. Sen benim namusumsun... Kaderimiz bir. Evleneceğiz. Mecbursun." Gözlerinde öfkenin yıldırımlarını çoğaltan Seyran, kaya sertliğindeki suskunluğu kuşanınca, Melik de susmak zorunda kalıyor. Dağlardan esen rüzgâr var olan suskunluğa kendi kokusunu ekleyerek dallardan sarkan adak bezlerini alt-üst ederek geçip gidiyor.

"Gideceğim."

"Gitmeyeceksin, düğünümüzü yapacağız. Seni vururum. Vurmadan önce dünya aleme seni öyle bir rezil ederim ki, kimse yüzüne bile tükürmez. Ayaklarını kırarım senin. Benim karım sayılırsın. Şimdi bile burada istesem sana her şeyi yaparım. Kimse de bana bir şey diyemez. Sonra da götürür kapatırım seni ahıra."

Birdenbire hiç beklenmeyen bir şey yapan Seyran parmağındaki nişan yüzüğünü çıkarıp "evin de, evliliğin de, tarlaların, hayvanların, namusun, kaderin, nişan yüzüğün de senin olsun" diye haykırarak fırlatıyor Melik'in yüzüne. Seyran köye doğru hızlı adımlarla yürürken, Melik yerdeki yüzüğü alıp bakışlarını önce

köye, oradan da dağa çeviriyor. Binlerce zincir bedenini tutsak kılmış kıpırdamasına bile müsaade etmiyor...

Seyran ayakkabılarını giydikten sonra ayağa kalkıp silahını omzuna attı. Deli Melik tam konuşacaktı ki, evden çıkan Ruken,

"İçerde kimse yokmuş. Her tarafa baktım. Bütün odalar ağzına kadar eşya dolu. Hiç bu kadar eşyayı bir arada görmemiştim. Dört tane dikiş makinesi var. Halılar, dolaplar, çamaşır makineleri koltuk takımları, buzdolapları, yüzlerce porselen tabak, masalar ve sandalyeler. Kaç duvar saati var biliyor musun? On tane!" Deli Melik başını önüne eğmiş.

"Matarana su dolduracaksan benimkini de doldur. Çeşme şu ilerde. Yalnız acele edersen iyi olur."

Ruken, Seyran'ın matarasını da alarak çeşmeye doğru yürümeye başlayınca Deli Melik ile Seyran bakışlarını hemen Adak Ağacı'na doğru çevirdiler. İkisinin de yüzünde şaşkınlığın çölü. Çölde en büyük kum fırtınası. On dört yaşındaki Seyran ile yirmi dört yaşındaki Melik eve doğru yürüyorlardı. Seyran şaşkınlığın pençelerinden kurtulup bir an Ruken'e doğru baktı. Ruken doldurduğu mataraları yanına koymuş, çamura bulanmış olan kefiyesini yıkamakla meşguldü.

Melik, Deli Melik'in yanına gidip durdu. Eşarbını düzelten Seyran ışıltılı gözlerle gelecekteki haline bakıyordu. Seyran da aynı ışıltılı gözlerle daha çocukluğunun o papatya kırılganlığını üzerinde taşıyan geçmişine. Işıltılı bakışları kucaklaştı. Deli Melik öfkeyle, dişlerini gıcırdatarak bağırdı:

"Seyran gitmeyeceksin bu sefer. Kaderini yaşayacaksın. Mecbursun buna."

"Bana artık Seyran demeyi bırak. On dört senedir kimse bana Seyran demedi. On dört senedir ismim Asmin. Bu ismimi de çok seviyorum. Ölene kadar da Asmin olarak kalacağım..." Susmak zorunda kalmıştı, Seyran öfkeyle bağırıp çağırıyordu:

"Ne kaderi... Ne namusu... Gideceğim işte!"

Deli Melik öfkenin hançer keskinliğinin büyüdüğü bakışlarını yanında bulunan geçmişine, Melik'e çevirdi.

"O zaman niye peşine düşüp yakalamadın. Yakalayıp bitirecektin hemen işini. Sonra da getirip eve kapatacaktın. Babası başlık parasını almıştı zaten. Mal senindi. Sen ne yaptın, korktun çekindin."

Deli Melik ile Melik kendi aralarında bir kavgaya tutuşmuşlardı. Asmin ile Seyran meraklı bakışlarla, sevgiyle birbirlerini seyrediyorlardı, ardından da sımsıkı kucaklaştılar.

"Asmin arkadaş mataralar tamam. Kefiyemi de fırsattan istifade suya vurdum. Ben hazırım, gidelim."

Ruken'in bağrışıyla birlikte sanki uykudan uyanmışçasına irkilen Asmin, Seyran ve Melik'in artık yanlarında olmadığını fark etti. Deli Melik yumruklarını sıkmış, bir adım ötede saldırmaya hazır bekliyordu. Ruken sırt çantasını aldı.

"Gidiyoruz Melik."

"Dur, gitme. Bunca sene boyunca hep bu günü... Ka... Ka... Kaderin?"

"Gideceğim ve asla da dönmeyeceğim. Bu evde müebbet tutsaklığı yaşayıp, bu evi mezarım kılmayacağım. Evin, hapishanen, mezarın, kaderin, namusun, hayvanların, eşyaların, tarlaların hepsi senin olsun."

Asmin ve Ruken köye doğru yürürken Deli Melik sadece "Dur, gitme" diye bağırabildi.

"Asmin mesele neydi?"

"Çok ama çok eski bir hikâye.. Boş ver... Daha hızlı yürüyelim. Grup köyden ayrılmak üzere."

Ruken adımlarını hızlandırıp öne geçti. Asmin doğup büyüdüğü yerleri geçmişinin gölgesi altında izlerken Seyran'ın da hemen bir-iki adım arkasından onunla birlikte yürüdüğünü fark etti. Uzanıp sevgiyle tuttu elinden. Birlikte yürümeye başladılar. Bir an dönüp arkasına baktı Asmin. Melik, Deli Melik'e "Hadi ne duruyorsun, gidiyor işte. Erkeksen git yakala, getirip kapat eve. Korkuyor musun? Bir de kalkmış erkeklikten bahsediyorsun" diye bağırıyordu.

Karanlık zifiriliğe akmanın bütün hazırlıklarını tamamlamak üzereyken, Deli Melik saldırmaya hazır hâlâ öylece bekliyordu. Bütün bedenini ter kaplamıştı. Birden bir çığlık döküldü dudaklarından. Çığlık zamanın iki kalp atımı sonrasında o kadar büyüdü ki, köyü tek lokmada yutuverdi. Deli Melik dağlara doğru koşmaya başlamıştı. Bir süre sonra durup çöktü olduğu yere. El yordamıyla arayıp bulduğu bütün taşları topladı kucağına. Yeteri kadar taş topladığından emin olunca ayağa fırlayarak taşları birbiri ardı sıra dağa doğru atmaya başladı. Böğürüp haykırıyor, en korkunç çığlıklara sahiplik ederek, taş atmayı sürdürüyordu. Kara gür bıyıkları hastalıklı ıslak bir titreyişin esiriydi artık.

Ertesi gün.

Karanlığın çektiği doğum sancıları ufkun kızıllığını artırmıştı. Zaman nehrinin hemen ilerideki ilk kıvrımında güneş doğacak ve ilk çığlığı düşecekti toprağa. On dört senedir her gün yaptığı gibi yine kara, ayaza, yağmura, fırtınaya, kurtlar tarafından parçalanıp kör bir kurşunla vurulma tehlikesine karşı köyün aşağısındaki Adak Ağacı'nın altında gözlerini dağa dikmişti. Dilinde en kutsal bellediği duanın mırıldanışı; "Döneceksin... Döneceksin... Senin kaderin bu... Kaderinden kaçış olmaz... Mutlaka döneceksin."

EN ZOR ZANAAT

Celal Aydınoğlu'ya

Cumartesi sabah erkenden minibüse atladığım gibi şehre gitmiştim. Şans işte, şehre varmak üzereyken yeniden kar yağmaya başlamıştı. Bu öyle sıradan bir kar yağışı değildi ama. Bütün bir kışın intikamını alırcasına... Bulutlar içlerinde ne var ne yoksa boşaltmak istiyor gibiydiler. İnsanların iliklerine işleyen bir soğuk. Buz gibi bir rüzgâr karı alıp savuruyordu dilediğince.

Çok kalmayacaktım. Yirmi beş dakika falan yürüyüp kaset satan dükkâna giderek istediklerimi alacak, hiç beklemeden garaja geri dönüp minibüslerden birine atladığım gibi... İstesem de kalamazdım zaten. Cebimde sadece kasetler ve dönüş için yol parası vardı.

Kar nasıl da yağıyordu öyle. Üşüyordum. Ellerim cebimde hızlı adımlarla yürümeye başladım. Daha önce üç kez sırf Kürtçe kaset almak için gizlice gitmiştim şehre. Babamların haberi olsa kesin

engellerlerdi beni. Taştan inkâr zamanlarıydı çünkü. O taş en ufak bir kıpırdamada bile kafaları yarıp, kanatabiliyordu. Her mevsim korkuydu. Kürtçe kaset bulundurmak, dinlemek yasaktı elbette. Yasakları çiğnemenin insanın başını nasıl da belaya sokacağını bilecek yaştaydım, ama öyle çok da takıyor değildim. Kasetleri alıp ilçeye dönecek, aynı lisede okumakta olduğum ahbap çavuş grubuna müjdeyi verecektim. Sonra hemen oturup kimi sorulara cevap aramaya başlayacaktık: Hangi evde bir araya geleceğiz? Teybi kim getirecek? Sigaraları? Kasetleri çoğaltmak için boş kasetleri?

Kar yağıyordu. Sokaklarda falan pek kimse yoktu. Tek tük gelip geçenler. Heyecanlıydım. Şıvan'ın son kasetinin çıktığını duymuştum. "Şıvan'ın yeni çıkmış olan kaseti harika. Kaseti bir kez bile dinleyenin kanı tutuşuyor. İnsanın içinden isyan edesi geliyor valla" demişti Mele Bekir. Sonra da kaygılı bir ses tonuyla "Aman bu kaset meselesini kimseye söyleme. Başımız belaya girer" diye de eklemişti.

Kasetçinin önünden geçtim. İçeride iki müşteri vardı. Mecburen onların işlerini bitirmelerini bekleyecektim. Cadde boyu yürüdüm. Kimi işyerleri kapalıydı...

On dakika sonra geri döndüğümde içeride bir tek dükkân sahibi bulunmaktaydı. Kapıyı usulca itip girdim içeri. Kısa boylu, zayıf, solgun yüzlüydü kasetçi. Son gördüğümden beri sanki biraz zayıflamış gibiydi. Bir de yüzünde çok da anlam veremediğim bir ifadenin gölgesi.

'Ne var, ne istiyorsun' der gibi baktı. Derin bir nefes aldım. Kısık sesli bir korku yüreğimde voltalamaya başlamıştı. Korkmakta haksız da sayılmazdım. Bir yasağı çiğnemek üzereydim ve bunun bir bedeli olduğunu biliyordum. Gözaltına alınabilir, işkence görüp tutuklanabilirdim. Daha beş gün önce yanlarında sırf Kürtçe kaset bulundurdular diye üç kişinin tutuklandığını okumuştum.

"Kaset alacaktım. Kürtçe kaset... Şıvan'ın son kasetini. Bir de Ayşe Şan ile Kawis Axa'nın" dedim ve elimi cebime atıp çıkardım

parayı. Kasetçi önce dükkâna kimsenin gelip gelmediğine bakacak, ardından da eğilip tezgâhın en alt çekmecesinden üzerinde '90'lık boş kaset' yazan kasetleri çıkaracak ve bana uzatacaktı. Parayı verdikten sonra kasetleri montumun iç cebine yerleştirip çıkacaktım dükkândan. Çıkacak ve hızlı hızlı yürüyecektim. Yeterince uzaklaştığımı anladığımda rahatlayacaktım. Bir tehlikeyi daha kazasız belasız atlatmanın yarattığı sevinçle güle oynaya garaja doğru yürümeye koyulacaktım.

"Ne Kürtçe kaseti? Ne diyorsun sen... Yok bizde. Yasak. Bugüne kadar satmadık, satmayız da..." dedi kasetçi. Şaşırmıştım. Yüzünde son derce ciddi bir ifade bulunmaktaydı. Neler söylüyordu böyle? Yoksa benim polis olduğumdan mı şüphelenmişti. Polis tipi yoktu ki bende! Lise öğrencisiydim. Lise öğrencisi polis olur muydu? Belki de beni polislerin gönderdiğini sanmıştı. Kendisine tuzak kurulduğunu falan da düşünüyor olabilirdi. Ya da... Ya da... Beni deniyor, tepkilerimi ölçmeye çalışıyordu.

"Şey, en son geçen ay gelip senden almıştım" diye kekeledim. Zayıf, solgun yüzünde kimi kırışıklıklar belirdi. Kızmış mıydı yoksa?

"Yok öyle bir şey. Bugüne kadar tek bir Kürtçe kaset bile satmadım, satmam da. Yasak. Seni de ilk defa görüyorum" deyip hafif yana doğru dönerek raflardaki kasetleri düzeltir gibi yapmaya başladı. Çıkıp gitmemi istiyordu. Donup kalmıştım ama. Nasıl olurdu böyle bir şey! Son iki buçuk ay içinde üç kez gelip kaset almıştım. Her üç seferinde de bana çok sıcak davranmış, tam çıkacakken "Kürtçe kasetleri buradan aldığını kimseye söyleme. Çok dikkat et. Üzerinde kaset varken buralarda fazla dolaşma" demişti.

Hiç beklenmedik bir anda yüzümün ortasına şiddetli bir yumruk yemiş gibiydim. Kasetleri almalıydım. Neredeyse on gündür hep kasetleri alma hayaliyle yaşıyordum. Kasetleri alacak, ahbap çavuş grubunu toplayacak ve Şıvan'ın kasetini koyacaktık teybe. Şıvan'ın o gür sesi...

İlk kez Kürtçe kaset dinlediğimde nasıl da altüst olmuştum.

Yaşadığım gerçek anlamda bir depremdi. Bir iki günlüğüne köye gitmiştim. Akrabamız olan medrese kökenli imam Mele Bekir durup dururken eşi ve çocuklarını çıkarmıştı odadan. Tuhaf bir durumdu bu. Ne oluyordu böyle? Odada ikimiz yalnız kalınca, hiçbir şey söylemeden kendisi de çıkmıştı dışarı. Merakımın saldırıları karşısında yenilmiş, hemen pencereye koşmuştum. Kaygılı bir yüz ifadesiyle etrafı kolaçan ediyordu Mele Bekir. Ahıra girdi ardından. Yarım saat sonra döndüğünde ceketinin altına sakladığı şeyi çıkarıp, oturdu. Beze sarılmış olan o şeyi kırılacakmışçasına oldukça dikkatli bir şekilde bıraktı önüne. O şeyin sarılmış olduğu toprağa bulanmış olan bezleri açmaya girişti. Tamı tamına altıncı bezi de açınca, iki kaset çıktı ortaya. Sessizliğini bozmadan kasetlerden birini teybe taktı. Şaşkınlığıma sırtımı dayamış bir halde bekliyordum. Birden çığlığa benzer bir haykırış yükseldi teypten, sonra da... Sonra da insanın yüreğine işleyen bir melodi. Adamın biri Kürtçe şarkı söylüyordu. Ama ne söyleme! Sesindeki aşkı, dağ kokusu ve ateşle bir güzel yoğurmuştu. "Kim bu" diye sormuştum, "Şıvan" diye cevaplamıştı beni.

Etkilenmiştim. Nasıl etkilenmeyeyim, o güne kadar kasetten Kürtçe şarkı yani kılam dinlememiştim. Yapılan kimi düğünlerde falan elbette Kürtçe kılamlar söyleniyordu, ama bu farklıydı. Daha önemliydi. Kürtçe kasetti! Çok da öyle teorik ifadelere kavuşturup anlaşılır cümlelere dökmesem de, bilinçaltımda Kürt denen şeyin ölmek üzere olduğu ya da öldüğü düşüncesine sahiptim. Kürt, her şeyini kaybetmiş olan zavallının birisiydi. Her şeyini ama! Harabe bir duvarın dibinde uzanmıştı. Titriyordu, veremli bir titreyişti bu ve son nefesini vermek üzereydi. Belki de vermişti. Bedeninin büyük bölümü çürümüştü çünkü. Kötü kokular. Kürtçe kaset tam da bu noktada oldukça büyük bir önem kazanıyordu. Kendi dilinde kaset dinlemek bir Alman, bir Fransız, bir Türk, Bir Yunanlı için çok sıradan, basit bir şeydi, ama... Ama benim için yok olmadığımızın en büyük işaretiydi. Demek tutunacak bir dalımız kalmıştı ha! Çürüyen bedenin dudaklarında isyanın kılamları dökülüyordu. Ölü ruhların yarattığı tarlaya yaşamın tohumlarını eken

kılamlar. Çok iyi hatırlıyorum; "Vay be, demek Kürtçe kaset de varmış ha" diye mırıldanmıştım. Bir çığlıktı dinlemekte olduğum kılamlar ve karşılığını fazlasıyla yüreğimde bulmuşlardı.

Kasetçi çıkıp gitmemi istiyordu. Benimle artık ilgilenmiyor gibi görünse de, hareketlerinde bir kızgınlık vardı. Sessizlik bir kayaydı, iki büklüm olmuştum altında. Yapılacak bir şey yoktu. Yaşadığım hayal kırıklığını ellerimi kesip kanatmasına karşı toplayıp çıkacaktım. Öyle de yaptım.

Nasıl da kar yağıyordu. Ne kadar da keskin bir soğuk vardı öyle. Dudaklarımdaki kanın donmakta olduğunu hissediyordum. Garaja doğru yürümeye başladım. Canım epey sıkkındı. Üzgündüm. Kaç gün boyunca hayal etmiş olduğum şeyi gerçekleştirmemiş olmak zoruma gidiyordu. Şıvan'ın son kasetini o kadar merak ediyordum ki... Benim için bu hazmedilmesi zor bir yenilgiydi... Kasetleri almadan geri dönmek... Böyleydim işte ben; kafaya koyduğum bir şeyi yapmazsam, bu bütün yaşamımı etkilemekle kalmıyor, büyüyüp içinden çıkmayı bir türlü beceremediğim bir kördüğüme dönüşüyordu.

Garaj daha soğuk gibiydi. Titriyordum. Yüzümden düşen bin parça. Bindim minibüse. Gelmesi gereken iki üç yolcuyu bekliyorduk. Alamamıştım kasetleri. Anlamadığım bir nedenden dolayı... Alsaydım, her şey ne de güzel olacaktı. Nasıl büyük bir sevinç ve heyecanla ilçeye gidecek ve zaman geçirmeden ahbap çavuş grubundan arkadaşları arayacaktım. Kasetleri getirmiş olduğum çarçabuk yayılacaktı. Birer ikişer damlayacaklardı her zaman gittiğimiz kahveye. Neşeyle çaylar içilecekti. Sonra da...

Bir yumruk büyümüş boğazıma takılıp kalmıştı. Allah'ın belası bir kızgınlık yüreğimi sarmıştı. Minibüs hareket edecekken indim şaşkın bakışlar arasında. Kar hâlâ yağmayı sürdürüyordu. Rüzgâr daha bir şiddetlenmişti sanki. Delirmişçesine sağa sola kar savuruyor, ardından da yaptığına kahkahalarla gülüyordu. Garajdan çıkıp şehir merkezine doğru yola koyuldum.

İçimde yeşermiş olan bir umut çiçeği etrafına cömertçe güzel kokular yayıyordu. Bu sefer kasetleri alacaktım. Nedenini bilmesem de, neredeyse emindim bundan. Ortada yanlış bir anlama vardı. Dükkân sahibinin kafası bir başka şeye bozulmuştu, ya da, ya da ne bileyim işte, beni başkasıyla karıştırıyor olabilirdi. Bir biçimde hallolacaktı bu sorun. Umut çiçeği rengârenkti. Etrafında yeşermeye başlayan başka çiçekler. Büyüttüm adımlarımı. Kar dizlerimi aşıyordu. Kasetleri alacaktım. Alacaktım ve...

Kasetçinin önünden geçerken içeriye doğru kaçak bir bakış fırlattım. Kimse yoktu. Dört beş metre sonra dönüp gerisin geri yürüyüp girdim dükkâna. Elektrikli ocağın başında oturmuş sigara içiyordu. Beni görünce kalktı ayağı ve "Buyur" dedi. 'Buyur' demesi iyiye işaretti. Üstelik ses tonunda bir yumuşama mı vardı, ne? Kasetleri alacaktım ve...

"Kürtçe kaset istiyorum. Şıvan'ın son kasetini. Ayşe Şan ile Kawis Axa'ın da." Elimi cebime atıp çıkardım parayı. Birden yüzündeki o donuk ifade değişiverdi. Öfkelenmişti. "Ne Kürtçe kaseti? Yok. Satmıyoruz. Bugüne kadar da satmadık. Kürtçe mürtçe kaset yok. Anladın mı? Yok!" dedi. Konuşurken bir iki adım daha bana yaklaşmıştı. Böylesine abartılı bir tepki karşısında afallamıştım. Ne demiştim ki? Geçen seferlerde olduğu gibi sadece Kürtçe kaset istemiştim. Kimseye nereden aldığımı söylemeyecektim ki... Güvenilirdim yani.

Anlaşılmaz bir iki kelime geveledim. Baktım kasetçi daha da öfkeleniyor, kaçarcasına çıktım dükkândan.

Kar hâlâ yağıyordu. Soğuk, kurt dişlerini daha da bilemişti. Rüzgâr, kardan atına binmiş dörtnala koştururken attığı bütün mızraklara hedeflerini buluyordu. Anlamakta zorlanıyordum. Önceki üç gelişimde de umduğumdan kolay olmuştu kasetleri almam. Ben istemiştim, o da vermişti. Her şey iki üç dakika içinde olup bitmişti. Bir yerlerde bir yanlışlık vardı, ama... Bu 'ama'dan sonra neyin geldiğini bir bilseydim her şey daha kolay olacaktı. Kendimi berbat hissediyordum.

Garaja gitmem gerekirken tam tersi yönde yürüyordum. Kasetleri almadan dönmek çok zoruma gidiyordu. Bir işi yarım bırakmak... İlçeye ellerim boş dönersem kaç gün boyunca hayal kırıklığımı kemirip duracaktım. Şıvan'ın son kasetini o kadar çok merak ediyordum ki... Ayşe Şan'ı... Kawis Axa'yı... Herkesin gözü önünde en olmadık hakaretlere uğramış gibiydim.

Ta şehrin son evlerine kadar yürümüştüm. Geri dönmeliydim. Titremem artmıştı, hasta mı olmuştum yoksa? Üşümüş elimi alnıma koydum. Ateşim vardı. Bir kahvede oturup biraz ısınsam, bir iki bardak çay içsem çok iyi olacaktı. Biraz kendime gelirdim, en azından soluklanırdım... Hayır, yapamazdım. Çay içersem kasetlere para yetmezdi. Olmazdı böyle bir şey, kasetleri mutlaka almalıydım. Çay içip kasetleri de alırsam bu sefer yol param eksik kaldırdı. Sıkmalıydım dişimi.

Rüzgârın bıçak keskinliğindeki uğultusu kulaklarımdaydı. Göğsümü açmışlardı da iç organlarımı çıkarıp boşalan yere bir buz kalıbı koymuşlar gibi üşüyordum. Saat bire geliyordu. Karnım açlıktan gurulduyordu. Açlık, üşümenin kan kardeşiydi ve ona direnen bütün kalelerinin kapılarını açmıştı.

Kafamda bölük pörçük düşünceler. Geçmiş zamanlardaki yaşanmışlıklara ait bazı görüntüler. Birçok görüntü. Tutup görüntülerden en belirgin olanına uzanıverdim:

Çocuktum. Bir Pazar günüydü. Nüfus sayımı nedeniyle evlere kapanmış, sayım memurlarını bekliyorduk. Bekleyişimiz çok uzun sürmemişti. Çaylar içilip de boş bardaklar kaldırılınca, nüfus sayım sonuçlarının işleneceği defter açıldı. Misafir odasında babam, ben ve her iki sayım memurunun dışında kimse yoktu. Memurlar peş peşe soru soruyor, babam da aynı serilikte cevaplıyordu onları. "Ev içinde hangi dili konuşuyorsunuz?" diye sordu nüfus memurlarından biri. Babam hiç bekletmeden "Türkçe" dedi. Oysa öyle değildi, evde Kürtçe konuşuyorduk. Üstelik annem tek kelime bile olsa Türkçe bilmiyordu. Son derece doğal bir şey yapıyormuşçasına atılıp "Yok, Kürtçe konuşuyoruz" dedim. Defteri

işleyen memur Türkçenin "T" harfini yazmıştı, benim bu beklenmedik müdahalem nedeniyle kalemini defterin üzerine bırakıp babama dikti bakışlarını. Babam 'Çocuktur ne söylediğini bilmiyor' gibisinden başını salladı, sonra da "Türkçe konuşuyoruz" dedi. Haydaaa, ne oluyordu böyle? Demek bilmeden yanlış yapmamıştı ha! Bunun farkına varmak şaşırtmıştı beni. Babam ısrarla neden "Türkçe konuşuyoruz" diyordu ki? Neden? Memur hâlâ tereddüdünü aşmış değildi, bu nedenle kalemi eline almasına karşın "T"nin devamı olan harfleri yazmamıştı. Kızmıştım, "Kürtçe konuşuyoruz" diye öfkeyle söylendim. Babam yine "Türkçe" dedi, ardından da memura "Yazsana, ne bekliyorsun" diye çıkıştı. "Hayır, Kürtçe konuşuyoruz" diye direttim. Hemen yanında oturduğumdan memurlara çaktırmadan beni çimdikledi babam. Acayip kızmıştım, "Kürtçe" diye neredeyse bağırdım. O zaman 'Kürtçe konuşuyoruz' diye o deftere yazdırmanın nelere mal olacağını tahmin edemiyordum. "Evde Kürtçe konuşuyoruz" demenin açıkça "Biz Kürdüz" demek anlamına geldiğini, devletin "Kürdüz" diyenleri bölünmez bütünlük karşısında bir tehlike olarak göreceğini, dolayısıyla fişleyeceğini, bunun da günü geldiğinde olmadık sorunlara yol açabileceğini, en azından devlet dairelerinin herhangi birisine bir iş nedeniyle gidilmesi halinde birçok engelle karşılaşılabileceğini falan nasıl düşünebilirdim ki...

Memur kalemi tekrar bırakmış, baba ile oğul arasındaki tartışmanın noktalanmasını bekliyordu. Babam "Türkçe" dedikçe, ben "Kürtçe" diye dayatıyordum. Sonunda babam baktı olmuyor sustu, o susunca da memur "T" harfinin üzerini karalayıp, Kürtçe diye yazdı.

Kar, tipiye çevirmişti. O soğukta hâlâ sokaklarda dolaşıp durmanın pek de akıl mantık işi bir şey olmadığını biliyordum bilmesine de... Elimi alnıma götürdüm, ateşim iyice yükselmişti. Hastaydım!

Boğazımda yutkunmamı zorlaştıran pis bir kuruluk. Bedenimi kaplamış olan ıslak, boğucu bir ter. Hem üşüyor, hem de ateşler içinde yanıyordum.

Kasetçinin önünden geçtim ağır adımlarla. İçeride başka bir adam daha vardı. O çıkıncaya dek oyalanmalıydım. Karnım nasıl da acıkmıştı öyle. Lokantanın önünden geçip gidecekken, hiç aklımda yokken birdenbire duruverdim. İçeri girip şöyle sıcak mı sıcak bol limonlu bir çorba içsem ne güzel olacaktı. Bunu yapmayı gerçekten de çok istiyordum. Sıcak bir tas çorba... Yapamazdım. Yapmamalıydım. Zorladım kendimi, yürümeye başladım.

Döndüğümde kasetçinin yanındaki adamın hâlâ dükkânda olduğunu gördüm. Bir şeyler konuşuyorlardı. Biraz daha oyalanmalıydım. Zaten başka da çarem yoktu.

Tam da hükümet konağının önünden geçecekken iki sene önce yaşanan ve beni epey etkilemiş olan o olaya ilişkin görüntüler büyüdü gözlerimin önünde. İki sene önce, yaz aylarıydı. Babam bir iş için beni hükümet konağına göndermişti. Acele etmeliydim, mahalledeki maçımız başlamak üzereydi. Koşar adım gittim. Üst kata çıkacakken duvarda oldukça büyük harflerle yazılmış olan "KÜRTÇE KONUŞMAK YASAKTIR!" yazısını görünce olduğum yerde kalakalmıştım. Ne olduğunu çok da tanımlayamadığım bir duygu sarılmıştı boğazıma. O duyguya bir isim koymak istiyor, ama bir türlü beceremiyordum. İsyana benziyordu, öfkeye de, ama bir kırgınlık tadı da vardı. Gözyaşlarıyla ıslanmış... Öte yandan çok kötü hakarete uğramışım hissi. Çaresizlik. Çaresizlikle uçurumlar... Bu uçurumların dibinde dağlar.

O hengâme içinde bir tek ben durmuş, gözlerim yazıda "Kürtçe konuşmak yasaktır" diye tekrarlayıp duruyordum. Bir an önce işlerini halletmek isteyen köylerden gelmiş olanlar ellerindeki kâğıtlarla o daireden öbür daireye koşturup duruyorlardı. Memurlar. Birkaç da esnaf. Koşturanların neredeyse tümü birbirleriyle ya da memurlarla Kürtçe konuşmaktaydılar. Bir uğultu. Kürtçe bir uğultu. Ne çelişkiydi bu böyle! Daha bir hafta önce gazetenin birinde bir devlet yetkilisi, "Kürtler vardır demek ülkenin bölünmez bütünlüğüne yönelik açık bir saldırı içinde bulunmaktır" demişti. Kalkıp olmayan bir şeyin olmayan dilini nasıl yasaklayacaklardı ki? Zaten yok yani. Olmayan, yok sayılan bir şeye yasak koymak!

"Beş gözlü, kuyruklu, üç burunlu insan yoktur" diyeceksin, peşinden de "Beş gözlü, kuyruklu, üç burunlu insanların sokağa çıkması yasaktır" diye her yere yazılar yazacaksın.

Bir ara tarih hocasıyla tartışmıştık. Derste "Kürt yoktur" demişti. Ben de "Vardır" diye karşı çıkmıştım. "Yoktur" diye diretmişti. Nasıl yok olurdu! Var olduklarının en açık kanıtı ben kendimdim. Ben de mi yoktum? Israrla yok sayılmak ve bunun yüzüme karşı söylenmesi ruhumu altüst etmişti.

YOKUM.

YOKSUN.

YOK.

YOKUZ.

YOKSUNUZ.

YOKLAR!

YOKKKKKKKKK!

Varken, var olduğunu bilirken yok olmadığını ispatlamaya çalışmak ne yaman bir durumdu öyle. Ruhumda inkâr kılıçlarının açtığı yaralar. Kabuk bağlamış olsalar bile içten içe kanayan kılıç yaraları. Sonradan çok iyi anlamıştım; İnkârın kılıcı altında dilim dilim doğranmış olanların yaralarını iyileştirmek için hep yüksek sesle konuşup, konulan sınırların öte tarafına geçmeye hazır olduklarını. Öyle bir an geliyordu ki –bu kendi gerçekliğiyle en çıplak yüzleşme anıydı– kabuk bağlamış olan yaralar kanıyor, ruh kanın kızıllığında isyan türküleri söylüyordu. İsyanın rengi illaki siyasi de olmak zorunda değildi. Mesele taşınan yaraların zamanı geldiğinde çığlığa dönüşmesiydi. Uçlarda gezinirken, uçurumların en tehlikeli noktalarına uzanmaktı.

Ruhtaki kılıç yaraları biriktiriliyordu. Biriktirilen yaralar akan zaman içinde büyüyüp iltihaplanıyordu. Sonra perdeler yırtılıyor, yanılsamalı 'iyi' durumu ayaklar altında eziliyordu. Sonra da...

Yaralı ruh!

Yaralı ruhlar.

Yaralı ruhlar ülkesi!

"Kürtler vardır ve ben de Kürdüm" diye bağırmıştım tarih hocasına. Varlığıma yönelmiş olan çok tehlikeli bir saldırıyı can havliyle savuşturmak ister gibiydim. "Saçmalıyorsun" demişti öğretmen ve dersi kaldığı yerden anlatmaya devam etmişti: "Yapılan son araştırmalara göre, Orhon kitabelerinde Kürtlerin Türklerin bir kolu olduğu gerçekliği kanıtlanmıştır. Orhon kitabelerinde yazılanlara göre..."

'Kürtçe konuşmak yasaktır' yazısına büyülenmişçesine bakmayı sürdürüyorum. Neden sonra nefessizliğimi aşmak ister gibi derin bir soluk alıp yürüdüm merdivenlere doğru. İçimdeki bir ses bir şeyler yapmam için beni dürtükleyip duruyordu. Merdivenin üçüncü basamağında durup arkamı döndüm, o esnada tanıdığım yaşlıca bir amca kapıdan içeri girmekteydi. Nasıl olduğunu ben de anlamadım, bütün gücümle "İyi misin Halil amca. Ne var ne yok? Hasta değilsin, değil mi?" diye bağırdım Kürtçe. Şaşırmıştı. Şaşırmıştım. Şaşırmışlardı.

Yüreğimde şakıyan bir kuş, yukarı kata çıkmıştım.

Geri dönüp kasetçiye doğru yürümeye başladım. Soğuk soğuk terlemeye devam ediyordum. Bedenimde artan bir kırgınlık. Acayip bir üşüme, güçsüzlük. Hiç olmazsa bir kahveye gidip bir bardak çay içseydim. Birazcık ısınırdım. Yapamazdım ama... YA-PA-MAZ-DIM!

Kasetçinin önünden geçtiğimde içeride sadece dükkân sahibinin olduğunu gördüm. Bir sefer daha denemeliydim. Kaç saattir dolaşıyordum. Üstelik hastalanmıştım da. Hiçbir şey olmamış gibi kalkıp geri dönemezdim. Kapıyı itip ürkek adımlarla içeri girerek, hemen kapının yanında durdum. Geçen sefer neredeyse bana saldıracaktı. Yine öyle bir şey yapabilir diye kendimce tedbir alıyordum. Başını kaldırdı, solgun yüzünde artan kırışıklıklar.

"Şey... Yani... Kürtçe kaset istemiştim de... Kürt... çe... Yani kaset... Üç... Tane..."

Bir süre suskun kaldı. Her an her şey olabilirdi. Alnımdan aşağılara akan ter tanecikleri. Üstüm başım kar içinde. Oldukça sevecen bir sesle "Kürtçe kaset yok... Vallahi yok... Billahi yok... Satmıyoruz. Zaten hiç satmadık da... Yanlış hatırlıyorsun" dedi. Öylece bakıştık. Ne söylersem de fayda etmeyeceğini anlamıştım, mecbur çıktım dükkândan.

Garaja girecekken durdum. Saat dört buçuğa gelmişti. Sabah kahvaltısı dışında bir şey yememiştim. Hastaydım. Kar yağıyordu. Rüzgâr, karla istediği gibi oynuyordu. Soğuk, hiç olmadığı kadar cömertti. İçimde bir şey vardı, bir kırgınlık, sıkıntı. Hakarete uğramışım hissi. Başarısızlığın buruk tadı.

Yönümü değiştirip ara sokaklara daldım. Kar o kadar fazla birikmişti ki, yürümekte zorlanıyordum. 'Evden merak etmişlerdir şimdi' düşüncesi bağırıp çağırarak dolaşıyordu kafamın içinde. Annemin ısrarlı dayatmaları karşısında önce sağa sola sormuştur babam, bulamayınca da arkadaşlarımın evlerine gitmiştir. Yine bulamayınca...

Havanın bunca soğuk olması karşısında her zamanki gibi köyü düşünmeye başlamıştım. Köyün sıcak yazlarını. Zaten köy benim için yaz demekti... Köyün meydanında ne oyunlar oynardık. Tere, toza, toprağa bulanınca hemen nehre koşardık. Sonra, sonra iyice yorulmuş ve acıkmış olarak dağılırdık evlerimize.

Köyde tek derslikli bir ilkokul vardı. İki derslikliydi aslında. Bir derslikte yeni gelmiş olan öğretmen yatıp kalkıyordu, diğer derslikte de beş sınıf bir arada ders yapıyorduk. Birinci sınıf, ikinci sınıf, üçüncü sınıf, dördüncü sınıf, beşinci sınıf... Sıralarımız ayrıydı ama. Ben üçüncü sınıfın sıralarında oturuyordum. Meryem de üçüncü sınıftaydı. Kocaman gözleri vardı. Kocaman ve siyah. Gözleri çok güzeldi. Örgülü saçları beline kadar iniyordu. Meryem'e bakmaya çekinirdim. Ona ne zaman baksam içimde anlamlandıramadığım bir şeyler olurdu, terlerdim.

Daha okulun açılışının üzerinden iki hafta geçmesine karşın yeni öğretmen kimi uygulamalarını oturtmuştu. Önce temizlik

kontrolü yapardı. Başımızda bit olup olmadığına bakardı. Mendillerimizin bulunup bulunmadığına... Dedemin mendilini getirirdim okula. Dedem önce mendili vermeye yanaşmaz, kendimi yere atıp bağırıp çağırarak okula gitmeyeceğimi söyleyince, Kürtçe "Ula namussuz, eğer burnunu silersen, seni bu bastonumla bir temiz döverim" derdi. Burnumu mendile hiç silmezdim ki, önlüğümün kolu ne güne duruyordu... Mendili sıraya koyardım, mendilin üzerine de iki elimi... Öğretmen ellerime, tırnaklarıma, mendile, kulaklarımın içine, saçlarıma, yakama falan bakardı...

Meryem'in o büyük gözleri hep bende olurdu, benimkiler ise defterin beyazlığında. Defterin beyazlığında Meryem'in gözleri olurdu, yüreğim titrerdi.

Temizlik kontrolü bitince nefesimizi tutmuş bir halde öğretmenin cebinden çıkardığı kâğıda dikerdik bakışlarımızı. Öğretmen kâğıda ismi yazılı olanları okur, tahtaya çıkmalarını söylerdi. Nedenini söylemeden döverdi sonra. Ama ne dövme! Hırsla, can düşmanlarını dövüyormuş gibi.

Öğretmen kâğıtta yazılı olanları okurken, heyecan ve sabırsızlıkla bekler, beklerken bayılacağımı sanırdım. Korkardım. Ya benim de ismim okunursa... Meryem'in gözleri önünde dayak yiyecektim. Meryem'in gözleri...

Okulun açılmasının üzerinden neredeyse iki ay geçmesine karşın öğretmen hiçbir şey söylemeden dayak atmaya devam ediyor, kimse de bunu niye yaptığını sormuyordu ona. Sormak aklımızın ucundan bile geçmiyordu ki... Öğretmendi, döverdi. Onu devlet gibi görürdük. Devletin köyümüzdeki temsilcisi. Kravatlıydı. Takım elbise giymişti. Bizimle fazla yüz göz olmazdı, soğuktu. Köye jandarma falan geldiğinde ilkin onu ziyaret eder, köy hakkında bilgi alırdı. Kravatlıydı, bu nedenle dövmesi için başka sebebin olması gerekmediğini düşünüyorduk.

Sınıfta herkes dayak yemişti. Geriye bir ben, bir Meryem, bir de Memo kalmıştı. Bir türlü sıra bize gelmek bilmiyordu. Oysa bazı çocukların iki üç kez dayak yedikleri bile oluyordu. Demek ki

sırayla değildi bu iş. Kendi aramızda bir türlü sonlanmayan bu dayak meselesinin üzerine konuşmaya başlamıştık sonunda. O kâğıttaki isimlerin neye göre yazıldığını. Koçer diye bir arkadaşımız vardı, neden onun iki günde bir dayak yediğini. Öğretmenin döverken hiç bitmeyen öfkesini... Sınıfın en çalışkanları ve temiz olanları bile dayak yiyordu. Bir süre sonra konuştuğumuz tek konu bu olmasına karşın dişe dokunur bir nedene ulaşamamıştık. Bu da sabah korkularımızı artırmış, kimi arkadaşlarımız okuldan kaçmaya başlamışlardı.

Bir sabah benim de ismimi okudu öğretmen. Çıktım tahtaya. Meryem'in oturmakta olduğu sıraya çevirdim bakışlarımı. Meryem. Beline kadar inen örgülü siyah saçlı Meryem. Gözleri. Yüreğim titredi. Anladık sonunda.

Koçer, Memo'yu kendi evlerinin penceresi altında içeriyi dinlerken yakalamış, yakasından tutup nedenini sormuştu. Koçer, Memo'yu hiç sevmezdi zaten. Çok kötü kavga etmişlerdi kaç ay önce. Memo kendini kurtarmaya çalışmış, Koçer indirmişti yumruğu gözünün üzerine. Korkmuştu Memo. Bir yumruk da kafasına yemişti bu arada. Korkudan altına işeyen Memo kendisini dövmemesi karşılığında her şeyi anlatmıştı Koçer'e. Öğretmen, muhtarın oğlu olan Memo'yu kendi aralarında ya da evlerinde Kürtçe konuşanları bildirmesi için görevlendirmişti. Memo da köyde dolaşıyor, evleri dinliyor, sonra da erkenden öğretmenin yanına gidip isimleri veriyordu... Okulun açıldığı ilk gün "Kendi aranızda ve evlerinizde Türkçe konuşun" demişti öğretmen. Demişti, ama bu söz bir kulağımızdan girip diğerinden çıkmıştı. Çabucak unutuvermiştik...

Dışlamıştık Memo'yu. Sabah dayaklarının artması pahasına dışlamıştık Memo'yu. Bazı çocuklar okula gelmeyi temelli bırakmışlardı. Ben ise evimizin ilçeye taşınması nedeniyle kurtulmuştum dayaktan.

Kar daha da hızlanmıştı. Midemde bir bulantı. Nasıl da titriyordum öyle. Perişan bir haldeydim, her an düşüp bayılabilirdim. Rüzgârın kahrolası şamarı hep yüzümde patlıyordu.

Kasetçinin önünden geçtiğimde içeride müşteri falan olmadığını görmeme karşın yürümeye devam ettim. Ağzımın içi zehir gibiydi. Kaç saattir dolaşıp duruyordum, bazen yere düşecek gibi olunca, son anda dengemi sağlıyordum. Annem beni bu halde görse kesin önce bir çığlık atar, sonra da "Vay, sana ne olmuş böyle?" diye bağırıp hemen koşardı yanıma. Bir yandan kızarken, diğer yandan bütün itirazlarıma karşın ellerimi ellerinin arasına alıp ovuşturur, kız kardeşime çorba yapmasını söylerdi. Çorba önceden yapılmışsa, acele ısıtmasını. Annem... Annemi her hatırladığımda içimde bir suçluluk duygusu büyür, utanırım. Ortaokulun son senesiydi, yazılılar falan yapılıyordu. Pazardı, evin yanındaki boş arazide oturmuş, mahalle arkadaşlarımın gelmesini bekliyordum. Önceden kararlaştırdığımız gibi yine çekişmeli geçecek bir maç yapacaktık. Birden bizim sınıftaki karakol komutanının oğlunun bana doğru yürüdüğünü görmüştüm. İlk defa geliyordu bizim oralara. Ne işi vardı ki... Her zamanki gibi yeni ve temiz kıyafetler içindeydi. Tokalaştık, "Hayırdır?" diye sordum. "Yarın matematik yazılımız var ya, birlikte çalışalım diyordum. Bir türlü anlamadığım konular var da... Anneme de söyledim 'tamam' dedi, akşam yemeğine falan kalırsın." Maçı bırakıp matematik çalışmak için evlerine gidemezdim. Hem üstüm başım perişan bir haldeydi. Utanırdım, rahat edemezdim. "Çok önemli bir işim var. Yapmazsam babam kızar" dedim. Tam o sırada annemin bize doğru yürümekte olduğun görmüştüm. Kürtçe olarak "Küçük kardeşinin nerde olduğunu biliyor musun?" diye sordu. Cevap verecekken "Annen mi?" dedi karakol komutanının oğlu. Sesinde, bakışlarında tuhaf bir şey vardı. Küçümsemeye benzer. Ya da şaşkınlık, inanamama... Gözlerimi anneme diktim, Kürt kıyafeti içindeydi. Rengârenk entarisi, belinde kalın, deri kemeri, başında oyalarla süslenmiş leçeği. Dudaklarımdan "Hayır, komşumuzun hanımı, çocuğunu soruyor" sözleri dökülüverdi. Sözlerim kulaklarıma ulaşır ulaşmaz kızarmaya başladım. Ne demiştim ben böyle? O sözleri nasıl söyleyebilmiştim. Komutanın oğluna iyi görünmek istemiş, o kıyafetler içinde Türkçe bilmeyen annemi inkâr etmiştim. Hem de o kadar kolayca yapmıştım ki bunu...

Sonra... Çok sonraları üniversiteye girdiğimde birçok arkadaşımın da değişik biçimlerde de olsa aynı durumu yaşadıklarını öğrenince çok şaşırmıştım. O güne kadar bunun sadece benim başıma gelen bir şey olduğunu sanıyordum çünkü. Bu nasıl bir şeydi böyle... "Anneyi inkâr!" nasıl bunca yaygın bir durum olabiliyordu ki?

Yaşadıklarımızı birbirimize anlatırken nasıl da utanmıştık. Anneyi inkâr da bir kılıç yarasıydı. Üstelik esaslı bir kılıç yarası. Kılıç yarası bir kez ruhu yurtlandı mı...

Karanlık çökmek üzeriydi. İlçeye gidecek son minibüs yirmi beş dakika sonra kalkacaktı. Yetişmeliydim. Yetişemezsem param otelde kalmaya yetmezdi. Hem annem babam yokluğumdan dolayı ortalığı ayağı kaldırırlardı...

Kasetçiye doğru yürürken bir an bedenimdeki bütün güç tükeniverince yüzükoyun yere kapaklandım. Kara gömülmüştüm. Nasıl da terliyordum öyle. Artık hiçbir şey umurumda değildi. Tuhaf bir boş vermişlik hali. Bir de öfke... Gözü kara bir öfke ama... Kalktım, üstünkörü bir şekilde silkeledim elbiselerime yapışmış olan karı. Rüzgâr kardan kırbacını ellerime, yüzüme doğru sallamaya devam ediyordu.

Kasetçiye girecektim ve... ve... "Yok" derse tekme tokat girişecektim. Etrafı kırıp dökecektim. Yapacaktım. Bıkmıştım, yeterdi artık. Öfkeden titriyordum. Dükkânı altüst edecektim. Yapacaktım. Kesin yapacaktım. Yeterdi bunca zulüm. Tekme tokat girişecektim. Nerden inceyse oradan kopsundu.

Kapıyı itekleyip girdim içeriye. Yumruklarımı sıkmıştım. Gerilmiş olan bir yaydan fırlayacak bir ok gibiydim. "Yok" derse saldıracaktım. Yüzümü işgal etmiş olan ter tanecikleri yere damlamaya başlamışlardı. "Kaset istiyorum" diye bağırdım. "Şıvan'ın, Ayşe Şan'ın, Kawis Axa'nın. Al paranı. Anladın mı!?" Nefes nefese kalmıştım.

Adamın gözlerinde her anlama gelebilecek bulutlar, öylece bana bakmayı sürdürüyordu. Acınacak haldeydim. Sessizliğin ömrü,

beklediğimden de uzun sürmüştü. Tam bağırıp çağırmaya başlayacakken, tezgâhın arkasında, önüne perde çekilmiş olan bir bölüm vardı, oraya girdi. Epeyce bir oyalandıktan sonra, elinde kasetler, çıktı. Yüzünde kaygılı, korkmuş bir ifade. Kasetleri tutan eli titriyordu.

"Hakkımda Kürtçe kaset sattığıma ilişkin ihbar olduğu için on beş gün gözaltında kaldım. Bir sürü işkence gördüm. Kabul etmedim ama. Bir daha kaset satarsam beni tutuklayacaklarını, dükkânı da kapatacaklarını söyledi polisler. Kusura bakma, tanıdıkların dışında kimseye satmamaya karar vermiştim." Uzattı kasetleri, aldım. Zayıf, solgun yüzünde kırışıklıklar. Mahcup bir çocuk gibi boynunu bükmüştü.

Kasetleri montumun iç cebine yerleştirdim ve çıktım dükkândan.

Artık gönül rahatlığıyla eve gidebilirdim.

Eve!

İki seneye kalmayacak ilçenin yanı başındaki tepelere tank yerleştirilecekti. Tanklar namlularını her an ateş etmeye hazır çevireceklerdi ilçeye. Nereden bakarsak bakalım bize doğrultulmuş olan namluları görecektik. Gece ikilerde üçlerde siren seslerini sonuna kadar açan polis panzerlerinin mahalle aralarından son sürat gidip gelmeleri nedeniyle sıçrayacaktık yataklarımızdan. Uykularımız gibi rüyalarımız da yarım kalacaktı. Yarımlığımızı gidermek için çeşitli çareler düşünecektik. Bıyıkları aşağı sarkan özel timler ellerinde silahlarla çarşıyı turlarken, önlerine çıkan herkese ana avrat küfür edecek, bazen silahlarının dipçikleri kanımızın kırmızılığına bulaşacaktı. Bir akşam Kürtçeler de dâhil bütün kasetlerimi tandıra atıp yakacaktı anam. Çok sevdiğim Sezen Aksu kasetlerini bile. Sonrası... Sonrası kurşun seslerinde yankılanan ölüm kelimesi.

Garaja ulaştığımda minibüs hareket etmek üzereydi. Bindim. Karanlık çöküyordu. Kar hızından hiçbir şey kaybetmemişti. "Hasta mısın?" diye sormuştu yanında oturduğum amca. Uzun uzun öksürdüm, 'hasta mısın' da laf mıydı, ölüyordum. "İyiyim

amca, sağ ol." Minibüs hareket etti. O zaman dudaklarımdan "Kürt olmak zor zanaat" sözünün dökülmesi gerekiyordu. Bu sözler söylenmeyi çoktan hak etmişlerdi, ama hiçbir şey düşünecek ya da söyleyecek halde değildim.

Gözlerimi kapatır kapatmaz kendimden geçmiştim.

DEDEM, BEN VE BABAM

Başı bulutlara değecekti.

Yürüyorduk. İkide bir kaçak bakışlar fırlatıyordum ona. Yüzü her zamanki gibi sert ve acılıydı ama ilk defa belli belirsiz bir parıltı da var gibiydi.

Sonunda başarmıştı.

Büyük bir kapının önünde durduk. İkimiz de aynı anda, aynı yere bakışlarımızı diktik: Heybetli bir yapı. Ürkütücü. Tehdit eden bir duruşu vardı.

Tekrar kaçak bir bakış fırlattım. Garip, gülümsüyordu! Tam gülümseme de denemezdi buna. Gülümsemeye çalışıyor, ama bir türlü beceremiyordu. Uğraşıyor, didiniyor, yüzüne kazınmış olan sertlik ve acıyı birçok yerinden yıkıyor, fakat gülümseme denilen o hoşnutluk ve mutluluğun ifadesini bir türlü yüzüne hâkim kılamıyordu.

Cebindeki yıpranmış, solmuş mendili çıkarıp alnımı sildi... Defalarca yanı şeyi tekrarlayıp durdu. Sanki yılların biriktirdiği ter damlacıklarından oluşmuş denizi kurutmaya çalışıyordu. Döndü, bakışla-

rı ışıdı... Elini sırtıma koyup sıvazladı. Gizlemek istese de gülümsüyordu işte. Mahcup, buruk bir gülümseme. Çocukça. Acemi. Çokça da tuhaf. İlk defa böyle gülümsediğini görüyordum. Yüreğimde bir fırtına. Tutmasam kendimi oturup hüngür hüngür ağlayacağım.

Kaç yıldır hep bu anı beklemişti.

Nöbetçi askerlerin bakışları altında girdik kapıdan bahçeye. Askerlerin bakışları karşısında yüreğinde bastırmaya çalıştığı bir korkuyu taşıdığını bilmiyordum. Yüzündeki gülümseme yerini eski sert, acılı ifadeye bırakmıştı. Peşimizden kovalayan varmışçasına bahçeyi hızlı adımlarla geçerek, sözlü sınavın yapılacağı binanın önünde durduk.

Kalabalıktı.

Çıkardı bir sigara yaktı. Ellerinde hafif bir titreme...

Çok küçük de olsa kazanmama ihtimalinin yarattığı bir depremle baş etmeye çalışıyordu. Oysa boşunaydı bu. Liseyi ve üniversiteyi birincilikle bitirmiş, yapılan yazılı sınavda da en yüksek puanı almıştım. Öğrenebildiğim kadarıyla benim durumumda biri için sözlü sınavda öyle farklı bir durumun ortaya çıkması neredeyse imkânsızdı. Kazanmam kesindi yani. Bunları tekrar ona anlatarak biraz olsun rahatlamasını istiyordum istemesine de, zaman gittikçe daralıyordu, birazdan içeri çağıracaklardı.

Az ötemizde toplanmış üç dört kişi kendi aralarında hararetli hararetli bir şeyler konuşurken, bazen dönüp beni gösteriyorlardı birbirlerine. Babam da bunu görmüştü. Gruptan birisinin "Kesin eminim yahu, yazılı sınavda birinci gelen çocuk bu" dediğini duyduk. Babamın yüzünde yine o gülümseme beliriverdi. Sigarasından derin bir nefes çekti, korkusu azalmış ama heyecanı kat be kat artmıştı. Onun neden bu kadar çok heyecanlı olduğunu anlayabiliyordum: Yıllardır bu anı bekliyordu. Bu anın gerçekleşmesi için olmadık zorluklara katlanmış, büyük acılar yaşamıştı.

"Sen okuyacak ve adam olacaksın. Hepimizin hayatını kurtaracaksın." Taa ilkokuldan başlayarak binlerce kez bu sözleri bana söyleyip durmuştu...

İşportacıydı. Yaz kış, yağmur çamur demez işportaya çıkardı. İşportacılık yaparak sekiz çocuk büyütmüş, benim de üniversiteyi bitirmemi sağlamıştı. Doğruydu, ailenin sorumluluğu ve geleceği artık benim omuzlarımdaydı. Babamın bunca üzerime titremesi, bunca zorluğa göğüs germesi sadece bir geçim, geleceği garanti altına alma meselesi de değildi. Onun için çok daha farklı bir anlam taşıyordum. Bir gün ölüp gidecek ama benim sayemde öldükten sonra da hatırlanacaktı. İnsanlar beni gördüklerinde büyük bir hayranlıkla "İşportacı Avdal'ın oğlu. Helal olsun Avdal'a, nasıl bir oğul yetiştirmiş" diyeceklerdi. Böylelikle bir anlamda öldükten sonra da yaşayacak, yaşarken görmediği bir saygınlıkla anılacaktı. Hiç unutmuyorum bir keresinde durup dururken, "Başka bir ülkede doğup okuma şansına kavuşsaydım, çok büyük bir adam olurdum" demişti. Koşullar ona böyle bir imkân sunmamış, o da canla başla uğraşarak beni büyük adam yapmaya çalışmıştı. Onun için varoluşsal önemdeydim yani. Bütün özlem ve hayallerini gerçekleştirecek tek kişiydim.

Bakışlarımız karşılaştı. 'Ne kadar da çökmüş' diye geçirdim içimden. Altmış beş yaşını aşmıştı. Esmer yüzünde derin kırışıklıklar vardı. Saçları seyrekleşmiş ve beyazlamıştı. Hafif kambur gibiydi. Çocukluğumdan itibaren bir gün bile dinlenmeden hep çalışmıştı. O kadar zayıftı ki...

En dikkat çeken tarafı elleriydi. Büyük, nasırlı. Ellerinin heybetli bir görünüşü vardı. Bu nedenle sanki ona ait değillermiş gibi bir his uyandırırlardı görende. Yüreğim burkuldu birden. Ankara'da üniversite okurken bir ara param bitmişti. Bizim evde olmadığı için komşuya telefon açıp, uygun bir dille söylemiştim. Haberim yok, babam hasta yataktaymış, para istediğimi duyar duymaz çıkmış yataktan. Kar yağıyormuş. İşportaya giderse para kazanamayacağını bildiğinden, o hasta haliyle gidip hamallık yapmış. Evde kuru ekmekten başka bir şey yokken, kazandığı paranın tümünü bana göndermişti. Böyleydi işte o. Hayatın bütün olumsuzluk ve zorluklarına karşı dişiyle tırnağıyla mücadele etmişti, ediyordu da hâlâ.

Bir gece her nasılsa uyku tutmamış, kalkıp çıkmıştım dışarı.

Evin önündeki ağaçların altında oturarak, yakmıştım bir sigara. Bir süre sonra bir ses duymuştum. Dikkat kesilince konuşanın babam olduğunu anlamıştım. Kiminle konuşuyordu bu gece vakti? Yaklaştım, bir başınaydı, şaşkındım. Ne yapıyordu böyle? Elinde sigarası, yanında biri varmış ve kendisini can kulağıyla dinliyormuşçasına hevesle anlatmasını sürdürüyordu. İki üç adım daha atıp, sindim ağacın arkasına. "İşporta tezgâhını daha yeni açmışken adamın biri gelecek 'kaça' diyecek, ben de fiyatını söyleyeceğim. 'Hepsini alıyorum' diyecek. Satacağım. Koşup yeniden mal alıp getirerek, dizeceğim tezgâha... Aradan beş bilemedin on dakika bile geçmeden biri daha gelip 'Kaça?' diye soracak, ben yine fiyatını söyleyeceğim. 'Hepsini alıyorum' diyecek. Koşup yeni mal alacağım. Mal aldığım adam da bu sefer yarı fiyatına satacak bana. Daha malları tezgâha dizmeden adamın biri gelecek... İki üç hafta boyunca bu böyle devam edecek. Günde en az on defa tezgâhta ne var ne yok satacağım, sonra mahallede küçük bir bakkal dükkânı açacağım. Bütün müşteriler bana gelecek. Çok geçmeden işleri büyütüp ana cadde üzerinde bir dükkâna geçeceğim. Çoluk çocuğun rızkı çıkacak... Rahat yüzü göreceğiz..." Kendi kendine söylediği bu sözler karşısında ne de çok şaşırmıştım. Bazen eve ekmek bile getiremeyen, hayatı boyunca hep borç alıp, o borçları ödemek için uğraşıp didinen, her acıyı tatmış olan babam ne kadar da çocukça hayaller kuruyordu böyle.

O gece ne yaptımsa bir türlü uyuyamamıştım.

Üniversite yılları boyunca cebimdeki tek kuruşu bile harcarken kırk defa düşünüyor, harcadıktan sonra da vicdan azabı çekiyordum. Evdekilerin yarı aç yarı tok hali, babamın çamurlu, yıpranmış elbiseler içinde işporta tezgâhı başındaki görüntüsü bir türlü gözlerimin önünden gitmiyordu. 'Ne yapıp edip bunun hakkını vermeliyim' diye düşünerek, gece gündüz demeden çalışıyordum. Dört yıllık üniversite yaşamım boyunca o kadar istememe karşın para verip, tek bir kez bile olsa sinema ve tiyatroya gitmedim. Ders çalışma dışında yaptığım tek şey; değişik kütüphanelere giderek ruhumdaki büyük açlığı yok etmek için okumak oluyordu. Elbette

ülke gerçekliklerine, sorunlarına, yaşananlara karşı duyarlı bir öğrenciydim. Birçok şeyin farkındaydım da. Ama öğrenci eylemlerinden hep uzak durdum. Hak veriyordum onlara, fakat ben o eylemlerde yer alamazdım. Tutuklanır ya da farklı kötü bir durumla karşılaşırsam bu ailem, hele babam için gerçek anlamda bir yıkım olurdu. Buna hakkım yoktu. Hiç hem de. Onlar nasıl kendilerini bana adamışlarsa, ben de kendimi onlara adamalıydım. Başka da bir çıkar yol yoktu zaten.

Bir sigara daha yaktı, sonra da tutup paketi bana uzattı. Kaç yıldır sigara kullanmama karşın o güne kadar yanında hiç içmemiştim. Önce "Yok, kullanmıyorum" demeyi düşündüm, vazgeçtim. Onunla çok ama çok ilginç bir ilişkimiz vardı. Dedem dışında genelde her konu üzerine oturup rahatlıkla konuşabiliyorduk. Dedem üzerine konuşmamamızın nedeni ise çok farklıydı. Babam, dedemden asla bahsetmez, adını bile ağzına almazdı. Niye böyle davrandığını bilir ama bilmezlikten gelir, bildiğimi de belli etmezdim. Dedem meselesi gerçek anlamda bir tabuydu. Bazen konu bir biçimde dedeme geldiğinde ya susar, ya da sanki çok normalmiş gibi başka bir konu üzerine konuşmaya başlardık... Üniversiteye başlayıp da tatil zamanları eve gittiğimde, önceden enine boyuna üzerine düşündüğü konular hakkında benimle tartışmak için olmadık bahaneler yaratırdı. Kimi zaman canım sıkılsa ya da başka bir şey yapmak istesem dahi bunu hiç belli etmezdim. Bu tartışmalarda beni köşeye sıkıştırmaya çalışır, başardığında da bundan müthiş bir zevk alırdı. Gerçekten de ilginç düşünceleri vardı. Din, cennet, cehennem, yaşam, insan, gelecek üzerine söyledikleri karşısında şaşırıp kalırdım. İşporta tezgâhının başında müşteri beklerken hep bu tür konular üzerine düşündüğünü söylemişti bir keresinde. Tartışmalarımız siyasi konulara kaydığında ise bazen gerçek düşüncelerimi söylemez, dinlemekle yetinirdin sadece.

Uzanıp aldım paketten bir sigara, yaktım. Karşısında sigara içmem ikimiz açısından da yeni bir başlangıçtı.

Sigaramdan ikinci nefesi alacaktım ki, içeriden çıkan bir görevli adımı söyledi. Sigarayı atıp, babamın "Allah zihin açıklığı versin

oğlum" sözlerini arkamda bırakarak girdim içeri. Kendimden emindim. Bu sözlü sınav benim için yerine getirilmesi gereken formaliteden öte bir şey değildi.

Odaya gidim. Beş kişilik bir komisyon vardı. Komisyon başkanı adımı söyledi, "evet" dedim. Elinde dosyam, bir süre içindeki kâğıtları inceledi, sonra işini bitirmiş olacak ki, yanındakine uzattı.

Dosyam elden ele gezmeye başlamıştı. Her göz atan komisyon üyesinin yüzünde memnuniyetini gösteren hafif bir tebessüm doğuyordu. Tamamdı, sınav meselesi benim için hallolmuştu.

Komisyon başkanına diktim bakışlarımı. Gözlerinin içi gülüyordu. Daha bir rahatlamıştım. Üstelik sempatik bulmuştum da komisyon başkanını. İyi birisine benziyordu. En azından dosyamda yazılanlardan falan etkilenmiş görünüyordu.

Okuduğum okullara ilişkin sorular sordu. Sonra geleceğini tahmin ettiğim sorular. Soğukkanlılığımı koruyarak, kendimden emin cevaplar veriyordum. Cevaplarımın komisyon üyelerini memnun ettiğini görüyordum, en çok da komisyon başkanını...

Diğer komisyon üyeleri de çeşitli sorular sordular, istedikleri cevapları da aldılar. Sessizlik çökmüştü odaya. Sözlü sınavın bittiğini biliyordum.

Komisyon başkanı elindeki dosyamı bir kez daha üstünkörü gözden geçirip önüne bıraktı. 'Başardın, aferin' der gibi bakıyordu bana. Tam 'Çıkabilirsin' diyecekken, genelde suskun kalan sağ yanındaki komisyon üyesi, "Türk müsün?" diye soruverdi. Önce soruyu algılayamadım. Duymuştum duymasına da o an ne demek istediğini anlayamamıştım, bu da şaşkın şaşkın o komisyon üyesine bakmama neden olmuştu. Komisyon başkanı benden sonra çağrılacak olanın dosyasını eline alıp, karıştırmaya başlamıştı.

Suskunluğum uzun sürünce, komisyon üyesi tekrarladı sorusunu: "Türk müsün?" Bu sefer soruyu anlamış ama böyle bir sorunun sorulabileceğini hiç tahmin edemediğimden, yaşadığım şaşkınlığı hâlâ üzerimden atabilmiş değildim. Nereden çıkmıştı bu soru şimdi? Ne gerek vardı? Sorulacak başka soru mu yoktu... Durup dururken...

Soru açıktı.

"Kürdüm" dedim.

'Kürdüm' kelimesi önce kulaklarımda yankılandı, sonra da salonda (en azından ben öyle sandım). 'Kürdüm' kelimesinin başta başkan olmak üzere diğer komisyon üyelerinde yarattığı etkiyi görünce, anında yüreğimde bir kırılma hissettim. Sanki yüreğim 'çıt' diye ikiye bölünüvermişti. Sağlam olduğundan adım kadar emin olduğum bina hiç beklemediğim bir anda ve biçimde üzerime çökmüştü.

'Kürdüm' kelimesinin yarattığı sessizlik hâlâ bozulmuş değildi. Akan her an dillendirdiğim o kelimenin nelere mal olduğunu daha iyi anlamama yol açıyordu. Yüreğim iki taşın arasına konulmuş, ezilmişti. Terliyordum. Ağzımın içinde büyüyen bir çöl. Çöl bedenimi, ruhumu ele geçirmek için dört nala koşturuyordu.

Bakışlarımı komisyon başkanının önündeki sürahiye diktim. Sürahi ağzına kadar doluydu, yanında da yarı boş bir bardak vardı. Bir de kalem. Oldukça pahalı siyah renkli bir dolmakalem. Etrafında bulunan sarı şeritler altından mıydı? Bakışlarımı masanın önüne indirdim, ardından da kırmızı bir halının serili olduğu yere. Ayakkabılarımın bir parmak önüne kadar geri çektim. Ayakkabılarım! İki sene önce almama karşın hâlâ yeni gibiydiler. Hoşuma gitmişti bu. Sabahleyin bir güzel boyamıştım. Ayakkabıları almak için kaç dükkâna girip çıkmış, nasıl da canla başla pazarlık yapmıştım. Bir tezgâhtarla boğaz boğaza bile gelmiştik. İlk giydiğimde vicdan azabı dağ olup çökmüştü omuzlarıma. Nefesim kesilmişti. Oysa almak zorundaydım.

Bakışlarımı kaldırdım, duvara çevirdim. Büyükçe, çerçeveli bir resim. Atatürk'ün askerî kıyafetler içindeki resmi. Sağ eli kılıcının üzerindeydi, ha çekti ha çekecek kılıcı. Bakışları sertti. Bir süre öylece bakıştık. Gözlerimi kılıcına diktim. Eline. 'Bu kılıç tek vuruşta insanı öldürür mü?' diye sordum kendime, sonra hemen 'Evet öldürür' diye mırıldandım.

'Kürt müsün?' diye inanmamış bir şekilde tekrarladı sorusunu

komisyon üyesi. Ne diyebilirdim ki? Kalkıp 'Hayır' kelimesini dillendirmeyi kendime yediremiyordum. Yedirmemek de değildi aslında. Bir insana 'senin iki gözün mü var?' diye sorulduğunda, o insanın 'Evet' demesi kadar doğaldı verdiğim cevap. 'Hayır, iki gözüm yok' diyemezdim ki! İki gözüm vardı, iki elim, iki ayağım. İki gözüm, iki ayağım olmasını ben seçmemiştim ki! Birden yüzümde bir gülümsemenin doğmakta olduğunu hissettim, şaşırdım, kızdım, paniğe kapıldım, engellemek için kendimi zorladım. Aklıma çocukken okuduğum bir hikâye gelmişti. Karganın birinin en büyük hayali hep bir güvercin olmakmış. Bu nedenle kargaların bulunduğu ağacı terk etmiş. Günün birinde uçarken değirmene ve değirmenin etrafına saçılmış olan una takılmış gözleri. O an aklına gelen parlak fikri gerçekleştirmek için konmuş unun bulunduğu yere. Kendini bir güzel unun beyazlığına bulamış. Sonra da uçup güvercinlerin yanına gitmiş. Güvercinler onu hemen kendi aralarına almışlar. Bizim karga gagasını açıp tek bir kez bile 'gak'lamaması gerektiğini biliyormuş. Mutluymuş, ama ah bir de şöyle dilediğince gaklayabilse. Olanlar olmuş günün birinde. Yağmur yağınca, üzerindeki un akıp gitmiş, bunu gören güvercinler onu bir güzel dövüp atmışlar ağaçlarından. Nedense kendimi o karga gibi görüyordum, yağmur yağmamıştı ama ben 'gak'layıvermiştim, 'gak'lamak zorunda kalmıştım.

Bir an babamın o hiç unutamadığım görüntüsü büyüdü gözlerimin önünde: Sonbahardı, etraf çamur içindeydi, birazdan karanlık bastıracaktı. Üzerinde aynı elbiseler, elinde sigarası, boynunu bükmüş, gelip geçenlere bakıyor, müşteri bekliyordu. Öylece durmuş biraz uzaktan onu seyrediyordum. Hızla geçen bir araba işporta tezgâhına ve babamın üzerine çamurlu su sıçrattı. Yüzü bile çamurlu suya bulanan babam hiçbir şey yapmamış, yeni bir sigara yakarak mahzun mahzun, sanki suçlu kendisiymiş gibi arabanın gittiği yöne bakmayı sürdürmüştü. O kadar acımıştım ki ona. Bir o kadar da öfkelenmiştim. Sessizliğine, tepkisizliğine. Neden ağzını açıp da tek bir kelime bile olsun mırıldanmamıştı... Öyle boynu bükük...

"Evet, Kürdüm" dedim ve komisyon başkanına çevirdim bakışlarımı. Yüzündeki gülümseme kırılmıştı. 'Bir çuval inciri berbat ettin' der gibi bakıyordu. Ne yapabilirdim ki... 'Türküm' demek o kadar kolaydı ki... Dudaklarım kıpırdayacak ve o kelime sesin elbisesini giyecekti. Ama... Ama... Ama... Ama'sı vardı işte!

Başını önüne eğdi komisyon başkanı ve "Çıkabilirsin" dedi. Bir an 'Kürt, Türk, Laz olmak önemli değil, insanlar kendi ait oldukları ulusal kimlikleri seçemezler. Önemli olan bu topraklar üzerinde yaşayan insanların kardeşçe birlikteliğidir. Türküm deseydim bu sefer sizi aldatmış olacaktım. Neysem oyum. Sorun herkesin özgürce kendi kimliğine sahip çıkacakları bir demokratik ortamın yaratılması' demek istedim. Bu sözlerimin hiçbir işe yaramayacağını bildiğimden çıktım odadan. Kürdüm demekle bütünleşmeye çalıştığım yapıyla var olan köprüleri kestirip atmıştım. Atmaya mecbur bırakılmıştım.

Babam çok temel bir hata yapmıştı, tabii ben de.

Kapıdan çıktığımda bakışları saplandı gözlerime, anında ifadesi değişti, yüzündeki çizgiler, kırışıklıklar derinleşerek çığlığa dönüştü. "Ne oldu?" diye korkuyla sordu. Cevap vermek yerine yürüdüm, takıldı peşime. Bahçeyi yarıladığımda dönüp ellerine baktım. Tahminimde yanılmamıştım, titriyorlardı.

"Ne oldu?" diye yineledi sorusunu. "Türk müsün dediler" diye mırıldandım. Durdu, yutkundu, başaramadı ama. Sarardı. Asırlık bir ağaç gibi yere kapaklanacağını sandım, yanıldım. Elini yüreğinin üzerine koyup bastırdı, derin derin soludu. Ne cevap verdiğimi sormadı, biliyordu çünkü. Neredeyse öfkeyle, biraz da bağırarak: "Dedemin Şeyh Sait isyanına katıldığını, teslim olmayıp, yedi sekiz sene dağlarda dolaştığını, eve uğradığı bir gece pusuya düşürülüp öldürüldüğünü, aradan beş ay geçtikten sonra da senin doğduğunu biliyorum" dedim.

Yeniden yürümeye başladık.

Çıktık kapıdan.

İkimiz de aynı anda dönüp arkamızda bıraktığımız yapıya baktık.

Ankara'nın en kalabalık caddesindeydik.

Son bir kez daha alıcı gözlerle baktım babama. Görüntüsünü diğer görüntülerin yanına, yüreğime kazıdım.

Çok acı çekecek ama sonunda beni anlayacaktı. Adımlarını büyütüp, patika yola saptım. Dağlarda kar vardı. Zorlanarak da olsa ilerleyişimi sürdürdüm.

SAATİN TAŞLAŞAN GÖLGESİ

Çok geç kaldım, biliyorum. Keşke, ah keşke daha erken gelebilseydim, ama... ama senin de bildiğin gibi...

İşte saat... saatin! Getirdim sonunda...

Hatırlıyorsun değil mi? Hani ben daha çocukken şoförlük yaptığın kamyonla uzun seferlerden dönerdin. İlginçtir, sabah kalktığımda şöyle bir bakardım ki evin havası değişmiş, anında anlardım geldiğini. Heyecanla odana doğru yürürken, annem beni durdurur ve "Baban uyuyor, şimdi gidip kaldırma. Kardeşlerinle birlikte kahvaltı yap, sonra çık dışarı öğle yemeğine kadar oyna" derdi. Somurtur, "Babamı görmek istiyorum" derdim, dinlemezdi beni ama, elimden tutup sürüklerdi ardından.

Çıkardım dışarı. Kamyonun bulunduğu yere gider, tırmanırdım kasasına ve pusuya yatarak uygun anın gelmesini kollardım. Annemin bahçeye çıkmasıyla birlikte o anın geldiğini anlar ve süzülürdüm içeri, çıt bile çıkarmadan uyumakta olduğun odaya girerdim. Karyolanın yanındaki masanın üzerinde kol saatin olurdu. Uyurken mutlaka saatini çıkarırdın kolundan. Bir süre hasretle

seni seyreder, sonra masaya doğru yürür ve yeni almış olduğun saatine dikerdim hayran bakışlarımı.

Uyuyordun, saatin ise karşımdaydı, tiril tiril titrerdim.

Sonra, sonra uzanırdım saate, alıp koyardım cebime.

Saatlere olan bu aşırı ilgimin nedenini çözebilmiş değildim. Önce seyretmek, ardından tutup onlara dokunmak heyecandan heyecana sürüklerdi beni. O kadar düşünmeme karşın nasıl çalıştıklarını da bir türlü anlayabilmiş değildim. Kaç kez sana da sormuş, ama anlattıklarına hiç mi hiç inanmamıştım. Bana göre saatlerin içinde hiç kimsenin bilmediği büyülü bir şey vardı. Gizli bir güç. Hep küçücük bir cin ya da periyle karşılaşmayı umuyordum. Saatin arka kapağını açınca cin periyle karşılaşacak ve onunla konuşup arkadaş olacaktım.

Saatin içi bir bilinmezlikti, olmadık sürpriz ve mucizelerle karşılaşacağım büyülü bir kuyu. Ne olursa olsun keşfetmem gereken sırlar ülkesi...

Saatini alır almaz diğer odaya giderek kapıyı arkamdan kilitler ve artan heyecanımla açardım... Sınırsız bir sevinç yaratırdı bu bende. Karşılaşmayı umduğum cin periyi görmezdim ama. "Tüh Allah belasını versin, yine benden korkup kaçtı" diye düşünür ve üzülürdüm. Hani biraz daha dikkatli olabilsem, saatin arka kapağını açarken çok sallamasam... 'O cin periyle kısa bir an, sadece kısa bir an göz göze gelsek, anında benim ne kadar iyi bir çocuk olduğumu anlayacak' diye düşünürdüm. Bir tutkuydu bu bende. Ne olursa olsun o cin periyle karşılaşmayı koymuştum kafama. Karşılaşacak ve ondan kimi isteklerde bulunacaktım, böylelikle hayatımız tümden değişecekti.

Saatten yükselen 'tik-tak' sesi...

Sonra sökmeye başlardım. Bunu yapmamam gerektiğini bilmeme karşın, yine de mecburmuşum gibi devam ederdim. Öğleye doğru, kalkma vaktinin yaklaştığını bildiğimden saati tekrar eski haline getirmeye çalışır, başaramayınca telaşlanır, telaşlanınca daha bir heyecanlanıp korktuğumdan her şeyi karıştırırdım birbi-

rine. Zorla kapatırdım artık çalışmayan saatin arka kapağını ve annemin öğle yemeğini hazırlamak için mutfakta olmasından faydalanarak odaya girer, koyardım masanın üzerine. Hâlâ uyuyor olurdun, bir süre özlemle seyrederdim seni, ardından da aceleyle terk ederdim evi. Taaa akşama kadar da dönmezdim. Akşam karanlık çökünce, bir de açlık belası boğazıma sarılınca ağır adımlarla yürürdüm eve doğru. İçeri girdiğimde beni bekliyor olurdunuz. Kardeşlerim hemen "İşte geldi baba... Geldi!" diye atılırlardı. Kızmanı, bağırıp çağırmanı beklerdim. Beklediğim olmazdı ama, öpüp dizinin üzerine oturtur ve bir daha yapmayacağıma dair söz vermemi isterdin. Dayak yemektense söz vermek daha kolaydı.

Her dönüşünde kolunda mutlaka yeni bir saat olurdu. Kendimi tutamayarak odaya girer ve yeni saatini hayranlıkla seyreder, sonra da "Hadi ne duruyorsun, aç saati bak içine, kesin bu sefer o cin periyle karşılaşacaksın" diyen içimdeki o kışkırtıcı sese kulak vermek zorunda kalırdım. Kalktığında saatinin bozuk olduğunu görürdün. Artık bu duruma şaşırmayı bırakmış, ama daha fazla kızmaya başlamıştın. Annem ise her seferinde, "Bir an olsun gözümü kapıdan ayırmadım, nasıl oldu girdi içeri, nasıl saati alıp çıktı, bütün bunları yaparken nasıl onu görmedim, sonra saati bozup nasıl geri getirdi, hayret!" diyerek şaşkınlığını dile getirirdi. Kapının önüne kardeşlerimden birini nöbetçi olarak koyması da bir işe yaramamıştı.

Böyle kaç saatini bozmuştum?

Dokuz tane mi?

Yoksa daha da fazla mıydı?

Giderdin sonra.

Ve ben gidişinin hemen ertesi günü anneme ne zaman geleceğini sorardım. "Yakında" derdi. "Yakın ne zaman?" soruma ise "Yakın mı? Yani yakında. Çok beklemeyeceğiz yani" diye kekeleyerek cevap vermeye çalışırdı. Bu nedenle 'yakında' dendiğinde hep aradan çok uzun bir zaman geçmesi gerektiğini anlardım. Annemin söylediği yakında denilen zaman çok uzaktı benim için, çok,

çok uzaktı. Diğer kardeşlerim de seni özler, durmadan anneme sorarlardı, ama ben daha bir özlerdim. Günler geçerdi, haftalar, ardından aylar... Beklemekten bıkmış bir halde hırçınlaştıkça hırçınlaşırdım.

Beklemenin ne kadar kötü bir şey oluğunu elbette biliyorsundur.

Gelmenden ümidi kestiğim bir sabah kalkar bakardım ki evin havası değişmiş. Kendi kendime söz vermiş olmama karşın dayanamaz ve girerdim yattığın odaya. O cin periyi görmek için açardım saatin arka kapağını...

Bir seferinde öğle yemeği yerken kamyonunun sesini duymuş ve şaşkınlıkla "Babam geldi?" diye bağırmıştık. Yanılmış olabileceğimiz ihtimalinin yarattığı korkuyu sırtlayarak koşmuştuk dışarı. Seni görmüş ve "Baba!" diye göstermiştik birbirimize. Sonra anneme dönmüştük, "Babanız" kelimesi dudaklarından dökülünce, sevinçle koşmuştuk kamyona doğru, sarılmıştık sana. Nasıl bir sevgi yumağıydı o öyle, hâlâ ne zaman hatırlasam gözlerim dolar, inanmıyorduk bir türlü, gündüz gelmiştin ve üzerinde o koku vardı...

Geçmiştik içeri, oturmuştuk birlikte sofraya.

Bakışlarım sende.

Anlatıyordun:

Beş kamyon birlikte yük götürdüğünüzü, çok sevdiğin yakın arkadaşın Mahmut'un trafik kazası geçirdiğini, onu tutup hastaneye kaldırdığınızı, ne yazık ki hayatını kaybettiğini, mecburi yükü gitmesi gereken yere bırakıp döndüğünüzü, ikinci seferi yapmayıp eve geldiğini...

Kolundaki saati göstermiştin bana, "Bak, bunu Mahmut bana hediye etmişti. Kaza yapmadan önce mola vermiş yemek yiyorduk. Ona saati sorunca 'senin yok mu?' dedi, 'Yok' cevabını verince gidip kamyondan bu saati getirip bana uzattı ve 'Al, amcaoğlum Almanya'dan getirmişti. Benim saatim vardı zaten, çok pahalı oluğu için başkasına vermeye de gönlüm razı olmadı, en yakın arkadaşım olarak sana hediye ediyorum' dedi, çok ısrar edince

mecburen aldım. Onun hatırası. Benim için çok önemli" demiştin gözlerimin içine bakarak.

Çok güzel bir saatti, ama kesinlikle ona dokunmayacaktım. Saatle ilgili konuşurken yüz ifadenden falan anlamıştım; dokunmak gibi bir şey yaparsam beni feci bir şekilde dövmekle kalmayacak, bir daha da bakmayacaktın yüzüme.

Gece birden uyanmıştım. Sanki biri dürtmüştü omzumdan. Şaşkındım, içimdeki o ses "Git, saate bir bak. Fosforlu ışıkları var, şimdi karanlıkta ışıldıyordur. Git, kesin içinden çok acayip şeyler çıkacak" demişti. Kulak vermemiştim sese, yapmayacaktım öyle bir şey. "Tamam, o zaman git sadece seyret. Şimdi karanlıkta nasıl da fosforlu fosforlu parıldıyordur." Evet, haklıydı, Mahmut amcanın hediyesi olan saat dehşetli güzeldi. Hem uykum da kaçmıştı. Seyretmemin ona ne zararı dokunacaktı ki! Çıktım yatağımdan, gürültü yapmamaya son derece dikkat ederek girdim odanıza. Saat karşımdaydı ve rakamları falan farklı renkte ışık saçıyordu. Bir de çok güzel 'tik-tak' deyişi vardı. Kulaklarımda senin horlaman, başlamıştım saati seyretmeye. Öte taraftan içimde hep var olan o korku da büyüdükçe büyüyordu. Uyanabilir ve beni görebilirdin, ya da annem uyanabilirdi. O zaman tam anlamıyla kıyamet kopacaktı. Oysa ben bir süre daha saati seyretmek istiyordum, öyle de yapacaktım, ama... ama bir süre sonra saat 'tik-tak' demek yerine 'al beni, al beni, al beni' demeye başlamıştı. İlk başlarda saatin böyle söylediğine bir türlü inanamamıştım, daha bir dikkatle dinleyince... İmkânsız gibi görünüyordu, fakat çok açıktı; saat 'al beni, al beni, al beni' diyordu. Üstelik bunu öyle bir söyleyişi vardı ki, nefesimi kesmişti. Anlamıştım; saatin içindeki cin periydi konuşan. Bu sefer, bu sefer onunla karşılaşacaktım ve...

'Şimdi ne yapayım' diye düşünürken elim kendiliğinden uzandı saate. Aldım ve çıktım odadan, geçtim mutfağa, elektriği yakıp oturdum. Heyecandan titriyordum. "Hadi dokunsana" dedi içimdeki o ses. Dokunmamaya yemin etmiştim, ne olursa olsun yapmayacaktım böyle bir şey. Beni evden kovabilirdin, ya da kovmasan bile bir daha yüzüme bakmayacaktın, üstelik kesin dövecektin de.

Dokunmayacağımı anlayınca "Niye korkuyorsun ki, hem saati alıp cebine koyarken, hem de burada cebinden çıkarırken dokunmadın mı ona? Dokundun! Peki kırıldı mı saat? Hayır! Eeee o zaman niye bu kadar korkuyorsun ki?" Haklıydı, üstelik saat de 'al beni, al beni, al beni' demek yerine 'aç beni, aç beni, aç beni' demeye başlamıştı. Kesindi, saatin içindeki cin peri bu sefer kendini bana gösterecek ve dileklerimi yerine getirecekti.

Aldım saati elime. Ağırdı. Yanlarında ne olduğunu bilmediğim bir sürü düğüme. Sevinçten titriyordum.

Kaç dakika geçmişti aradan bilmiyorum, bir de baktım ki açmışım saati ve cin periyi arıyorum. Epey bir zaman sonra...

Sabah olmuştu.

Hemen aceleyle parçaları eskisi gibi yerleştirmeliydim.

Mutfağın kapısı gürültüyle açılınca sen olduğunu hissetmiştim. Kaldırdım başımı: Ne kadar da öfkeliydin öyle, kesin beni dövecektin. "Nerede saatim? Eğer... eğer onu kırdıysan" diye bağırdın. Uzattım saati titreyen elimle, "İşte" diye mırıldanırken diğer elimi hemencecik koymuştum cebime, o kadar uğraşmama karşın saatin içine yerleştirmediğim birkaç parça...

Aldın saati, baktın, çalışmıyordu. Tam o sırada annem de gelmişti. Korkunun titremesi bütün bedenime yayılmıştı. Bir saate, bir bana bakıyordun. "Bu saatin Mahmut'un hediyesi olduğunu, Mahmut'un da trafik kazasında öldüğünü söylememiş miydim sana Allah'ın belası?" İmkânı yok dövecektin beni. Annem kolundan tutmuştu, demek o da beni döveceğini biliyordu. Bana doğru hamle yaptın ama annem daha bir sıkı yapıştı kollarına. Kendimi her şeye hazırlamıştım, bozduğum bütün saatlerin cezasını çekecektim. Bir süre öfkeli bakışlarını ayırmadın benden. Yeniden hamle yapıp kendini annemin elinden kurtararak beni dövmeye başlamanı beklerken, "Bir daha, bir daha saat takarsam koluma ne olayım. Bütün ölmüşlerim adına yemin ediyorum, ölene kadar saat takmayacağım, duydun mu beni Allah'ın belası, duydun mu ha?" dedin ve geri dönüp çıktın mutfaktan. Şaşkınlık dağı yıkılmıştı üzerime.

Beş gün sonra da gittin.

Sonra yine geldin, bir hafta kaldın, tekrardan gittin.

Hep bekliyorduk, bekliyordum. Beklemenin ne kadar kötü bir şey olduğunu... Günler, haftalar, sonra aylar boyunca... Beklemenin ne kadar kötü...

Bir daha da asla saat takmadın koluna. Çok kötü yemin etmiştin, yeminine sadık kalıyordun.

Akan zaman içinde büyümüştüm. Büyümüştüm ve her tarafı saran ateş yüreğimi tutuşturmuştu. Arkadaşlarım gibi ben de özgürlük düşlerimi gerçekleştirmek için dağa çıktım. Yine kamyonla başka bir ülkeye yük götürmüştün, bu kez eve döndüğünde beni bekliyor bulamayacaktın.

Dağdayken kimi zaman saatime baktığımda aklıma sen gelirdin. Hayallerimden biri de neydi biliyor musun? Özgürlüğün tümden hâkim olduğu o gün gelecektim yanına ve kendi saatimi hediye edecektim sana. Bu hayalimin gerçekleşebileceğinden emindim. Şayet vurulursam da arkadaşlara vasiyet etmiştim; ne yapıp edecek ve saatimi sana göndereceklerdi.

Bir operasyonda tank ateşi sonucu yaralı yakalanınca... İlk başlarda öldüğümü söylemişlerdi sana, değil mi?

Cezaevindeyken hep bir gün çıkacağımı ve sana çok güzel bir saat hediye edeceğimi, hatta tutup koluna kendi ellerimle takacağımı hayal ediyordum. Kimseyle paylaşmadığım bu hayalimin... Yıllar geçti aradan. Bekliyordum.

Bir gün çıkacak ve kendi aldığım saati...

Bir gün dediğim o gün bir türlü gelmek bilmiyordu ama...

Sonunda karar verdim, tahliye olmasına az kalmış olan çok samimi olduğum bir arkadaş vardı, ona bu meseleyi anlatacaktım, dışarı çıktıktan sonra bir saat alıp eve gelecek ve benim yerime elini öptükten sonra tutup takacaktı koluna. "Yapacağım tabii, hiç lafı bile olmaz. Arkadaşlığımızın, dostluğumuzun bir gereği olarak seve seve yapacağım. Tahliye olduğumda halledeceğim ilk iş bu

olacak, söz veriyorum sana." Birkaç gün sonra da... Yıllardır içimde taşlaşan o ukdeyi nihayet yok edecektim. Ben gelmemiştim, ama arkadaşımı göndermiştim. Benim yerime ellerinden...

Her mektup yazdığımda nedenini belirtmeden bir arkadaşımın sizi ziyarete gelip gelmediğini soruyordum. Aldığım yanıt hep aynıydı: "Kimsenin bizi ziyaret ettiği yok." Sonra duydum ki, o arkadaş tahliye olduktan çok kısa bir süre sonra evlenmiş, ardından da askere gitmişti. Böyle bir şey yapabileceğini tahmin edememiş olmak...

Hep bekledim, hep...

Kimi zamanlar gördüğüm bir rüya vardı: Eve doğru yürürken senin kapının önünde oturmuş halde beklediğini fark ediyordum. Geliyordum yanına, hiçbir şey söylemeden kendi kolumdan çıkardığım canlı saati koluna takıyordum. Elindeki oyuncak kamyonu atıyordun uzaklara, sonra da tutup saatle konuşmaya başlıyordun.

Yıllar geçti aradan.

Beklemenin ne kadar kötü bir şey olduğunu... Sonunda o gün gelip çattı ve bitti tutsaklığım...

Çok geç kaldığımı bilmiyor değilim, bunun yüreğimdeki o asırlık yaraları nasıl kanattığını, canımı nasıl acıttığını...

Dün gece yarısı ulaştım eve, bu sabah da seni görmek için erkenden kalktım. Annem ve kardeşlerim de gelmek istiyorlardı ama kabul etmedim, senin ve benim dışımda başka kimse olmamalıydı bu gecikmiş buluşmamızda. "Mezarı ağaçların orada" diye tarif etmişti annem, mezarlığa girip de ağaçlara doğru yürüyünce...

İşte saatin baba, getirdim sonunda...

CİNLER HANGİ DİLDE ŞARKI SÖYLER?

Yılını tam hatırlayamıyorum. Sanırım Bin Dokuz Yüz Seksen Üç ya da Seksen Dört'ler falandı. Daha sonrası da olabilir. Her zamanki gibi yaz tatilimin bir bölümünü geçirmek için köye gitmiştim ve bu hem benim için, hem de yaşıtlarım için önemli bir olaydı. Şehirden gelmiştim, birçok şeyimle farklıydım. Üzerimde onların sadece bayramlarda giyebilecekleri elbiseler, ayaklarımda ise iskarpinler vardı. Çok iyi Türkçe konuşabiliyor, önüme konulan gazete gibi şeyleri su gibi okuyabiliyordum.

Büyük amcamın evinde kalıyordum...

... Yok dört amcam daha vardı, büyük amcamın yanında kalmam âdetlerin gereğiydi. O ailemizin büyüğüydü. Küçük-büyük fark etmez, köye gidenler genellikle onun evinde kalırlardı.

Büyük amcama Keke derdik. Çok sert birisiydi. Gerçi bu 'çok sert' kavramı onu yeterince tanımlamıyor gibi. Nasıl anlatayım şimdi sana. Bir büyük kaya hayal et, en az küçük bir tepe kadar olsun. Ettin mi? Tamam. O kaya aşılmaz, yıkılmaz, tek bir parçası bile koparılamaz sertlikte ve sağlamlıkta simsiyah bir kaya olsun.

İşte, hayal ettiğin o kaya gibiydi Keke. Boyu neredeyse iki metreydi. Öyle ince, sıska falan da değildi. Altmış yaşını geride bırakmasına karşın güçlü kuvvetli birisiydi. "İnsan azmanı" tanımı sanki bu dünya üzerinde sadece onun için yapılmıştı.

İnanır mısın kaç kez köye gitmiştim –O da çok sık olmasa da şehre gelirdi– bir sefer bile güldüğünü görmemiştim. Yüzü, her birisi büyük acıların sonucu oluşmuş olan sert kıvrımlara sahip derin kırışıklıkların işgalindeydi. Ağustos güneşi altında kavrulmuş, paramparça olmuş çorak bir toprak parçası gibiydi.

Oğullarıyla birlikte kalıyordu, ama kendisine bütün köye tepeden bakan tek oda ve salondan oluşan bir ev yaptırmıştı. Köydeki diğer evlere göre daha görkemli ve çok güzel bir yapı olduğu için bu eve "Köşk" denilirdi. Keke, misafirlerin olmadığı ender anlarda o odanın köye bakan büyük penceresinin karşısına oturur, tepelerin arasından kıvrıla kıvrıla köye ulaşan yolu göz hapsine alırdı. Elinde de mutlaka çay bardağı olurdu.

Keke'nin ilginç bir özelliği daha vardı: Saat dörde yaklaştığında (saat konusunda yanılıyor olabilirim, çünkü o zaman daha çocuktum) herkesi Köşk'ten çıkarırdı. Sonra kapıları, pencereleri kapatır, tahminen bir, bir buçuk saat boyunca kimsenin Köşk'e yaklaşmasına bile izin vermezdi. Çocuklar içinde Köşk'e her istediği zaman girip-çıkma hakkına sahip olan ve bu ayrıcalığı her seferinde diğerlerine karşı sonuna kadar kullanan ben de çıkmak zorundaydım. Bu o kadar zoruma giderdi ki, anlatamam. Çıkarılır çıkarılmaz herkesten uzaklaşır, kimsenin beni rahatsız etmeyeceği bir yerde oturarak, gözlerimi Köşk'e dikerdim, ta ki Keke köşkün kapısında görününceye kadar.

Ne dedin anlamadım?...

Hayır, hayır hiçbir zaman "siz çıkın" demezdi. Zaten herkes alışmıştı. Saat dörde yaklaşınca –saat konusunda yanılıyor olabileceğimi söylemiştim, değil mi?– Keke "ayak yoluna gidiyorum" diye kalkıp dışarı çıktığında misafirler de artık gitmeleri gerektiğini anlarlardı. Döndüğünde köşkü mutlaka boş bulurdu.

Ne mi yapıyordu? Acele etme ben de onu anlatıyorum işte...

Köyümüzün en çok merak ettiği konu da buydu. Her evde, her çeşmenin başında, nerede iki kişi bir araya geliyorsa başlarlardı bu konuyu konuşmaya. Bazen köyde bir başıma gezerken, kadın-erkek fark etmez, kim önce beni görürse kolumdan tutup çekerlerdi bir köşeye. Ceplerime şeker çerez türü şeyler koyup, Keke'nin o bir, bir buçuk saat boyunca ne yaptığını sorarlardı. Onlara göre Keke'nin en sevdiği şehirli yeğeni bilmezse kimse de bilmezdi bu sorunun cevabını.

Keke'nin kırk yıllık eşi, oğulları, gelinleri, torunları, kardeşleri ve biz yeğenleri de büyük bir merak içindeydik. Salgın hastalığa dönüşmüş olan merak her geçen gün daha da büyüyordu. Köy, her gün yeni bir söylentiyle çalkalanıyordu. Yok "Keke bir hazine bulmuş da, her gün onları sayıyormuş". Yok "bu saatler arası kimi tarikat üyelerinin yaptığı gibi bir başına gizli ayin düzenliyormuş." Yok "Keke namazında niyazında olduğu için o saatler arasında Allah'ın gönderdiği meleklerle konuşuyormuş." Yok "içki içiyormuş, yoksa saat beş buçuk olup da dışarı çıktığında neden göz altları o kadar şiş oluyormuş ki..." Daha neler, neler...

Hatta yaşlı kadının biri yemin billah Keke'nin cin hükümdarının kızıyla evlendiğini söylüyor, üstelik de cin hükümdarının dünyalar güzeli kızını gördüğünü ekleyip, başlıyordu boyunu bosunu, üzerindeki elbiseleri, saçını, gözünü, yanağını, dudağını her iki kolundaki kırk tane bileziği ayrı ayrı anlatmaya. Köylülerin büyük bölümü yaşlı kadının anlattıklarına inanıyordu. Ben de saatler boyu bıkmadan usanmadan yaşlı kadını defalarca dinlemiş, her seferinde de yeni bir şey öğrenmiştim. Evet, yaşlı kadın kesinlikle doğru söylüyordu. Bence de Keke cin hükümdarının kızıyla evlenmişti. Öyle şeylerin olduğunu daha önce de çok duymuştum.

Hayır, kimse Keke'ye sormadı o saatler arasında ne yaptığını. Dedim ya; çok otoriter birisiydi. Bir şey yaptırmak için bile çevresindekilerle öyle uzun boylu konuşmazdı. Bir, bilemedin iki kelimecik ederdi, o kadar. Hatta biz bakışlarından, yüz hatlarındaki

kimi değişimlerden anında ne istediğini anlardık. Zaten misafirleri geldiğinde onlarla da öyle uzun boylu konuşmazdı. Misafirler anlatır, o sadece dinlerdi. Söz söylemesi gereken yerde bir-iki cümle ancak ederdi, fazla değil. Bir ara köyün yaşlılarından biri, o gizemli saate ilişkin kimi imalarda bulunmuştu. Keke hiçbir şey söylemedi, sadece hançer keskinliğindeki bakışlarını adama dikti. Yaşlı adam ne yapacağını şaşırdı, eli ayağı birbirine dolaştı. Lallaşıp tek kelime bile söyleyemedi. En sonunda ağzında bir şeyler geveleyerek kalkıp gitti.

Bir gün yine "Ayakyoluna gidiyorum" diye kalktı. Göz açıp kapayıncaya dek herkes odadan çıkıp gitmişti. Ben de iskarpinlerimin bağcıklarını bağlamakla meşguldüm. Hiç beceremediğim, bu nedenle de nefret ettiğim bir işti bu. Uğraşır dururdum o bağcıkları güzel bağlayacağım diye. Tam da işimi bitirip, kapıya doğru yönelecekken, içimden bir ses "gitme" dedi. O cılız "gitme" bile dehşetli bir korkunun dalgaları arasına yuvarlanmama yetti de arttı bile. Anında dizlerim titremeye yüzüm sararmaya başladı. Geldiğinde hâlâ çıkmadığımı görürse, o koca eliyle öyle bir şamar savururdu ki, ağzım burnum kan içinde yere kapaklanırdım.

Kapıya uzanacakken içimdeki o ses yeniden "gitme" dedi. Kışkırtıcı, heyecanlandırıcı ve yoldan çıkarıcıydı. Sırrı bir öğrenebilseydim köyün en ayrıcalıklı, en aranan, en gözde ve el üstünde tutulan çocuğu ben olacaktım. Bütün ceplerim şeker ya da çerezle dolacaktı. Herkes ama herkes ağzımın içine bakacaktı. O çocuk halim ve bir karış boyumla baş köşeye oturup konuştuğumda, yetmiş yaşındaki ihtiyarlar bile büyük bir merak içinde dinleyeceklerdi beni. Bir yandan cebimdeki çerezlerden ağzıma atarken, diğer yandan da o yaşlı kadın nasıl anlatıyorsa, ben de öyle ballandıra ballandıra anlatacaktım.

Neredeyse gelmek üzereydi ve ben yaşadığım şaşkınlığın büyüklüğünden dolayı ne gizlenebiliyor, ne de Köşk'ten çıkabiliyordum. Çocuk bedenim iki dağın arasına sıkışmış kalmıştı. Hayır, hayır kesinlikle çıkmalıydım. Haykırış yüreğimde bir deprem yaratmış, o deprem de beni savurmuştu dört bir yana. Keke

parçalayacak, öldürecekti beni. En sevdiği yeğeni olduğuma bakmayacak, ayağını kaldırıp üzerime koyarak, bir böcek gibi ezecekti.

Ne yapıyorsam içimdeki o çığlığı susturamıyordum. Titriyordum da. Bedenim kendi ateşinde yanıyordu. Bütün bunlara rağmen yine tek bir görüntü vardı gözlerimin önünde: Ben konuşuyorum, bütün köylüler ağızları açık beni dinliyorlar. Bir de ceplerim tıka basa çerez ve şeker dolu... Bakışlarım odanın öbür köşesinde bulunan döşek ve yorganların üzerine konulması için yapılmış yükseltiye takıldı. Tavana kadar uzanan yorgan ve döşeklerle duvar arasında bir boşluk vardı, kendimi birazcık zorlasam oraya saklanabilirdim. Köşkün kapısının açılma sesi patladı kulaklarımda. Dehşetli bir korkunun pençeleri arasında eziliyordum. İçimdeki o kışkırtıcı çığlık, beni tutup o boşluğun içine çekerek sakladı. Ufacık bir delikten gözlerimi kapıya diktim.

Kapı açıldı, Keke içeri girdi. Taştandı, insanın kanını donduran bir sertlik akıyordu bakışlarından. Yüzündeki kırışıklıklar hem çoğalmış, hem de derinleşmişti. Nefes almaya bile korkuyordum. Tam kalbimin olduğu yerde başlayan sancı bütün bedenimi vahşi bir kurt gibi kemiriyordu.

Ağır adımlarla yürüyerek büyük pencerenin oraya gitti. Dizlerim zangır zangır titriyordu. Hemen o an saklandığım yerden çıkarak, ellerinden ayaklarından öpmeli, affedilmek için delice yalvarmalıydım. Başkaca da bir kurtuluş yolu yoktu. Ne kadar kendimi zorlasam da çıkamıyordum saklandığım yerden. Yüreğimde cesaret adına tek bir kırıntı bile yoktu.

Ayağa kalktı.

Tamam işte, birazdan cinler gelecekti. Keke, cinlerle konuşacak, cinler de ona biraz daha hazine vereceklerdi. İşlerini bitiren cinler ayrıldıktan sonra, cin hükümdarının kızı gelecekti... Peki cinler benim orada olduğumu bilmezler miydi? Bilirlerdi elbet. Annemin anlattığına göre; cinlerin gözü insan gözü gibi değilmiş, duvara, hatta dağa bakarken bile arkalarında ne var ne yoksa görebilirmiş. Bütün bunları hatırladıkça, korku dayanılmaz bir hal alıyor, boğuyordu beni.

Keke duvardaki perdeyi çekti.

Yok, bildiğin bugünkü evler gibi değildi. Taştan, oldukça da kalın yapılan köşkün duvarlarında içe doğru dört köşe geniş boşluklar bırakılmıştı. Eşya falan konuluyordu oralara. Dolap gözü gibiydiler işte, yalnız biraz daha büyük.

Ellerini uzattı duvardaki boşluğun içine. Hazinelerini çıkaracaktı ortaya. Sonra birer birer sayacaktı, ben de onunla birlikte. Bu arada cinlerin her an gelecek olmaları korkumu daha da artırmıştı. Dişlerim öylesine tıkırdıyordu ki, Keke her an o tıkırtıyı duyabilirdi.

Sen hiç 'cin çarpmış' denilen birisini görmüş müsün? Komşu köyde böyle birine rastlamıştım. İnsanın kanını donduran bir görüntüsü vardı. Ağzı yamuk, gözleri şaşı, salyası sümüğüne karışmış ve hep altını pisleten birisiydi. En kötüsü de neydi biliyor musun? Ayakları üzerinde duramadığından, her zaman toprağın, tozun, çamurun içinde sürünüyordu. Ben, ben böyle olmak istemiyordum.

Keke, büyük ve rengârenk bir tavus kuşu işlemesiyle süslü olan örtünün sakladığı kutuyu önüne bıraktı. Emindim artık, ortaya hazinesini dökecek ve sayacaktı. Belki de cin hükümdarının kızıyla birlikte yapacaktı bunu.

Örtüyü çekti. Ortaya –kesin sen de görmüşsündür–, o büyük eski radyolar var ya, onlardan biri çıktı. Şaşırmıştım. Şaşkınlığım korkumu bastırmıştı. Demek hazineleri o koca radyonun içine saklamıştı ha! Vay Keke vay... Birden ayağa kalktı.

Yüreğim ağzıma gelmişti. Bayılacak gibi olmuştum. Sonunda saklandığımı anlamıştı. Tam o anda bacaklarımın arasından başlayıp, aşağılara doğru ilerleyen ılık bir ıslaklık hissettim. Tüh, Allah kahretsin, altımı ıslatmıştım.

Gülme. Benim yerimde sen olsaydın Allah bilir ne yapardın...

Keke etrafı dinledi bir süre. Pencereden dışarı baktı kaç kez. Kimsenin yakınlarda olmadığından emin bir halde tekrar içinde hazine saklı radyonun başına oturdu. Parmakları radyonun düğmelerinin üzerindeydi. Radyodan bir cızırtı yükseldi. Korkum

yerini tümden şaşkınlığa bırakmıştı. Ne oluyordu böyle? Hazine neredeydi? Yoksa başka yerdeydi de cinler mi radyonun içinden çıkacaklardı?...

Radyonun düğmeleriyle oynamaya başladı. Birden kulak tırmalayan o cızırtılar kesildi. Odada mutlak bir sessizlik vardı. Mutlak sessizliği, yanık, derin, dalgalı ve insanın yüreğine işleyen bir kadın sesi yırtıp attı. Tamam işte, beklediğim şey gerçekleşmişti. Ta başından beri o yaşlı kadının doğru söylediği böylelikle kanıtlanmıştı. Cin hükümdarının kızı kendi dilinde şarkı söylüyordu.

Demek bütün cinler o radyonun içindeymiş, demek cin hükümdarının kızı ortaya çıkmadan önce, kendi dilinde böyle güzel, böyle etkileyen, insanı kendisine esir kılan bir şarkı söylüyormuş. Köylüler buna hiç inanmayacaklardı. Onları inandırmak için cin dilinde söylenen şarkının iki-üç kelimesini ezberlemeliydim. Bütün dikkatimi şarkıya, şarkının sözlerine verdim.

Ama... Ama... Nasıl böyle bir şey olabilirdi ki? Ben... ben söylenen şarkıyı büyük oranda anlayabiliyordum. Yoksa cin dilini hemen o an mı öğrenmiştim. Ya da, ya da cinler beni çarpmışlar mıydı? Hiç nefes almadan, ter içinde bütün dikkatimi yeniden şarkıya verip, bir süre daha dinledim. Hayır, böyle bir şey olamazdı. Söylenen şarkı Kürtçeydi... Evet bildiğimiz Kürtçe. Cin hükümdarının kızı Kürtçe şarkı, yani kılam söylüyordu. Nasıl olur, demek cinler de Kürtçe konuşuyorlarmış. Cinlerin Kürtçe konuşup şarkı söylediğine kimse inanmayacaktı.

Bu arada Keke elini yeleğinin cebine sokup, bir tabaka çıkararak sigara sarmaya başlamıştı bile. İlk defa sigara içtiğini görecektim. Cin hükümdarının kızı Kürtçe kılamını sürdürürken, Keke de sigarasından derin nefesler çekiyor, dumanı bir süre ciğerlerine hapsedip sonra da hepsini azatlıyordu. Nasıl bir sigara içişti bu böyle? Odayı bir duman bulutu kaplayacaktı neredeyse.

Cin hükümdarının kızı "weyle qedere" diye başlayan kılamı öyle güzel, öyle etkileyici ve sarsıcı bir şekilde söylüyordu ki, yüreğimde ne korku ne şaşkınlık ne de başka bir şey vardı. O kılam ruhumu

avuçlarının arasına almış, yoğuruyordu. Büyülenmiştim. Büyülenmek de değildi bu, tam anlamıyla çarpılmıştım. Bir bahar kokulu rüzgâr beni kanatlarına oturtmuş bulutların arasından uçuruyordu. Cin hükümdarının kızı kılamını bitirince, cin hükümdarının kendisi başladı kılam söylemeye. Söylenen kılam bütün odayı doldurmuş, esiyordu. Üzerime yıldız yağıyordu. Bahar kokulu rüzgâr beni en yüce dağın zirvesine götürmüş, orada yüreğimle zirveye dokunup, binlerce yıldır erimeyen karın beyazlığında kendimi yıkamış, ardından da ovaya inmiştim. Bembeyaz bir tay, binbir çiçeğin süslediği ovada koşuşturuyordu. Ben de onunla birlikte...

Kılam'ların esaretinde çocuk yüreğim o güne kadar tatmadığı duygularla altüst olurken, hiç beklemediğim, hayatta tahmin bile edemeyeceğim bir şeye tanık oldum. Keke ağlıyordu... Evet, yanlış duymadın...

Hem de ne ağlama. Bir çocukmuşçasına bağıra-çağıra ağlıyor, gözyaşları peşi sıra çenesine doğru koşuşturuyordu. Yüzündeki bütün kırışıklıklar gözyaşlarıyla ıslanmıştı. O kaya sertliği, o çorak arazinin kavuruculuğu gözyaşlarında boğulmuştu. Koskoca gövdesi iki büklüm olmuş, ufacık kalmıştı. Keke'nin bu görüntüsü beni mahvetmişti. Berbat bir haldeydim. Bu arada cin hükümdarı dağlar, karşılıksız aşk ve özgürlük üzerine olan ikinci kılamına başlamıştı.

Nasıl olduğunu bilmiyorum, gözyaşlarım önündeki bentleri yıkıp, çocuk yanaklarımda akmaya başlamışlardı.

Cinlerin bütün prens ve prensesleri peş peşe kılamlarını söylüyorlardı. Ama ne hükümdarın güzel kızı ve cin hükümdarının kendisi ne de diğerleri ortaya çıkmışlardı. Sabırsızlığın değirmen taşları arasında bekliyordum... Yoksa bu sesler, hani binde bir ihtimal de olsa radyodan mı gelmekteydi? Olabilir miydi böyle bir şey?

Yıllar sonra, gençliğimin başlangıç zamanlarında o Kürtçe kılamları söyleyen cin hükümdarının kızının Meryem Xan, cinlerin hükümdarının da Kawıs Axa olduğunu öğrenecektim. Tabii diğer cin büyüklerinin kimler olduğunu da. Radyo da Erivan'ın sesi radyosuydu...

Zamanın nasıl geçtiğinin farkında değildim. Keke radyoyu kapatınca, sessizlik bütün görkemiyle yeniden eski hükümdarlık koltuğuna oturdu. Ağladığının anlaşılmaması için yüzünü gözünü mendille iyice bir temizleyerek, kendine çeki düzen veriyordu. Ben ise o çocuk ömrüm boyunca hiç olmadığı kadar gözyaşı dökmüştüm, hâlâ da ağlamayı sürdürüyordum. Her iki elimi de ağzımın üzerine sımsıkı kapatmıştım. Göğsümün sağ tarafında, bilinmeyen bir yerden doğan o iç çekişlerin önüne geçemiyordum bir türlü.

Keke'nin yumuşamış olan yüz hatları birden taşlaşmıştı. Bakışlarındaki bulutlar anında dağılmış, yakıp yıkan bir ışık gözlerine yerleşmişti. Bunun tek nedeni, tam odadan çıkacakken o lanet olası iç çekişlerimden birisiydi. Duymuştu, bana doğru yürüyordu. Kurtuluş yoktu. Parmakları birleşmiş, ölümümün adı olan yumruğa dönüşmüşlerdi. Görülmemiş şiddette bir tipinin ortasında kalmışçasına titriyordum. Gözyaşlarıma ter tanecikleri de yoldaşlık ediyordu artık.

Sağ elini uzatıp, yorgan ve döşeklere şöyle bir dokundu. Deprem oluyordu. Yorgan ve döşekler yere yığıldı. Öylece apaçık bir şekilde ortadaydım. Bir adım daha atıp, yumruğunu kaldırdı. Gözlerimi kapatarak yumruğun kafama inmesini bekliyor, bu arada da ağlayışımı sürdürüyordum.

Aradan onca zaman geçmesine karşın yumruk bir türlü kafama inmemişti. Birden nasıl oldu bilmiyorum gözlerimi açtım. Keke'nin havada olması gereken yumruğu yeleğinin cebindeydi. Üstelik çok da tuhaf bir şekilde bana bakıyordu. Gözlerim, bakışlarının odaklandığı yere kaydı. Pantolonumun paçasına kadar uzanan bir ıslaklık! Bu görüntü nedense gözyaşlarımı daha bir artırmıştı.

Keke'nin nasırlı parmakları saçlarımı okşamaya başladı. Perişan halime acımıştı, bir de cinlerin kılam'larını birlikte dinlemiş, birlikte gözyaşı dökmüş, hiç kimsenin bilmediği bir sırra ortaklık etmiştik.

Bakışlarımız buluştu. Yok, hiçbir şey söylemedi...

Yüz hatlarının yeniden yumuşadığını görünce, korktuğumun

başıma gelmeyeceğini anlamıştım. Bakışlarında, bütün gördüklerimi ve duyduklarımı kimseye anlatmamamı isteyen keskin bir parıltı vardı. Severek kabul ettim. Kirlenmiş pantolonumu bütün itirazlarıma rağmen çıkararak, götürüp yıkadı, eşyalarımın arasından yeni pantolonumu ve iç çamaşırlarımı getirdi.

O gün Köşk'ten daha geç çıktık. Herkesin gözü üzerimdeydi. Perişan halim, bakışlarımdaki bulutlar, gözlerimin altındaki şişkinlik ve üzgün, sessiz halim sırra ulaştığımın en büyük işaretleriydi.

Yok, hiç kimseye bir şey anlatmadım. Zaten ertesi gün Keke beni şehre, eve gönderdi. Ondan sonra da köye bir daha hiç gitmedim... İstemedim gitmeyi. Köye gidersem kendimi tutamayıp konuşacağımdan korkuyordum. Kürtçe şarkı dinlemek yasaktı, köylülerden biri onu ihbar edebilir, bu da olmadık sonuçlara yol açabilirdi. Ben hatırlamıyorum ama, annemin anlattığına göre 12 Eylül darbesinden hemen sonra yapılan operasyonlarda, üzerinde birçok Kürtçe kaset yakalanan Keke'nin en çok sevdiği oğlu gözaltında öldürülmüş...

... Neden mi şimdi bütün bunları sana anlattım. Nedeni şu; görüşe annem ile kardeşim gelmişlerdi. Keke'nin bugün sabaha doğru öldüğünü söylediler. Onlar da yolda öğrenmişler. Hastaymış zaten. Ölmeden önce en büyük isteyi cezaevine ziyaretime gelmekmiş. Sürekli de adımı sayıklıyormuş...

Olmadı, ne onun ömrü yetti gelmeye, ne de benim tutsaklığım bitti... Sertti tamam, kaya gibiydi. Ama biz onunla çok büyük bir gizin ortağıydık ve bu giz her ikimizin de hayatını tümden değiştirmişti.

Onu neden bu kadar çok sevdiğimi şimdi daha iyi anladın, değil mi?

BULMAMAK İÇİN TELAŞLA ARIYORDUK

"Onu mutlaka bulacaksınız. Başka çareniz yok. Vallahi billahi önce ayaklarınızı kırar, sonra da öldürürüm sizi" diye bağırmıştı babam. Her öfkelendiğinde olduğu gibi, gözlerinde keskin bir parlaklık, ellerinde titreme.

Annem mutfaktaydı, babam bağırıp çağırmaya başlamadan önce biz beş kız kardeş de misafirliğe gelmiş olan halamın yanında oturmuş anlattıklarını dinliyorduk. Babamın haykırışı kırbaç olup yüzümüzde patlayınca, beşimiz birden ayağı fırlayıp hemen aramaya başlamıştık. Minderlerin altına, dolabın arkasına, çekmecelerin içine, elbiselerin ceplerine falan telaşla bakarken, babam da "İmkânı yok, bulacaksınız onu" diye tekrarlayıp duruyordu.

Annem, çay bardağını halama uzatıp oturmuştu yanına. Göz ucuyla babamı izlemeye başlamışlardı kaygılı.

"Allah belanızı versin, Allah sizi kahretsin. Bu evde deve kervanı bile kaybolur. Yazıklar olsun size. Hâlâ bulamadınız mı?" diye avazı çıktığı kadar bağırmıştı. Hiçbirimiz onu bulamadığımızı söylemeye cesaret edememiş, birbirimizin aradığı yerleri artan korkumuzla yeniden aramıştık.

"Şimdi gidiyorum, akşam geldiğimde eğer onu bulamamışsanız vay sizin halinize!" demiş ve çıkmıştı evden. Tekrar geri dönmeyeceğinden kesin emin olunca beşimiz de bırakmıştık aramayı ve rahatlamış bir halde yarım yamalak gülümsememizle gelip oturmuştuk halamın yanına.

"Bu babanız da delirdi mi tam deliriyor. Hakkı kötek diyeceğim ama bu yaşta tutup sizin önünüzde dayak atsam çok ayıp olacak. Onu bulma gibi bir niyetiniz yok, değil mi?" diye sormuştu o meşhur muzip gülümsemesiyle halam. Çocukken iki yaş büyük olduğu babamı çok dövdüğünü falan övünerek anlatırdı her seferinde. "Dövme zamanları dışında genelde babanızla çok iyi anlaşırdık ama. Kardeşlerim içinde en çok onu severdim, tabii o da beni" diye de muhakkak eklerdi.

"Bulma gibi bir niyetimiz yok halacığım. Dün değil evvelsi gün cebinden almadan önce annemle de konuşmuştuk; abim cezaevinden çıkmadan onu bulmayacağız. Buna mecburuz, yoksa mutlaka hastalanıp yatağa düşecekti. Geçenlerde akşam yemeğimizi yemiş, çaylarımızı içerken elini cebine atıp çıkardı ve hepimizin gözü önünde hüngür hüngür ağlamaya başladı. Çarşıda bile ağlamış kaç kez. Eli ya da gözü ne zaman değse başlıyordu ağlamaya. Sen de biliyorsun ki hasta. Ağlaya ağlaya öldürecekti kendini. Sırf iyiliği için alıp sakladık, ama valla bu kadar kızacağını bilmiyorduk" demiş, konuşmama devam etmek isterken susmak zorunda kalmıştım. Kız kardeşim şekerliği bana uzatırken nasıl olmuşsa elinden düşürmüştü...

Halam çayından koca bir yudumu höpürdeterek aldıktan sonra gülümsemesinin yerini alan acılı somurtmayı bastırmaya çalışarak, "Bütün ömrüm boyunca babanızı iki ya da üç kez ağlarken gördüm. Nineniz öldüğünde bile tek damla olsun gözyaşı dökmemişti. Demek öyle çocuk gibi oturup ağlıyor ha?"

"He hala, aynen çocuk gibi. Camide namaz kılarken elini cebine atmış ve başlamış ağlamaya."

"Vah ki vah, yüreği çok yanıyor."

Susmuştuk.

Suskunluk, sessizliğin elbiselerini giyip uzun bir hayata sahiplik edememişti ama. Annem küçük kız kardeşimden öğle yemeği için patatesleri soymasını istemişti.

Duvarda asılı olan abimin cezaevinde iki arkadaşıyla birlikte çekip gönderdiği fotoğrafa dikmiştim bakışlarımı. Yüreğim ezilmişti. Daha ben ufacık bir çocukken tutuklanmıştı, on üç yıldır da içerdeydi ve en kötüsü de ne zaman çıkacağı belli değildi. Yine abimin kendisinin karakalemle çizip gönderdiği resmi de çerçeveletip asmıştık fotoğrafın yanına. Yırtık elbiseler içinde ama umutlu bir gülümsemeyi büyüten ve bunu zafer işareti yaparak gösteren bir çocuğun resmi.

"Görür görmez bir tuhaflık olduğunu anlamıştım. Hatta 'Hasta mısın?' diye sordum, 'yok' dedi, 'Karın artık sana bakmıyor mu?' diye şaka yaptım ama hiç cevap vermedi bana. Bir derdi olduğu belliydi. Ben de 'yine geçim-meçim meselesidir' diye düşündüğüm için ısrarcı olmadım. Demek görür görmez ağlıyor ha?"

"He hala, bir de ağladı mı, bir daha da susmak bilmiyor. En son yine hastalığı nedeniyle muayene olmaya gittiğinde doktor ona moralini bozmamasını, hiçbir şeyi kafasına takmamasını ve verdiği ilaçları sürekli kullanması gerektiğini söylemişti."

Yeniden susmuştuk.

Kız kardeşim halamın boşalmış olan bardağını alıp mutfağa gitmişti.

Babam, abimin ziyaretine gitmişti, ertesi gün geldiğinde hemen etrafını sarıp, merak ve heyecanla nasıl olduğunu falan sormuştuk. "İyi. çok iyi. Onun ve arkadaşlarının morali yerinde. Bakın, on senedir yanında sakladığı tespihini bana hediye etti" demişti çocukça bir sevinçle. Yol yorgunu olmasına karşın parıltılı bir gülümseme vardı yüzünde. Tespihi heyecanla çıkarmış, ama gözleri tespihe değer değmez gülümsemesi önce donmuş, sonra da çatlayıp kırılarak dökülmüştü. Dudaklarında bir titreme. Babamı ilk kez öyle görmüştük. Çoğalan yağmur bulutları. Çok geçmeden de

ilk gözyaşları yanaklarına doğru ıslak adımlarla yürümüştü. Bu görüntü karşısında sevincimiz kursağımızda kalmış, ne yapacağımızı bilmez bir halde durup onu seyretmiştik.

Ağlayışı bulaşıcıydı...

"Abin ona niye tespihini hediye etmiş ki? Babanızın çok kötü etkileneceğini bilmiyor mu?" Halamın sorduğu soruya hiçbirimiz cevap vermemiştik, sorusunun cevabını kendisi de biliyordu. Babam ile abim arkadaş gibiydiler ve birbirlerini çok seviyorlardı. Abim yıllar boyu o tespihi saklamış ve daha önce yasak olan açık görüşlerin başlamasıyla birlikte ilk ziyarette tutup babama hediye etmişti...

Bugün itibarıyla yaklaşık olarak üç yıl geçti tespihi babamın cebinden almamızın üzerinden.

Şu an halamın evindeyim, önümde tek bir yudum bile almadığım, alamadığım çay bardağı. Halama saklaması için vermiştik. Yanımızda tutsaydık babam ne yapar eder öğrenirdi.

Yaklaşık üç dakika önce beni bir başıma salonda bırakıp, onu getirmek için diğer odaya gitti. Ne yazık ki halamın artık tespihi saklamasına gerek kalmadı.

Bekliyorum, yüreğimde acının dağı...

BÜYÜK, MAVİ BAVUL

Kar tipiye...

Tam da kapıyı çalacakken öksürmeye başladı. Bu seferki daha şiddetliydi. Ciğerleri paramparça olmuşçasına acı çekiyordu. İltihabın yarattığı yapışkan ter bütün bedenini kaplamıştı. Kapının öte tarafında ise suskunluk. Alnındaki teri yıpranmış mendiliyle sildi. Derin bir nefes aldıktan sonra kapıyı çaldı. Utangaç ve tedirgin bir kadın sesi "kimsin" diye sordu. 'Kimsin' kulaklarına şöyle bir dokundu, sonra uçtu, yürüdü, aktı, tipinin avuçlarına gömüldü. Kırk yaşın birkaç adım ötesinde olmasına rağmen elli-elli beş yaşlarında gösteren, kırışıklıkların yüzünde hâkimiyetini çoktan ilan ettiği Ahmet, kısık bir sesle "benim" dedi. 'Benim' ok olup saplandı kapıya, geçti öbür tarafa, kırk tane benim'e dönüştü, aç kulaklara yağdı. Kapının öte tarafında çocukların "baba gelmiş, baba gelmiş" çığlıkları.

Kapı açılır açılmaz ona sarılmak için coşkulu bir yarışın içine girmişlerdi çocuklar. Yaratılan sevgi yumağı içinde onları tek tek kucaklayıp öptü. Tam içeri girecekken eşarbını düzelten eşi "hoş geldin" deyince, dudaklarında "hoş bulduk" sözleriyle iki oda ve

bir salondan oluşan evin büyük odasına doğru yürüdü. 'Hoş geldin' sözü ile 'hoş bulduk' sözü havada buluşup sımsıkı kucaklaştılar, eriyip aktılar.

Dört yaşındaki Rojbin'i kucağına alıp sobaya yakın bir yere oturunca, çocukların en büyüğü olan Rojda hemen bir yastık getirip sırtıyla duvarın arasına koydu. Odanın ortasına kurulmuş, yıpranmış borularıyla dumanın firarını önleyemeyen soba, sönmenin kapısını çalmak üzereydi. Şükran içeri girip kucağındaki tezek parçalarını sobaya attı, sonra da sobanın üzerine etrafı isten kararmış büyük çaydanlığı koydu. Elinde daha kaç gün önce komşulardan borç aldığı çay vardı. O kadar istemesine karşın başını şöyle bir kaldırıp görmek istediğine bakamamıştı. İşini bitirip çıktı salona. Oradan öteberinin konulduğu küçük odaya geçtiğinde, dışarıdan bile daha soğuk bir hava karşıladı kendisini. Titriyordu. Ancak üç yemeklik kalan bulgurdan birazını elindeki tencereye döktü. Yağ bitmişti. Komşulardan istemek zorunda kalacaktı, yüzünde utancın rengi...

Şükran komşulardan dönüp de odaya girdiğinde çocukların Ahmet'in etrafında neredeyse bir halka oluşturduklarını gördü. Bir an, sadece kısa bir an göz göze geldiklerinde üzüntüyle başını önüne eğmişti Ahmet...

Aradan öyle çok zaman geçmemesine karşın çocukların yüzlerindeki o çılgınca mutluluğun ışıltısı kıyısından köşesinden kırılmaya başlamıştı. Sabırsızlık ve hep artan bir sıkıntı. Sessizlik gelip yanı başlarına oturacakken Rojbin,

– Baba hani bana ayakkabı getirecektin? Yoksa unuttun mu? deyiverdi. Nihayet beklenen soru sorulmuş, sıkıntı anında heyecana dönüşüvermişti. Sırtına çok sert bir darbe yemişçesine sarsıldı bu sözler karşısında. Şükran salçanın iki gün önce bittiğini hatırlamış, bu sefer de başka bir komşudan istemek için çıkmıştı odadan.

Tipinin yarattığı uğultu odadaki sessizliği önüne katmış kovalıyordu. Başını on bir yaşında olan Rojin'e çevirdi. Metropole çalışmaya gideceği gün boynuna sarılıp, "Baba bana mutlaka ayakkabı getir" sözlerini hatırlamıştı. Rojin ise bakışlarını çorabının tutsak-

lığından kurtulmuş olan baş parmağına dikmişti. Sekiz yaşında olan Jiyan elini tutup

– Baba hani bana da elbise getirecektin... dedi. Yeniden bir öksürük dalgasının içine yuvarlanınca, hemen cevap vermek mecburiyetinden bir süreliğine de olsa kurtuldu. Öyle şiddetli bir şekilde öksürmüştü ki nefes nefese kalmış, gözyaşlarına boğulmuştu. Kaç sene önce bedenine yerleşip kalan hastalığın onu yine yatağa düşüreceğini biliyordu artık. Yatağa düşecek ve günlerce yarı ölü bir şekilde yatacaktı. Yüzündeki kırışıklıklar derinleşmiş, her kırışıklıkta en kötü ihtimalin karalığı çoğalmıştı. Alnında birikip burnunun ucuna ulaşan ter tanecikleri kilimin yıpranmışlığına gömülüyorlardı.

Şükran salçayla içeri girdi. Elbisesi ve eşarbı kara bulanmıştı.

Tek tek çocukları süzünce, gözlerinde patlamaya hazır depremle karşılaştı. Birazdan esecek rüzgâr hepsini dalından koparıp savuracakmışçasına sinmiş, bekliyorlardı. Rojbin yeniden,

– Baba, baba hani bana ayakkabı getirecektin, baba? diye sorunca sarsılır gibi oldu, sonra birdenbire en parlak gülümseme yeşerdi yüzünde.

– Nasıl unuturum. Sana İstanbul'da satılan en güzel ayakkabıyı aldım canım kızım, dedi. Çocuklar şaşkınlığın uçurumunun kenarında durmuş bakışlarını aşağılara dikmişlerdi. Rojbin babasına iyice yaklaşıp,

– Hani nerede? diye sordu. Jiyan da,

– Gelirken elinde bir şey yoktu, diye titreyen, çokça da ağlama ihtimali taşıyan bir ses tonuyla mırıldandı.

Şükran bir yandan çay demlerken, diğer yandan konuşulanları dinliyordu. Büyümüş karnı rahatça iş yapmasını engelliyordu artık. Yaklaşık iki ay sonra doğuracaktı. Diğer hamileliklerinde yaşamamış olduğu sancılar son bir aydır kendisine cehennem azabı çektiriyordu. Yeniden başlayan sancı karşısında bir an Rojda'yı yardım etmesi için çağırmayı düşündü. Rojda'nın bademciklerinden dolayı iki gündür çoğunlukla hasta yattığını bildiğinden vazgeçti.

Ahmet'in yüzündeki gülümseme çocuklara da bulaşmıştı. Hem de fazlasıyla... Cıvıl cıvıl bir sevinç koşuşturmaya başlamıştı bakışlarında.

– Nerede mi benim güzel kızım. Anlatayım. Muş'ta inen bir yolcu yanlışlıkla kendi çantasının yerine benim çantamı almış. Burada inerken çantamın olmadığını fark ettim. Hemen Muş'taki otobüs yazıhanesine telefon açtım. Adamlar iki-üç gün içinde yanlışlığın düzeltilerek çantamı mutlaka göndereceklerini söylediler. İki üç gün içinde. Kesin."

– Baba, bana güzel bir yelek getirecektin...

– Getirdim tabii, benim güzel Rojbin'im, hem de rengi kırmızı...

– Benim eşarplarım?

– Eşarplar mı? Altı tane aldım. Rengârenk...

– Baba bana yakası dantelli kadife elbise getirdin mi?

– Getirmez olur muyum Rojbin'im. Rengi siyah. Yaka ve kollarında bir de eteğinde çok güzel danteller var. Siyah kadife kemeri...

– Rojbin'e getirdiğin elbisenin aynısını bana da...

– Getirdim tabii Rojin. Senin de isteyeceğini tahmin etmiştim. İkinize de çok yakışacak. Melekler kadar...

– Baba defter kalem de getirdin mi?

– Neredeyse bir senelik ihtiyaçlarınızı karşılayacak kadar.

– Anneme bir şey getirmedin mi? Başka elbisesi yok. Hem ayakkabıları da yırtılmış.

– Hiç almaz olur muyum, üç tane elbise, hepsi de birbirinden güzel. İki tane de ayakkabı. Daha birçok...

– Baba hani bana küçücük bir çanta alacaktın?

– Bana da alacaktın, söz vermiştin.

– Bana da!

– Çantalarınızı da aldım. Bir tanesi mavi, bir tanesi kırmızı, diğeri de...

Odanın içi ısınmaya mı başlamıştı ne, çocukların şen ötüşleri yağıyordu üzerine. Gülümsemelerinde ısıtan güneş.

– Ayakkabı almayı unutmadın değil mi?

– Kaç kez söyleyeceğim güzel Rojdam, unutmadım.

– Baba havalar bu kış çok soğuk. Keşke iki kazak alsaydın.

– Ben de iki kazak almıştım zaten kızım.

– Baba! Baba!

– Ne var Jiyan? Yüzünün rengi niye öyle değişti? Sararmışsın. Yoksa hasta mısın? Ne oldu böyle birdenbire Jiyan?

– Baba!?

– Ha söyle Jiyan. Gözlerin yaş dolmuş. Yoksa sancın mı var?

– Baba!?

– Jiyan, güzel kızım söyle... Sana da iki kazak...

– Baba!

– Kazaklardan birisinin üzerinde...

– Baba!

– Güzel bir çiçek var... Görsen... kazak...

– Baba! Baba! Bize aldığını söylediğin bütün bu eşyalar senin o küçük sarı çantanın içine sığmaz ki. Çalışmaya giderken yanında götürdüğün üç gömlek, iki pantolon, çorap ve atletlerin bile zor sığmıştı o çantaya.

Hayal kırıklığının yarattığı fırtınanın oradan oraya savurduğu Jiyan'ın suskunluk duvarının arkasına oturmasıyla birlikte tipi tutup bütün karı odanın içine savurmuştu sanki.

Rojda şişmiş olan boğazını tutup öksürdü. Rojin'in zayıf ve solgun yüzünde bir titreme yürürken, Rojbin babasının elini bırakıp geriye doğru çekilerek, önündeki minderin sökükleriyle uğraşmaya başlamıştı. Jiyan babasının elini bırakmamıştı ama, başını eğmişti önüne. Şükran'ın gözlerindeki yağmur bulutları çoğalmış, tuzu hangi komşudan isteyeceğine hâlâ karar vermemenin telaşını yaşı-

yordu. Ahmet huzursuzca kıpırdadı. İçerisi buz kesmişti. Hastalıklı ter alnından yanaklarına doğru ıslak adımlarla yürüyordu. Yeni bir öksürük nöbetinin gelmesini bu sefer kendisi de çok istiyordu. Beklediği olmadı. Bir an gerçekleri, yani çalışmaya başladığı inşaatın polislerce basıldığını, küfür ve hakaretlerine karşı çıkınca, dövülerek gözaltına alındığını, gözaltında kaldığı kaç gün boyunca işkence gördüğünü, beş kişiyle birlikte tutuklanıp dört ay cezaevinde yattığını, sonra da tahliye olur olmaz cebinde sadece yol parası olduğu halde eve geldiğini söylemek istedi. Kendine çevrilmiş bakışlarda, çocukların duruşlarında öyle bir acı vardı ki, gerçekleri söyleme istemi hemencecik eriyip yok oldu. Yüzünde daha büyük bir gülümsemeyle;

– Vay benim akıllı Jiyan'ım, tabii ki getirdiklerimin hepsi o küçük çantaya sığmaz. İnşaatta çalışmaya başlar başlamaz zaten sarı çantayı tutup atmış, büyük bir mavi bavul almıştım. Hem de deri. Mavi bavul o kadar büyüktü ki, eşyaları içine koyduktan sonra tek başıma taşıyamayınca diğer arkadaşlar bana yardım etmek zorunda kaldılar. Muş'taki yazıhane bavulumu gönderdiğinde siz de büyüklüğü karşısında şaşıracaksınız.

– Bavul?

– Büyük mavi bavul.

– Mavi bavul?

– Hem de deri!

– Büyük, deri, mavi bavul?

– He, aynen öyle benim güzel kızım.

Jiyan babasının elini sıktı sevgiyle. Rojbin, yüzünde buluttan pençesini fırlatıp atan güneşin en şen şarkısıyla;

– Baba, çorapları almayı unutmadın değil mi? dedi.

– Unutmadım canım kızım.

– Ya benim çoraplarımı?

– Seninkilerini de unutmadım Rojin.

– Ya benimkileri baba? Bir de sıcak bir hırka...

– Unutmadım Jiyan'ım. Hırkan çok güzel. Çorap...

– Ayakkabılarımı aldın değil mi baba?

– Aldım tabii.

Şükran hangi komşudan tuz isteyeceğine sonunda karar vermişti. Kulaklarında "Annenize de çok güzel bir hırka aldım. Cepleri de var. Bir de..." sözleri çıktı odadan. Üşümesini daha da artıran karın saldırısına aldırmayıp yolun karşısındaki eve doğru yürümeye başlayınca, tipinin uğultusu haykırışa dönüştü.

GÜLÜMSETEN SIZI

İlk olanın unutulmayacağı söylenir.

Mesela ilk aşkın...

Gerçekten de unutulmuyormuş...

Otobüsün hareket etmesine tam elli üç dakika vardı. Şehrimizin o küçük otogarının kahvesinde bayat çaylarımızı yudumlarken "Kalk otobüste oturalım" demişti. Sıkıntılı, somurtkan bir yüz ifadesi ve abartılı hareketlerle saatime bakmıştım. Daha epey bir zaman olduğunu görünce nefesimi öfkeyle bırakmış, ellerime ayaklarıma zincirler bağlanmıştı da, kırbaçlar hiç aralıksız sırtıma inip inip kalkıyormuşçasına oflayıp puflayarak takılmıştım ardına.

Hemen yanımdaki koltuğa oturmuştu, göz göze gelmemek için farklı yönlere bakıyorduk. Yaklaşık iki ayı aşkın bir süredir bu böyleydi. Oysa kendimi bildim bileli kimi zaman yaşanan kavgalar dışında aramız hep çok iyi olmuştu. Arkadaş gibiydik, hatta arkadaştan da öte. Tek erkek çocuk olmanın bundaki payı elbette büyüktü, ama yine de mesele sadece bu değildi. Başkaları babala-

rıyla doğru dürüst iki kelime bile konuşamazken, ben oturup onunla her şeyimi paylaşıyordum. Öyle ki bazen âşık olduğum kızları anlatıyordum ona, o da ben yaşlarındayken âşık olduğu kızları. Öyle yıllara dayanan bir ahbaplığımız vardı yani. Kavgalarımız ise iki samimi arkadaşın yaptığı türden kavgalardı. Kavga ettiğimizde kapıyı çarpıp çıkardım evden, akşam olduğunda ise geri dönerdim ama. Küserdik, Allah'ın selamını bile çok görürdük birbirimize. Sonra, bir de bakardım ki nasıl olmuşsa barışmışız ve karşılıklı sigara tüttürüyoruz. Bizim oralarda çocuğun kalkıp babasının karşısında sigara içmesi çok ayıp bir şey olarak görülürdü. Çocuk böyle yaparak aslında babasına başkaldırıp, onu artık yok saydığını göstermek istiyordu. Büyüyüp evlendikten sonra falan ancak sigara içmeye başlayabilirdi, o da belki! Karşısında sigara içme pasaportunu almak için bunca zaman beklememe hiç gerek yoktu. Konuşurken paketini koyardı ortaya, çıkarır yakardı sigarasını. Öyle güzel sigara içişi vardı ki, çok lezzetli bir yemeği büyük bir iştahla yiyormuş gibiydi. İnsanın ağzının suyu akıyordu. Çok da farkında olmadan bir de bakardım ki, çıkarmışım paketinden bir sigara. Normalde sigara içmeyi sevmeyen ben, o uzun sohbetlerde üst üste kaç sigara içmişimdir.

Bazen öyle tatlı tatlı konuşurken yüzündeki ifade birden değişir, ciddi ve kızgın bakmaya başlardı bana. Şaşırmazdım ama buna. "Nedir o elindeki sigara?" Kimi zaman eğer yan yana oturmuşsak elimi omzuna atmış olurdum, o zaman da "Niye elini atmışsın omzuma" derdi öfkeli. Benim cevabım ise hep aynı olurdu: "Ne olmuş ki?" Artardı öfkesi, alnında derinleşen kırışıklar "Söndür şu sigarayı, indir omzumdan elini. Ben senin babanım, sen de benim oğlum, sınırları aşma. Bundan sonra diğer oğullar babalarına nasıl yaklaşıyorlarsa, sen de bana öyle yaklaşacaksın, anladın mı?" derdi. "Tamam, anladık anladık" der ve elimi omzundan indirip söndürürdüm sigaramı, sonra da bir köşeye çekilerek somurturdum. Çok geçmezdi aradan, bir de bakardım ki yine oturmuş, sigara içerken tatlı tatlı sohbet ediyoruz.

Sürekli konuştuğumuz konulardan biri de babamın beni evlen-

dirme meselesiydi. Üniversiteye gitme kararım olduğu için evlenmeyeceğimi ikimiz de bilirdik bilmesine de, ne zaman sohbet etmeye başlarsak konu dönüp dolaşıp bir biçimde "Sana şunun kızını isteyeyim mi?" sorusunun cevabına gelirdi.

"İstemiyorum."

"Niye ki? Çok güzel bir kız."

"Neresi güzel, kurbağa gözü gibi gözleri var."

"Hadi oradan akılsız, öyle kızlara 'ceylan gözlü' diyorlar."

"Hiç de değil, üstelik sırık gibi."

"Sen de bir gram akıl varsa beni tutup öldürsünler. Öylesi kızlara 'fidan boylu' diyorlar. Hem kısa boylu olursa yaşlandığında iki karış bile kalmaz. Bak söyleyeyim; bu kız dünya güzeli."

"Değil işte!"

"Öyle."

"Değil."

"Öyle."

"Madem öyle, madem çok beğeniyorsun, git kendine iste!" Bu sonuç cümlesiydi. Susar, gözlerini kısarak şöyle bir süzerdi beni. Bakışlarında 'Ayı ne anlar halay çekmekten' der gibi bir anlam olurdu her zaman. Ben ise onu susturmuş olmanın yarattığı gülümsemeyi bastırmaya çalışırdım. Sonra yakardı bir sigara ve başlardı başka bir şey üzerine konuşmaya.

Üniversiteyi kazandığım kesinleşince nedense bana soğuk yaklaşmaya başlamıştı, soğuk ve öfkeli. Olur olmaz her şeye bağırıp çağırıyordu. Ayrıca kızgınlığı sandığımdan da uzun ömürlüydü. Böyle olunca aramız tümden bozulmuş, bu nedenle ben de söylediği her şeye aynı öfkeyle cevap vermeye başlamıştım. Kavgalar üst üste gelince aramızdaki ilişki ciddi yaralar almıştı. İki can dostun iki can düşmana dönüşmesi çok kötüydü, öfke hiç azalmak bilmiyordu. Bu yüzden ondan kaçıyor, eve geldiği zamanlar kalkıp odama geçiyordum, onunla birlikte yemek yemeyi de bırakmıştım. Bir keresinde "Ne olmuş sana böyle, niye bu kadar sinirlisin?" diye

sormuştum da, "Sinirli minirli değilim. Hem sabahleyin sana söylediğim o şeyi yaptın mı? Yapmadın, değil mi? Allah belanı versin, hiçbir işe yaradığın yok," cevabını almış, sorduğuma bin pişman hemen ayrılmıştım oradan.

Nihayet üniversite için küçük şehrimizden ayrılma zamanı gelip çatmıştı. Eşyalarımı kaç gün önceden toplamıştım zaten. Evdekilere veda etmiş, ama babamın yanına gitmemiştim. Gitmek istememe karşın bunu yapamamış, 'ayrılırken bari kavga etmeyelim' diye düşünmüştüm.

Niye böyle yapıyordu? Neden daha elli üç dakika varken "Hadi gidip otobüste oturalım" demişti, konuşmak istediğini biliyordum bilmesine de... Büyük ihtimalle iki ayı aşkın bir süredir devam eden hırçınlığının, huysuzluğunun nedenlerini açıklayacak ve kusura bakmamamı isteyecekti... Her şey tamamdı da, neden konuşmuyordu peki? İşte bu sorunun cevabını çok istememe karşın bir türlü veremiyordum.

Sırf gıcıklık olsun diye yolda okumak üzere yanıma aldığım gazeteyi elimden geldiğince gürültü çıkarak açtım ve ona yarı sırtımı dönerek, göz gezdirmeye başladım. Cizre ve Nusaybin'de yine gösteri olmuş, askerler 'uyarı amaçlı' olarak havaya ateş açmış, 'havaya sıkılan' kurşunlar her nasılsa yerde gösteri yapanların ölmelerine neden olmuştu. Çatışmalar vardı yine. "Ölü ele geçirilenlere" ilişkin artık yalan ve abartılı olduğunu bildiğim rakamlar. Okuduğum şeyler ilgimi çektiğinden artık babamın suskun, yan koltukta oturuyor olması artık beni eskisi kadar bunaltmıyordu.

Öksürünce kaldırdım başımı, elinde yeni yaktığı sigara. Saatime baktım daha otuz dakika var. İçerisi çok sıcak olduğu için yolcular dışarıda, nispeten serin olan yerlerde oturmuş, zamanın geçmesini bekliyorlardı. Hâlâ yanımda oturmakta olduğunu görmek sessizliği kabullenen soruların bağırıp çağırmalarına neden olmuştu. Neden tutup bu kadar zaman varken beni otobüse getirmişti? Ne söyleyecekti? Ortada çok önemli bir neden yoksa böyle

bir şey yapmazdı. Peki o zaman niye konuşmuyordu? Niye? Ne yapmaya çalışıyordu?

Babamla aramın çok kötü bozulduğunu yakın arkadaşlarıma söylemiştim de, onlar da şaşırmışlardı. "Hayret, nasıl aranız bozulur? Ne duydu acaba? Ya da belki sana söylemediği çok önemli bir derdi vardır." Bu sözler karşısında düşünmüştüm: Hayır, benim hakkımda bir şey duymuş olamazdı, çünkü ortada benim açımdan saklanacak bir şey yoktu. Bir derdi olabileceği meselesine gelince; işte bu soruya verecek net bir cevap yoktu. Bir yandan "Olsaydı öyle bir şey kesin duyardım" diyordum, en azından annem bazı şeyleri çıtlatırdı bana, diğer yandan ise "Belki de kimsenin bilmediği bir şeydir" diye düşünüyordum. Ne derdi olabilirdi ki? Derdi varsa bile bu onun bana böyle yaklaşmasını haklı çıkarmazdı. Çok güzel bir arkadaşlığımız vardı ve o tutup iki ay içinden bunu yerle bir etmişti. Sırf bu nedenden dolayı üniversiteye başladıktan sonra tatillerde falan eve dönmemeye karar vermiştim. Annem ve kardeşlerimle telefonda konuşursam yeterdi.

Yirmi dakikadan az bir zaman kalmış olmasına rağmen hâlâ suskunluğunu bozmaya yönelik herhangi bir girişimde bulunmamış, üstelik de tuhaf tuhaf bakmaya başlamıştı. Sanki bana çok kötü bir haber verecekti. Üfff ne kadar da berbat bir durumdu öyle. Gergindim. Mecburen başımı eğdim gazeteye ve tank ateşi sonucu bir köyün yarısının yıkılması ve beş köylünün öldürülmesine ilişkin haberin ayrıntılarını okumaya başladım.

Öksürdü, çok öfkelendim. Bana öyle işkence etmekten zevk mi alıyordu. "Konuşacaksan konuş, ikide bir ne öksürüyorsun, ayrıca bana öyle acayip acayip bakmayı da bırak" diyecektim. Başımı kaldırınca yağmur bulutlarıyla karşılaştım, bu da yeniden kararsızlığın ülkesine savrulmama neden olmuştu.

Onca beklememe karşın hâlâ bir şey söylememişti, söyleyecek gibi de görünmüyordu. Onu bu kadar etkileyen şeyin ne olabileceğine ilişkin bir tahminde bulunmaya çalışıyordum. En aklıma yatan şey; çok ağır bir hastalığa yakalandığıydı. Mesela kanser! Bu

nedenle çok istemesine karşın bir türlü bana söyleyemiyordu. Olabilirdi bu. Eğer böyle bir şey varsa, bu feci kötüydü. İnecektim otobüsten ve eşyalarımı alıp eve dönecektim.

Ne yapacağımı nasıl davranacağımı bilmiyordum, ben de tutup gazeteye çevirdim bakışlarımı. Bir günde beş 'faili meçhul' cinayetin işlendiğine ilişkin bir haber vardı, sayfanın üst tarafında ise okuyacağım üniversiteye ilişkin bir haber: Daha ilk günler olmasına karşın 'YÖK'e hayır' eylemleri yapılmaya başlanmıştı.

Boğazını gürültüyle temizledi. İlgimi çekmeye çalışıyordu, başarmıştı. Sıkıntıyla kaldırdım başımı, gözlerine diktim gözlerimi. Karmakarışık duygular içindeydim, daha çok da kızgın. Sanki, sanki sırf bana eziyet etmek için böyle davranıyordu. O kadar çok terlemiştim ki... Tam o sırada iki yolcunun muavinle birlikte otobüse doğru yürüdüğünü gördük, ellerinde bavullar falan. Oh, nihayet kurtulacaktım, çok geçmeden diğer yolcular da gelince babamın yaptığı işkenceye bir nokta konulacaktı.

"Ahmet" dedi. İsteyip beklememe karşın yine de konuşmuş olması karşısında şaşkındım. Döndüm ve yüzümün ortasına yumruk yemiş gibi oldum: Ağlıyordu. Yanlış falan gördüğüm yoktu, evet ağlıyordu işte. Ah, tamam kanserdi, bunu söyleyecekti ve ben de üniversiteye gitmekten vazgeçip eve dönerek bir iş bulup çalışmaya başlayacaktım.

"Ahmet, seni çok seviyorum" dedi öyle birdenbire, ama ben ne demek istediğini tam anlayamamıştım. Söylediklerinin tümünü duymuştum duymasına da anlayamamıştım işte. Evet, 'Ahmet' demişti, sonra da 'seni çok seviyorum' Aynen bunları söylemişti. Önce son iki aylık davranışlarına uzun uzun bir açıklama getirmesi gerekmiyordu? Ondan sonra "Ahmet, seni çok seviyorum" deseydi olurdu, o zaman söylediklerini anında anlardım.

Öte taraftan bu sözleri duymuş olmak kızgınlığımı da artırmıştı. "Çok mu seviyorsun, bu nedenle mi yaklaşık iki aydır demediğini bırakmadın, tutup hayatı zindan ettin bana. Geç kaldın, geç" diye-

cektim. Evet aynen bu kelimeler dökülecekti dudaklarımdan, ama tam o sırada bir tokat 'şak!' diye patladı yüzümde. Şiddetli bir tokat. Gözlerimin önünde kıvılcımlar. O an arka koltukta oturan birisinin böyle öfkeli bir cevap vereceğimi bildiği için o tokadı attığını sanmış, ama çok geçmeden de tokadın sahibinin babam olduğunu anlamıştım. Gözyaşları ve 'seni seviyorum'dan sonra bu tokat da neyin nesiydi? Tokatla gözyaşlarının, hele tokatla sevginin hiçbir ilişkisi yoktu ki! Ne biçim bir sevgiydi bu Allah aşkına! Bir de tutup öldürseydi. Bunları ona söylemeyi düşünmüştüm, fakat kalkıp koşarcasına inmişti otobüsten ve otogarın çıkışına doğru hızlı adımlarla yürüyordu. Döner de bakışlarımız karşılaşır diye bir an bile olsun gözlerimi ondan ayırmamama karşın dönmemişti.

Elim yanağımdaydı, bana attığı ilk ve tek tokadın nedeni üzerine düşünmeye çalışıyor, arada da 'Niye... niye... niye?' diye tekrarlayıp duruyordum. Hiç olmadığı kadar şaşırtan ve canımı acıtan bu ilk ve tek tokadı hak edecek ne yapmıştım ki ben? Onca birbirimizi seven iki yakın arkadaş gibiyken, yaklaşık iki ayı aşkın bir süre içinde tutup her şeyi mahvetmişti, sonra da beni tokatlamıştı, hem de ağlayıp 'seni çok seviyorum' dedikten sonra. Bana o tokadı atabileceği aklımın ucundan bile geçmemişti, altüst olmuş bir halde elim yanağımda öylece durdum kaç zaman boyunca.

Taa İstanbul'a kadar o ilk ve tek tokadın nedeni üzerine düşünmek zorunda kaldım. Kimi zaman beni boğmaya başlayan bu düşünceden yakamı kurtarmak için gazete ile poşetin altına sakladığım o sol içerikli kitabı okudum. Okudun derken, aslında okumaya çalıştım, öyle kitap okuyacak durumda falan değildim.

İstanbul'a ayak basar basmaz tokat meselesini ittim uzaklara, en azından ittiğimi, kovaladığımı, yakamı kurtardığımı sandım. Başka bir şehre gelmiştim. Yeni bir başlangıçtı bu benim için. Yeni başlangıçlarda eskiye ait acı şeyler olmamalıydı...

Aradan öyle çok zaman geçmeden yanıldığımı anladım. O ilk ve tek tokadı unutmamıştım, unutamayacaktım da. Üniversitede ikinci yılımda her şeyi bir kenara bırakıp dağa çıktım. Dağdayken bazen o

tokadı düşünüyordum. Gözyaşları ve 'seni çok seviyorum'dan sonra gelen o ilk ve tek tokadı. Çatışmada yaralı yakalanıp da cezaevine getirildikten sonra da... Ama artık nedeni/nedenleri üzerine düşünmeyi bırakmıştım...

Şimdi de bazen aklıma geldiğinde, yüzümde buruk bir gülümseme büyüyor sadece, hepsi bu kadar!

ÇIĞLIK

Sonbahar

Yakılmış yıkılmış bir köy.

Bütün evler harabeye dönmüş, bahçeler tarumar.

Dağlardan esen rüzgârın yarattığı toz bulutu köyü görünmez kılıyor.

Uçuşan kargaların kızgın çığlıkları.

Köyün dağlara doğru uzanan tarafında bulunan harabe halindeki bir evin önünde dizleri üzerine çökmüş bir ihtiyar elindeki çekiçle büyükçe bir taşa şekil vermeye çalışıyor. Biraz ötesinde taşlardan bir tepe. Taşları duvara tutturmak için yaptığı çamur. Toz-toprak içindeki ihtiyar, şiddetli kuru öksürüğün zorunlu kısa molaları dışında ağır ağır, dudaklarında belli-belirsiz bir mırıldanışla çalışıyor. Kırık, yarısı naylonla kaplı olan pencerenin camlı diğer yarısının arkasında oturmuş olan Piroz ananın gözleri dağlarda. Alnında daha da derinleşen kırışıklıklar, yüzünde çektiği onca derdin, sıkıntının, üzüntü ve acının yarattığı yıkımlar.

Bir İlkbahar Günü

Köy yeşilin bin bir tonu içinde. Çeşmenin başındaki kızların heyecanlı sohbeti.

Köyün ortalarında bulunan bir evin önünde oturmuş erkeklerin kaçak tütünden sardıkları cigaranın dumanı karışıyor birbirine. Kahkahalarla koşup zıplayan çocuklar. Evlerinin önünü temizleyen, çamaşır yıkayan, tandırda ekmek pişiren çok yorgun kadınlar. Hemen hemen her evin önünde bulunan ağaçlarda neşeli şarkılar söyleyen kuşlar.

Piroz ana evin önündeki bahçeyi suluyor. Rojhat delikanlılığa ilk adımlarını daha yeni atmış, "Ver ana ben sulayayım bahçeyi, sen yorulma" diyor. "Vay yavrum, demek anana yardım edeceksin ha! Anan kurban sana, 'Rojhat bağ bahçe işlerinden hep kaçıyor' diyenler utansın. Al benim güzel yavrum bu tarafları ben suladım, sen de şu tarafı sula. Tamam mı?"

Tam bahçeden çıkacakken Rojhat elindeki hortumun yönünü Piroz anaya çevirerek onu ıslatmaya başlıyor. Piroz ananın çığlıkları. Agit baba ve Jiyan fırlıyorlar evden. Karşılaştıkları görüntü yüzlerindeki şaşkınlığı anında gülümsemeye çeviriyor. Piroz ana sırılsıklam, uzun bir mücadeleden sonra hortumu alıyor Rojhat'ın elinden.

Islanma sırası Rojhat'ta.

Rojhat'ın neşeli çığlıkları. Sırılsıklam olmuş ana-oğul bir zaman sonra sarılıyorlar birbirlerine. Rojhat'ın yüzünde yeniden muzip bir gülümseme büyüyünce hortumu kaptığı gibi Jiyan'a çeviriyor yönünü. Jiyan ardında çığlıkları bırakıp eve doğru koşuyor.

Kış

Harabeye dönmüş köy karlar altında. Köyün dağlara bakan tarafında bir evin bacasından duman yükseliyor gökyüzüne. Evin sadece tek odası yarım yamalak onarılmış.

Pencere

Piroz ananın gözleri dağlarda.

Yüzündeki her kırışıklık acı nehrine uzanan bir uçurum artık. Başörtüsünün tutsaklığından kurtulmuş bir tutam saçında akların mutlak hâkimiyeti. Agit baba sobanın kurulu olduğu odanın pencereye bakan duvarına sırtını vermiş, çayını yudumluyor. Yanan odunların çıtırtısı.

Piroz ananın bakışları karlar altındaki dağlarda. Gözlerindeki o parıltı. Bir süre sonra o parıltıyı kaplayan sis. Sisin bilinmeyen bir yerinden doğan bir görüntü Piroz anayı alıp yıllar öncesine götürüyor.

Yaz

Sararmış otlar köyü tümden kuşatmış. Akşam serinliği köyü yuttu yutacak. Meydanda patlamış bir lastik topun peşinden koşturan çocukların neşeli bağrışları. Köydeki tek çeşmenin başında bir yandan ellerindeki kovaları doldurup, diğer yandan sohbet ederken etraflarını sürmeli gözleriyle ceylan ürkekliğinde süzen kızlar. Bilinmeyen bir yerden yükselen türkünün dalga dalga bütün köye yayılışı. Kimi evlerin önünde kurulmuş ocakların üzerinde yemekler pişiriliyor. Birbirine karışan yemek kokuları.

Piroz ananın misafirleri var. Yaşlı bir kadın ile bir erkek, bir de genç biri. Çay içiyorlar. Baran heyecanını bastırmanın büyük kavgası içinde eğdiği başını bir kez olsun kaldırmış değil. Terliyor. Yaşlı adam, Baran'ın babası konuşuyor: "Allah'ın emri Peygamber'in kavli ile kızın Jiyan'ı oğlum Baran'a..."

Piroz ana kapının öte tarafında durmuş, odadaki konuşmaları dinliyor. Yüzünde hem üzüntü hem de sevincin birleşmesinin yarattığı o garip ifade ile diğer odada bekleyen Jiyan'ın yanına giderek, "Gözün aydın baban sonunda seni Baran'a verdi" diyor. Yüzündeki gülümseme görülmesin diye başını öne eğmiş olan Jiyan suskun. Piroz ana gözyaşlarıyla Jiyan'a sarılıp, "Demek senin de yuvayı terk etme zamanın geldi ha benim güzel kızım" diyor. Tam bu esnada öbür odadan yükselen tatlı bir haykırış kucaklaşmanın sonu oluyor: "Kızım Jiyan hele gel bu çayları doldur. Jiyan neredesin kızım?"

İlkbahar

Harabe evlerden oluşan köyü tümden yabani otlar kaplamış.

Yıkımdan her nasılsa kurtulmuş olan birkaç ağaç çiçek açmış.

Var olan sessizliği oradan oraya uçuşan karga sürülerinin yarattığı gürültü bozuyor.

Agit baba sırtını duvara dayayıp, sardığı sigarasını yakarak derin nefesler çekiyor peşi sıra. Bakışları çoğunlukla yerde. Kimi zaman Piroz anaya doğru kaçak bir bakış fırlatıp yeniden gözlerini önüne, kilimin en çok yıpranmağa başladığı yere dikiyor. Peşinden eli hemen sigara tabakasına uzanıyor.

Pencere

Piroz ananın gözleri dağlarda. Bakışlarında artan bir parlaklık.

Bir zaman sonra o parlaklığı kara bulutlar kaplıyor. Çenesine doğru süzülen gözyaşları. Kara bulutların yarattığı gecede büyüyen bir başka görüntü Piroz anayı yaşadığı zamandan koparıp fırlatıyor hatırlamak bile istemediği o zamana.

Bir Sonbahar gecesi

Bütün köy bağrışlar içinde çırpınıyor. Eli silahlıların küfürlü haykırışları, tank ve panzerlerin madeni homurdanışları. Evlerin kırılan camlarının hemen ardından yükselen alevler. Alevlerin aydınlattığı meydanda erkekler bir tarafa, kadınlar ve çocuklar diğer tarafa toplanmış. Jiyan'ın bakışları hemen ötedeki Baran'a takılınca, Baran duyduğu utancı gizlemek için başını öne eğiyor. Agit kanlar içinde kadın ve erkek grublarının arasındaki boşlukta yarı baygın uzanmış vaziyette yatıyor. Piroz ana kendini diğer kadınların elinden kurtarıp Agit'e ulaşmanın büyük çabası içinde. Kadınların "Dur, deli olma, seni öldürecekler" fısıldayışları Piroz ananın haykırışlarında boğuluyor.

Çok geçmeden güneş yüzünü gösteriyor.

Hâlâ yanan evler.

Ağıt yakan kadınlar ve ağlayan çocuklar.

Erkekler kurtarabildikleri eşyaları üst üste yığmışlar. Yanan yıkılan her evin biraz ötesinde kırık dökük eşya yığını. Köyün üzerinde asılı kalan kara dumandan bir bulut.

Yaşlıca bir köylü, bir yandan inleyip diğer yandan başına sardığı kanlı bezi düzeltmeye çalışan Agit'in yanına gelip, "Haydi Agit siz de eşyalarınızı sırtlayın da gidelim. Öğleye kadar zaman verdiler. Bu sefer de gelirlerse panzerleriyle, tanklarıyla hepimizi öldürecekler." Agit baba, Rojhat'a bakıyor. Rojhat'ın öfkeden titreyen dudakları. Jiyan ve Baran kendi aralarında bir şeyler konuşuyorlar. Biraz ötede birkaç genç daha toplanmış heyecanlı bir şekilde tartışıyorlar.

"Biz gelmeyeceğiz baba, siz gidin" diyor Jiyan. "Ama siz nereye gideceksiniz ki?" Babasının sorusunu Rojhat başıyla dağları göstererek cevaplıyor. Jiyan, Agit babanın yanına oturup gözlerinin içine bakarak; "Döneceğiz baba, mutlaka döneceğiz. Döndüğümüzde köyümüzü yeniden yapıp, daha mutlu bir hayat süreceğiz" diyor. Tam o anda haykırıyor Piroz ana; "Gitmeyin yavrularım, gidip de kurda-kuşa yem olmayın!" Rojhat, ağlayan anasına sevgiyle sarılıp, "Başka çaremiz yok... Döneceğiz ama, söz" diyor.

Eşyalarını sırtlayan köylüler köyden çıkıp şehre doğru ilerlerken, gençler ise tam tersi yönde dağlara doğru yürüyorlar. Farklı yönlere giden her iki grup da gözden kaybolduğunda dumanın karalığı köyü tümden yutuyor.

Sonbahar

Köy çürüyen mutlak bir sessizliğin ayaklarının altında ezilmekte. Karga sürüleri de köyü terk etmiş. Agit baba hasta yatıyor. İnliyor belli belirsiz. Yorganın altından çıkmış sağ eli kaç saattir kilimin üzerinde titriyor. Bakışları bir ara Piroz anaya kayıyor. Piroz ana gözüne yıkılmaz bir dağ gibi görünüyor. Bütün gücünü toplayıp yüreğindekileri kelimelere dökecekken, bedeninde artan titreme aşılmaz bir set olup boğuyor her şeyi.

Pencere

Piroz ana her zamanki yerinde taştan bir heykelmişçesine kıpır-

damadan dağlara bakıyor. Başörtüsü kaymış arkaya doğru. Gözlerinde hiç eksilmeyen parıltı... Işıklı bakışlarında artık çok sık uğramaya başlayan o sis bulutu. Sis bulutu bir uçuruma dönüşünce, yuvarlanıyor o uçuruma.

İlkbahar

Yemyeşil tarlalar içinde iki kişi yürüyor karşıdaki tepeye doğru. "Hele dur Piroz. Bekle. Niye koşuyorsun böyle? Çocuklar köye gelmişlerse bile, hemen ayrılmazlar ki! Bizi mutlaka bekleyeceklerdir." Dönüp arkasına bakmıyor bile. "Kaç sene aradan geçti biliyor musun sen? Kaç sene? Çocuklarım, yavrularım ya bizim gelmediğimizi görüp de köyden ayrılarak, bilinmeyen bir yere gitmişlerse, bir daha onları nasıl bulacağız ha! Söyle Agit nasıl bulacağız çocuklarımızı?"

Tepeyi aştıklarında harabeye dönmüş köy bir şamar gibi çarpıyor yüzlerine. Piroz ananın yüzünde donan gülümseme. Gözyaşlarının akmasına engel olmaya çalışırken kekeliyor: "Gel... Gelmemişler." Yüreğindeki umut dağı sarsılıyor gibi. Umut dağından kopan kimi kayalar paldır küldür yuvarlanıyor aşağılara doğru. Bir süre sonra yüzünde donan o gülümseme bahar güneşinin altında çözülüp canlanıyor yeniden. "Gelmemişler, ama gelecekler. Mutlaka gelecekler, söz verdiler" diyor. "Hayır, gelmeyecekler Piroz. Allah bilir hangi dağda öldüler. Boşuna geldik buraya. Şehirde hiç olmazsa başımızı sokacak tek oda bir evimiz, komşuların –Allah onlardan razı olsun– verdiği sıcak yemeğimiz vardı. Burada onları bile bulamayacağız" diye fısıldıyor Agit. Kızıyor Piroz ana, haykırıyor öfkeyle: "Gelecekler. Geldiklerinde de bizi burada bulacaklar... Önce, önce evimizi onaracağız. Sonra da oturup çocukları bekleyeceğiz. Oğullarım, kızlarım, bütün çocuklarım dönecek. Bayram yapacağız o zaman." Sözünü bitirir bitirmez tepeden aşağıya uçarcasına yürüyor köye doğru. Agit yorgun acılı bir yüz ifadesiyle önce harabeye dönmüş köye, sonra hedefine doğru koşarcasına yürüyen Piroz anaya bakıyor. Dudaklarında hep o mırıldanış;

"Gelmeyecekler... Gelmeyecekler... Gelmeyecekler..." Piroz ana köyün ilk yanmış evine ulaşıp da yıkıntıları temizlemeye başlayınca, Agit'in dudaklarındaki mırıldanış birden değişiyor; "Keşke gelseler... Keşke... keşke gelseler... Keşke... Keşke..."

Kış

Karın ilk taneleri düşüyor köyün çürümüş cesedinin üzerine.

Pencere

Pencerenin diğer yarısını kaplayan naylon üstten azıcık yırtılmış. Piroz ananın bakışları dağlarda. Başında siyah bir başörtüsü.

Yüzünde acı kılıcının yarattığı hâlâ kanayan yaralar.

Evin hemen yanında bir mezar. Mezar taşının yerine dikilmiş bir ağaç parçası. Dağlara kilitlenmiş bakışlarında mezarın titrek gölgesi. Bir de yıldırımlar...

Pencere

Bakışları dağlarda. Yüzünde can çekişmekte olan bir ifade. Birdenbire bakışlarında başlayan deprem bütün yüzüne, ardından bedenine yayılarak her şeyi allak bullak ediyor. Gördüklerinin gerçek olup olmadığını anlamak için ikide bir gözlerini ovuşturup, ha bire kendini çimdikliyor.

Gördükleri gerçek!

"Yavrularım, canlarım sonunda geldiniz ha!" diye haykırarak, evinden çıkıp yalınayak, deliler gibi koşuyor bahar çiçeklerinin arasından. Gençlerin yüzlerinde apak bir gülümseme, büyük adımlarla anaya doğru yürüyorlar.

"Yavrularım... Yavrularım" diye inleyip, ilkin Rojhat'a sarılıyor, sonra Baran'a, ardından da Jiyan'a ve diğerlerine.

Bahar rüzgârı gözyaşlarıyla ıslanıyor. Kuşların en şen ötüşleri.

Dönüp Jiyan'a yeniden sarılarak saçlarına, alnına, yüzünün her

tarafına öpücükler konduruyor. Dilinde hep aynı inleme; "Yavrularım, benim güzel yavrularım, en sonunda geldiniz ha! Hiçbir zaman umudumu kaybetmedim hiç... Yavrularım, güzel yavrularım." Rojhat; "Ana, kızını görünce bizi unuttun. Bak kıskanmaya başladım, haberin olsun. Kızına sarıldığın gibi bana da sarılmazsan küserim valla" diyor. Piroz ana sevinçten şaşkın. Rojhat'a doğru yürürken zelzeleye tutulmuşçasına titremeye başlıyor. Titreyişin savuruşları o kadar güçlü ki, dayanamayıp düşüyor dizlerinin üzerine. Jiyan şaşkın, haykırıyor; "Ana ne oldu sana, ana? Niye böyle titriyorsun?"

"Üşüyorum yavrum, çok üşüyorum, donacağım neredeyse" diye zor duyulan bir sesle fısıldıyor. Hemen ardından da başı önüne düşüyor.

Dehşetli bir şaşkınlığın pençeleri arasında kıvranıyor.

Her taraf kar.

Karı avuçlayınca gerçeğin öldürücü hançerinin gölgesi düşüyor yüreğinin üzerine.

Yalınayak, omuzları çökmüş, tipinin savurduğu kara aldırmadan eve doğru yürümeye çalışıyor düşe kalka. Yolu yarıladığında garip bir gülümsemenin ilk adımları filizleniyor yüzünde. Yıllar öncesine ait bir görüntü büyüyor, sonra da yutuyor bakışlarını... Doğum yapmış. Köyün neredeyse bütün kadınları çevirmişler yatağın etrafını. Rojhat'ı sevgiyle kucaklamış emziriyor. Dört beş yaşlarında olan Jiyan, üzerinde bir-iki ekmek parçası ile bir tas yoğurt bulunan kocaman bir tepsiyle giriyor içeriye. Bütün gözler Jiyan'da. Jiyan tam da anasının yatağına uzanacakken ayağı takılıp da düşünce, dökülüyor bütün yoğurt üzerine. Odadaki kadınların kahkahaları arasında Jiyan yüzüne bulaşmış olan yoğurdu temizlemeye çalışıyor minicik elleriyle.

Kış

Tipi.

Evin yanındaki mezar.

Mezar taşı niyetine dikilmiş olan ağaç parçası yana doğru düşmüş.

Pencere

Penceredeki naylon boydan boya yırtılmış.

İçeride sönmüş soba ve sağda-solda kar tepecikleri. Piroz ananın başı hafifçe sağa doğru düşmüş. Sağ dudağından çenesinin altına doğru kurumuş incecik bir kan izi.

Aklara boğulmuş saçları darmadağın. Cansız yüzünde katılaşıp taş kesilmiş acılı bir ifade. Tipinin savurduğu kar tanecikleri pencereyi örtmeye başlıyor. Kaç zaman sonra pencere kardan neredeyse görünmez olunca, tipinin uğultusu köydeki son yürek atışını da yutmanın sevinciyle çığlığa dönüşüyor. Çığlık, uzaklardaki baharın kokusuna çarpıp kıyısından köşesinden kırılır gibi oluyor, yine de, **esiyor**...

DİŞ SAĞLIĞININ ÖNEMİ ÜZERİNE

Sıradan bir hasta sanmıştım onu. Çağırdım, girdi içeri, tek bir kelime bile etmeden gösterdiğim yere oturdu.

Sabahtan beridir iki dakika bile dinlenmiş değildim. Onu da çabucak muayene edecek, ne yapılması gerekiyorsa yaptıktan sonra doğru eve gidecektim. Gitmek zorundaydım da, bizim hanım akşam yemeklerine bir tür ayinmiş gibi yaklaşıyor. Ailenin bir arada olduğu, günün değerlendirmesinin yapıldığı, sorunların tartışılıp, önemli kararların alındığı bir ayin. Biraz gecikmeye göreyim, hemen telefon açar. En kötüsü de bu telefon konuşmalarının çoğunun sonu kavgayla biter. Ondan sonra gelsin özür dilemeler, gitsin buket buket çiçekler... Bir de bir inatçıdır, bir de bir inatçı, sormayın gitsin...

"Ağzınızı açar mısınız?"

Açtı.

Dişlerini, diş etlerini iyice kontrol ettim. Sadece birisi çürüktü, onu da dolgu yaptık mı sorun kalmayacaktı. Ha, bir de plaklar vardı, isterse onları da temizleyebilirdim.

"Çürük, ne dişin özüne ulaşmış, ne de apse yapmış. Bu iyi. Dolgu yapılırsa..."

"Çekin!"

"Çekin mi? Dişinizin çekilecek bir durumu yok. Yazık olur, iyice bir temizledikten sonra dolgu."

"Çekin."

İşte biraz sert şekilde söylenmiş bu ikinci 'Çekin' kelimesiyle birlikte daha bir dikkatlice baktım: Yirmi yaşlarında falandı, zayıf, esmer yüzünde kızgın, üzgün, kırık bir ifade... Öyle alıcı gözlerle yüzünü seyrederken, o da bakışlarını duvardaki diş sağlığına ilişkin hazırlanmış olan afişe dikmişti. Dişinin gece boyunca ağrıyıp onu bir an bile olsun uyutmayarak epey rahatsızlık verdiğini, dolgu meselesinin bu noktada bir çözüm olmayacağı düşüncesiyle çekmekte direttiğini sanıyordum. Daha önce de buna benzer birçok vakayla karşılaşmıştım: Bir keresinde taksi şoförlüğü yapan birisi gelmiş, "Şu namussuzu acil olarak çekin" demiş, başka da bir şey söylememişti. "Beyefendi, çekilecek bir durumu yok, ilaç vereyim" diyerek onu ikna etmeye çalışmıştım, ama nafile... "Çek şu namussuzu doktor bey, şerefsiz mahvetti beni, çek, öldür alçağı" diye nerdeyse bağırmıştı. Dişini düşmanı gibi görüyor, bilinçli olarak ağrıyıp kendisine onca azap çektirdiğini sanıyordu. Mümkün olduğunca bütün hastalarıma diş sağlığının önemini anlatmaya çalışırım. Bir dişi çekmek en son başvurulması gereken çaredir. Çeşitli nedenlerden dolayı çürük alttaki tabakada geniş ve derin bir oyuk meydana getirir. Dişin özüne doğru ilerledikçe ağrımaya başlar, daha da ilerlerse diş özü bölgesinde ve çene kemiği içerisinde cerahat oluşturarak birikir. İş bu noktaya gelince apseyi önce antibiyotikle tedavi eder, sonra da çekerim. Zaten önemli olan da meselenin bu aşamaya gelmemesidir. Dişlerin günde iki kez doğru biçimde fırçalanması çürümesinin önüne geçebilir. Tabii diş macunu ve fırçasının seçimi bu noktada oldukça önemlidir. Diş ve diş etlerinden rahatsız olanların çok soğuk ve sıcak şeyler içmemeleri gerektiğini de özellikle tembihlerim. O şoför hastama da bunları

anlatmıştım anlatmasına da, çok dayatınca mecburen çekmiştim... Parıldayan gözlerini dişine dikmiş ve "Bana bunca işkence ettin, sonunda intikamımı aldım senden. Hadi şimdi de ağrısana Allah'ın belası!" diyerek dişini alıp gitmişti.

Genç, esmer hastamı ikna etmeliydim:

"Dişiniz büyük oranda sağlam. Çürüme özüne bile ulaşmamış. Temizler, sonra da..."

"Doktor bey, çekin."

"Anlıyorum; diş sizin, lakin ben de hekimlik görevimi yerine getirmek zorundaydım. Dişiniz sağlam sayılır. Çok ağrıyarak sizi rahatsız etmiş olabilir, ama bu çekilmesini gerektirmiyor ki... Dolgu... sonra da bir iki hap vereceğim."

"Çekin, çekmenizi istiyorum."

"Bakın, dişiniz..."

Aslında o kadar dil dökmeme hiç gerek yoktu. Bir kez söyledim, yok mu dedi, tamamdı. Ama ne yapayım huyum kurusun, yine de kendimi tutamayıp ikna etmek için örnek üstüne örnek veriyordum. Onun ağzından ise 'çekin'den başka bir kelime çıkmıyor, işin tuhaf tarafı yüzüme bakmaktan da ısrarla kaçınıyordu. İlk başlarda bu durumu fark etmemiştim. Neden bakışlarını sürekli kaçırıyordu ki? İlginç bir şey mi görmüştü afişte? Konuşmama devam ederken bakışlarımı da afişe diktim:

"** Dişlerinizi günde en az iki dakika boyunca fırçalayın*

** Diş fırçanızı üç ayda bir yenisi ile değiştirin*

** Düzenli olarak altı ayda bir diş hekiminizi ziyaret edin.*"

"Altı ayda bir diş hekiminizi ziyaret edin' diyordu ama insanların aklına ancak dişleri ağrıdığında geliyorduk. Bu da üzerinde durulması gereken önemli bir sorun bence... Anlatabildim mi? Dişinizi çektirmek zorunda değilsiniz, yazıktır."

"Çektirmek istiyorum."

Yüzüme bakmıyor, bir şeyden utanıyordu sanki. Hayır, utanma da değil, başka bir şey... Belki de korkuyordu. Bak bu olabilirdi.

Kimi insanlar diş çektirmekten, kimileri de dolgu yapılmadan önce çürüklerin temizlenmesinde uygulanan işlemlerden korkar. Makinenin çıkardığı o sinir bozucu ses... Hastamın biri "Kafamın içinde balyozlar inip inip kalkıyor sanki, keşke dolgu yapmak yerine çektirseydim" demişti... Bunca yıllık meslek yaşamımda o kadar çok şeyle karşılaşmıştım ki... Hiç unutamıyorum; bir keresinde adamın biri çocuğunu getirmişti... İyice muayene etmiş ve bir dişinin çekilmesi gerektiğini anlayınca, hemen iğneyi hazırlamıştım. Çocuk iğneyi görünce nasıl da bağırmıştı öyle... Onu susturmak için akla karayı seçmiştik. Sonunda babası her iki elinden tutmuş, "Korkulacak bir şey yok, kelebek konacak dişine ve çürümüş olanı alıp götürecek. Hiç ama hiç acımayacak" demişti. Çocuk ısrarla karşı koymayı sürdürünce, "Korkaksın sen, korkak olduğunu bütün arkadaşlarına söyleyeceğim" demişti. Zor bela çekmiştim dişi. Adam, "Doktor bey bazen soğuk su falan içince dişlerim sızlıyor" demişti. "Buyurun bir muayene edeyim sizi, büyük ihtimalle diş etlerinizde sorun var." Açmıştı ağzını. Dişleri tümden sararmış durumdaydı. Çok sigara içilip de fırçalanmayınca genelde öyle oluyor, üstelik de dişler çürürse bile bunun farkına kolaylıkla varılmıyor. Çok, çok ileri aşamada ancak... Sağ taraftaki azı dişlerinden biri kötü çürümüştü, mutlaka çekilmesi gerekiyordu. Çürümüş olanı çekmemek de yanlıştı, çünkü diğerlerinin çürümesine, diş etlerinin hastalanmasına, ağzın kötü kokmasına, hatta iç organların enfeksiyon kapmasına bile yol açar. İnsanlar diş deyip geçiyorlar ama öyle değil. Ağzınızın içinde bir mikrop üretim fabrikası olması hoşunuza gider mi? İğneyi hazırladım. "Ne oldu doktor bey?" Şaşırmıştı. "Dişinizi çekeceğim." Şaşkınlığı daha arttı. "Çekmek mi... şey... Yani... Hemen şimdi mi?" Anlamıştım. "Evet, hemen şimdi." Kekelemişti: "Acil bir işim var, çok acil... Sonra çeksek." Gözleri iğnedeydi. Mecburen "Olur" demiştim. Çocuğunun elinden tutup kaçarcasına çıkmıştı muayenehaneden. Bir daha da geleceğini sanmıyordum, nitekim gelmedi de...

"İyice bir düşünmenizi tavsiye edeceğim. Dolgu yapılmadan önceki işlemlerin çekmekten daha çok acı verdiği düşünülür, ama öyle değildir. Pek bir şey hissetmeyeceksiniz, biraz sabırlı olursanız..."

Gözleri afişteydi.

"Çekin."

Sesi sert ve kesindi. Elimden başka ne gelirdi ki, söylemem gerekenlerin hepsini söylemiştim. Hani sesinde gizlemeye çalıştığı bir ikirciklik falan yakalasaydım yine ısrarcı olacaktım, ama o neredeyse bağırırcasına "Çekin" demişti. Bu noktadan sonra diretmem çeşitli nahoş durumların ortaya çıkmasına yol açabilirdi. İğneyi vurdum, uyuştuğundan emin olunca da çektim...

"Geçmiş olsun."

Koltuktan kalkmak için herhangi bir harekette bulunmamıştı... "Geçmiş olsun dedim."

İlginç, sessizliğini koruyordu, kıpırdamamıştı bile...

"Şey, dişinizi çektim, tamam, kalkabilirsiniz."

"Diğerlerini de çekin."

"Ne!"

"Diğerlerini de..."

"Diğerlerini mi?"

"Diğerlerini."

"Hepsini mi?"

"Evet, hepsini!"

Ne diyordu öyle. Dişleri sapasağlamdı, böyle bir şey yapmak için deli olmak lazımdı.

"Beyefendi, dişlerinizde bir sorun yok."

"Olsun, çekin."

Bakışları afişe kilitlenip kalmıştı.

"Diş macunu seçilirken son derece dikkatli olunmalıdır. Kaliteli bir diş macunu:

1- Dişlerinizi değil, beyazlığını geri kazandırır

2- Çürüklere karşı maksimum koruma sağlar

3- Ferah bir nefes."

Neden böyle bir şey istiyordu ki? Hayır, hiç de şaka yapıyor gibi bir hali yoktu. Esmer yüzünde acı... Çok nadir de olsa kimi zaman yaşanan ruhsal sorunların bu tür şeylere yol açtığını biliyordum. Bazıları saçlarını falan kazıtıp bedenlerinin en olmadık yerlerine dövme yaptırırken, bazıları da daha ileriye giderek kendilerine zarar verebiliyor... Allah bilir ne tür bir ruhsal bunalım yaşıyordu ki inci gibi dişlerinin çekilmesini istiyordu. Hayır, çok geçerli nedenler olmadıkça çekmeyecektim. Gerçi geçerli, sağlam bir nedeninin olduğunu da sanmıyordum. Bir doktorun ortada bir şey yokken sağlam ciğeri, böbreği alması, sağlam olan gözü çıkarması ne kadar yanlışsa sağlam dişi çekmek de o kadar yanlıştı. Çok dayatırsa uygun bir dille kalkıp gitmesini isteyecektim.

"Bak kardeşim, ortada beni ikna edecek bir neden yokken dişlerinizi çekemem."

"İstiyorum."

"Sizi anlıyorum, ama şu durumda çekmeyi düşünmüyorum."

"Mutlaka çekmelisiniz."

Oldukça ısrarlı bir şekilde bakışlarını kaçırıyordu. Hem neden sürekli aynı afişe bakıyordu? O kadar ilgisini çeken ne olabilirdi? Şöyle alıcı gözle, yeniden afişteki yazıları okumaya başladım:

"Diş ipinin kullanılması:

Dişler fırçalandıktan sonra diş ve diş eti çizgisi ile dişler arasında kalan yemek artıklarının temizlenmesi için diş ipi kullanılır. Bu artıklar en önemli çürük nedenidir;

1- Otuz santimetre kadar diş ipi alınır. Diş ipinin bir bölümü elin orta parmağına, diğer ucu da diğer elin orta parmağına dolanır. İpin bir bölümü ortada kalmalıdır.

2- Ortada kalan ip işaret parmağıyla geriye doğru itilir...

3- İp, dişlerin arasına geçirilir. Bu hareket sırasında sert olunmamalıdır. İp, diş etine indirildikten sona ağız boşluğuna doğru diş aralarını sıyıracak biçimde indirilir. Diş etinin zedelenmemesine özen gösterilmelidir.

4- Aynı uygulama başka bir parça ip çıkarılarak alt dişler için de tekrarlanır...”

Afişin sol alt köşesinde ise diş fırçalarının en sağlıklı şekilde nasıl kullanılması gerektiğine ilişkin bir yazıyla birlikte üç tane şekil vardı. Çok iyi bildiğim, defalarca okuduğum, anlattığım, uyguladığım şeylerdi. Nasıl oluyordu da onun açısından bu kadar ilgi çekici olabiliyordu ki, hayret! “Bana geçerli bir neden söylemelisiniz. Yoksa...”

“Geçerli neden mi? İstiyorum, dişlerimin tümünü çekmenizi istiyorum.”

“Bak kardeşim, başkası olsa nasılsa parasını aldığından itiraz etmeden çekerdi, ama ben tıp etiği açısından böyle bir şey yapamam. Bana nedeninizi söylemelisiniz, eğer ikna olursam çekerim.”

Hemen cevap vermedi, bakışları afişteydi. Konuşup konuşmama noktasında bir ikirciklik yaşıyordu sanki. Canım sıkılmıştı, sabahtan beridir ayaktaydım. Allah bilir ne derdi vardı da gelip beni bulmuştu, şans işte... Öte yandan merak da ediyordum, yani pek öyle bildik anlamda bunalımlı birine de benzemiyordu. Aslında bir yönüyle benziyordu, ama yine de farklıydı. Hissettiklerim karmakarışıktı, belirsiz hatta, çok da kelimelere dökülebilecek şeyler değil yani. Yüzünde acı, bu kesindi, öte taraftan hareketleri falan çok ölçülü ve saygılıydı da. Biraz da ürkek... Bastırmaya çalıştığı bir ürkeklik ama... Bir başkalık vardı onda. Evet, utanma da... Korku meselesinde pek tabii ki yanılmıştım. Çözülmesi gereken bir muammaydı. Yardıma çokça muhtaç bir çocuk...

“Size yalvarıyorum doktor bey, dişlerimin tümünü çekin.”

‘Çekin’ kelimesini söylerken bakışlarımız bir an, sadece bir an için karşılaşmıştı. Gözlerinde bulutlar, yalvarma ve acı. Hani çok derin kırılma yaşayan insanlar olur ya, gözlerine baktığınızda uçuruma yuvarlanmış gibi olursunuz, anında bulaşır acısı size, bu genç de öyleydi. Yüreğim üşür gibi titremişti.

“Çekin, çekmenizi istiyorum” diye mırıldanarak bakışlarını yeniden duvara çevirmişti. Afişte son derece sağlıklı olan anne,

baba, biri kız, diğeri erkek iki çocuktan oluşan aile cıvıl cıvıl gülümsüyordu. Dişlerinden yayılan bir ışıltı. Resmin altına "SAĞLIKLI DİŞLERLE GÜZEL GÜNLERE" diye yazılmıştı.

Mutlu, son derece mutlu bir aile. Sağlıklı nesiller... Diş sağlığına verilen önemin bir uygarlık ölçütü olduğuna inandığımdan o resme bakmak hep hoşuma gitmiştir.

"Kardeşim, yalvarmayla olmaz ki... Dişlerinin çarpık, ya da ne bileyim kaba falan olduğunu düşündüğünden estetik kaygılardan dolayı mı çekmek istiyorsun? Çektikten sonra porselen takım mı yapacaksın, yoksa ekecek misin? Mesele nedir?"

"Çektirmek istiyorum."

"Neden?"

"Çekin."

"Neden?"

"Doktor bey, lütfen çekin."

"Nedenini söyleyin."

Tartışmamız bir süre daha böyle devam edip gitti. Akşam yemeğine geç kalabilirdim, eşimin telefon açması hiç mi hiç iyi olmayacaktı. Ama öte taraftan önemli bir sır saklıyor gibiydi, bu da merakımı hiç olmadığı kadar artırmıştı. Biliyorum; öğrenemezsem sonraki günlerde hep kafamı meşgul edip duracaktı. Afişteki aile gülümsemeye devam ediyordu.

"Doktor bey, Şırnak'ı biliyor musunuz? Güçlükonak'ı peki? Duymuşsunuzdur. Oralıyım ben. Bir sabah askerler on dokuz hane olan köyümüzü bastılar. Helikopterler köyün üzerinden uçuyorlardı... Çok korkmuştuk. Erkeklerin büyük bölümü metropollere çalışmaya gitmişlerdi. Biz genç-yaşlı on üç erkeği köyün biraz dışındaki evin arkasında, kadınları ve çocukları ise başka bir yerde toplamışlardı. Bir sürü asker, korucu... Helikopterler uçup duruyorlardı... Babam hem yaşlı, hem de hastaydı, zaten askerler zorla yataktan çıkarmışlardı, yere düşmesin diye kolundan sımsıkı tutmuştum, inliyordu. Daha önce kaç kez doktora götürmüştük, bir sürü ilaç falan. İnliyor-

du. Dövmeye başladılar, kendimi babamın üzerine atmama karşın yine de onu darbelerden koruyamıyordum. Zavallı babamın inlemesi artmıştı. 'Dağdakilere kim yiyecek verdi?' dedi komutan, 'Bilmiyoruz' dedik. 'Kim?' 'Bilmiyoruz.' 'Kim?' 'Bilmiyoruz.' 'Kim?' 'Bilmiyoruz.' Küfür edince sustuk. 'Yiyecek verenlerin isimlerini söylemezseniz hepinizi öldüreceğiz' deyince de suskunluğumuzu koruduk. Komutan sopayla köylülerden birini dövmeye başladı sonra. Seyrediyorduk. 'Demek söylemiyorsunuz ha!' Duvarın yanında kurumuş olan hayvan pisliklerine gözlerini dikip 'Gösteririm ben şimdi size' diye haykırarak bir askere 'Adam başı bunları pay et' dedi. Asker, çalı süpürgesiyle pislikleri bir araya topladı, sonra da on üç paya böldü. 'Yiyin' diye emretti komutan, kimse kıpırdamadı. 'Yiyeceksiniz!' Yine kıpırdamadık. Dipçiklerle dövmeye başladılar. Kan içinde kalmıştık, babam inliyordu. Komutan silahı dayadı sıranın başındaki köylümüzün kafasına ve zorla onun payına düşmüş olan pisliği yemesini sağladı. Yemezse öldürülecekti. Bizim oralarda çok insan öldürüldü doktor bey, sinek gibi. Benden öncekilere de yedirdiler. Kusanlar, karınlarını tutup utançla başlarını önlerine eğenler... Komutan 'Sizin hakkınız budur' deyip duruyordu. Sıra bana gelmişti, burnum kanıyordu. Babamın kolundan daha bir sıkı tutmuştum, inliyordu. Utanıyordum, çok utanıyordum, benden sonra sıra ona gelecekti... 'Ye' dedi parmağı tetikte asker. Ölmeyi göze almıştım, ama ölseydim bile yine de babama yedireceklerdi. Yedim kendi payıma düşmüş olanı. Sonra, sonra... Uzandım babamın payına... Şaşkın bakışlar altında onları da... Onları da... Çabucak... 'Ulan senin payın değildi. Anlaşıldı, demek tadını çok beğendin. Sen yeter ki iste' dedi komutan. Kusuyordum... Askerler iki kişiyi de yanlarına alarak köyü terk ettiler. Ağzımı sabunlu suyla defalarca, günlerce, aylarca yıkadım. Kaç kez çok sıcak suyla ağzımın içini çalkalamaya kalkınca yaktım, kaç kez... Ne yiyorsam kusuyordum. Hep dişlerimin arasında bir parça kalmıştır diye düşünüyordum. Kusuyordum... Sonra fırçalamaya başladım, saatlerce, günlerce... Hep bir parça kalmıştır diyordum. Yemek yiyen birisini görünce bile kusuyordum... Hep bir parça..."

Gözleri afişteydi... Anne, baba ve çocuklar pırıl pırıl gülümsüyorlardı. Tek kelime edecek gücüm yoktu, susmak bazen yapılacak en iyi şeydir. Çekmeye başladım. Bir... İki... Üç... Dört... On beşincide terden sırılsıklam olmuştum. "Yeter, diğerlerini de sonra, yarın çekerim, çok iğne vurdum, bedenin ters tepki gösterebilir... Hem sağlıksal açıdan da..." Kolumdan tutup kuvvetlice sıkınca sustum, anlamıştım...

Terliyordum, öfkeliydim, diğerlerini de çektim... Hepsini, ağzının içi... kan...

Gözlerini gözlerime dikip bana bir şey demek istedi, ama başaramadı. Çenesine doğru süzülen kanı pamukla sildim, bir on beş yirmi dakika dinlenmesini, ona hap vereceğimi söyledim, ama o haliyle kalkıp gitti.

Yorgun ve kırgın bakışlarım çekilen kanlı, beyaz, sağlam dişlerdeydi, afişteki aile ise hâlâ o oldukça mutlu, ışıltılı gülümsemesiyle beni seyrediyordu.

Telefon çaldı, eşim! Ona gecikmiş olmamı nasıl izah edecektim?

"Alo?"

İKİNCİ DOĞUŞ

Karanlık sıcaktı.

Yedi yaşındaydım, ama ya yeniden doğacak, ya da ölecektim. Gözlerim hemen yanıma düşmüş olan taş zamana kilitlenmiş, kaderimin yazılmasını beklerken, nefesimi öldürerek dikkat kesilmiştim. Karanlığı yaratan ilginç duvarın ötesinden bana ulaşmayı başarmış olan her sesi suya hasret çatlamış toprakmışçasına emiyordum. Çocuk ellerim zavallı iki serçe yavrusu, tir tir titriyorlardı.

Seslerden beni bulacak olanın ölüm mü, yoksa yaşam mı olduğunu okumaya çalışıyordum. Okunmuşlardan anladığım şuydu: Ölümün şöyle bir uzanarak beni alması an meselesiydi.

"Meryem" diye bağırdı birisi, ardından da daha yüksek bir sesle tekrarladı bağrışını... Annem miydi? Ah, evet oydu, bir tek o böyle yürek parçalayıcı bir şekilde bağırabilirdi. Ama ben "Buradayım" diye onu cevaplayamazdım ki! "Meryem" bağrışı kulaklarımdan yüreğime akıyordu. Ateşti...

Kanatları kırık serçe yavruları...

Ah, neredeyim ben şimdi? Neredeyim? Burası, burası ne kadar da aydınlık... Işık gözlerimi yakıyor... Serum... Yatağımın yanındaki makinenin hep yanıp yanıp sönen kırmızı ışığı, bir de diğer makinenin sinirlenmişçesine homurdanışı... Zar zor duyulabilecek bir homurdanış ama... Demek duyabiliyorum ha! Duvarlardaki boyanın rengi... Beyazlık... Işık ve beyazlık! Tamam, anladım; hastane burası! Kaç gün önce getirilmiştim ya...

Yetmiş üç yıl önceydi, karanlıktı. Karanlıktan önce aydınlıktı ama... Evdeydik, annem babam, kardeşlerim... Babam, anneme "Hepimizi öldürecekler" diye fısıldamıştı acılı, annem içini çekmişti acılı, küçük kardeşimle oynarken onları dinlemekte olduğumu nereden bileceklerdi ki? "Her yerde öldürüyorlarmış... 'Tek bir Ermeni kalmayacak' diye ferman çıkarmışlar. Bugün yarın buraya da geleceklermiş" demişti babam acılı. (İki adamın adını da söylemişti ben anlamamıştım. Yıllar sonra isimlerin Enver ve Talat paşalar olduğunu öğrendim ama.) Annem gözyaşı dökmeye başlamıştı acılı. Başka çarem yoktu, küçük erkek kardeşimle oynamaya devam etmiştim acılı.

Öğle olmak üzere miydi? Hayır, güneş daha yeni yeni pencereden içeri vurmaya başlamıştı.

Hayret, aradan onca zaman geçmesine karşın sanki dünmüş gibi her şey aklımda; annem, babam ve kardeşlerimin üzerindeki elbiseler, o elbiselerin hangi renkte olduğu, her ayrıntı, her ses, her görüntü, hatta köpeğimizin neler yaptığı bile...

"Burası Almanya'nın en iyi hastanesi, kurtulacaksın" demişti torunum George. "Nineciğim sen eski topraksın, ayrıca ölümü bir kez yenenler, bir daha da ona kolay kolay teslim olmazlar" diye konuşurken oğlu Etyen de mavi mavi gülümsemekteydi bana...

Sıcak bir karanlıktı. Doğumla ölüm arasında gidip gelmeyi kaldıramayan çocuk yüreğim... Hareketsizdim, sanki taş kesilmiştim. Karanlıktan aydınlığa mı çıkacaktım, yoksa aydınlığı peçe diye takmış olan o ebedi karanlığa mı gömülecektim? Yedi yaşındaydım, ama kulaklarımda da çığlıklar ölümün beni almasını beklerken büyüdüğümü hissediyordum... Büyüdüğümü... Bir anda

beş yaş büyümüş ve on iki yaşına basmıştım... (Hayır, basmamıştım, tutup fırlatılmış ve çok kötü düşmüştüm.) Çığlıklar... On altı yaşındaydım... Yirmi... Küfürler, yalvarışlar... Yirmi beş... Can çekişmekteydi serçe yavruları... Otuz yaşındaydım. Bekleyiş, çığlıkların ve korkunun yoğurduğu bekleyiş... Elli yaşındaydım... Patlayan tüfeğin sesi, feryat figan, altmış yaşındaydım... Çocuk yüreğim nasıl da eli ayağı tutmayan bir ihtiyara dönmüştü öyle!

Hastaneler hep böyle aydınlık mıdır? Hep böyle... Hep böyle... Bir de bu koku: Soğuk, üşüten ilaç kokusu, çok derinlerde çürüme, buruk ama...

"Meryem" çığlığı ulaşınca kulaklarıma artmıştı titremem. Sıcak karanlıkta sessiz gözyaşlarım... Çığlıkların sahiplerini tahmin etmeye çalışıyordum. Ah, bu çığlık hangi kardeşime aitti? Tamam, bu çığlık ablamındı, bu da komşu teyzenin... Bu, bu en büyük ablam Şenke'nin, bu da Kevok'un...

Ne kadar kaldım o karanlıkta? Zaman aktı mı? Yoksa hâlâ yanımdaki taş mıydı? Bir tek çığlıklar, tekme-tokat, ayak ve silah sesleri, yerde sürüklenenler mi akmıştı? Birden çok yakınımda bir tüfek patlamış ve daha önce sesini hiç duymadığım adamlardan biri, "Bunlar için kurşun harcamaya gerek yok, bıçak, hançer ve baltalarla falan işlerini göreceğiz" demişti kızgınca. Ardından doğan o kısacık sessizliğe "Araaaam!" diye bir bağrış mızrak gibi, bıçak gibi, kılıç, ne bileyim işte dünyanın en keskin şeyi gibi saplanmıştı. Anlamış ve daha bir ihtiyarlamıştım: Aram amcayı öldürmüşlerdi. Evimize her geldiğinde beni dizine oturtup seven Aram amcayı... Artık dayanma gücüm kalmamıştı. Ne olursa olsun... Sıcak karanlık yıkılmalı ve çığlıklar dökülmeliydi dudaklarımdan...

Hastaneler hep böyle aydınlık mı olur? Ölüm, aydınlığı ve beyazlığı mı sever? Yoksa bu kadar ışık yakarak, duvarları beyaza boyayarak ölümü uzak mı tutmaya çalışıyorlar? Sakın karanlık ölümün rengi olmasın? George, "Nineciğim bu doktorları bütün dünya tanıyor. Seni iyileştirecekler" demişti... Kırmızı ışık hiç bıkmadan yanıp sönüyor... Yanıp yanıp sönüyor... Diğerleri de

George'yi desteklemişlerdi. Diğerleri... Amerika, Kanada, Avusturya, İsveç ve daha adını bile bilmediğim ülkelerden gelmiş olanlar... "Ölecek kadar hasta olmasam sizleri asla böyle bir arada göremeyecektim" demiştim de, bakışlarını kaçırmışlardı benden. Yaşayan çocuklarım, torunlarım, torunlarımın çocukları...

Annem "Hepimizi öldürecekler" dediğinde babam suskunluğunu koruyarak üst üste haç çıkarmıştı. Suskunluk sessizliğe akacakken, annem dudakları kıpır kıpır bir dua tutturmuştu.

Sıcak karanlıkta ne kadar kaldım, bilmiyorum.

Zamana kördüm.

Karanlık hareket etmeye mi başlamıştı!

Evet, yanılmıyordum; hareket ediyordu işte! Karanlığı hemen terk mi etmeliydim? Belki de öylece kıpırdamadan durmayı sürdürmeliydim! Karanlıkla birlikte hareket etsem daha iyi olmaz mıydı? Çocuk yüreğim pır pır, ellerim tir tir... Tutamamıştım kendimi, ıslaklık bacaklarımın arasından akıp gitmişti...

Sıcak karanlıkla birlikte hareket ettim. Bir yerlere doğru yürüyordu. Nereye... Nereye? Yeniden canhıraş çığlıklar yükselmişti. Artık emindim; kıyamet kopuyordu. Papazın bazen biz çocukları etrafında toplayıp anlattığı o kıyamet kopmuştu sonunda.

Bu doktor da ne zaman girdi içeri? Bana bir şeyler söylüyor, ne dediğini bir duyabilsem... Duysam bile nasıl cevaplayacağım ki? Tek bir kez bile olsa dudaklarımı kıpırdatacak gücüm yok. Neden tutup hemşireyle konuşmaya başladı? Şimdi de koluma takılı olan serumu işaret ediyor. "Yeter artık çıkarın" mı dedi, yoksa "Bu bittiğinde yenisini takın" mı? Makinenin bazı düğmelerine dokunuyor. Yüzünde çaresizlik... Duymuyorum... duymuyorum seni...

Sıcak karanlık hareket ediyordu, ben de onun bir parçasıydım. Sessiz gözyaşlarını, sessiz... Çığlıklarım... Açılan kapının sesi... Bir yere girdik, sıcak karanlık hâlâ yürümeye devam ediyordu, ayağım bir şeye takılınca, düşecek gibi oldum. Sıcak karanlığı aşarak bana ulaşan koyun, gübre ve çürümüşlük kokusu... Yoksa ahırda mıydık? Durunca durdum. Sıcak karanlığı yaratan elbiselerde bir

kıpırdama. Üç kat entari kalkınca, aydınlıkla karşılaşmayı beklerken karşımda yine karanlığı bulmuştum. Ondan hiç kurtulamayacak mıydım?

Ahırdaydım, gözyaşları içinde döndüm Aso teyzeye. "Kızım, sesini hiç çıkarma, şu dipte, sağ tarafta oyuk gibi bir yer var, oraya gir, otların içine saklan. Benden başka kim gelirse gelsin sakın saklandığın yerden çıkma, anladın mı?" dedi. Ağlıyordum, tek bir kelime bile edememiştim. Yürüyüp gitti. Sırtımda dünya, titreyen dizlerim, yaşlı yüreğimin ahları vahları eşliğinde buldum oyuğu. Biraz yüksekçeydi, duvarda büyükçe bir pencere gibi... Yarısına kadar ot doluydu. Tırmandım, ne kadar derin olduğunu anlamak için girdim içine. Şaşkındım. Yabani hayvan ini gibiydi. Rahatlıkla uzanabiliyordum içinde. Upuzun...

Babamla annem öyle yan yana oturmuş sessizliğin ömrüne ömür katıyorlarken dışarıda bir gürültü yükselmişti. Atlılar! Annem "Geldiler" diye inlemişti. Bir tek "Geldiler" kelimesi dökülmüştü dudaklarından ama ben sanki uzun uzun ağlayıp dövünerek ağıtlar yaktığını sanmıştım.

Atlılar...

Bağrışlar...

Patlayan tüfekler...

"Bunlar için kurşun harcamaya gerek yok..."

İçeri girmişlerdi silahlı adamlar. Annemin saçından tutmuştu birisi, diğeri babamı kırbaçlıyordu, döverek çıkarmışlardı bizi evden ve caminin yakınındaki düzlükte toplamışlardı... Amcalarım, amca çocuklarım, diğer akrabalarım, kilisede gördüklerim, görmediklerim, yani herkes oraya getirilmişti. Bazıları kanlar içindeydi. Düzlüğün etrafında meraklı gözlerle olanları seyreden kadınlar, çocuklar... Üstelik kalabalıklardı da... Hemen iki adım ötelerinde Aso teyze ısrarla bana bakmayı sürdürüyordu. Bir kez daha bakışlarımız karşılaşınca işaret etmişti yanına gitmem için. Başımızda silahlı nöbetçiler... Sarkis amcanın cesedi boylu boyunca uzanmıştı sağ tarafımda. Annem kolumdan tutup itmişti Aso teyzeye doğru. Kararsızdım. "Git kızım, git" diye ağlayarak kulağı-

ma fısıldamıştı, ardından da canımı çok acıtan bir çimdik kondurmuştu koluma. Gözlerim nöbetçilerde Aso teyzeye doğru yürümüştüm. Hemen bir adım ötesinde durunca, tutmuştu kolumdan ve o zamanki her Kürt kadını gibi üst üste giydiği entarilerin eteğini şöyle bir kaldırıp beni çekmişti altına. Her şey bir anda olup bitmişti, sıcak bir karanlık sarmıştı etrafımı.

Nasıl da çığlık atıyorlardı...

"Nineciğim bunu da atlatacaksın" demişti en çok sevdiğim torunum George. İyice yaşlanmış olan kızım Aleksandıra elimi tutup öpmüştü. Birçok torunumu tanıyamamıştım. Hastanenin bunca aydınlık olması... Neden?

Ahırdaki bekleyişim..

Bekleyişin durmadan çoğalttığı sabırsızlık dayanılmazdı. Bekleyiş, zamanı ahı gitmiş vahı kalmış bir ihtiyara çevirmişti. Yürümeye kalktığında yuvarlanıyordu yere. Zaten çok sonradan dönecektim sırtımı ona, unutacaktık birbirimizi. Dışarıda cehennem... Annemin adını kutsal bir duaymışçasına hiç durmadan tekrarlıyordum... Hayret, yetmiş üç yıl öncesini nasıl da bütün her şeyiyle hatırlıyorum böyle? Kazınıp kalmış yüreğime. Oysa iki ay önceki zamana ait birçok şeyi anımsamıyorum. Bir hafta önceki zamandan kaç şey kaldı aklımda?

Bir el dokunca omzuma, "Anneeee!" diye sıçramıştım yattığım yerden, karanlık karşılamıştı beni. Neredeydim, bu karanlık da neyin nesiydi böyle? Annem? Peki aynı yatağı paylaştığım benden bir büyük kız kardeşim? Birisi karanlık adlı örtünün arkasından "Meryem, kızım, iyi misin?" demişti. Ses kulaklarıma ulaşınca... Kapı yıkılmış, bent çökmüş, sel suları tek lokmada yutuvermişti beni. Hıçkıra hıçkıra ağlıyordum. Karanlıktaki sesin sahibi uzanıp beni oyuktan çıkararak sımsıkı kucaklamıştı. Kokusu... Tanımıştım; Aso teyzeydi. Hep evimize gelip giden... Çocuğu olmadığı için bizi kendi çocuklarıymış gibi seven, bana hep "güzel kızım" diyen, annemle birlikte oturup da çay içtiklerinde Kürtçe kılamlar, şarkılar söyleyen..

"Burada kalacaksın... Bu ahırdan bir çıkarsan" deyip sustu, ama

ben o çıkarsandan sonra hangi kelimenin geldiğini, gelmesi gerektiğini çok iyi biliyordum. "Annem, babam, kardeşlerim?" dedim gözyaşları içinde. "İyiler" dedi, ama ıslak sesi titremişti. "Neredeler?" diye bağırmıştım her şeyin sorumlusu oymuş gibi... "Gittiler. Annen 'Meryem şimdi senin yanında kalsın, sonra gelip alacağız' dedi bana. Vallahi billahi, Muhammed'in adı üzerine yemin ederim ki, aynen bunları söyledi. Çok iyiler. Yolculuk uzun süreceği için seni burada bıraktılar. Bir aya kalmaz baban gelip seni alacak." Ağlıyorduk. Ona "Peki, benden küçük kardeşimi niye bırakmadılar o zaman?" bile diyecek durumda değildim. Saçlarımı okşarken Kürtçe bir ağıt mırıldanmaktaydı.

"Buradan, bu oyuktan hiç çıkamayacaksın. Hiç... Kim gelirse gelsin, çıt bile çıkarmayacaksın. Ben sana her gün ekmek, su falan getiririm. Bir ses duyarsan hemen otların altına saklanıp nefes bile almayacaksın, anladın mı?"

Entarilerin yarattığı sıcak karanlıktan başka bir karanlığa geçmiştim. Yol ayrımında ne doğmuş, ne de ölmüştüm. Karanlığın rahminde doğmayı bekleyecektim. Belki de ölü doğardım. Karanlığın hamileliği ne kadar sürecekti? Ya sabrı kırılırsa... Ya rahim mezarım olursa... Bin bir şey... Altı yaşındaydım, dünya yıkılmıştı başıma.

Kaç yıl kaldım o ahırda, kaç yıl doğmayı ya da ölmeyi bekledim, kaç yıl Aso ana bana ekmek su falan taşıyıp durdu... Ona teyze demeyi bırakmıştım, anamdı benim, ben de onun biricik kızıydım... Neredeyse her gün –benim için gün diye bir şey yoktu ki– ben karnımı doyururken, Aso ana da aceleyle örgülerimi çözüp saçlarımı taradıktan sonra, yeninden çabucak örerdi...

Kaç yıl boyunca süren yalnızlığımı koyunlarla paylaşmış, onlarla konuşmuştum... Koyunlar da benimle... Dışarıda neler yapıp, nerelere gittiklerini anlatıyorlardı. Çocuk aklım koyunların melemelerinden kendince olmadık şeyler çıkarıyordu, hatta sessizliklerinden bile... Her koyuna bir isim vermiştim...

O doktor yine girdi içeri, yanında başka doktor ve hemşireler... Neden böyle telaşlılar ki? Hatta yüzlerinde korku... Yine benimle

konuşmaya başladı. Heeeeey, duymuyorum seni... Görüyorum, ama duymuyorum, konuşamıyorum da... Duymuyorum dedim ya, duymuyorum işte... Galiba hemşire iğne yapacak bana. Duymuyorum seni, duymuyor ki beni...

Kaç yıl kaldım o koyun, gübre, ot ve Aso ana geldiğinde o kokan karanlıkta. Kaç kez koyunlar kuzuladı, kuzular koyun olup kuzuladı, onlar da koyun olup kuzuladı? Kaç kez? Koyunlar bana neler neler atlatıyorlardı... Otların yeşermesini, suyun akışını, çobanın kavalıyla hangi şarkıları çaldığını... Bir keresinde Kevok ablam gibi sessiz ama çok cana yakın olan bir koyun vardı, ona tutup Kevok ismimi vermiştim. Hastalandı sonra... Öldüğünde de...

Kaç yıl beklemiştim orada... Kaç yıl güneşin yüzünü, kaç yıl yıldızları, kaç yıl otların yeşilliğini, ağaçları görememiştim. Karanlığı kendi acı gündüzüm kılmaya mecburdum, ben de öyle yapmıştım. Bir gün –benim için gün yoktu, Aso ana geldiğinde 'bugün yeni bir gün' derdi bazen– saçlarımı örerken ona hep sorduğum soruları sormaya başlamıştım:

– Hâlâ annemden haber yok, değil mi?

– Yok.

– Babamdan?

– Yok.

– Kardeşlerimden?

– Yok.

– Öldüler mi yoksa?

– Hayır hayır, nereden çıkarıyorsun bunu, çok ama çok iyiler.

– Diğerlerine ne oldu peki?

– Bilmiyorum.

– Öldürdüler mi onları?

– Yok, iyiler valla, çok iyiler.

Her zamanki gibi sorularımın böyle devam edip gitmesi gerekiyordu. Oysa susmuş, ardından da nasıl olmuşsa birdenbire ağlayı-

vermiştim. "Kızım, canım kızım söz veriyorum, bir gün muhakkak seni akrabalarının yanına götüreceğim" demişti. Gözyaşlarım epey bir zaman sonra suskunluğu kabul edince yarım kalmış olan sorularımı sormaya devam etmiştim.

– Ağaçlar meyve verdi mi?

– He, verdiler.

– Ya bizim evin bahçesinde bulunanlar?

– Onlar da.

– Kilisenin yakınlarında bir çeşme vardı.

– Dün gittim, suyu çok soğuk, eskisi gibi.

– Komşumuzun kızı Zeynep vardı ya, büyümüş mü?

– Büyümüş.

Kaç yıl geçmişti aradan?

Karanlıkta, orada olup olmadığını bilmediğim zamanın bir anında Aso ananın kocası Mirkan amca içeri girmiş ve "Meryem, kızım gel" demişti... Sesinden onu tanımama karşın korkmuş, üst üste onca tekrarlamasına karşın çıkmamıştım. Bunun üzerine Aso anayı çağırmıştı ahıra. Tutmuştu elimden çekmişti beni ve "Yedi yıl üç ay geçti aradan Meryem" demişti. Demek karanlığın rahminde tamı tamına yedi yıl üç ay kalmıştım ha! Yedi yıl üç ay süren bir hamilelik... Ahırdan dışarı çıkınca yine beni karanlık karşılamış, rüzgâr çarpmıştı, yıldızlar, toprak, her şey... Evimizin bulunduğu tarafa dönmüştüm. "Orası artık Şemo ağanın" demişti, sonra da "Akrabalarının evlerini, arazilerini kendi aralarında paylaştılar" diye de eklemişti. Ardından acılı bir suskunluğa sahiplik etmiş, acılı saçlarımı okşamıştı. Yazdı, ama ben üşüyordum. Aradan kaç yürek atımı zaman geçince "Kızım" demişti, "Kızım artık gitme vaktin geldi. Mirkan seni alıp sınırın öte tarafına geçirecek. Senin gibi olanların yanına" demiş ve ağlamaya başlamıştı. Kaç zaman boyunca öyle birbirimize sarılmış halde kalmıştık. Ahıra gidip koyunlarla tek tek vedalaşmış, hepsinin gözlerinden öpmüştüm.

Güneş doğmak üzereydi, etraf aydınlanmıştı, Aso anaya dikmiştim bakışlarımı. Yedi yıl, yedi yıl üç ay geçtikten sonra ilk defa

yüzünü bütün hatlarıyla apaçık görünce şaşırmıştım, nasıl da yaşlanmıştı öyle... Mirkan amca ata bindirmişti beni, düşmüştük yola. Güneş doğunca...

Gözlerim kamaşmış, midem bulanmıştı. Işık yakıyordu beni. Bir bebek kadar güçsüz hissediyordum kendimi; korumasız ve zavallı...

"Sen ne kadar da beyazmışsın öyle. Kar gibi... Çok da zayıf..." diyen Mirkan amca dehşetli şaşkındı. Tutup kefiyesiyle sarmıştı yüzümü, attan düşmemem için de iyice bağlamıştı. İki günlük yolculuktan sonra geçmiştik sınırı... "Burası başka bir ülke" demişti Mirkan amca, bir gün sonra da annemin dilini konuşanlara teslim etmişti beni. Ayrılmadan önce "Meryem kızım, Aso'nun sana bir türlü söyleyemediği kimi şeyler vardı, ne yazık ki bana nasip oldu. Yani... Bilmen gerekiyor... Yani... Bazı şeyler... Acı... Anneni, babanı, kardeşlerini, amcalarını, hepsini... hepsini köyün çıkışında... Dirençli olman lazım... Nehrin kenarında öldürüp... Cesetlerini, cesetlerini de suya attılar, kaç gün nehir kan aktı" demişti. Sonra da kaçar gibi kimseye tek bir kelime bile etmeden gitmişti.

Doktorlar neden bu kadar telaşlılar? Makineden yükselen acayip ses... Bebek çığlığı gibi... O ışık neden hiç sönmüyor... Niye koşuşturuyorlar böyle?

Şans ilk defa elini uzatmıştı bana; bir buçuk yıl sonra evlenmiş ve kocamın ailesiyle birlikte Avrupa'ya gelmiştim. Sekiz çocuk, otuz üç torun, yedi torun çocuğu, iki de torunumun torunu... Sen... Sen misin Aso ana? Sensin!

Şükür kavuşturana...

Taaa buralara kadar nasıl geldin, niye zahmet ettin ha?

Koyunlar, koyunlar nasıllar, kuzuladılar, değil mi?

Otur şöyle, şu sandalyeye...

Ellerini, ellerini öpeceğim, uzat ellerini ana...

Saçlarımı mı öreceksin... Ben de çok isterim... Bunca aydınlıkta yapabilecek misin peki?

Saçlarımı örerken o Kürtçe ağıdı da söylesene... Ah anacığım ah...

GÖKDENİZDE BALIKKUŞLAR

Binlerce, on binlerce kuş gökyüzünde
Yani rüzgâr kanatlılardan bir bulut
Akıyor, yüzüyor o bulut, uçuyor sonra
Kenarları gökkuşaklarıyla süslü o doğurgan enginlikte
* * *

Evlerin arasındaki boş arsada komşu mahallenin takımıyla millî maç yapıyorduk. Her iki takım da gazoz paralarını hakeme teslim etmişti. Maçın bitmesine daha on dakika vardı ve iki iki berabereydik. Nasıl da canla başla oynuyoruz öyle. Yenilirsek gidecek paralar, üstüne bir de rezil olacağız, gördükleri her yerde dalga geçecekler bizimle... Ne zaman böyle iddialı maç yapmışsak muhakkak sonunda kavga etmişizdir. Bir keresinde kafam bile kırılmıştı. Hele kendi sahamızda bizi yenmek gibi bir şey yapsınlar, imkânı yok onlara temiz bir sopa atmadan göndermeyecektik.

Karşımızda can düşmanlarımız varmışçasına...

Hakem, ikide bir maçı durdurarak daha sakin oynamamız için uyarıyordu bizi.

Bitime tam iki dakika varken karşı takımın kaptanı Sarı Şeytan Birol'a taktım çelmeyi. Mecburdum, yoksa golü atarak bitirecekti maçı. Hakem çaldı düdüğü. Hemen ayağa kalkıp itiraz etmeye başladım "Kendi düştü" diye. Oysa yüzde yüz penaltı olduğu ortada. Ben öyle itiraz edince, bizimkiler de 'Penaltı değildi' diye bağırıp çağırmaya başladılar. Hakem Ali abi, üniversitede okuyor, Ankara'da, tatile mi ne gelmiş. Tam maça başlayacakken sahanın yakınlarından geçiyordu, "Ali abi hakem olur musun?" demiştim. Önce "Yok" demiş, bizim takımın oyuncuları da çok ısrar edince, şöyle bir saatine bakıp maçın yarım saatlik devreler halinde oynanması koşuluyla hakem olabileceğini belirtince, hemen kabul etmiştik. Babam bir keresinde Ali abinin devrimci olduğunu söylemişti, bu nedenle onunla çok gezip tozmaması konusunda uyarmıştı abimi.

Onca itiraz etmeme karşın Ali abi ağzını açıp tek bir kelime bile söylemeyince üstelemekten vazgeçtim. Hani başka bir hakem olsaydı meseleyi daha da uzatırdım da, Ali abiyi seviyordum. "Penaltı" dedi, sonra da bana dönüp "Sarı kart" diye kızgınca söylendi. 'Kırmızı kart göstermediğime şükret' der gibi bakıyordu gözlerimin içine...

Sarı Şeytan topu dikti penaltı noktasına. Ali abi penaltıyı kullandırtmadan önce "Bakın, bu penaltı çekildikten sonra maç bitecek. Dolayısıyla penaltı gol olursa misafirleriniz maçı kazanacaklar, sakın kimseye ne kötü bir söz söyleyin, ne de kötü bir harekette bulunun, anlaşıldı mı?" dedi. Önce benim gözlerimin içine baktı, sonra da diğerlerinin. "Anlaşıldı" dedim mecburen. Başka hakem olsaydı nah anlaşıldı derdim de, ama Ali abi...

Kaledeydim...

Bütün gözler bende, benimkiler ise penaltı noktasının üzerindeki topta.

Sarı Şeytan pis pis sırıtıyordu. Gol olacağından emin, üç dört adım geriye çekildi, sonra da hızla topun üzerine koştu ve vurdu. Top, son sürat bana doğru uçarak ilerliyordu...

* * *

Odadaki sessizlik kırılmak yerine taşlaşmış.

Kanepenin bir köşesinde oturmuş olan gelinin başı önünde. Diğer köşede oturan yaşlıca, zayıf, hasta olduğu her halinden belli olan kadının bakışları ise yerde, can çekişmekte. Gelinin ismi Ayfer. Kadınınki ise Şadiye.

Odada bir kişi daha bulunmakta: Elli yaşında bir erkek, zayıf, kısa boylu, yüzündeki kırışıklıklarda hiç silinmeyen o kara gölge. İsmi Mustafa.

Şadiye yaşlı ya ona Şadiye teyze diyeceğiz, kocası Mustafa'ya da amca.

Şadiye teyze başını kaldırıp duvardaki fotoğrafa dikiyor bakışlarını. Acı saplanıyor gözlerine, oradan ta yüreğine. Yüzme bilmeyen bir çocuk gibi çırpınıyor.

Fotoğrafa baktığımızda gözümüze ilk çarpan şey; fotoğraftakinin gülümsemesi oluyor. Kocaman bir gülümseme. Işıl ışıl. Bir insan bunca coşkulu gülümseyebilir mi?

Tümden gülümseme olan gencin ismi; Deniz.

Şadiye teyzenin bakışları hâlâ fotoğrafta. Ağlamak için hiç de uygun olmayan bir zaman, biliyor bunu, bilme karşısında daha fazla direnemeyince eğiyor başını önüne. Tam bu sırada yüzünü kırmızı bir tülün örttüğü gelin, yani Ayfer öksürüyor iki üç kez üst üste...

Mustafa amca suskunluğun yeniden başlamasıyla birlikte paketini çıkarıp bir sigara yakıyor. Duman sessizlikte sessizliği çoğaltarak yukarı doğru süzülürken, Şadiye teyze yeniden dikiyor bakışlarını fotoğrafa...

Sarı Şeytan'ın bütün gücüyle vurarak köşeye gönderdiği topa tam bir profesyonel kaleci gibi atıldım ve elimle, daha doğrusu parmaklarımın ucuyla şöyle bir dokununca, top hafiften yön değiştirerek kale taşının üzerinden çıktı dışarı. Penaltıyı kurtar-

mıştım kurtarmasına da karşı takımın oyuncuları "Goooool!" diye avazları çıktığı kadar bağırmaya başlamışlardı. Biz de takım olarak hemen itiraz ettik. Nasıl da bağırıyoruz öyle. Çevirdik Ali abinin etrafını. O da ne diyeceğini şaşırdı ilkin. Bağırışlarımız devam ederken karşı takımın oyuncularıyla itişip kakışıyorduk da. "Çocuklar, bu penaltı gol olmadı. Kaleci son anda topun yönünü değiştirdi" deyince, biz sevinçle hoplayıp zıplamaya başladık, diğerleri ise daha bir öfkelenmiş halde itiraz ediyorlardı. "Durun, gürültü yapmayın. Maçın normal süresi bitti zaten" dediğinde sevinmeyi bir kenarı bırakıp bu sefer biz de itiraz ettik. Böyle iddialı bir maç hiç berabere biter miydi? Takımların biri mutlaka yenip alacaktı paraları. "Şimdi 'maç bitti, ben gidiyorum, ne haliniz varsa görün' desem, kalkıp yeniden top oynamaya başlayacak, eninde sonunda da kavga edip birbirinizin gözünü çıkaracaksınız..." O böyle konuşurken biz ısrarla maçı on beş dakika daha uzatması için yalvarıyorduk. En son baktı olmayacak "Gelin, altın golü devreye sokalım, golü atan maçı kazansın" deyince, hepimiz "Tamam" diye kabul ettik.

Bizimkilerden birini koydum kaleye.

Ali abinin düdüğü çalmasıyla maç başladı.

Nasıl da hırslı oynuyoruz öyle.

Ali abi, sert oynamamamız için ikide bir uyarıyordu bizi. Bir ara kaptım meşin yuvarlığı, bir çalım, bir çalım, bir çalım daha, karşı takımın kalecisiyle karşı karşıya kalınca, bütün gücümle çıktım topa. Yalnız tam topa vuracakken dengemi kaybettiğimden top kaleye değil de yandaki ağaçlara doğru uçmaz mı! Gitti öndeki ağacın en üstündeki dalına çarptı ve yere düştü. Toptan iki-üç saniye sonra da bir kuş yuvası. Ali abi telaşla oraya doğru yürüyünce, biz de terli terli, nefes nefese takıldık ardına.

Hayret, yumurtalar sağlam duruyorlardı yuvanın içinde. Ali abi "Al, bu yuvayı tırmanıp şu dalın oraya bırak" dedi bana. Bir an önce maçın başlamasını bekliyorduk, o ise kalkıp ne demişti. İtiraz edeceğim ama cesaret edemiyorum. "Ya Ali abiii" deyince karşı

takımdan bir oyuncu, kaşlarını çattı, dik dik bakarak susturdu onu. Mecburen tırmandım ağaca, yuvayı koydum eski yerine.

Ali abi saatine bakıp "Ooo! çok geciktim. Belediye Salonunda bir tiyatro sergilenecek, oraya gitmem gerekiyor" dedi, sonra da ona vermiş olduğumuz parayı çıkardı, diğer cebinden de kendi parasını. "Bakın çocuklar sizinkinin üzerine ben de iki katı kadar bir miktar koyuyorum. Maçı falan bir kenara bırakıp bu parayla kendinize gazozla birlikte canınızın istediği başka şeyler de alır, sonra da beraber oturup yer içersiniz, tamam mı?" Daha içimizden biri ağzını açıp tek bir kelime bile etmemişken parayı sıkıştırdı elime.

Ali abi yürüyüp gözden kaybolunca, biz de elbiselerimizi falan alıp caminin çeşmesine doğru sevinç içinde yola koyulduk. Önce iyice bir yıkanıp temizlenecektik, sonra da...

Şadiye teyzenin bakışları...

Gülümseme ışıl ışıl...

Gözlerinde yağmur bulutları. O kadar uğraşıp didinmesine karşın bir türlü bakışlarını fotoğrafın tutsaklığından kurtaramıyor. Deniz, odasındaki koltukta oturmuş, elinde yarısına kadar içilmiş bir çay bardağı...

Kaç zaman sonra tutsaklığın duvarları kendiliğinden yıkılınca, düşüyor başı önüne. Bakışları yıpranmış, rengi solmuş halıda, halının üzerinde bir ekmek kırıntısı. Uzanıp almak istiyor onu oradan, ama bir türlü o gücü kendisinde bulamıyor.

Öksürüyor Mustafa amca. Ciğerleri hasta. Doktorun daha beş ay önce "Sigarayı mutlaka bırakmak zorundasın" sözünü muayeneden çıkar çıkmaz tutup atmış uzaklara. Üstelik o günden sonra sigarayı daha da artırmış. Öksürünce her zamanki gibi alnında oluşan ter taneleri ıslak adımlarla yürüyorlar kendi elleriyle yaptıkları ıslak yolda.

Açık pencereden içeri düşen keskin bir düdük sesinden sonra

birkaç çocuk "Penaltı, penaltı!" diye bağırıyor, hemen ardından ise diğer çocuklar "Hayır, penaltı değil" diye itiraz ediyorlar. Çocuk bağrışlarının yarattığı gürültü son damlasına kadar akıyor odaya.

İki yıl önce hademe olarak çalıştığı kurumdan emekli olduğunda, aldığı emekli ikramiyesini, biriktirdiği parayla birleştirmiş, sonra da tutup köydeki kaç dönümlük arsasını da satınca eline geçen paranın bir bölümüyle küçük bir işyeri açmış, diğer yarısıyla da... Bakışlarını yirmi üç yaşındaki geline dikiyor. (Yüzü kırmızı bir tülle örtülü olan gelin.) Öksürüğü daha bir şiddetlenince sigarayı öfkeyle bastırıyor kül tablasına. Kül tablasındaki izmaritlerden birkaçı düşüyor halının üzerine.

Ayfer'in bakışları yerde, bir ayağı diğer ayağının üzerinde, eziyor. Sağ el parmaklarının tırnakları gömülmüşler avucunun etine. Aklında Sercan. Sercan, Ayfer'in uzaktan akrabası, ama birlikte büyümüşler. Geçen yıl dağa çıktığı günden beri kimsenin ondan bir haber aldığı yok. Daha önce çocukluk arkadaşı olan Sercan'ı bazen düşünüyorken nişanlandığı o günden başlayarak ondan başka bir şey düşünemez olmuş. Hatta sonradan tutup Sercan'ın annesinden bir de fotoğrafını bile almış. Her aklına düştüğünde olduğu gibi yüreğinde acı bir burukluk. "Onu niye bu kadar çok düşünmeye başladım?" sorusuna henüz verdiği bir cevap yok, ama günü geldiğinde verecek o cevabı ve o günden sonra da yüreğindeki uçurum yara, canı feci yanan bir bebek gibi hep çığlık çığlığa ağlayıp duracak.

Şadiye teyze dayanamayıp bakışlarını fotoğrafa dikince, Deniz'in gülümsemesi karşılıyor onu. Deniz ile son yaptıkları konuşmaya ilişkin görüntüler uçuşuyor gözlerinin önünde. Konuşmanın başlangıcına ait olduğunu bildiği görüntüye uzanınca, o anı yeni baştan yaşamaya başlıyor:

(Tiyatronun adı: SON KONUŞMA

Kişiler: Deniz ve Şadiye teyze.

Yer: Deniz'in odası.

Dekor: Bir çalışma masası, duvarda uygun fotoğraflar, köşede

yatak. Dolap. Masanın üzerinde on beşe yakın kitap, bir teyp, teybin yanında Ciwan Haco, Şıwan, Ruhi Su ve Sezen Aksu kasetleri...

Fonda Ciwan Haco'nun 'Çeto' parçası çalmakta...

I. PERDE

I. Sahne

Deniz (Sandalyede oturmaktadır, elinde bir sigara):

– Ana, kararımı verdim, gideceğim.

Şadiye teyze (Ayaktadır, yüzükoyun yere kapaklanmaktan korkuyormuş gibi sırtını duvara yaslamıştır. Sesi titremekte, yalvarır gibi konuşmaktadır.):

– Oğlum, kurban olayım sana, oğlum, gidemezsin...

Deniz:

– Niye ana, arkadaşlarımın çoğu gitmedi mi?

Şadiye teyze:

– Oğlum, sen çok farklısın...

Deniz:

– Ne farkımız var ana, onlar da canlarını ortaya koyuyorlar, ben de kendiminkini ortaya koyacağım. Kimsenin canı diğerinden daha kıymetli değildir.

Şadiye teyze (Ağlamak üzeredir):

– Ama.. ama sen bizim tek çocuğumuzsun. Sen de ölürsen kimsemiz kalmayacak bu dünyada.

Deniz (Sigarasından derin bir nefes alıp, söndürür kül tablasında. Sesindeki titremeyi bastırmaya çalışmaktadır. Yüzünde korumayı başardığı o sert ifade):

– Ana, kaç kez söyleyeceğim sana; bu bir vicdan, onur sorunu. Tek çocuk olmanın bu noktada hiçbir önemi yok.

Şadiye teyze (Ağlamaya başlamıştır):

– Oğlum, eğer ölürsen biz ne yaparız, söyle biz ne yaparız ha? Senin ölmen bizim de ölmemizdir.

Deniz:

– Ana, hep aynı şeyleri tekrarlayıp duruyoruz...

Tam bu sırada fonda çalınmakta olan müzik susar, "Penaltı değil" diye bağıran çocukların sesi doldurur sahneyi. Bağrış çağrışlar bir süre davam eder, sonra yeniden müzik duyulmaya başlar.

Şadiye teyze:

– Tek çocuğumuz, bu hayattaki her şeyimizsin. Baban, baban gittiğini duyduğu an yere düşüp ölür. Ölmezse bile kesin delirir.

Deniz:

– Çok düşündüm, benim için geri dönüş yok. Artık babama gittiğimi söylersin. Unutma; bu akşam beni sorarsa 'arkadaşlarında kalacak' dersin, yarın akşam ona her şeyi...

Şadiye teyze konuşmak istemesine karşın yapamayınca ellerini yüzüne kapatıp hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlar. Deniz, kalkıp annesinin yanına gider, titreyen elini omzuna koyacakken yapamaz, öylece donup kalır.

Perdenin kapanmasıyla birlikte tıklım tıklım dolu olan salonun arka tarafında bir fısıltı yükseliyor. Ali, kendisi için ayrılmış olan boş koltuğa oturup "Kusura bakma, mahalledeki çocuklar 'İlla hakemlik yapacaksın' diye ısrarla dayatınca kıramadım kerataları. Maç da uzayınca... 1. Sahne bitti, değil mi?" deyince, Aslı "Evet" diye cevaplıyor onu, ardından da "Tiyatrodan sonra Nibellere uğrayacağız. Yapılması düşünülen protesto gösterilerine ilişkin önemli bir toplantı varmış" diye ekliyor. Ali'nin bakışları Aslı'nın siyah, ışıltılı deniz gözlerinde...

II. Sahne:

Kişiler: Deniz, Mahir (elinde fotoğraf makinesi vardır) ve Yaşar

Yer: Deniz'in odası.

Elinde yarısı içilmiş olan çay bardağıyla Deniz, Yaşar'ın yaptığı bir espriyle ağız dolusu gülmekteyken tam bu sırada patlayan flaş sahneyi aydınlatıyor.

"Şadiye, istersen Ayfer'i odaya götür" diyor Mustafa amca.

Yüzüne oldukça sert bir tokat yemiş gibi oluyor, dudakları kıpırdıyor, ama sessizliği bozacak tek bir kelime bile yaratamıyor. Ayağı kalkıp, usulca, sanki yavru bir serçenin kırık kanadından tutar gibi dokunuyor Ayfer'in koluna ve odanın kapısından içeri giriyorlar birlikte. Odada çift kişilik bir yatak. Yatağın üzerinde bozulmamış örtü. Eliyle yatağın sağ köşesini işaret ediyor, Ayfer gidip oturuyor oraya. Bir ayağı diğer ayağının üzerinde, eziyor. İçinde Sercan'ın fotoğrafına bakma istemi. İstem bahar yağmuruyla coşmuş bir nehir, önüne çıkan her şeyi yıkıp parçalayarak sürüklemekte...

Konuşmak, uzun uzun konuşmak istiyor Şadiye teyze, konuşması gerekiyor da, yapamıyor ama. Dudakları birbirine yapışıp kalmış. Hani biraz daha beklese odada, düğün bile yapılmadan, yangından mal kaçırır gibi getirilen Ayfer'in boynuna sarılarak hüngür hüngür ağlayacak.

Çıkıyor odadan, Mustafa amca orda değilmiş gibi bakışları farklı bir yönde oturuyor eski yerine.

Mustafa amca paketinden bir sigara çıkarıp yakarak üst üste bir kaç nefes alınca bir anda yarılanıyor sigara; "Şadiye" diye fısıldıyor, fısıltı var olan sessizlikte uçuyor bir süre, ardından düşüyor halının üzerine suskun. Şadiye teyze başını kaldırmıyor, kaldırmayacak da, anlıyor bunu Mustafa amca, kapıyı açıp giriyor gerdek odasına.

Kapının kapanma sesiyle birlikte başını kaldırıp da yine fotoğraftakiyle göz göze gelince, Deniz'in gülümsemesi anında soluyor. Yüzünde somurtma, elleriyle çerçeveye tutunup çıkıyor fotoğrafın içinden. Şadiye teyze bu duruma, hiç mi hiç şaşırmıyor. Deniz, oturuyor yanına, elini omzuna atıp "Niye izin verdin anne?" diye konuşuyor kızgın.

"Ah oğlum, ne yapabilirdim ki? Senin öldürülme haberini aldıktan sonra perişan oldu. Sürekli 'Soyum kurudu, arkamda adımı devam ettirecek bir oğlum bile yok. Bu dünyada boşu boşuna yaşadım' diyor, başka da bir şey söylemiyordu."

"Ana anlatmalıydın ona, kendi kanından bir çocuğa sahip olmanın bu saatten sonra hiçbir değerinin olmadığını."

"Anlatacak gücüm yoktu ki oğlum, anlatsaydım da dinlemezdi beni."

"Anlatmalıydın." Konuşmasına devam etmek yerine kalkıp gerdek odasının kapısına giderek, kapıya öfkeli bir yumruk atacakken son anda vazgeçiyor, daha da üzgün yeniden oturuyor kanepeye.

"Anlatmalıydın, 'soyum kurudu' demenin nasıl da yanlış olduğunu. Bunca insan dağlarda ölürken, bunca kan, gözyaşı dökülüyorken, hâlâ bunca genç dağa çıkıyorken kalkıp 'soyum kurudu' demenin saçmalığını."

"Anlatamazdım, anlatsaydım da beni..."

"Peki... Peki ona diğer gerçeği niye söylemedin?"

Şadiye teyze böğrüne yumruk yemişçesine iki büklüm oluyor, yüzünde felçli bir ifade.

"Diğer gerçek mi, hangi diğer gerçek?"

"Sadece senin bildiğin o diğer gerçek!"

"Sadece benim mi?"

"Evet, sadece senin."

Deniz, uzanıp alıyor elini ellerinin arasına, dikiyor gözlerini gözlerine.

"İkinci çocuğunuzun olmamasının asıl nedeninin senin değil, onun geçirdiği hastalık olduğunu söylemeliydin."

"Sen, sen biliyor muydun?"

"Ah anne, sen biliyorsan ben de biliyorum. Niye söylemedin?"

"Söyleyemezdim oğlum. İnanmazdı. Hem inanmazdı, hem de tutar döver öldürürdü beni. İftira attığımı, evliliğini engellemek

için yalan söylediğimi... Senin ölüm haberini aldıktan sonra zaten delirmişti, bu sefer iyice delirirdi. Kaç kez söylemek istedim... Yıllarca sakladığım bu sırrı şimdi açıklamak. Korktum... Gücüm yoktu... Yani oğlum..."

"Söylemek zorundaydın."

Şadiye teyze konuşacakken yakınlardaki boş arsada top oynayan çocukların "Gooool!" diye bağrışları dolduruyor odayı, ardından diğer çocukların "Değildi, gol değildi" diye itiraz edişleri... Deniz, kalkıp pencereye giderek dışarıya dikiyor meraklı gözlerini.

"Çocuklara hakemlik yapan Ali, değil mi?"

"Evet."

"Hiç değişmemiş."

Gerdek odasından yükselen keskin öksürük sesleri...

Binlerce, on binlerce kuş akıyor mavilikte
Işıltılı gözlerden bir bulut
Ondan kopan bir damla kuş
Denizin derinliklerine
Evlerin arasındaki ağaçlara doğru
Yağmaya başlıyor nedense
Yuvada üç yumurta (elma mı yoksa?)
Üçünün de içinde Deniz
Bakışları hızla yaklaşan kuş, bulut ve mavide
Yüzünde hep o gülümseme...

ANLATSAM DUYAR MISIN?

Yaşlı Esmer Adam banka oturunca derin bir nefes aldı. Elinin tersiyle alnındaki teri sildikten sonra, bakışlarını karşıdaki bankta oturmakta olan Genç Adam'a dikti. Genç Adam'ın başı omzuna düşmüştü, gözleri de kapalıydı.

Yaşlı Adam her iki elini dizlerine koyup usulca ovuşturmaya başladı. Sanki kaç zamandır bu anı bekliyormuşçasına sırtından ağrı renkli haykırışlar yükseldi. *Offff, bu ağrılar öldürecek beni... Artık iyice yaşlandım. Eskiden hiç olmazsa inşaatlarda, orada burada çalışıyordum, artık o da gelmiyor elimden. Perişan olduk Bura'larda, perişan. Keşke Bura'lara...*

Genç Adam'ın dudakları kıpırdadı. Uyumuyordu. Her zaman yaptığı gibi sırtını dünyaya, şimdiye dönmüş, geçmişin ülkesine hapsetmişti kendisini. *Ora'ya ilk gittiğimde karlar yeni erimek üzereydi. Gözüme çarpan ilk şey dağlar olmuştu. Ne kadar çok dağ vardı öyle... Sanki tanrı dünya üzerinde bütün dağları toplayıp oraya yığmıştı... İnsanları da bir tuhaftı. Tuhaf dediğim farklıydılar... Hepsinin de esmer yüzünde öfkeli bir somurtuş vardı... Bakışlarında...*

Yaşlı Adam dirseklerini dizlerine dayayarak başını ellerinin arasına aldı... Sırt ağrıları azalmış gibiydi. *Keşke hiç gelmeseydik Bura'ya, Bura'lara, İstanbul'a... Başka yere gitseydik... Başka yere mi? Nereye gidebilirdim ki? Her yer aynıydı... Her yer... Bunca çocukla nereye gitsek yine açlık, geçim sıkıntısı ve diğer zorluklar yapışacaktı boğazımıza... Beş senedir Bura'dayız ama doğru dürüst rahat bir gün yüzü görmedik.*

Başını kaldırıp karşıya dikti bakışlarını. Genç Adam'ın gözleri hâlâ kapalıydı. Birden içinde Genç Adam'la konuşma istemi doğdu. Çok nadiren böyle bir istem büyürdü yüreğinde. Bastırırdı ama... Başkalarına, başkasına tutup dertlerini sıkıntılarını anlatamazdı ki... Hem, kim dinlerdi ki onu. İnsan denen varlık da bir tuhaftı. Konuşup anlattı mı yüreğindekiler hafiflerdi, öyle sanırdı.

Genç Adam kendisini dinler miydi? Dinlemezdi. Daha gözlerini açıp kendisine bakmamıştı bile. *Gözlerini açsa, bir bahane uydurup onunla konuşmaya başlasam. Olmaz. Elin adamına ne diye dertlerimi anlatacağım ki... Ekmek peşinde koşarken herkesin birbirinin gözünü çıkarmaktan çekinmediği bu koca şehirde kim beni dinler ki? Akşam eve gidince hanıma anlatırım. Anlatmam! Onca dertle uğraşırken... Biliyor zaten. Başını önüne eğip Allah büyüktür, bir kapıyı kapattı mı öbürünü açar diyecek. Ağzından başka da bir söz çıkmaz. Sonra da gizli gizli gözyaşı dökecek. Bura'da en çok da o ezildi. Acı en çok onun payına düştü. Sekiz çocukla iki göz bir gecekonduda yaşamın cefasını en çok da o çekti. Dilini, hiçbir şeyini bilmediği Bura'sı en çok da onu vurdu. Bura'sı sanki onun daha bir can düşmanıydı. Bura'sı hepimize tek tek öfkesini kustu, ama sıra ona gelince kustuğu şey öfkenin en yakıcı olanıydı... Garip, ilk kez bu kadar konuşma istemi duyuyorum. Konuşmazsam patlayacağım sanki. Yüreğim o kadar dolu ki, ha çatladı ha çatlayacak...*

Zifiri bir karanlık çökmüştü. Eller tetikteydi. Projektör ışıkları...

Nöbetçi kulübelerinden yükselen keskin düdük sesleri.

Bir şeyler olacağını hissediyordu. Bir şeyler olacak ve hayatının

akışını değiştirecekti. Korkuyor, korktuğundan da utanmıyordu artık. Korkmak nefes almak gibi bir şeydi Ora'da. Herkes korkuyordu, köylüler, çobanlar, çocuklar, gençler... Korku Ora'yı yurt edinmişti. Ora demek korku demekti.

Sigara içme isteği büyüdü içinde. Yapamazdı. Yasaktı. Oysa bir sigara içse rahatlayacağını sanıyordu. Yakacaktı sigarasını, derin nefesler çekecekti. Derin... Sigarası bittiğinde, omzundaki yükün ağırlığı da azalmış olacaktı. Kepini kafasından çıkardı. Tekrar giydi. Aynı şeyi üç dört kez tekrarladı. Terliyordu. Sevgi düştü aklına. Sevgi'yle son buluşması. El ele yürümüşlerdi. Nişanlanmalarının üzerinden üç ay geçmişti. El ele yürürken döndüğünde neler yapacakları üzerine konuşmuşlardı. Evleneceklerdi önce. "Hayır, önce sağlam bir iş bulmalıyım" demişti Sevgi'ye. "Babamınki gibi işçi maaşıyla olmaz. Temelli, sağlam, dolgun maaşı olan bir iş bulacağım, sonra ayrı bir ev de tutmalıyız." Sevgi gülümsemişti. Sevgi zaten hep gülümserdi. Sevgi demek gülümsemek demekti. Ne zaman gülümseyen birini görse yüreğine hemen Sevgi düşerdi. Sevgi'nin gülümserken çekilmiş bir fotoğrafı hâki renkli gömleğinin cebindeydi. Sürekli bakmaktan yıpranmış. Çıkarıp baksa fotoğrafa, Sevgi'nin gülümsemesinin ışığından azıcık ödünç alsa, yüreğindeki karanlık yok olacaktı. Yapamaz. Karanlık. Yasak, göremez. Böyle mevzide pusuya yatmışken...

Sevgi'nin somurttuğu bir ana tanık olmuş muydu? Olmamıştı. Hayır, olmuştu. Askere uğurlandığı zaman. Herkes gelmişti otobüs terminaline. İşte o zaman somurtmuştu Sevgi. Bu somurtuş karşısında "Sayılı gün çabuk geçer. Sağlam gidip sağlam geleceğim, korkma. Bana bir şey olmaz" demişti. Babası fabrikadan izin almıştı. Her zaman söyleyecek bir sözü, verecek bir nasihati olan babası ağzını açıp da tek bir kelime bile etmemişti. Sadece tokalaşmışlardı. Nasırlı ellerinin sertliğini hissetmişti. Annesi ne de çok ağlamıştı öyle... Sonraki aylarda annelerin hep çok ağladığını görmüş, bunu daha önce nasıl fark edemediğine şaşırmıştı. Anneler ağlardı. Anneler hep ağlardı. Bir keresinde Ora'daki ikinci ayında köyün yakınlarında birisini vurmuşlardı. On beş yaşında olan birisini. İlk

kez Onlar'dan ölü birisini görmüş, şaşırmıştı. Hep farklı hayal etmişti. Çok farklı anlatılmıştı çünkü. Oysa karşısında bir çocuk vardı. Zayıf, kara kuru çocuk uyuyor gibiydi. Yüzünde acı bir hüzün, birazdan ha kalktı ha kalkacakmış gibi uzanmıştı yere. Çocuğun sırt çantası kitap doluydu. 'Bu kadar kitabı okumuş muydu?' diye düşünmüştü. Sonra da tek tek bütün kitapları yırtmışlardı. Annesi çocuğunun cesedini almaya gelmiş, saatler boyunca gözyaşı dökmüştü. Anneler ağlardı. Anneler hep ağlardı. Annelerin gözyaşları hiç susmazdı. Anne demek gözyaşı demekti. Anneyi anne yapan...

Birdenbire silahlar patlayıvermişti. İlk yaptığı şey; elini Sevgi'nin fotoğrafının bulunduğu cebinin üzerine koymak olmuştu. Elini yumruk yapıp, sımsıkı bastırmıştı cebinin üzerine. Sanki bir kurşun gelip de Sevgi'yi alacaktı elinden. Bastırmıştı yumruğunu bütün gücüyle. Babasının kendisini askere yolcularken somurtuşunu nedense hatırlayıvermişti. O somurtuşun nedenini aradan geçen onca zaman sonra anlamıştı. Peki babası somurtmak yerine kendisiyle konuşsaydı? Hayır, anlamazdı. Anlaması için yaşaması gereken her şeyi yaşaması gerekiyordu. Yaşamak onu anlamanın bütün kapılarını ardına kadar açmış ama çok geç kalmıştı.

Kurşun sesleri... Kurşun sesleri... Kurşun sesleri... Kurşun sesleri... Kurşun sesleri... Kurşun sesleri... Kurşun sesleri... Kurşun sesleri... Kurşun sesleri... Kurşun sesleri...

Yaşlı Adam doğruldu. Bakışları Genç Adam'daydı. Genç Adam'ın gözleri kapalıydı. Yaşlı Adam sırtını bankın tahtasına dayadı, bakışlarını uzaklardaki yüksek binaya çevirdi. Bina meydan okuyormuşçasına başını bulutlara uzatmıştı. Yüzünde acının kırışıklıkları derinleşmişti. *Bura'larda bize hayat yok. İş bulabilseydim... Bu yaştan sonra ne iş gelecek ki elimden. Büyük oğlan çalışıyordu, onu da tutuklayıp cezaevine attılar. Tam dört haftadır görüşüne gidemedik. Dört haftadır. Bekliyor oysa... Şimdi eve gitsem 'Hadi görüşe gidelim' diye de tutturacak. Elde avuçta bir şey yok ki... Yol parası bile... Nasıl da özledim... Bir kez daha sarılabilseydim ona. İlk kez görüşüne gittiğimizde yüzündeki ışıltılı gülümsemeyle,*

"En koyu karanlıklar en aydınlık zamanlara gebedir, sabırlı olun" demişti.

Of... Offff... O kadar konuşmaya ihtiyacım var ki... Anlatsam, yüreğimdeki ateşi döksem rahatlayacağım. Konuşamamak her şeyi daha da çekilmez hale getiriyor. Bunca yıl hep kendi kendime konuştum, artık kendi kendime yetmiyorum. Demek insanın kendi kendine yetmediği böyle zamanlar da varmış ha! Birisine anlatsam... Çektiklerimi... Acılarımı... Sadece beni dinlese... Sadece beni dinlese... Dinlese... Tek kelime bile etmeden.

Köyden dumanlar yükselmekteydi.

Sabahtan beridir köyü cepheden gören o yamaçta öylece hiç kıpırdamadan durmuş, bakışlarını köye kilitlemişlerdi. Ara sıra dudaklarından dökülen çığlık keskinliğindeki inlemeler dışında kimse ağzını açıp tek bir kelime bile etmemişti.

Avucunun içiyle bıyıklarına bulaşmış olan gözyaşlarının ıslaklığını silmeye çalıştı, avucunun içinde gözyaşlarından bir göl oluştu. Gölde fırtına koptu, dev dalgalar yüreğinin duvarlarını dövmeye başladı.

Doğup büyüdüğü, evlendiği çoluk çocuğa karıştığı köy. Atalarının mezarının bulunduğu köy. Her köşesinde yaşanmışlıklarının... Kökünden koparılıp rüzgâr tarafından savrulan bir fidan gibi hissediyordu kendisini. Kökünden koparılmış olmak ölümden bile beterdi. Kökü, kökleri yoktu artık. Kökü olmayınca ne yapacaktı? Yaşamak için dört elle toprağa sarılmak gerekiyordu. Sarılamayacaktı. Gittiği her yerde en hafif bir rüzgâr ya da deprem onu yere yıkacaktı. Sonrası ise savrulmaktı...

Gözleri köyün doğu ucunda bulunan evindeydi. Yanmış yıkılmış olan evi. Çocukluğunun geçtiği... Babası anlatmıştı: Daha gençken dedesi eski evi yıkıp, onun yerine bu evi yapmıştı. Ev, babasına kalmıştı, sonra da kendisine. Çocuklarına kalmayacaktı.

Köy harabeye dönmüştü.

Çocukluğuna ait görüntüleri belli belirsiz görebiliyordu. İşte kendisi, çocukluğu oradaydı. Yanında arkadaşları. Oynuyorlardı. Yüzünde kocaman bir gülümseme... Kahkaha atıyorlardı arada... Annesi gelip çağırıyordu. Yemek yiyeceklerini söylüyordu. 'Tamam, geliyorum' deyip annesini gönderiyor, daha bir şevkle oyuna kaldığı yerden devam ediyordu. İlk gençlik yıllarına ilişkin görüntüler... Bıyığı yeni terlemiş... Yürüyordu köyün içinde. Gözleri bir evin penceresinde... Beklediği şey oluyor, perde hafifçe aralanınca, kalbi yerinden sökülecekmişçesine çarpmaya başlıyordu. Babasını görüyordu sonra... Amcası her şeyden çok sevdiği atıyla oradan geçerken kendisine gülümsüyordu... Düğününün yapıldığı zamana ilişkin görüntüler... İlk çocuğunu kucağına aldığı...

Köyden çığlıklar yükseliyordu. Kulakların değil, yüreklerin duyabildiği çığlıklar... Acı, tatlı, mutlu, üzüntülü yaşanmışlıkların, anıların çığlıkları. Anılardan yükselen çığlıklar yürekleri yakıyordu. Olmuş, bitmiş, unutulmuş sanılan yaşanmışlıklar birdenbire dirilmişti. Öyle bir dirilmişlerdi ki, bütün ayrıntılarıyla kendilerini gözlerinin önüne sermişlerdi. Geçmiş yürüyüp gelmiş, şimdiyi kendi malı kılmıştı. Yaşanmışlıklar haykırıyor, bağırıyor kendilerini bırakıp gitmemeleri için yalvarıyorlardı.

Harabeye dönmüş köyün meydanına toplanmış binlerce insan kendilerine bakıyordu. Dedesi, annesi, dedesinin dedesi, genç yaşta kaybettiği kardeşi, on sene önce ölmüş olan kız kardeşi, atının üzerine elinde sigara olan amcası.

Geçmişlerini bırakıp gideceklerdi. Geçmişlerini yanlarına almadan, geçmiş denen o dağa sırtlarını dayamadan bilmedikleri uzak yerlere savrulacaklardı. Kökleri olmayan bir ağaç yeniden yeşerir miydi? Meyveye durur muydu? Hep savrulacak, savrulduk-ları yerlerde hep kurumayla, çürümeyle yüz yüze geleceklerdi. İkiye bölünmüşlerdi. Yarım olarak gittikleri her yerde tam olmaya çalışacak, ama asla bunu başaramayacaklardı.

Köyden, köklerinden dumanlar yükseliyordu. Ölülere gözyaşı döküyorlardı. Bir köpek acı acı uluyordu.

Görünmez bir atın kişnemesi dumanlara karışıp göğe yükseliyordu.

Genç Adam birdenbire gözlerini açtı, Yaşlı Adam'a dikti bakışlarını. Sağ ayağına.

Dört sene önce yaptığımız halı saha maçı... Ne de zevkli olmuştu. Mahalledeki arkadaşların tümü gelmişti. Herkes sağ ayağımı iyi kullandığımı söylerdi. Doğru, iyi kullanırdım. Sağ ayağımla çektiğim şutlar mutlaka kaleyi bulurdu. Dünyanın en iyi kalecisi bile kurtaramazdı sağ ayağımla çektiğim şutları. Şöyle bir topa vurdum mu...

Ora'da kurşunlar uçuşuyordu...

Sevgi ile ne de çok yürürdük. Bazen kızardı bana. "Bir yerlere oturalım" derdi. "Yürümeyi bu kadar sevmene diyebileceğim bir şey yok ama ben yoruldum. Oturalım bir yerlere." Kurşunlar uçuşuyordu Ora'da...

Geçici bir işe girdim sonra... Babam gibi işçi olmuştum. Döndüğümde daha iyi, temelli bir işe gireceğimi söylemiştim Sevgi'ye. Sağ ayağımı iyi kullanırdım. Büyük sahalarda maç yaptığımızda taaa orta sahadan kaleye şut çektiğim olurdu. Taaa orta sahadan...

Ora'da uçuşuyordu kurşunlar...

Ora'ya gidip gelenler ballandıra ballandıra anlatırlardı yaptıklarını... Fotoğraflar gösterirlerdi... Sağ ayağımla... Koşardım...

Genç Adam'ın bakışları Yaşlı Adam'ın sağ ayağındaydı.

Karanlık çökmek üzereydi. Yürümeye başlamışlardı.

İkide bir çoluk çocuk herkes dönüp arkalarına, köye bakıyorlardı...

Nihayet köy görünmez olunca canhıraş çığlıklar yükseldi...

Rüzgâr önce kükredi, ardından da fırtınaya dönüşüp köylüleri ayaklarının altında iyice ezdikten sonra dört bir yana doğru savurdu. Uzaklara...

Yaşlı Adam'ın bakışları Genç Adam'ın gözlerindeydi.

Birisiyle konuşmaya o kadar ihtiyacım var ki. Bana ne oldu böyle, anlamıyorum. Hayatımda ilk defa, ilk defa birisiyle bu kadar çok konuşmaya ihtiyaç duyuyorum, ilk defa... Derdimi bu Genç Adama anlatsam, anlar mı? Belki anlar, belki anlamaz, belki de 'Bana ne' der. Ne kadar perişan olduğumuzu... Acı çektiğimizi... inkâr edilmenin, yok sayılmanın nasıl büyük bir zulüm anlamına geldiğini... Yakılan köyümüzü... Çocuklarımı... İşsizliğimi... Hapishanedeki oğlumu, dağdaki kızımı... Anlatsam... Anlar mı beni? Bura'da neler çektiğimi... Bura'nın bizi kovmak istediğini, ama gidecek hiçbir yerimizin olmadığını. Bura'lıların Ora'da olanlardan ne kadar bihaber olduğunu, Bura'lıların Oralıları nasıl gördüğünü... Anlatsam... Dedemi... O zaman yaşananları... Anlatsam, dinler mi? Duyar mı? Anlar mı? Ora'nın acının yurdu olduğunu, Oralıların...

Genç Adam'ın bakışları Yaşlı Adam'ın sağ ayağındaydı. Köy harabeye dönmüştü...

Gecenin karanlığını kanın kızıllığına boyayacak olan kurşunlar uçuşuyordu.

Analar ağlamak için vardılar...

Bura'da...

Ora'da...

Bura'da...

Ora'da...

Genç Adam'ın bakışları Yaşlı Adam'ın sağ ayağındaydı.

Ora'da o gece kurşunlar uçuşuyordu. Sevgi bana gülümsüyor, babam ise somurtuyordu... Kurşunlar... On dört yaşındaki o çocuğun... Babam daha bir somurtmuştu... Sevgi ise "Seni bekleyeceğim" demişti... Dönmüştüm nihayet, dönmüş ve beklediğini görüp sevinmiştim. Derin bir hayal kırıklığı yaşamıştı Sevgi. Yüzündeki yarı felçli gülümsemeyle sarılmıştı boynuma... Üç dört ay sonra bir yerde otururken Sevgi'yi görmüştüm. Yüzünde gülümseme. Yürüyordu. Sevgi, yanında adamın biri... El ele tutuşmuşlardı. Gördüklerime inanmak istememiştim. İstememenin kendisi gerçekliğin kılıcı karşı-

sında neydi ki? Başka da çarem yoktu. İnanma denilen o kadehteki zehri tümden içecektim. Sevgi adamın birisinin elinden tutuyordu. Üstelik de gülümsüyordu. Gülümsüyordu! Peşinden koşmak istemiş ama yapamamıştım. Aylar sonra tutup o adamla evlendi... Sağ ayağımı iyi kullanırdım. İyi koşardım. Yoksa sevgi yalnız sağ ayağımı mı seviyordu? Sevgi sağ ayağıma gülümsüyordu. Sevgi, sağ ayağıma âşıktı. Sevgi sağ ayağımla evlenecekti. Sevgi sağ ayağıma sarılacak, onunla bir ömür geçirecekti.

Anlatsam duyar mı? Dinler mi? Köy ateşe verildiğinde tankların nasıl da sevinç çığlıkları tutturduklarına inanır mı? Dipçiklerin kafamıza inerken marş söylediklerine? Uçakların tekme tokat bize giriştiklerine? Helikopterlerin ana avrat küfür ettiklerine? Ölülerimizin falakaya yatırıldığına? Anılarımızın ateşte yakıldıklarına? Biz, köyü terk ettiğimizde ölülerimizin peşimizden geldiğine... Ölülerimizin gittiğimiz her yerde gölgelerimizle birlikte bizi takip ettiklerine? Buralara geldiklerine? Dedemin dedesinin, onun dedesinin? Her yaşayan insana karşı en az yüz ölünün Bura'larda olduğuna inanır mı? Akşam eve gittiğimde ellerimin boş olduğunu gördüklerinde çocukların bana nasıl baktıklarını bilir mi? Bu bakışların nasıl paramparça ettiğini? Karımın geceleri "Kapı çalınıyor, oğlum ve kızım geldi, kalk" diye bağırarak kan ter içinde uyandığını?..

Genç Adam'ın bakışları Yaşlı Adam'ın sağ ayağında, Yaşlı Adam'ın bakışları ise Genç Adam'ın öfkeli gözlerindeydi.

Ora'da, Bura'da kurşun sesleri...

O kurşun seslerini gözyaşlarıyla yıkayanlar...

Anaların dizlerinin dibinde oturmuş olan çocuklar...

Bura'da geçen her gün... *Sağ ayağımı iyi kullanırdım...* ***Köye dönebilseydik, el ele verip yeniden...*** *Sevgi bana gülümsüyordu...* ***Anlatsam duyar mı? Duyar mı?*** *Ora'da yağmur yerine kurşun yağardı...* ***Bura'da yağmur yerine acı yağıyor üzerimize...*** *Sevgi ile el ele yürürdük...* ***Köydeyken tam bu vakitler...*** *Ora'da gece Azrail'in zamanıydı...* ***Görüşe gidebilseydik...*** *Doğru dürüst uyuyamıyorum. Hep aynı kâbus, hep aynı kâbus: Mevzideyim, kepim başımdan düş-*

müş... Sonra sağ ayağım beni bırakıp koşmaya başlıyor, ben de peşinden. Dere, tepe, dağ bayır koşuyorum ardından ama yakalayamıyorum bir türlü... ***Hep aynı rüyayı görüyorum: Köydeyiz, çocuklar yanımızda...*** *Sevgi, sağ ayağıma âşıktı...* ***Çatışma çıktığını duymuştuk, köyün üç gencinin vurulduğunu...*** *Babam somurtmuş, annem ağlamıştı...* ***Anlatsam beni duyar mı?***

Kalktı oturduğu banktan Yaşlı Adam, iki üç adım attı Genç Adam'a doğru. Genç Adam'ın bakışları Yaşlı Adam'ın sağ ayağındaydı. "Ateşin var mı Genç Adam? Canım o kadar sigara içmek istiyor ki, şans işte çakmağı evde unutmuşum" diye sordu. Genç Adam'ın eli cebindeki çakmağın üzerindeydi, bakışları Yaşlı Adam'ın sağ ayağında. Çakmağı öfkeyle sıktı "Yok" dedi. "Ateş mateş yok!" Yaşlı Adam 'Konuşmak istemiyor işte' diye düşündü, yüzünde üzgün bir ifadeyle döndü. Tam o sırada Genç Adam da kalktı ayağa. Yaşlı Adam sırt ağrılarına aldırmayarak yürümeye başladı. Koltuk değneklerine dayanmış olan Genç Adam ters yöne doğru yürüyecekken, koltuk değneği bankın ayağına takılınca yüzükoyun yere kapaklandı. Koşup Genç Adam'ı kaldırdı yerden Yaşlı Adam. Bir süre öylece birbirlerinin gözlerinin içine baktılar. Genç Adam "Ateşim yok dedim sana" diye mırıldanıp döndü arkasını, yürüyecekken yine yüzükoyun yere kapaklandı. Uzandı Yaşlı Adam, kaldırdı yerden Genç Adam'ı. Genç Adam "Sana çakmağımın olmadığını daha kaç kez söyleyeceğim" dedi ve döndü, ilk adımını atacakken tekrar oldukça şiddetli bir şekilde yüzükoyun yere kapaklandı. Sevgiyle, neredeyse sarılırcasına kaldırdı Genç Adam'ı yerden. Koltuk değneklerini aldı ondan, tutup uzaklara fırlattı, sonra da "Hadi birlikte yürüyelim" dedi.

Tek bir insanmışçasına dimdik, kararlı bir şekilde yürümeye başladılar. Ayak izlerinde azalacak, mutlaka azalacak olan acının mezarları ve çokça da mavi...

BİR GÜN YİRMİ DÖRT SAAT MİDİR?

Saat 3'e 7 dakika var.

Elif ananın gözleri duvar saatinde. Sabırsızlık atlılarının ellerindeki mızraklarla yaptıkları bütün saldırılara karşı direnip saatin 3 olmasını bekliyor. İki büklüm olmuş bedeni huzursuzluğun azı dişleri arasında kıvranıyor. Yüzünde acının derin kılıç izleri. Eşarbının zaptedemediği tümden beyazlamış saçları alnına dökülmüş.

Saat tam 3 olduğunda yemek yapmaya başlayacak.

"Bu akşam ne yemek yapayım" sorusu dağ olup dikiliyor karşısına. Türlü? İmambayıldı? Sarma? Kuru fasulye? Tas kebap?... Saydığı hiçbir yemeği de beğenmiyor. Cafer, sabah kahvaltı yapmadan işe gidip öğle yemeğini de iş yerinde yediğinden, akşam ona en güzel yemekleri yapması gerektiği düşüncesinde kavruluyor.

Kendisiyle kavgasını sonuçlandırıyor: "İmambayıldı." Bu sefer de "yanına ne yapayım" sorusu sarılıyor boğazına. Pilav? Cacık? Salata? Makarna? Çorba?.. Kararsızlığını aşıyor: "Pirinç pilavı." Cacık mı yoksa salata mı yapması gerektiği kavgasını da çok geç-

meden noktalıyor: "Cacık." Hangi çorbayı yapacağı sorusuna cevap arayışı epey uzun sürüyor. Yelkovanın, 3'ün hemen bir kapı ötesinde olduğunu görünce, biricik oğlunun, Cafer'inin en çok sevdiği çorba olan mercimek çorbasında karar kılıyor.

Saat 3

İmambayıldı, pirinç pilavı, cacık ve mercimek çorbası. Ek olarak da meyve.

Hemen evin önündeki bahçeye koşup, patlıcanların, biberlerin, domateslerin ve salatalıkların en iyisini toplamaya başlıyor. İşin en zor kısmı da bu. Elif ana kolay kolay hiçbir şeyi beğenmiyor. Bütün bahçeyi altüst edip kan ter içinde kaldıktan sonra, ancak yarı memnun, kucağında sebzelerle geri dönüyor.

Saat 4.30

Bütün sebzeleri defalarca yıkarken, sırtı ve omzundaki hain ağrıların dişlemelerine aldırmıyor. Sıra domatesleri yıkamaya geldiğinde, en iyi domatesleri seçmediğini görünce, kaygılı, kızgın ve somurtkan bir yüz ifadesiyle hemen koşuyor bahçeye.

Saat 5.30

Patlıcanların dizili olduğu tepsiyi fırına veriyor.

Hayri amca, her zamanki gibi kahveden tam saatinde dönüyor. Elif anaya hiçbir şey söylemeden ceketini çıkarıp, mutfaktaki sandalyenin üzerine fırlatarak, yürüyor kapıya doğru. Saçları ve bıyıkları tümden beyazlığın hükümdarlığında, sağ gözünün bir parmak altından başlayan yara izi yanağını ikiye bölüp çenesine kadar uzanıyor. Sürekli seğiren sağ gözü.

Hayri amca, bahçeyi sulamak için hazırlıklarını tamamlarken heyecanın kâsesindekilerini tümden yudumlayan Elif ananın bıçağı tutan eli hafifçe titriyor. Bir buçuk saat sonra gelecek olan Cafer'in kendisini nasıl kucaklayıp öpücüklere boğacağını düşününce neşeli bir düğün türküsü tutturuyor.

Dilinde türkünün nakaratı.

Saat 6.00

Büyük tepsiye döktüğü pirincin taşlarını ayıklıyor. Son üç yıldır gözleri iyi görmediğinden üst üste iki kez tane tane ayıkladığı pirinci bir kez daha ayıklamaya başlıyor.

Saat 7.00

Bütün yemekler hazır. Elif ana, yemekleri özene bezene tabaklara doldurup masaya diziyor. Tam ortaya da tıkabasa dolu bir meyve sepeti koyuyor.

Hayri amca, bahçedeki işini zamanında bitirerek yüzünü çabucak yıkayıp yemek masasına oturuyor. Elif ana pencerenin yanındaki sandalyeye birazdan kalkacakmışçasına öylesine ilişivermiş. Gözleri yolda. "Hanım gel biz yiyelim" diyor Hayri amca.

Saat 7.30

Oturduğu yerden sıçrıyor, dilinde "Cafer geldi, Cafer geldi" haykırışı. Hayri amca hiçbir tepki göstermeden tabaktaki pilavı kaşıklamayı sürdürüyor. Sokak lambasının aydınlatmakta zorlandığı yolda, kendi evine doğru yürüyen karartı sağa doğru sapıp gözden kayboluyor.

"Komşunun oğluymuş."

Saat 8.00

TV seyrediyor Hayri amca. Arada sırada bakışlarını hâlâ pencerenin kenarında oturan Elif anaya çeviriyor. Ana, hiç kıpırdamadan öylece duruyor. Yolda gördüğü her karaltının yüzünde doğan Ağustos güneşi, yerini hemen ardından elem, keder yüklü kara bulutlara bırakıyor. "Niye bu kadar gecikti, başına bir şey gelmiş olmasın"la başlayan binlerce soru...

Hayri amca demli çayını yudumluyor.

Masada soğumaya başlayan yemekler.

Saat 10.00

Hayri amca, yatmadan önceki son sigarasını çıkarıp yakıyor. Savurduğu dumanı izleyen bakışları bir an Elif anaya takılıyor. Ananın bakışları yolda. "Cafer'imin, canımın, ciğerimin, biricik oğlumun başına kesin bir şey gelmiştir... Sakın o da trafik kazası

geçirmiş olmasın. Ah Cafer'im, yavrum, canım, hadi gel. Yeter anana bu kadar eziyet ettiğin... Anan kurban olsun sana. Hadi gel yiğidim. Cafer'im yetti artık" sözlerinin dudaklarında fısıltının adımlarıyla yürümesi. Her adımda asitten bir göl. Yanık et kokusu.

Hayri amca sigarasından son yudumu da çekip dumanı bir süre içinde hapisledikten sonra, parça parça azatlıyor. Ağzına kadar izmarit dolu kül tablasını öylece bırakıp, yürüyor yatak odasına.

Ananın gözyaşları kılıç izlerinde boğuluyor.

Masada boynu bükük tabaklar.

Saat 12.00

Hâlâ akan gözyaşları. Açık olan pencereden içeri süzülen ılık, toprak kokulu rüzgâr, eşarbın tutsaklığından firar etmiş saçlarını okşuyor. Dudaklarında "belki iş çok olduğundan gelemiyor, belki de nişanlısını görmeye gitmiştir" sözleri. Binlerce kuşku kurtçuğunun kıpırdayışı.

Hayri amca uykusunda sayıklıyor.

Masada yemek dolu tabaklar.

Ananın gözleri hâlâ sessizliğin ve kimsesizliğin mutlak hâkimiyetinde olan yolda. Yüreğinde en kötü ihtimallerin büyüyen yaraları. Kanayan her yaradan yükselen çığlıklar...

Saat 02.00

Hayri amca uyanıp mutfağa geçiyor. Bir bardak su içecekken, masadaki yemek tabaklarına şöyle bir göz atıyor. Ananın başı pencerenin kenarında uyuyor.

Hiçbir şey söylemeden iki büklüm olmuş Elif ananın bedenini yarı kucaklayarak yatağa taşıyıp üzerine yorganı örtüyor usulca. Kenetlenen dudaklarının direnişi kırılıyor. Yüreğinin dehlizlerine hapsettiği kelimeler ateş yakıcılığında dökülmeye başlıyor.

"Ah hanım ah, hâlâ vazgeçmedin gitti. Oğlumuz, varımız yoğumuz. Cafer'im, o çok sevdiği, gönül verdiği dağlarda vuruldu. Cesedini bile vermediler bize. Keşke nereye gömdüklerini bilseydik de, sen de bu işkenceyi her gün çekmekten kurtulsaydın. İki sene

yedi ay! Tam iki sene yedi aydır, her gün saatlerce uğraşıp türlü türlü yemekler hazırladıktan sonra, 'Cafer'im gelecek' deyip oturuyorsun pencerenin önüne, sonra da başlıyorsun beklemeye. İnanmalısın artık, dönmeyecek Cafer'imiz. O çok sevdiği dağlarda... Yiğitçe..."

Titreyen parmakları Elif ananın beyaz saçlarına dokunuyor. Uyuduğundan kesin emin her zaman yaptığı gibi gidip oturuyor pencerenin karşısına. Sabırsızlığın zirvesinden bulutlara dokunarak, bağırıp-çağırmaya başlayan gözyaşları. Apak bıyıklarında ıslaklık.

Ertesi gün.

Saat 3.00

Türlü, pirinç pilavı. Çoban salatası. Ezogelin çorbası. Sonrasında da sütlaç.

Dilinde sevdiği düğün türküsüyle domates, patlıcan, kabak, biber ve salatalıkların en lezzetlilerini toplamak için bahçeye doğru koşuşturuyor Elif ana.

Saat 4.30

...

DAĞLAR

Yeniden saldırıyor toprağa.

Nasırlı elleri yara bere içinde. Kanlı...

Bütün gücüyle yüklenerek söküyor topraktan büyükçe bir parça. Durup dinlenmeden tekrarlıyor aynı şeyi...

Kaç zaman sonra hareketsizliği kabullenmek zorunda kalıyor: Neredeyse bir metre kadar kazdığı toprağın içinden çıkardığı şeye usulca dokunuyor. Bir kemik bu! Kemiğin üzerindeki toprağı temizliyor titreyen parmaklarıyla.

Kalkıp epey bir yürüdükten sonra kemiği bırakıyor yığının kıyısına.

Bakıyor: Karşısında iki dağ. Biri; topraktan, taştan zirvesi karlı bildik dağ. Diğeri; kemiklerden. Kemik dağı diğer dağdan daha yüksek. Başı bulutlarda. Hayret ediyor buna. Kemik dağı, içinden çıktığı dağdan nasıl yüksek olabiliyor, içinden bir kemik dağı çıkan dağ nasıl bir parmak da olsa azalmıyor ya da küçülmüyor?

Hayret!

Oturuyor olduğu yere. Yara bere içindeki ellerini koyuyor dizlerinin üzerine. Elleri ölümüne yorgun dalıyorlar hemen uykuya. Üstelik de kâbus gören bir bebek gibi titremekteler. Omuzlarına kadar inen bembeyaz saçları, yüzündeki kırışıklıklarda bütün acılar, "Ahhh" diye inliyor. İnlemesi rüzgârın kanatlarına tutunup kemik dağına doğru uçuyor. Hedefine ulaştığında bırakıp kanatları yağıyor, yakıyor. Yeniden "Ah" diye inliyor. Bu 'ah' daha keskin, saplanıyor kanatlarına rüzgârın. Acıyla kıvranıyor rüzgâr, can havliyle atılıyor.

Rüzgârın kanatlarında kan!

Ayağı kalkacakken düşecek gibi oluyor, ama son anda dengesini sağlıyor. İki büklüm başlıyor yürümeye. Titreyen dizleri. Zayıflamış, bir deri bir kemik bedeni. Üzerinde lime lime olmuş siyah entarisi. Yürüyor, kaç gün kaç gece durmadan yürüyor. Nihayet kemik dağının etrafını dolaşıp başladığı yere ulaşınca, duruyor.

Oturuyor. Gözleri kemik dağında: Kafatasları, genç kızların saçı, sevgiliye verilmiş menekşe kokulu mendillerden arta kalanlar, kaburga kemikleri, kefiye parçaları, ihtiyarların sakalları, kırık aynalar, ekmekler, paslanmış hançerler, kalemler, tank homurtuları, mızrak uçları, parçalanmış kitaplar, top güllelerinin ıslıkları, mermiler, uçak gölgeleri, yapraklarının aralarında kurutulmuş çiçeklerin bulunduğu yarım kalmış günlükler, son sözler, halaylar, kemikler, mavi umut damlaları, kemikler, oklar, kemikler...

Kaç yıl önceydi?

Cevap veremiyor bu soruya.

Kendini onca zorlamasına, kendisiyle amansız bir kavga yürütmesine karşın bu soruya ne yazık ki verecek bir cevabı yok.

Kaç yıl önceydi?

Beş yıl önce mi? On yıl mı yoksa? Belki de on beş?

Sakın, sakın iki yıl önce olmasın?

Bir gece vakti telefon çalmıştı: "Kızınız iki arkadaşıyla birlikte dağda yaşanan çatışmada ölümsüzleşti. Cesetleri o dağda gömülü.

Halklarımızın başı sağ olsun" demişti bir ses. Gözyaşlarıyla yoğrularak çoğaltılmış bir yas çökmüştü evin üzerine. Acı, evin tek sahibi gibi kurulmuştu baş köşeye. Kurulmuş ve acımasız bakışlarını saplamıştı yüreklere.

Ağlamamıştı.

Kocası, çocukları, diğer akrabaları...

Ne ağlamış, ne de dudaklarından tek bir kelime dökülmüştü. Suskunluk adlı duvarın arkasına oturmuş, kendisiyle hiç ilgisi yokmuş gibi olanları seyretmişti. Uzaktan. Sislerin yuttuğu, yutmak üzere olduğu görüntü ve sesler...

Kırk gün sonra o gece "Ey yüce Allah'ım bana kızımın mezarını bulmayı nasip eyle. Bulayım mezarı, bulayım da sarılarak doya doya yüreğimdeki zehir acıyı son damlasına dek dökeyim. Ondan sonra al canımı ey yüce Allah'ım" diye dua etmişti. O gece herkesin uyuduğundan emin olduktan sonra çıkmıştı evden, bir başına düşmüştü yollara. Bütün engelleri aşarak ulaşmıştı dağa. Ulaşmış ve hemen kazmaya başlamıştı.

Gözleri kemik dağında; acı inlemeden bastonuna tutunarak kalkıyor. Yürüyor dağa doğru. Dağın gölgesi o kadar ağır ki, beli kırılacak neredeyse. Dağın eteklerinden bir kemik alıp acının yaralara boğduğu gözleriyle başlıyor incelemeye. Yeniden taştan kılıçlar yağıyor üzerine. Kararsızlığın bataklığını kurutamayınca sevgiyle okşarcasına bırakıyor kemiği yerine. Sonra bir kemik daha alıyor, uzun uzun inceliyor. Gözleri katliam yurdu. Kulaklarında kararsızlık bataklığının fokurdaması susmayınca, bırakıyor elindekini. Defalarca tekrarlıyor bunu. Yüzlerce... Binlerce...

Geçiyor yanından sonbahar, etrafına hazan kırımının yaralarını taşıyan yaprakları savurarak.

Kar, kefen olup yağıyor kemik dağına. Çiçekler yeşeriyor sonra. Her çiçekte yitik bir yüzün gölge gülümsemesi. Yaz güneşi parmaklarıyla tarıyor saçlarını.

Bir tane daha alıyor dağdan. Bir kafatası. Bakışlarını gözlerinin olması gereken yere dikiyor. Bakışları yitiyor karanlık çukurlarda. O iki karanlık çukurda ne olduğunu bilmediği kimi görüntüler.

Omuzları çökmüş, gözlerinde depremler yürüyüp oturuyor bir taşın üzerine. Uykusuzluğun dayanılmaz ağırlığı. Yorgunluk, açlık, yaşlılık, acı, hasret, üzüntü...

Bakışları dağlarda: Taştan, topraktan, kayadan bildik dağ. Diğeri...

Birden bir ses duyuyor gibi. "Ana" diyor birisi. Kalbinde sancı çığlık. Susturmak için elini yumruk yapıp bastırıyor üzerine. İyi görmeyen gözlerini kısıp sesin geldiğini tahmin ettiği yöne dikiyor. Bir karartı! Kendisine doğru yürüyen bir karartı. Yoksa... Yoksa o mu? Yaklaşıyor karartı. Yaklaşıyor, yaklaşıyor...

O!

Ayağı fırlayıp sımsıkı kucaklayarak öpücüklere boğmak istiyor, yapamıyor. Bedeninin her tarafını sarmış olan zincirler. Yıkamıyor kahrolası hareketsizliğin zindanını.

Haykırıyor: "Ah kızım... kızım... Bunca zamandır seni... yani cesedini arıyordum kızım. Demek, demek ölmemişsin."

"Anam, benim güzel anam, öldüm elbet. Öldüm, hem de kaç yıl önce."

"Ama... Ama..."

"Dinle beni güzel anam, dinle beni: Yeter artık bunca acı çektiğin. Hem inan; senden daha fazla acı çekiyorum, sadece ben mi? Hayır, benimle birlikte bu dağda yatan, bu dağı ebedi yurdu yapan herkes. Bize de acı çektiriyorsun ana, bize olduğu kadar bu dağdaki taşlara, kayalara, ota, böceğe, dağın zirvesindeki kara buza, kelebeğe, suya, ceylanlara, çiçeklere, kuşlara... Uğraşma boşuna, bulamayacaksın bana ait kemikleri. Bak ana, bak; bir dağ kemik çıkardın dağdan, hâlâ bir dağ kemik daha var dağın bağrında. Onları da mı çıkaracaksın?"

"Kızım... kızım..."

"Dinle beni güzeller güzeli anam. Benim mezarım bu gördüğün dağ. Bu dağın tümü. Ağlamak istiyorsan sarıl bu dağa, sarıl ve..."

"Kızım... kızım..."

Kayboluyor görüntü.

Dudaklarında hâlâ aynı inleme...

Kaç zaman sonra kendine gelir gibi olunca kalkıyor ayağa.

Kemik dağından bir kemik alarak götürüp gömüyor diğer dağa.

Defalarca tekrarlayıp duruyor bunu...

Sonra bir de bakıyor ki, kuşlar, kelebekler, ceylanlar, sincaplar, balıklar, arılar... bütün hayvanlar yardım ediyor kendisine: Ağızlarında, ellerinde, pençelerinde bir kemik götürüp gömüyorlar dağa.

Nihayet son kemiği de alıp tırmanıyor dağa. Tırmanıp bir kayanın hemen yanında durarak geçiriyor tırnaklarını toprağa. Kazıyor elleriyle. Kazdığı yer istediği derinliğe ulaşınca bırakıyor kemiği oraya, kapatıyor üzerini toprakla. Sonra, uzanıyor yüzükoyun, kucaklamak ister gibi açıyor ellerini. Bütün otların, hayvanların, çiçeklerin bakışları onda. Birdenbire bedeninde bir titreme büyüyor, dudaklarından çığlıklar dökülüyor birbirinin ardı sıra. Cümle âlem suskun. Sonunda ilk gözyaşı ağır adımlarla yuvarlanıyor toprağa. Onu alelacele diğerleri izliyor.

Ağlıyor kaç gün boyunca...

Gözlerinde doğan iki gözyaşı nehri dağdan aşağı akıp ulaşıyor ovaya. Ovada bir gözyaşı gölü oluşuyor çok geçmeden. O gölden bir gözyaşı bulutu doğuyor. Bütün rüzgârları kendine kanat yapan gözyaşı bulutu uçuyor dağa doğru. Uçarken de saçları belinde, gülümseyen on sekiz yaşında bir kıza dönüşüyor. Tam da dağın üzerinde yağmur olup yağıyor, son damlasına dek.

Dağ ıpıslak doğuyor. Arınıyor. Bahardan en güzel elbisesini giyerek başlıyor binlerce yıllık o şarkıyı söylemeye. Ana ise hâlâ ağlamakta...

Sonra, sonra yüreğindeki son acı kırıntısı da gözyaşına dönüşüp toprakla kucaklaşınca başlıyor sarsılmaya... Birkaç kalp atımı zamanın ardından bedeni gömülüyor mutlak hareketsizliğin avuçlarına.

Yüzünde acı mı acı bir gülümseme...

DAĞ ÇİÇEKLERİ YAĞIYOR ÜZERİME

Ne çok helikopter var böyle... Öldürmeye uçup, ölüm taşıyan helikopterler.

Ya eli silahlıların nefret yüklü bakışları? Sanki bizi öldürüp kanımızı son damlasına kadar içseler de rahatlamayacaklar. Helikopterler hiç aralıksız inip inip kalkıyor... Sivrisinekler vızır vızır... Kan yüklü damarlar arıyorlar... Gölgeleri üzerimizde... Taştan gölgeleri.

Bataklık kokusu dayanılır gibi değil...

Sivrisinekler vızır vızır...

Teyzeciğim oturun, oturun şöyle teyzeciğim... Tamam, yeter ağladığınız... Yeter... Ne olursunuz biraz toparlayın kendinizi... Heeeey! Baksana kolonya falan yok mu? Heeey! Kolonya dedim. Teyzeciğim biraz daha güçlü olmalısınız. Güçlü... Hani yola çıkmadan önce söz vermiştiniz ya bana... Acınızın ne kadar büyük olduğunu, ciğerinizin yandığını bilmiyor değilim. Ama... ama şu an her şeyi daha da kötüleştirmekten başka bir şey yapmıyorsunuz. Heee-

ey! Kolonya istemiştik... Ne demek 'Kolonya yok'? Burada olmazsa hiçbir yerde olmaz. Vicdan yok mu sizde, istediğim sadece kolonya. Bak teyzeciğim, hiç olmazsa kendinizi yerlere atıp kafanızı duvarlara vurmayın. Yapmayın böyle... Eve gittiğimizde gönlünüzce ağlayıp dövünürsünüz. Teyzeciğim! Teyzeciğim! Yine bayıldı...

İşte karşındayım!

Sekiz yıl aradan sonra...

Karşında olduğuma, karşımda olduğuna inanmıyorum ama. Biliyor musun, sekiz yıl boyunca hep bir gün seni göreceğim hayaliyle yaşadım yaşamasında da, böyle karşılaşabileceğimi hiç mi hiç düşünememiştim.

Sekiz yıl boyunca...

Aslında... aslında yani nasıl söylesem... İlk başlarda, evet ilk başlarda seni unutmak, gerçekten unutmak istemiştim. Hatırlamak; yaranın acı acı kanarken ağlamasıydı. Yıllar boyu durmadan doğurduğu acıyı yiyerek büyüyen bir yarayla yaşamanın ne demek olacağını az çok tahmin edebiliyordum. Yaranın karşısındaki çaresizliği, çaresizliğin nasıl ezim ezim ezeceğini de... 'Bunca acıyı kaldıramam' diyerek... Unutmak isterken daha çok hatırlamanın ne demek olduğunu bilir misin? Zamanın her anında unutmanın savaşını verirken, yapılan tüm savaşlarda yenilerek hatırlamanın kölesi olmanın nasıl bir şey olduğunu peki?

Sekiz yıl, sekiz yıl boyunca...

Sensizliğe dayanamayacağımı sanıyordum, dayandım ama. 'Bir gün' diyordum, 'bir gün karşılaşacağız. Karşılaşacağız ve işte o gün acılar hiç yaşanmamışçasına bitecek. Beni görür görmez koşup boynuma sarıldığında, cehennem, anında cennete dönüşecek' diyordum kendi kendime. Ne kadar da çocukça değil mi? Karşılaşsaydık bile koşup sarılmayacaktın boynuma, belki de... belki de beni ya hatırlamayacaktın, ya da hatırlamakta zorlanacaktın. Yoksa hatırlar mıydın? Bunun ne önemi vardı ki, kuyudaydım, kendime hayali bir ışık yaratmış ve o ışıkta yaşama tutunmaya çalışıyordum. Bilirsin işte; akıntının seni alıp derinlere götürerek boğmaması için... can havliyle... dört elle.

Sekiz yıl aradan sonra karşı karşıyayız işte!

Karşındayım.

Karşımdasın.

Pata pata patapata pata pata patapata...

Teyzeciğim lütfen biraz kendinizi... Lütfen... Bakın böyle yapmaya devam ederseniz yine bayılacaksınız... Kolonya bile vermiyorlar teyzeciğim... Biraz daha... Ağlamanıza bir şey söylediğim yok ki... Şu banka oturup dilediğinizce ağlayın, ama ne olursunuz kendinizi yerlere atmayın... Halletmem gereken bir sürü formalite var, bu haldeyken sizi nasıl bırakabilirim ki? Bakın, alnınız kanıyor, alın şu mendili koyun kanayan yere... Durun, durun teyzeciğim ben yapayım... Ah, ne kadar da kötü çarpmışsınız... Peki elinizi nasıl yaraladınız... Tamam, tamam bana cevap vermeye çalışmayın... Durun elinizdeki kanı da...

Patapata pata pat patpat pata patapatapata...

Karşındayım.

Hatırlıyor musun?

Aynı arkadaş grubu içindeydik ama gözlerin beni görmezdi. Görmemeni, görmek istememeni hiç de tuhaf karşılamazdım ama. Haklıydın, ben de senin yerinde olsaydım, görmezdim. Görülecek bir tarafım yoktu ki... Sana bunca yıl aradan sonra, bir şey daha itiraf edeyim: Çoğunlukla bulunduğun yerlere gelmeye utanırdım. Hatta bir ara beni onca yok sayman karşısında "Bir daha asla onun olduğu yere gitmeyeceğim" demiştim. Demiştim, ama seni seyretmek, sesini duymak bile büyük bir mutluluktu benim için. O mutluluktan ne kadar uzun süre mahrum kalabilirdim ki? Nitekim verdiğim karardan dönmüş olmam nedeniyle kendime hiç olmadığı kadar kızmama karşın hemen bulunduğun yere gelip belli etmemeye çalışarak seyretmeye başlamıştım seni. Kaçak bakışlarım...

'Aman, kimse fark etmesin' kaygısı bir an bile olsun beni yalnız bırakmazdı... Nadiren de olsa bakışlarımız karşılaştığında –ki ben suç üstü yakalandığım için hemen kızarmaya başlardım– önce ışıl ışıl gözlerin çarpardı beni, sonra yüzünden hiç düşmeyen o dağ kokulu gülümsemen, ardından da gülümsediğinde dudaklarının sağ üst tarafındaki gamzen... Siyah, kömür karası kıvırcık saçlarından bahar rüzgârları eserdi dört bir tarafa. "Kaç yıl önce çok uğraştım saçlarıma bir şekil vermek için, başaramayınca vazgeçtim uğraşmaktan. Canları nasıl istiyorsa öyle uzuyorlar" demiştin. Gözlerimi isyan şarkısı olan saçlarından alamazdım. Ya yürüyüşün... Sanki bir eski zaman kahramanıydın da son darbeyi vurmak için can düşmanlarının üzerine yürüyordun. Özgürlük hayallerini anlatırdın sonra, seni dinlediğimde hemen yarın her şeyin çok güzel olacağı duygusu büyürdü içimde.

Tuttuğum günlükte sana ne dediğimi biliyor musun? Söyleyeyim; 'Gökkuşaklı Kartal!' Kartaldın, kartalların en güzeli... Kanat çırpışın, havada süzülüşün, dağların doruğundan insanları seyredişin, gözlerinden yağan bahar çiçeklerinin büyüleyiciliği... Baştan sona asillik, başkaldırının insan haliydin sen.

O günlükte kendime ne dediğimi de bilmezsin... Hiç tahmin etmeye kalkışma, boşuna uğraşmış olacaksın. Topal Karga! Evet, yanlış duymadın, Topla Karga. Hani yürürken öne doğru eğilip, elimle dizimin üzerine bastırmak zorundaydım ya!.. Sağ ayağım sol ayağımdan kısaydı ve dizim sakattı, mecburdum böyle yapmaya... Bu nedenle özellikle çocukken çok aşağılanmıştım, biraz büyüyünce her şeye göğüs gererek kendimi olduğum gibi kabul ettirmeyi başarmıştım ama... Okulda hep en başarılı öğrenci olmuştum, diğer insanlarla ilişkilerimde çok rahattım. Hatta lisede bir futbol takımımız vardı ve ben o takımın kalecisiydim. Kendi sakatlığıma bunca doğal yaklaşmam çevremdekileri de etkilemişti. Belki şaşıracaksın, ama sanki ayağım sakat olmasaydı ben o inatçı, kararlı ben olmayacaktım gibi bir his vardı içimde... Kendimi sakat, eksik olarak görmüyordum, ta ki seninle karşılaşıncaya dek. İlk karşılaşmamızı ve tanışmamızı hatırlıyor musun? Kantinde bir arkadaşla oturmuş,

gazetenin içine yerleştirmiş olduğumuz illegal dergiye merakla göz gezdiriyorduk. "Merhaba" diye bir ses duyduk, kaldırdım başımı, bakışlarımız karşılaştı, gülümsemen büyüdü. Hiç o kadar etkileyici gözler ve onca güzel bir yüzle karşılaşmayı beklemediğimden şaşırmıştım. Yanında başka birisi vardı, oturmuştun ve elini bana uzatarak "Berçem" demiştin, ben de ismimi söylemiştim. Nedense sanki yıllardır seni tanıyormuşum gibi bir his büyümüştü içimde. Diğer arkadaş çay getirmek için kalkmıştı. Konuşuyorduk, daha doğru bir ifadeyle peş peşe sorduğun soruları heyecanla cevaplamaya çalışıyordum. Bir ara yanındaki arkadaşın "Hani sinemaya gidecektik?" dedi. "Aaaa unutmuşum" diye şaşkınca söylendin, sonra bana dönüp, "Siz de gelir misiniz?" dedin. Gelmemi çok istediğin o kadar belliydi ki... Tuhaf bir elektriklenme yaşanmıştı aramızda, nerdeyse elimden tutup 'hadi kalk' diyecektin.

Çarpılmıştım, ama mutluydum.

Kalktık, yanındaydım, yürümeye başladık. Bir ara yüzüne değdi bakışlarım. Allak bullak bir ifade. Ne olduğunu anlayamamıştım. Telaşla "Bir şey mi oldu Berçem?" diye sordum. "Ayağın" dedin. Hâlâ seni onca kötü etkileyen şeyi bilmediğimden 'ayağın' derken ne söylemek istediğin üzerine düşünüyor, 'Ayağım? Ayağım?' diye tekrarlıyordum içimden. "Ayağın sakatmış" kelimeleri döküldü dudaklarından. 'Sakatmış' kelimesi... İşte o kelime... Kulaklarıma ulaşınca... Kulaklarımdan yüreğime... Tek bir kelime... Sanki ayağım sağlamdı da o kelime taş olup çarparak kırmıştı... Yıllar boyunca dişimle tırnağımla oluşturduğum özgüvenim bir tek kelimeyle... Kumdan kale! Tabii ya sakattım ben. Sakat! Nasıl da onca zaman boyunca unutmuştum öyle... O sözünden sonra kendimden utanmaya başladım. Artık seni her gördüğümde utançla birlikte 'sakatmış' kelimesi yankılanıyordu kulaklarımda. Her yankılanış bir yıkımdı...

Sinemada İrlanda'daki özgürlük savaşı üzerine olan o filmi seyrettik. Ardından bir öğrenci lokantasında suskunluğumuzu pek bozmadan karnımızı doyurduk. Bütün bunları yaparken bazen gülümsüyordun, gülümsüyordun ama kendini zorladığın o kadar

belliydi ki... Durağa doğru yürürken göz ucuyla bana baktığını hissedince, yüzükoyun yere yuvarlanmaktan korktum. Hayatımın bu en zor zamanları bittiğinde ben artık eski ben değildim.

"Ayağın sakatmış" derkenki ses tonun, bakışlarındaki anlam...

Pata pata patapata patapata... patapata patpatapatapata...

Teyzeciğim şöyle banka uzanın. Tamam, ayaklarınızı da... Birkaç dakika hiç hareket etmeyin... Sadece birkaç dakikacık... Kendinizi daha iyi hissedeceksiniz... Tansiyon hapınız çantanızdaydı değil mi? Durun ben bakayım, siz kıpırdamayın... Şu kutuydu sanırım... Şu, değil mi? Tamam, için şunu... Durun, başınızı birazcık kaldırın... Su yok teyzeciğim... Nasıl, biraz daha iyi misiniz? İyi olmayacağınızı ben de iyi biliyorum teyzeciğim, bir daha asla iyi olmayacağınızı da...

Bir rüya:

Genç adam, deniz kenarında ağaçların gölgelediği bir bankta oturmuş beklerken, sırf sabırsızlığıyla baş etmek için elindeki kitabın sayfalarını karıştırıyor. Hemen yanında, bankın üzerinde tek bir tane kırmızı gül.

Gözü güle ilişince, kitabı bırakıp alıyor onu eline.

Birdenbire öylesine bir yağmur yağmaya başlıyor ki, göz açıp kapayıncaya dek sırılsıklam oluyor. Denizin dev dalgaları vuruyor öfkeyle kıyıya. Şaşırıyor buna, hem şaşırıyor, hem de üzülüyor. Dalgalar ta banka kadar uzanıyor. Hatta dalganın biri bankın yanında ve arkasındaki ağaçları kökünden sökmesine karşın genç adam elindeki kırmızı gülle öylece inatla oturmayı sürdürüyor.

Yağmur dinince seviniyor buna. Sevinci uzun sürmüyor ne yazık ki... Önce dolu yağıyor, her biri yumruğu büyüklüğünde, sonra da kar. Bir türlü dinmek bilmiyor kar, dizlerine, göğsüne, nihayetinde boğazına kadar yükseliyor.

Her taraf buz ve kar.

Denizin dalgaları tam üzerinde donup kalmışlar.

Karar vermiş bir kez, donarak ölse bile kıpırdamayacak yerinden. Bedeninden yükselen acılara zaten sağır.

Rüya bu ya, kaç rüya yılı geçiyor aradan bilinmez, önce bir serçe ötüşü kaplıyor ortalığı.

Tatlı bir rüzgârın okşarcasına esişi.

Nihayet bahar yağmurunun ilk damlası düşüyor yüzüne.

Eriyor kar.

Geri çekiliyor buzdan dalgalar. Ağaçlar yeşerip, açıyor çiçekler.

Elinde kırmızı gül, bakışlarını bir noktaya dikmiş, kıpırdamadan duruyor genç adam.

Kaç zaman sonra heyecanla fırlıyor ayağı ve kırmızı gülü sevinçle uzatıyor ileriye doğru.

Pata pata patapata... pata pata pata... pataptapat...

Topal Karga olarak hiçbir şansımın olmadığını tanışırken yaşadığım olay nedeniyle biliyordum. Bilmek kabul etmek değildi ama. Aslında yüreğime söz geçiremiyordum. Ah benim aptal yüreğim. Sekiz yıl boyunca hep cüzdanımda taşıdığım bir fotoğraf var, yirmi kişi kadarız o fotoğrafta ve sen tam ortadasın. Güneş gibi ortadasın ve ışıl ışıl parıldıyorsun. Ben ise sağ köşedeyim, büyük bir suç işlemişim gibi ezik durmuşum. Sanki o fotoğrafa ait değilmişim de, zorla bir parçası olmaya çalışmışım gibi... O fotoğraf... O fotoğraf...

Pata pata patapata pata patapatapatpata...

İster üniversitede, ister şehirde yapılan bütün gösteri ve eylemlerde en öndeydin. Ben de katılırdım o eylemlere, ama yakalanırdım. Polisler için de Topal Karga'yı yakalamak çok kolaydı...

Kaç kez gözaltına alındığımı da bilmezsin, ilk dördünde onca işkence görmeme karşın ifade vermemiştim. Beşinci gözaltında

gözlerim bağlı, yine bir ton dayak yemiş halde şubeye götürülünce, oradaki polisler kahkahalarla dalga geçmişlerdi beni yakalayan arkadaşlarıyla. "Yuh olsun size kaç yüz kişi korsan gösteri yaptı, siz ise yakalaya yakalaya bu topalı mı yakaladınız" diyorlardı. "Lan topal, devrim-mevrim senin neyine, devrim olsa bile sen yine topal olmayacak mısın?" demişti aralarından bir tanesi, ben de tutup küfür etmiştim ona. Bu nedenle tekrar dayak yemiştim... Son gözaltımda ifade vermeme karşın tutuklanmış ve iki ay cezaevinde yatmıştım. Çıktığımda, çok iyi hatırlıyorum; cezaevinin önünde bekleyen ailemle birlikte lokantaya gitmiş, "Halletmem gereken çok acil bir işim var, siz yemeğinizi bitirinceye kadar gelirim" diyerek atlamıştım taksiye. O iki ay boyunca beni tek zorlayan şey; sana duyduğum özlemdi, bu nedenle gözlerim sana değmeliydi. Geldim okula. Her zamanki yerde yine karşı görüşlü bir öğrenciyle tartışıyordun. Görmüştüm seni. Yanındaki arkadaş seslenmişti bana, mecburen size doğru topal topal yürümek zorunda kalmıştım. O arkadaş "Demek tahliye oldun ha?" demişti sevinçle. Şaşırmış "Tutuklanmış mıydın?" diye sormuştun, "Evet" cevabını bırakmıştım usulca kulaklarına, sonra da dönüp topallaya topallaya...

Bir gün elinde bir edebiyat dergisiyle gelmiş, "Size bir şiir okuyabilir miyim?" demiş ve başlamıştın "Sen" adlı şiiri okumaya. Bitirince "Ne kadar da harika, değil mi?" diye sormuştun. Herkes seni onaylamıştı. "Baran Dil diye biri yazmış. Kim bu Baran Dil acaba? Daha önce de şiirlerini okumuştum. Sanki yüreğimden geçenleri yoğurup şiir diye yazmış. Onunla o kadar çok tanışmak istiyorum ki..." diye konuşmuştun. "Onları ben yazdım, üstelik de seni düşünerek" diyememiştim. Hem deseydim de inanmayacaktın, seni inandırsaydım bile hayal kırıklığına uğrayacaktın. Susmuştum. Susmak mecburiyetti.

Teyzeciğim, nihayet bir bardak su bulabildim, için şunu... Lütfen... Hadi teyzeciğim...

Hemen yan masada oturmuş konuşuyordunuz, bir başıma gazete okurken anlattıklarına kulak misafiri olmuştum. Deniz Gezmiş'e olan hayranlığını bilmiyor değildim, ama öyle bir anlatıyordun ki,

'Deniz' dediğinde sesin titriyordu. Duyduklarım ezmişti beni. Ben asla Deniz Gezmiş olamazdım, o duruşuyla, yürüyüşüyle bile heybetliydi. Ben ise... Ben ise... Yüreğimde güzel günlere olan inancın ateşi hiç sönmeyecekti. Deniz gibi idama yiğitçe de giderdim, ama... ama... eninde sonunda Topal Karga'ydım ben... Fırtınalı zamanlar yaşadığımız için sadece kartallar gökyüzünde kanat çırpabilirlerdi... Zaman kartalların zamanıydı yani, sizler enginliklerde kanat çırparken, bakışlarımı gökyüzüne dikmiş bir halde...

Okula gelir gelmez bir tuhaflık sezmiştim arkadaşlarda. Sormuştum, senin üç kişiyle birlikte dağlara gittiğini söylemişlerdi. Korktuğum başıma gelmişti. Hemen o gün öğleden sonra "Ben de dağa gitmek istiyorum" demiştim. Gülünç bir şey söylediğimi biliyordum, ama başka da bir çarem yoktu, "isteyimin gerçekleşmeyecek bir şey olduğunu" söylemişlerdi bana. Bildiğim şeyi duymayı amaçlamıştım sadece. Acı acıyı susturmamıştı ama.

Gökkuşaklı Kartal, tutup acılar denizinin ortasına fırlatmıştın Topal Karga'yı ve gitmiştin...

Pata pata pata pat patapata patapata...

Teyzeciğim! Teyzeciğim! Yine bayıldı... Yardım etmiyorsanız hiç olmazsa kolonya verin... Kolonya... Teyzeciğim!

Rüya görüyordum...

Elimde kırmızı bir gül, seni bekliyordum. Kıştı, kar yağmıştı, ardından bahar. Gelmekte olduğun hissi büyüyünce fırladım ayağa, elimdeki kırmızı gülü...

Birden telefon çaldı, acı bir uyanıştı, istemeye istemeye buruk uzandım, arayan annendi.

Bilmezsin, sen gittikten sonra ailenin adresini, telefon numarasını öğrenmiş, ilişkiye geçmiş, okulu bitirip avukat olduktan sonra da onları aramayı sürdürmüştüm. Üstelik kaç kez gidip görmüştüm de... Hep belki senden bir haber alırım diyordum. Nerede olduğunu,

neler yaptığını... Son gidişimde annen albümünü getirmişti bakmam için, sonra da çay demlemek için çıkmıştı odadan. Titreyen ellerimle çevirmiştim albümünün yapraklarını. Lisedeyken çektirmiş olduğun fotoğrafı koymuştum cebime. Albümün son yaprağında "Aşkım Dağlarda Bahar" adlı şiirimi görmüştüm. Şiirin altındaki 'Baran Dil' isminin karşısına büyükçe bir soru işareti koymuştun.

Annendi, sesi çok kötüydü, ağlamaya başlamıştı. Daha tek bir kelime bile etmeden ne olduğunu anlamış ve "Nerede?" diye bağırmıştım.

Altüst olmuş bir halde çıktım yola ve anneni alıp getirdim buraya.

Karşındayım işte.

Karşımdasın.

Saçların, isyan şarkısı olan saçların yok ama...

Kara güneş gözlerin de...

Çarpan gülümsemen yok. Gülümsediğinde oluşan o gamzen de...

Dudakların da yok.

Ellerinin parmakları.

Ayak parmakların da yok...

Bedenin tümden kömür.

Annen seni bu halde görür görmez "Kurşunladıktan sonra yakmışlar ceylanımı" diye bağırdı, ardından da düşüp bayıldı.

Yanarak kömüre dönmüş bedenin...

Bu halinle bile başkaldırının haykırışısın...

Berçem, ah Berçem hâlâ o kadar güzelsin ki, güzelliğin karşısında gözlerim kamaşıyor.

Bedeninden yayılan dağ çiçeklerinin kokusu...

Hep hayal etmiştim... Yıllar boyunca... Karşılaştığımızda... Karşılaştığımızda, gözlerinin içine bakarak...

Karşımdasın işte...

Seni... seni... yani... seni... sonsuza, evet sonsuza dek... sonsuza dek seveceğim seni Berçem, duyuyor musun beni?

YAKINLARDAKİ ÇOK UZAĞA YOLCULUK

Kıpırdamak ölüm.

Taş.

Canlı heykelim yani.

Zaman buz tutmuş, kıramam.

Alnımın tarlasında ter damlaları.

Ayak izlerimde çığlık.

Atamam.

Nehir aşağıda, akıyor kendince. Islak mırıldanışları. Daha ilerde baharı giyinmiş olan orman. Sonrasında dağlar. Köy görünmüyor ama. Büyük ihtimalle ormanla dağların arasında bir yerlerde. Nerede?

Hareket ve ölüm!

Öylesine kesin, keskin ve katı bir ilişki var ki aralarında.

Kırmam!

Uzaklardaydım. O uzak yakın olduğu kadar büyük olan şehir-

de. Durmadan, bıkıp usanmadan savaşların kötülüğü üzerine yazıyordum. Yakın ama çok uzaklarda olan savaşın kötülüğü üzerine. Kaç yıl boyunca... Zamanla "Yetiyor mu, dur'u istediğin kadar güçlü söyleyebiliyor muyum?" soru cümlesinin yaratıp besleyerek büyüttüğü kuşku. "Ah tabii görmeye, anlamaya başlıyorum: Yazılarımda bir oturmamışlık var, plastik tadında (hafif ama) soyutluk. Sanki yüzyıllar önce yaşanmış, ya da başka bir gezegendeki savaş üzerine yazıyorum gibi. Tekrarın doğurduğu sıradanlık. Rakamlar bir de. Ölenlerin rakamlara hapsedilmesinin doğurduğu yabancılık. Çözmeye uğraştığım şey bir matematik problemi değil ki. Gidip göreceğim yakın uzaktaki savaşı. Dokunarak soyutluktan çıkarıp acıtır kılacağım. Rakamlar yerine ölmüşlerse bile yaşayan insanları yazacağım..."

Hareket eşittir ölüm.

Yakın uzaktaki savaşın gölgesinin ağırlığını hissedebilecek kadar yakınlaştırarak rengini, koksunu ve dehşetini yazılarıma yedirebilmek, en önemlisi de insanı salt bir rakam olmaktan çıkarıp diriltmek için iş arkadaşlarımın, eşimin, dostlarımın karşı çıkmalarına rağmen binmiştim otobüse. Yanımdaki koltukta, oturmakta olan suskun, esmer, sert yüzü, çöl gözlerinde kum fırtınaları, çenesinde yara izi olan bir adam.

Kıpırdarsam. Öleceğim. Bunu biliyor olmak sağ tarafımda, hemen aşağıda bulunan ağaçlardaki kuşların ötüşlerini daha bir değerli kılıyor, suyun akışını, parıldayan güneşin eteklerinde mavi mavi yüzen bulutların beyazlığını, nefes almayı, hâlâ görüyor olmayı... Acı da kılıyor ama, zehir gibi bir acı. Yakan. Savaşın kanlı elleriyle sunduğu ölüm adlı keskin mi keskin kılıç ruhumu dilim dilim doğrarken. Çocuklarım ve eşim. Daha üç günlük ama kahrolası özlem. Arkadaşlarım ve dostlarım, annem, babam ve kardeşlerim.

İki saattir bu patikada, tam da burada durmaktaydım. Yürüyüşüme böyle aşılmaz bir nokta konulmasaydı, devam edecek ve nehri geçtikten sonra ulaşacaktım ormana, oradan da o köye. Sava-

şın dehşetini anlatacaklardı köylüler, ben de tutup kana bulanmış ellerimle kalemimi gözleştirecektim. Ve de yüreğimi!

On bir saatlik yolculuktan sonra askerler otobüsümüzü durdurmuşlardı, didik didik bir aramanın ardından kasabaya ulaşınca, hemen başka bir arabaya binmiştim savaşın en şiddetli olduğu yerlere gitmek için. Kasabanın çıkışında askerlerin yola kurduğu tank gölgeli barikat nedeniyle durmak zorunda kalmıştık. Yarım saat süren aramadan sonra yolculuğumuz on beş dakika sürmüş, yeniden durdurularak aranmıştık... Yedinci barikata ulaştığımızda karanlık çökmüştü. "Üstlerimden geri dönmenizi sağlamak için emir aldım. Gazetecilerin, televizyoncuların falan geçişi yasak" demişti subay. Çevremde silahlar, bana dikilmiş olan bakışlarda kara bir öfke. Yakın olan çok uzaklardaki savaşın kıyısına ulaşmıştım, ama o aşamadığım engelden dolayı hiç olmadığı kadar uzaklaşıvermişti benden. Geri dönmüştüm kasabaya. Ertesi gün kaldığım otelin sahibiyle konuşurken, "Buraya biraz uzak olan bir köy var, istiyorsan oraya git, çok tehlikeli ama, üstelik de kimse seninle gelmez... Tanklar o köyü kuşatmıştı bir ay önce, yarısı yakılmıştı" demişti.

Anlamıştım: Etrafı görünür-görünmez duvarlarla çevrilmiş savaş hep uzak tutulmaya çalışılıyordu. Dumana, uzaklardaki dumana bakarak yazmak! Bu duvarı aşamıyorsam, ufacık bir delik bularak oradan içeri bakabilmeliydim. Bu sabah ortalık daha yeni aydınlanıyorken düşmüştüm yola. Bir başıma köye gidecek ve...

İki saattir patikanın ortasında durmuş bir halde karşıya bakmaktayım. Bedenim terden sırılsıklam. Acaba ölüm nasıl bulacak beni? Yorgunluktan bayıldığımda mı, yoksa hareketsiz bedenimin isyanı olan bir krampın yaşanmasıyla mı? Belki de dayanamayıp uykuya daldığımda. Son bir ihtimal daha; "Artık yeter!" sözleri dudaklarımdan kanatlanırken mecburen ölümü kendi ellerimle kendime sunmamla...

Bir mola zamanı. Yanımdaki adam indiğinde sağ ayağının aksadığını görmüştüm. Çay içerken nedenini üçüncü kez sordu-

ğumda, yüzünde sıkıntılı bir ifade "Mayına bastım, patladı, yine de şanslıydım ama" demişti. Kerpetenle söktüğüm bu kelimeler öylesine soğuktu ki, üşümüştüm. Çok sıradan bir şeyden bahsediyor gibiydi. Buz. Ayrıntıları öğrenmeliydim. Sorumu kaç kez tekrarlayınca, çayından bir yudum alıp yine aynı ses tonu ve yüz ifadesiyle "Köylerin etrafını mayınlamışlardı giriş çıkış olmasın diye. Eşimin ailesinin bulunduğu komşu köye gitmek zorundaydık. Birlikte hızlı hızlı yürürken 'klik' diye bir ses duydum, bir de ayağımın altında bir vızıltı. Anlamıştım; mayındı..." Gözlerinde ürkütücü bir sakinlikle çayından bir yudum daha almıştı. Buz...

Hareket edersem...

Tam da şimdi sayfalarca yazı yazma imkânım olsaydı ve gazetede yayımlansaydı, ne koyardım başlığını?

"Yine de şanslıyım ama" diyebilecek miyim acaba?

KAR YAĞIŞININ DURDURULDUĞU O GÜN

Şehre kar yağıyordu.

"Nerede kaldı?" dedi her zamanki gibi pencerenin kenarında oturmuş olan dedem. Bunun üzerine ninem zorlukla ayağı kalkıp, çıktı odadan. Dört yaşında olan ikiz kardeşlerim köşedeki minderde koyun koyuna yatıyorlardı. Üzerlerindeki yorgan kaymıştı, kalkıp düzelttim. Sekiz ve altı yaşındaki kız kardeşlerim ise evin önünde diğer çocuklarla birlikte oynuyorlardı. Hava çok soğuktu, bir an gidip onları çağırmayı düşündüm, vazgeçtim sonra. İçerisi de soğuktu, kömürümüz az olduğu için sobayı sadece sabahleyin yakmıştık, bir daha da ancak annem geldikten sonra yakabilirdik. Hiç olmazsa dışarıda oynarken soğuğu unutuyorlardı.

Ninem içeri girdi, başörtüsü ve rengi solmuş elbisesinde karın beyazlığı, "Birazdan gelir" diye mırıldanınca, dedem daha bir somurttu.

"Bizim gelin 'komşuya gidip geleceğim' demedi mi?"

"Öyle dedi."

"Neredeyse iki saattir çıkmış, yoksa komşu ona borç para vermedi mi?"

Ninem cevap vermek yerine gelip oturdu yanıma, alnıma dokundu, kaygılı bir ses tonuyla "Hasta mısın yavrum?" dedi.

"Yok nine."

"Peki niye rengin öyle solgun?"

"İyiyim, soğuktandır."

On yaşındaydım, hasta olmama karşın 'yok' demem gerekiyordu, ben de öyle yapmıştım. Annem geldiğinde sobayı yakacaktık, o zaman hem ısınacak, hem de karnımı doyuracak, sonra da yatacaktım, sabah kalktığımda ise bir şeyim kalmayacaktı. Boşu boşuna ninemi üzmeme ne gerek vardı ki?

"Tütün de getirecek, değil mi?"

Dedem, evimiz daha köydeyken gözaltına alınmış ve ağır bir şekilde işkence gördüğünden dolayı yavaş yavaş kör olmuştu. Babam gidip de, köyümüz yakılınca mecburen şehre taşınmak zorunda kalmıştık. Kışları hava çok soğuk olduğunda ya da kar, yağmur yağdığında pencerenin, bu zamanların dışında ise akşam geç saatlere kadar kapının önünde oturarak devamlı tütün sarıp içerdi. Sigara körlüğünün biricik dostuydu. Bir keresinde tütünü bittiğinde çayı tutup sigara kâğıdıyla sardıktan sonra içmiş, ardından öksürmeye başlamış, yüzü morarmış bir halde "Yemeğim, suyum olmasın bir şey etmez, ama tütünsüz yapamıyorum" demiş, peşinden yeniden öksürmeye başlamıştı.

Annem "Komşudan borç para isteyeceğim" deyip çıkmıştı evden. Çay, şeker, tütün, pirinç, salça ve yağ alacak, ayrıca beş gün önce kesilen elektriğin parasını vererek açtıracaktı. Bahar ve yaz aylarında zengin evlerine temizliğe gidiyordu, kışları ise bazen temizliğe çıkıyor, ama kimi zaman arada böyle yiyeceksiz kaldığımızda komşulardan borç para alıyordu. Şehre ilk taşındığımızda kendisine göre uygun bir iş aramış bulamayınca geçinebilmek için

elde avuçta ne varsa satmış, bir şey kalmayınca da "Evlere temizliğe gideceğim" demişti.

Bekliyorduk.

Dedem her zamanki gibi tütünsüzlüğün yarattığı can sıkıntısı nedeniyle oflayıp pufluyordu.

Öyle bir tipi vardı ki göz gözü görmüyordu. Bager, ta beline kadar kara gömülünce, canla başla uğraşarak karın tutsaklığını kırıp, sürdürdü yürüyüşünü.

Bir gün önce sabah saat 5'e doğru üstlendikleri büyük mağara helikopterler tarafından bombalanmaya başlamış, ardından da karadan kuşatmaya alınmıştı. Akşama kadar çatışmak zorunda kalınmış, sonra da küçük birimler halinde çemberi yarmak için birçok girişimde bulunulmuş, fakat başarılı olunmamıştı. Bager'in içinde bulunduğu grup son bir kez daha deneyince çemberden kurtulmuş, fakat çok geçmeden köy korucularının pususuna düşmüşlerdi. Ateş etmeye dahi fırsat bulamayan üç arkadaşı öldürülmüştü.

Yaralı haliyle hiç durmadan yürüyen Bager, bütün bu zaman boyunca yirmi dokuz kişilik grubun geri kalanına ne olduğu sorusuna cevap arayıp durmuştu. Bilmemek işkenceydi. Arayıp da bulamamak...

Sağ kurtulan başka kimsenin olmayabileceği ihtimali karnından aldığı kurşun yarasından daha çok acı veriyordu ona.

Eli karnının üzerinde, omzunda silahı, sırtında çantası, yüzünü kefiyesiyle sarmış halde hangi yöne gittiğini tam bilmeden yürüyordu, ne olursa olsun durmaması gerektiğinin farkındaydı. Durmak; pes etmek, pek tabii ki ebedi yenilgi olan ölmekti.

Şehre kar yağıyordu.

Genç adam yolun kenarında bekleyen kadının yanına gelip "Melek sen misin?" diye sordu. Kadın utanmışçasına başını önüne eğerek "evet" dedi.

"Kaça" dedi adam. Sanki içinde var olan sonsuz öfkeyi kusmak ister gibi sormuş, sesi de titremişti. Fark etmişti bunu Melek. Başını kaldırıp baştan aşağı şöyle bir süzdü onu, yüreği ezilmişti. Genç adamın duyduğu öfkenin nedenini anlamış olması bedenindeki gücü şaşırtıcı derecede kısa bir süre içinde kırmıştı, öyle ki boş bir çuval gibi yere yığılmaktan korkuyordu.

Derin bir nefes alıp yanılmış olmayı diledi. Yeniden başını kaldırarak korku ve merak yüklü bakışlarını genç adama dikti: ince, uzun boyluydu, siyah gür bıyıkları, esmer, bakışlarında çelik sertliği... Bütün cesaretini toplayarak "İsmin ne?" diye sordu.

"Bu işi yaptığın her adama ismini soruyor musun?"

"İsmin ne?"

"Ne fark eder?"

"Fark eder, ismin?"

"Diyelim ki Sadık."

"Sadık?"

Genç adamın yüz hatları daha bir sertleşmişti. Bağırır gibi sordu: "Kaça?"

Melek, herkese söylediğinin on katı üstünde bir fiyat söyledi ve içinden kabul etmemesi için dua etmeye başladı. Oysa Sadık hiç düşünmeden "Tamam" demiş, "Benim evime gideceğiz" diye de eklemişti.

Kimse on katı bir fiyata 'evet' demezdi. Yanılmamıştı işte. Kendini satmaya başladığından beri ona uykuyu haram eden, cehennem azabının adı olan kâbus sonunda gerçekleşmişti. Yine de her şeye karşın yüreğinin bir köşesine sinmiş olan 'belki bir mucize gerçekleşir de kurtulabilirim' adlı umut kırıntısına uzanarak dört elle sarıldı ona.

"Tamam, şuradaki evde çantam var, hemen alıp geleyim" deyince. Sadık'ın yüzünde kara bir somurtma, "Boş ver şimdi çantayı-mantayı, gelip benim evime yerleşmeyeceksin, günlerce de kalmayacaksın, hadi gidelim" dedi. O kadar istemesine karşın

ağzını açıp tek bir kelime bile söyleyerek karşı koyamadı, işaret edince de mecburmuş gibi yürümeye başladı.

Mahalleden çıkmışlardı. Sadık'ın bakışları sürekli üzerindeydi.

"Ne zamandan beridir orospuluk yapıyorsun?"

Orospuluk kelimesini öyle bir söylemişti ki, sanki dünyanın tüm kötülüklerini, rezilliklerini alıp o kelimeyle yoğurmuştu.

Cevap vermedi, tanıdığı biri çıkabilir diye göz ucuyla gelip geçenlere bakıyordu.

"Söyle, ne zamandan beridir orospuluk yapıyorsun?"

'Orospuluk' kelimesi ağır bir taştı, bütün şiddetiyle çarpmıştı yine yüzüne. Titreyen eliyle dokundu burnuna, kanamadığını anlayınca şaşırdı.

Hava iyice soğumuş, umut kırıntısı ise parmaklarının arasında can çekişmekteydi.

Bager yüzükoyun kara kapaklanmıştı. Uzun ve tüketici bir uğraştan sonra ancak dizlerinin üzerine doğrulmayı başarınca sırt çantasını çıkarıp koydu yanına. Hissediyordu; gücü tümden tükenmenin bir adım ötesindeydi. Ağırlığı altında ezildiği içinde cephane, kitap ve birkaç ekmek parçasının bulunduğu sırt çantasına dikti bakışlarını. Yapacak başka bir şey yoktu, ekmek parçalarını çıkarıp ceplerine koyduktan sonra, kanlı elleriyle karı kazıp çantayı çukura koydu, sonra da kardan bir tümsek yaptı çukurun üzerine, olur da çok küçük bir ihtimal kurtulursa geri döndüğünde bulabilmek için...

Tipinin savurduğu kar bedenine kırbaç gibi çarpıyordu.

Yürümek bir mecburiyetti. Yürümeli ve operasyon bölgesinden çıkmalıydı.

Kalktı, eli karnında ayağını ileriye doğru atınca, bedenine onlarca kurşun aynı anda saplanmışçasına sarsıldı, sonra da yere yuvarlandı, yarasından yükselen hançer öldürücülüğünde çığlık.

"Kalkmalı ve yürümeliyim" diye fısıldadı, ama kulaklarına ula-

şan ses onu derin bir şaşkınlığın içine fırlatmıştı. Kendisi konuşmuştu konuşmasına da, ses kendisine ait değildi. Sanki, sanki başka biri, uzaklarda olan biri büyük bir kızgınlıkla kendisine kalkmasını ve yürümesini haykırmıştı. Sesin sahibini tanıyor gibiydi... Bir süre sonra tekrar aynı sesi duyduğunu sandı. Evet, kendisi konuşmamıştı, bundan emindi... Birden yüreği korkuda boğuldu, çırpındı can havliyle. Sesler duymaya başlamışsa bu çok kötüydü, uyuyor muydu yoksa? Uyumadığından da emindi oysa. Şöyle bir doğruldu ve kendisinin de hayret ettiği bir çabuklukla kalktı ayağa.

İlk adımını atma cesaretini bulamıyordu bir türlü kendisinde, yine yere yuvarlanırsa bir daha kalkamayacağından korkuyordu.

Kararsızlık bataklığı fokur fokur...

Elini cebine attı ve kanlı bir ekmek parçası çıkarıp kemirmeye başladı.

Diğer cebindeki ekmek parçasına uzanacakken dudaklarından "Benden başka kurtulan kimse var mı?" kelimeleri uçuşmuştu. Kelimelerin her biri kızgın birer şişti, dönüp saplanmışlardı yüreğine.

Acı.

Yüreğini yakıp yıkarken cesaretin saklandığı yerden çıkmasına neden olmuştu. Derin bir nefes aldı, ağzının içinde, ciğerlerinde karın soğukluğu, attı ilk adımını, yeni yürümeye başlayan bir bebeğin coşkuyla ikinci, ardından üçüncü...

Ninem, diğer köşede oturmuş, yorganı göğsüne kadar çekmiş bir halde uyukluyordu. Dedem ayağa kalkmış görüyormuş gibi başını pencerenin camına dayayarak, sönmüş gözlerini dışarıya dikmişti. Zayıf bedeninde bir titreme. "Tütün nerede kaldı?" diye tekrarladı. Ninem, birisi omzundan şiddetli bir şekilde dürtmüşçesine sıçradı yerinden ve "Ha, ne?" dedi.

"Tütün diyorum, tütün nerede kaldı?"

Bana çevirdi bakışlarını, kırışıklıkların gölgesinde çiğnenmiş olan o çaresizlik ifadesiyle "Kızım çık dışarı kardeşlerini çağır,

üşütüp hasta olacaklar" dedi. Kalktım, çıktım odadan, o sırada da kardeşlerim de salona girmekteydiler. Birlikte geri döndük odaya. Benden bir küçük kız kardeşim, "Burası daha soğuk" dedi ve hemen kapının yanındaki naylon kovanın kapağını açıp bir ekmek çıkararak, ikiye böldükten sonra yarısını diğer kardeşime uzattı. "Bırakın akşam yemeği için ekmek yok" diyemedim. Ben de açtım, gidip bir parça ekmek çıkarıp yemek istiyordum, ama yapamazdım bunu. Annemi beklemeliydim, o gelince sobayı yakmasına yardım edecektim, sonra da tutup bize yemek yapacaktı...

Hiç bu kadar gecikmemişti...

"Tütün ne zaman gelecek?"

İkizler uykularında sayıklıyorlardı.

"Tütünün şimdiye kadar gelmesi gerekmiyor muydu?"

"Orospuluktan kazandığın parayı ne yapıyorsun? Biriktiriyorsun, değil mi?" diye sordu Sadık.

Kaçıncı kezdir tekrarlanan soru karşısında başını daha bir önüne eğdi.

"Neden konuşmuyorsun? Orospuluktan kazandığın onca parayı ne yapıyorsun?"

Sessizliğini bozmamaya kararlıydı.

Sağdaki ara sokağı işaret edince oraya saptılar. Derme çatma evler ve yoksulluk karşıladı onları, bir de sekiz yaşlarında bir erkek çocuk kucağında beş ekmekle zor bela yürüyordu, elleri soğuktan kızarmış, sümüğü dudağına kadar akmıştı. İkide bir çekip duruyordu burnunu. Birisi bir şey söylemişçesine birden hızlandı, birkaç adım atmıştı ki nasıl olduysa yüzükoyun yere kapaklandı ve kucağındaki ekmekler dağıldı dört bir tarafa.

Hemen uzanıp kaldırdı çocuğu yerden, "Bir şey olmadı, değil mi?" deyip üstünü başını temizledi, sonra da cebinden etrafı dantelli mendilini çıkarıp sildi sümüğünü. Bu arada Sadık da ekmekleri toplamıştı.

"Eviniz nerede?" diye sordu. Çocuk "Orada" diyerek yıkık dökük bir evi işaret etti ağlamaklı, titriyordu da. Sadık kucağında ekmeklerle gösterilen yere doğru yürüyünce, çocuğun elinden tutarak takıldı ardına.

Evin önünde kendisine uzatılan ekmekleri alan çocuk tek bir kelime bile etmeden kapıdan içeri girince, yürümeye başladılar.

"Evin çok uzak mı?"

Sadık nefret yüklü bakışlarını dikti ona ve "Yok, yakında" dedi küfür eder gibi. Caddeye çıktılar, yanlarından geçip giden arabalar, o soğukta karda bile tezgâh açmış olan işportacılar. "Söyle orospu, aldığın onca parayı dostuna mı yediriyorsun?"

Bager, kendini onca zorlamasına karşın artık tek bir adım bile atamıyordu. Ayaklarındaki zincir kopacak, önündeki görünmez duvar yıkılacak gibi değildi. Mutlaka yürümek zorundaydı, biliyordu bunu, çok iyi biliyordu, ama bedeni çöl, üstelik taş gibi de sağırdı. Onca direnmesine karşın düştü dizlerinin üzerine. Kaç zamandır bu anı bekleyen tipi avazı çıktığı kadar haykırdı. Bu zafer çığlığıyla birlikte son darbeyi indirmek için kardan kamçısını kaç kez üst üste savurdu. Yere yıkacak ve ağır ağır çiğneyecekti Bager'i.

Dudaklarından dökülen 'ah' iniltisiyle yüzükoyun kapaklandı kara. Kardan ağız sindire sindire yutuyordu bedenini. Son bir gayretle kalkmaya davrandı, bu hamlesine karşı tipi, kardan yumruğunu savurdu kafasına. Hayır, emindi artık, ne yaparsa yapsın başaramayacaktı. Uyuyacakmış gibi ellerini başının altına koydu, ayaklarını çekti karnını doğru...

Grubun geri kalanına ne oldu sorusu yeniden yapıştı boğazına. Dehşetli kötü bir şeydi bu. Herkes ölmüşken yaşamak bir ceza, cezanın doğurduğu vicdan azabı arkasından sürükleyemediği gölgesiydi.

Uyku nasıl da bastırmıştı öyle. Tatlı bir uyuşukluk, soğuğun buzdan ısırışlarını unutturan ılık bir rehavet... Uyursa ölecekti, oysa ölmek tek kurtuluş yoluymuş gibi görünüyordu. Binde bir

ihtimal de olsa yaşamayı başarırsa vicdan azabı nefes aldığı her anı cehenneme çevirmeyecek miydi?

Yarası sağır bir suskunluğa bürünmüştü, demek ölüm gelip kapıya dayanınca sessizlik bir mecburiyetti.

Kapattı gözlerini. Kapatır kapatmaz da pusudaymış gibi geçmişe ait yüzlerce görüntü atıldı üzerine.

Görüntü yağmuru altında sırılsıklam...

Rastgele birisine uzandı, eli ona değer değmez görüntü kuyusunun içine yuvarlandı. Kuyunun dibine düştüğünde, düşme değildi bu aslında, hayır, kuyunun dibinde uyanmaydı, uyandığında; köyde olduğunu gördü: Evin önünde oturmuş, karşıdaki dağa dikmişti bakışlarını, göğün maviliğinde güneş ışıl ışıldı, ağaçlardaki kuşların şakımaları... Karısı hamileydi, öylece ayakta durmuş kendisini seyrediyordu mutlu. Çocuklar neşeyle koşturup duruyorlardı oradan oraya. Babası ile annesi aynı minderin üzerinde oturmuş, otuz beş yıllık evliliklerine sırtlarını dayayarak dingin bir mutlulukla çaylarını yudumluyorlardı.

Görüntüde deprem.

Kuyu kusmuştu onu.

Başka bir görüntüye uzandı, parmağı dokunur dokunmaz uyanır gibi o görüntüde açtı gözlerini. Çocuk halini gördü: Oradaydı, çocukluğunun neşesiyle koşturuyordu köyün meydanında, yanında arkadaşları... Çobanın söylediği aşk şarkısı... Tuhaf ama görüntünün bir parçasıyken, her şey onca gerçekmiş gibi görünüyorken ölmekte olduğunu da biliyordu. Donarak ölmek ölümlerin en tatlısıydı.

Tatlı ölüm...

Bir başka görüntüde açtı gözlerini. İlk çocuğunun doğum anı... Odaya girdiğinde eşi utandı nedense, annesi hemen yatağın yanında oturuyordu. Sonra eşi, kızını alıp uzattı ona. Düşürmekten çok korkmasına karşın aldı kucağına. Bir şeyler söylemesi gerektiğini hissetmesine karşın tek bir kelime bile edemeyince, kocaman bir öpücük kondurdu bebeğin yüzüne...

Tatlı ölüm, tül gibi üzerini örtmüş, onu okşayan nefesiyle hançerliyordu.

Melek, titreyen adımlarla Sadık'ın arkasından yürürken gözyaşlarını saklamaya çalışıyordu.

"Daha ne kadar yürüyeceğiz? Evin uzakta mı?" diye sordu.

Sadık yine bozmamıştı sessizliğini.

Arkama dönüp kaçarsam kurtulabilir miyim?' diye kendi kendine soruyor, ama soruyu her tekrarlayışı sadece korkusunu artırıyordu. Kaçmaya kalkarsa kurtulamayacağını biliyordu. Bilmekten de öte, her zaman gördüğü o kâbusun aynen gerçekleşmiş olması karşısında derin bir teslimiyeti yaşıyordu. Parmaklarının arasında ölüp ölmediği belli olmayan umut kırıntısı...

Yaklaşık on dakika daha yürüdüler. Üstleri başları karın beyazlığına bürünmüştü...

Mezarlıktan içeri girince, takıldı ardına.

Bir ok gibi hedefine doğru yürüyordu Sadık; adımları sert ve kararlıydı. Kendisi ise her adımda yere kapaklanmamak için direniyordu. Bakışlarını mezarlara çevirdi, karın beyazlığında birer kara leke olan mezar taşlarına. Bu kadar çok mezarla karşılaşmış olmanın yarattığı şaşkınlıktan bir türlü kurtaramıyordu kendisini. Birdenbire ölülerin bu soğukta üşüyor olabileceği düşüncesi takılınca aklına, ayaklarındaki titreme aktı bütün bedenine.

Durunca, durdu.

Sadık taşları olmayan üç mezara dikmişti bakışlarını. "Bunlar iki gün önce kontralar tarafından vurulan sıradan insanlardı." Sesi o kadar öfkeliydi ki, sanki 'bütün bunların sorumlusu sensin, şimdi intikamımı alacağım' demek istemişti.

Bir an konuşup her şeyi, ama her şeyi ona anlatmak istedi. Kaç yıldır yaşadıklarını, acılarını, çaresizliklerini, ölümden bile beter olan durumunu. Hep gördüğü o kâbustan kan ter içinde uyandığında nasıl sabaha kadar ağladığını, kaç kez intihar edecekken son

anda vazgeçtiğini... Biliyordu ama anlatsaydı da inandıramayacaktı Sadık'ı... Hatta belki "Sus, orospu" diyerek daha konuşmaya yeni başlamışken lafı ağzına tıkacaktı.

Mezarlığın ortalarında bir yerde durdular.

Sadık, dönüp arkasına uzun uzun baktı, sonra sağına ve soluna...

Kar, mezarlığın sessizliği ve kimsesizliğine yağmayı sürdürüyordu. Üşüyen ölülerin yürek yakan titremeleri...

"Burada yapacağız orospu."

"Burada mı?"

"Burada! Fiyatının ne kadar olduğunu söylemiştin orospu?"

Rakamı tekrarladı, hüngür hüngür ağlayacakken son anda tuttu kendini. Sadık, cebinden çıkardığı parayı uzatınca, tıpkı kâbusta yaptığı gibi hiç istememesine karşın titreyen eliyle aldı. Üzerine kar yağmış olan parayı cebine koyacakken yarı yolda vazgeçti bundan, yırtıp atmak, parçalamak, ezip yok etmek ister gibi sıkmaya başlamıştı.

"Şimdi dön sırtını ve diz çök orospu." Sesi kılıç keskinliğindeydi, önüne çıkan her şeyi biçip atıyordu. Hiç itiraz etmeden her zaman gördüğü o kâbusta yaptığı gibi döndü, diz çöktü karın üzerine, bakışlarını hemen karşısındaki mezar taşına dikti ve 'Mezar taşında yazılı olanları keşke okuyabilseydim' diye düşündü.

"Kim olduğumu biliyor musun?"

"Bilmiyorum" diye mırıldandı, biliyordu oysa, yine de bakışları mezar taşında, dudaklarından 'bilmiyorum' kelimesi dökülmüştü.

"Bager'in arkadaşıyım."

Nihayet bildiği şeyi duymuş, bu duyma durumu tahmin ettiğinden de öte onu derinden sarsmıştı. Evde kendisini bekleyenler... Yüreğinde acının yakan ateşi, öte taraftan Bager'in arkadaşını görmek, Bager'i görmek gibiydi, nasıl da özlemişti Bager'i.

Tabancasını çıkardığını hissetti. Hep gördüğü o kâbusta tam tabanca çıkarılırken uyanıyordu dudaklarında suskun bir çığlıkla, oysa birazdan bir daha uyanmamak üzere uyuyacaktı.

"Bager, halkı için dağlarda mücadele ederken sen burada fahişelik yapıyorsun. Şehir komitesi olarak bu alçakça, rezil durumdan dolayı seni ölüme mahkûm ettik."

Gözyaşları birbirlerinin ardına solgun yanaklarına doğru koşuyorlardı ıslak adımlarla. Kara düşen gözyaşları, karda buz damla yani. Bakışları mezar taşında, mezar taşına yağan...

"Bager'in, Bager'in haberi var mı?"

"Hiçbir şeyden haberi yok. Seni öldürdükten sonra dağa gideceğim. Büyük ihtimalle onu görür ve o zaman söylerim."

Gözleri mezar taşında, "Bager... Bager'e onu çok sevdiğimi söyle... Çok, çok sevdiğimi..."

"Sus! Hem orospuluk yapıyor, önüne gelenle yatıyorsun, hem de kalkıp 'çok seviyorum' diyorsun. Seni utanmaz yalancı seni!"

"Onu çok, çok, çok seviyorum" diye tekrarladı, sonra da "Bu parayı eve götürüp büyük kızıma ver" diyecekken susmak zorunda kaldı. Sadık silahın namlusunu dayamıştı kafasının arkasına. "Bager" kelimesi döküldü dudaklarından, ardından da tabancanın patlama sesi.

Sadık'ın eli öfkesinin büyüklüğü nedeniyle titriyordu, yine de bir kez daha çekti tetiği. Melek, mezar taşına secde eder gibi alnı ve elleri yerde, dizlerinin üzerinde öylece kalakalmıştı. Öldüğünü bilmesine karşın şarjöründeki diğer kurşunları da birbiri ardına sıkmaya başladı kanlı kafaya.

Kar, kurşun seslerine de yağıyordu.

Mezar taşına secde eder halde öylece duran Melek'in kafasından yayılan kanın oluşturduğu göl, kan gölünde kar taneleri, bir de bir yansıma...

Mezarlardaki ölüler o kadar üşüyorlardı ki, biraz olsun ısınmak için toprağa sarılıyor, ama bu daha çok üşümelerine neden oluyordu. Üşüyüşlerinin sonsuz olduğunu bilmeyen ölüler, çaresizliklerinde kıvranıyor, bir çıkış yolu bulmak için çırpınıyorlardı hareketsiz.

Uzaklarda bir panzerin gürültüsü...

Sadık silahını koydu kemerinin arasına, paltosunu düzeltip, yüzünde tiksinti ifadesi tükürdü Melek'in cansız bedenine, sonra da başladı koşmaya.

Mezarlıktan çıkınca geldiği yoldan geri dönmek yerine farklı bir yola saptı. İki üç dakika koşar adım ilerledi, köşeyi döndüğünde polisleri gördü, yavaşladı, 'sakin olmalıyım' diye mırıldanıp geri döndü, tam o sırada polisin biri "Hiişşttt! Sen gel bakayım" diye bağırınca, koşmaya başladı bütün gücüyle

Gözlerini açtı Bager, uyanır gibi değil ama. Birilerinin kendisini şiddetle dürtmekte olduğunu hissetmişti. Kulaklarında "Bager, Bager kalk" haykırışları...

Kalkmıştı işte, hâlâ niye öyle bağırıyorlardı ki?

Kaç zamandır gözlerini açmış olmasına karşın karanlığın perdesi bir türlü yırtılmak bilmemişti. Gözlerinden beynine akınca karanlık, birleşti gözkapakları. Bunun üzerine "Bager, Bager uyan... Uyan... Aç gözlerini" diyen sesler çoğalıp yükseldi.

Yeniden açtı gözlerini. Acıtan görüntüler... Birbirine karışan görüntülerden oluşmuş hiçbir şeye benzemeyen bir şey...

"Ölmedim, ölmedim değil mi?" diye fısıldadı.

"Yaşıyorsun Bager, yaşıyorsun. Bir an önce yürüyerek operasyon bölgesinden çıkmalıyız. Yoksa bu açık alanda imha edecekler bizi."

Karanlık çoktan çökmüş, yaktığımız mum bitmek üzereydi. Dedem pencerenin önünde, "Nerede kaldı bu tütün?" diye her tekrarladığında, ninem, uyukladığı yerden gözlerini açıp anlaşılmaz bir iki kelime mırıldandıktan sonra yine başlıyordu uyuklamaya.

"Nerede kaldı bu tütün, nerede? Tütünsüz yapamadığımı kaç kez söylemedim mi size?"

Bu kez bağırmıştı. Kalktım ayağa, annemin kazağını giydim. "Tamam dede, ben şimdi çıkar anneme bir bakarım. Hani elektriği de açtıracaktı ya belki de o yüzden gecikti."

Çıktım dışarı.

Komşu evlerin cılız ışıkları.

Ya yürüyüp şehirde annemi arayacaktım ya da bu soğukta kapıda bir saat falan hiç sesimi çıkarmadan bekleyecek, sonra da içeri girip "Çok aramama karşın bulamadım" diyecektim. Belki o zamana kadar da kendisi gelmiş olurdu.

Ne yapmam gerektiği noktasında canımı çok kötü acıtan bir kararsızlık yaşıyordum.

Uzaklarda silah seslerini bastıran panzer ulumaları.

Şehre kar yağmaya devam ediyordu.

SOĞANIN CÜCÜĞÜ

Lojistikçimiz Baz o koca soğana öyle bir yumruk indirmişti ki, beş parçaya bölmüştü. Genelde espri yaparken yer ve zamanı iyi ayarlayamamasıyla 'meşhur', arkadaşlar arasında 'Portatif diye anılan on altı yaşındaki Şoreş fırsatı kaçırmamış, "Vay be yumruğun terazi gibiymiş Heval Baz, tamda adam başı böldün soğanı iki gözüm" demişti.

Beşimizin de gözü yere serilmiş kefiyenin üzerindeki beşe bölünmüş soğanın beşinci parçası olan cücüğündeydi. Felaket derecede yorgun ve açtık. Tam dört gündür asker ve korucularla köşe kapmaca oynayıp durmuştuk. Hâlâ da peşimizdeydiler. Bizi imha etmeden de bu kovalamacadan vazgeçmeyeceklerdi. Ana grubumuz operasyonu erkenden haber aldığından dolayı hızla terk etmişti bölgeyi. Özel bir görevle gittiğimiz köyden dönünce, asker ve korucuların her tarafı tuttuğunu görmüştük. Hiç olmazsa bizi imha ederek operasyonun tümden boşa çıkarılmasının önünü almaya çalışıyorlardı.

Karnımızı doyurur doyurmaz bir de sigara içtikten sonra kalkıp yeniden yürüyecek ve izimizi kaybettirmeye çalışacaktık. Zordu bu ama, çok zordu, dağ taş asker kaynıyordu. Mümkün olduğunca çatışmaya girmeme kararı da almıştık. Herhangi bir sıcak temasta bulunduğumuz yerin iyi olmaması ve özellikle de helikopterler nedeniyle büyük ihtimalle imha olacaktık:

Baz, çantasını karıştırıyordu.

Yaklaşık olarak dokuz saattir sürekli yürüdüğümüzden tek lokma da olsa bir şey yiyememiştik. Açlık, yorgunluk, bir de öğle güneşinin bunaltıcı sıcağı nedeniyle berbat bir durumdaydık.

Baz arkadaş hâlâ çantasını karıştırıyordu.

Bir gözümüz beşinci parça olan soğanın cücüğünde, bir gözümüz Baz'da. Hani hiç olmazsa peynir, ya da ne bileyim soğanla birlikte yiyebileceğimiz başka bir şey falan çıkarır diye bekliyorduk. Bizim heval Baz, Şoreş'in deyimiyle tam bir kirli çıkıydı. Bazen operasyon gibi nedenlerden dolayı yiyeceğimiz bitip de köylere inemediğimiz zamanlarda nereden buluyorsa öyle şeyler koyuyordu ki önümüze, şaşırıp kalıyorduk. Bir keresinde kuru ekmek bile bulamazken tutup İsveç çikolatası dağıtmıştı... Bir seferinde de salam ve kaşar peynir. Fakat tam da büyük bir iştahla yiyecekken bozulmuş, kurtlanmış olduklarını görmüştük. "Nereden buldun bunları?" sorumuzu ustalıkla geçiştirmişti geçiştirmesine de, arkadaşın biri "Yahu bunlar geçen sene şehirden bizi görmeye gelen yaşlı annenin getirdikleri değil miydi?" deyince meseleyi anlamıştık. Bir ara Şoreş ona "Sen tam da benim neneme benziyorsun. O da 'Valla yanımda bir şey yok' falan diyor, sonra da kırk sene önceden kalmış olan kurtlu kuru üzümü koyuyordu önüme" demişti.

Beklediğimiz gibi olmadı ama. "Valla, başka bir şey yok" diyerek ne zamandan kaldığı belli olmayan taş gibi olmuş bir tane tandır ekmeğini çıkarıp, beş parçaya bölerek kefiyenin üzerine koydu ve "Hadi buyrun ziyafete arkadaşlar" dedi. Kimse ekmeğe doğru hareketlenmemişti nedense. Her birimiz diğerinin ilk önce

uzanıp ekmekle kendi payına düşen soğan parçasını almasını bekliyordu. Ne yalan söyleyeyim benim gözüm cücükteydi, o açlıkta, yoklukta dünyanın en lezzetli şeyi gibi görünüyordu. Öyle de büyüktü ki... Bayat da olsa ekmekle birlikte dürüm yapılıp yenildiğinde nefis bir tadının olacağından emindim.

Çiya, "Aklıma ne geldi, biliyor musunuz?" dedi yorgun. O yorgun olmayacaktı da kim yorgun olacaktı ki... Yükü hepimizinkinden ağırdı. Kendi aramızda bölüştürmeyi düşünürken, "Ben taşırım" diyerek sırtlamıştı torbayı. Ona 'Zır gündi Çiya' diyorduk. Botan'ın bir köyündendi. Dağa çıkmadan önce elektriğin falan olmadığı köyünden ayrılıp başka bir yere gitmiş değildi. Bu yönüyle köylülük özelliklerini çok yoğun taşıyordu. Öte yandan saf, temiz ve fedakâr biriydi, şehrin, şehrin şahsında sistemin kirine pasına bulaşmamıştı, sonradan öğrendiği birkaç kelime dışında Türkçe de bilmiyordu.

"Daha çocuktum. Bulgur pilavı, tırşık vardı yemekte, çok iyi hatırlıyorum. Babam dizinin üzerine koyduğu soğanı tek vuruşta kırdı ve bir parçasını bana, bir parçasını küçük kız kardeşime, bir parçasını da anneme uzattı, cücüğüyle birlikte diğer parçasını da kendine almıştı. Yemeğe başladık. Baktım annem gözlerini babama dikmiş öylece durmakta. 'Ne oldu?' diye sordu babam. Cevap vermek yerine daha da somurttu... Bunun üzerine iki üç kez tekrarladı sorusunu. Sonunda 'Ne oldu, var mı?' dedi annem hem üzgün, hem de kızgın. 'Artık beni sevmiyorsun.' Şaşırmıştık bu sözler karşısında. 'Nereden çıkardın bunu' deyince babam, son derece ciddi bir şekilde 'Eskiden soğanın cücüğünü hep bana veriyordun. Şimdi artık kendin yiyorsun' dedi. Hiç unutmuyorum, bu sözler karşısında babam o kadar çok gülmüştü ki."

Çiya daha da konuşacak gibiydi, Baz "Demek baban sevgisini göstermek için annene soğanın cücüğünü veriyordu ha! Kırmızı gül yerine cücük, hayret!" sözleriyle susturmuştu onu. Yorgun ve aç gülümseme hepimize bulaşmıştı.

"Kırmızı gül yoktu ki bizim köyde. Hem anam kırmızı gülü ne yapacaktı... Soğanın en lezzetli yeri cücüğüdür ya, o yüzden yani..."

Biraz aşağımızda kara, uzun mu uzun bir yılan telaşlı bir şekilde geçince gözlerimizi ona diktik. Çiya silahını dizlerinin üzerine yatırmıştı.

Öksürdü Bager. Grubumuzun sorumlusuydu. Ona kendi aramızda 'Teorik Bager' diyorduk. Bilgisayar mühendisliğini mi, yoksa uçak mühendisliğini mi ne okuduğu sırada katıldığı bir gösteriden dolayı dokuz ay cezaevinde kalmış, bu süre içinde sürekli okumuştu. Fırsat buldukça da ne buluyorsa okumaya devam ediyordu. Toplantılarda, eğitim ya da tartışma platformlarında bir konuşmaya başladı mı, bir daha da zor susuyordu. Oysa genelde herkes kısa konuşmaya çalışırdı. Zaten uzun konuşuldu mu da pek dinlenilmiyordu. İşin en tuhaf tarafı da onca zaman birlikteydik, Bager'in en çok Zır Köylü Çiya ile arası iyiydi. Neredeyse yapışık ikiz gibiydiler, fırsat buldukça bir araya gelmeye çalışıyorlardı. "Aha buraya yazıyorum; ya Bager Çiya'yı küçük burjuva yapacak, ya da Çiya Bager'i köylülük sınıfına kazandıracak. Şu an ikisinin şahsında sınıfların tarihsel çatışması yaşanıyor. Benim tercihim Bager'in köylü olmasından yanadır" demişti arkadaşın biri.

Tekrar öksürdü Bager.

Önemli bir şey söylemeden önce böyle kaç kez üst üste sesli bir şekilde öksürürdü, bu onda tik olmuştu, eh doğal olarak bizde de!

Bütün grupla kış kampındayken bir gün yine eğitimde konuşmadan önce böyle öksürünce, yanımda oturmakta olan Adar kulağıma eğilip, "Dikkat dikkat, Teorik Bager konuşacak, canını seven kaçsın" demişti de gülmemek için zor tutmuştum kendimi. Böyleydi işte; espri yaşamımızın vazgeçilmez bir öğesiydi. En zor anlarda bile espri yapıyorduk birbirimize. 'Yapıyorduk' derken, yani daha doğru bir ifadeyle yapıyorlardı, benim espri yapma gibi bir kabiliyetim yoktu. Onlar yapardı, ben gülerdim. Herkesin kabul ettiği böyle bir iş bölümü vardı aramızda. Gerçi arkadaşlar ilk başlarda

"Çok sessizsin" demişlerdi bana, zamanla kabullenmek zorunda kaldılar sessizliğimi ama. Sessiz Gernas yani "Gernase Bedeng" olarak biliniyordum. Kış kampındayken arkadaşın biri toplantıda kalkıp "Heval Gernas'ın kendisiyle çok yoğun bir ilişkisi var. Kendi kendisiyle kurduğu bu kafa kol, ahbap çavuş ilişkisine bizden bir, hatta iki arkadaşı da dâhil ederse iyi olacak" bile demişti. Elbette daha sosyal, insan ilişkilerinde daha girişken olmak konusunda kendimi zorlamıştım, ama baktım olmayacak, vazgeçmiştim. Taaa çocukluğumdan beri, yani kendimi bildim bileli ben böyleyim, böyle olmaya da devam edeceğim. Genelde dinliyorum. Dinleyip izliyor, sonra da tutup yaşamış olduğum şeyler üzerine düşünüyorum. Mizacım bu. 'Kişilik' diye tanımlanan şeyde değişimler yaşanabilir kuşkusuz. Olgunlaşıp derinleşebilir, ya da kimi özellikler yok olabilir, ama gölgesi kişiliğin üzerine düşen mizaçta köklü değişimler falan beklemek imkânsız gibi. Kişinin yaşadığı derin sarsıntılar belki böyle bir şey yaratabilir, ama bu yaygın, genel bir durum değil. İçe kapanık, sessiz biriyim, olağanüstü bir şey olmazsa hep böyle de kalmaya devam edeceğim.

Yeniden öksürdü Bager.

Gözlerimiz soğanın cücüğünde konuşmasını bekliyorduk. Yılan otların arasında kaybolmuş, kuşun biri uzun uzun ötmeye başlamıştı.

"Elbette kuru soğanın Kürtlerin yaşamında önemli bir yeri var. Hani genelde tarih boyunca hep yoksulluk, yokluk çeken bir halk ya, ayrıca neredeyse beş-altı ay süren kış mevsimi de buna eklenince, temel yiyeceklerinden biri ister istemez kuru soğan olmuş, bu da zamanla kültürel bir değer kazanmasına yol açmış. Mesela; Eskimolar için balık aynı zamanda önemli bir kültürel olgudur da."

Nasıl olduysa Şoreş'le bakışlarımız karşılaşınca, alt dudağını ısırıp 'uzun konuşarak evimizi yakacak' der gibi başını salladı.

"... Cezaevindeyken okumuştum: 1800'lerde falan bir İngiliz seyyah buraya geliyor. Epey bir gezip dolaştıktan sonra tutup üstü-

ne bir de kitap yazıyor. Kitapta kuru soğan için ne dese beğenirsiniz? 'Kürt elması'! Evet, yanlış duymadınız aynen Kürt elması diye yazmış."

"Yaaa öyle mi? Benim de aklıma ilginç bir şey geldi" deyince Şoreş, Bager dışında hepimizin yüzünde yorgun bir gülümseme şöyle bir başını uzattı. Bazen Bager konuşmasını uzatınca, Şoreş araya girip son derece ciddi bir yüz ifadesiyle şeytanın bile aklına gelmeyen öyle komik şeyler söylüyordu ki, kendimizi tutamayıp gülmekten yerlere yatıyorduk. Tabii Bager açısından bırakalım öyle uzun konuşmanın, iki laf bile etmenin ortamı kalmıyordu.

"Heval Bager, ben de birisinden duymuştum: Eskiden, eskiden dediğim kaç bin yıl önce... Diğer halklar tanrılarına boğa, koyun, hatta Aztekler insan kurban ederlerken, bizim Kürtler soğanı kırıp cücüğünü bırakıyorlarmış tapınağın sunağına. Bir süre sonra tanrılarımız buna kızmışlar tabii. Cücük bu, birkaç saat kalınca acayip derecede pis kokmaya başlıyor. Düşünün sunağa yığılmış halde binlerce soğan cücüğü. Diğer tanrıların bir elleri yağda, bir elleri balda, zevk ü sefa içinde yaşadığını gören kızgın tanrılarımız 'Bizim başımız kel mi?' diyerek sonunda yağmurlu bir gece vakti çekip gitmişler. Kürtlerin tarih boyunca yaşadıkları, ezilmişlikleri ve günümüzde bile hâlâ yok sayılmasının nedeni bu işte. Soğan cücüğünü sevmenin nasıl da tarihsel sonuçlara yol açtığını görüyor musunuz? Biz de başkaları gibi tanrılara besili boğalar, koçlar adasaydık, Allah bilir şimdi ilk Kürt astronotunu uzaya göndermekle meşguldük. Hatta ve hatta o astronot ben bile olabilirdim. Ah kültürler, sosyal, siyasal ve tarihsel bir olgu olan soğanın cücüğü, ah..."

Yine yapmıştı yapacağını, Bager'in konuşmasını engellemekle kalmamış, gülümsemelerimizin ömrüne ömür katmıştı. Bu arada Çiya uzanıp kendi payına düşen ekmeği almış, soğan parçasını içine koyarak dürüm yapmış olmasına karşın, "Durun, aklıma bir şey geldi, onu anlatayım" demişti:

"Küçükken babam bazen bana büyük ve sert soğanları verip 'al bakayım, eğer tek vuruşta kırabilirsen, artık tam bir erkek sayılırsın ve benim de yarın sabah yapacağım ilk iş seni evlendirmek olur' diyordu. Utanıyordum tabii. Yine de yumruğumu bütün gücümle indiriyordum soğana. Soğan soğan değil taştı mirate. Elim acımış olmasına karşın ona bir şey olduğu yoktu... Ne gülüyorsunuz, bizim oranın soğanları değişiktir. Valla, her biri aha bu kadardır ve taş gibi de sağlamdır. Gizli gizli soğan kırma antrenmanı yapmaya başlamıştım."

"Daha önce bunu hiç anlatmamıştın bana."

Konuşan Bager'di. Öksürmeden söze girdiğine göre demek kısa tutacaktı. Bir arkadaş anlatmıştı, o da bir kitapta mı okumuş ne, Osmanlılarda çocuk yaşlarda padişah olup da biraz büyüyünce hareme girebilmek için tarağın bıyıkta asılı kalması gerekiyormuş. Dedim "ya ben de başkasından duydum. Çiya senin meselen de buna benziyor."

Çok açtım, yine de utanıyordum ekmeğe uzanmaya. Açlığımın çığlığını biraz olsun bastırırsam tutup hemen bir sigara yakacaktım. Her şey bir tarafa da bu sigarasızlık hiç çekilmiyordu.

"Cezaevindeyken" dedi Bager ve silahını sağ tarafındaki taşa yaslar şekilde bıraktı. Yine önceden öksürmemişti, bu çok iyiydi. "Babamlar tutuklandığımı öğrenmiş ve ziyaretime gelmişlerdi. İlk ziyaretleri ha! Annem, kardeşlerim falan ağlıyorlar. Daha çok babamın nasıl bir tepki göstereceğini merak ediyorum. Hani beni üniversiteye okuyup büyük mü büyük bir adam olmam için göndermişti ya, o açıdan... Öylece susmuş gözlerimin içine bakıyordu, ben de arada annem ve kardeşlerimin ağlamayı bırakmaları için bildik şeyleri tekrarlayıp duruyordum. Babam 'Oğlum' deyince sabırsız bakışlarımı üzgün gözlerine diktim. Kızıp bağırarak emeklerine layık olmadığımı söyleyeceğinden emindim. Bu nedenle ona nasıl bir cevap vereceğimi ziyarete çıkmadan önce epey bir düşünmüştüm. Ne derse desin çıtımı bile çıkarmadan dinleyecek,

sonra da ona mücadele ve aile gerçekliği, sözde büyük adam olma dayatmasının ne anlama geldiğini falan anlatacaktım. Hatta hızımı alamamış ustaların aile üzerine söylemiş olduğu birkaç sözü de ezberlemiştim. 'Oğlum, koğuşta kuru soğan var, değil mi?' dedi. Bu soru karşısında ne kadar şaşırdığımı varın siz hesap edin. Tutuklanmam nedeniyle kızıp bağıracağını, ne bileyim en azından benimle konuşmayacağını sanırken, o kalkmış 'pat' diye içerde soğan olup olmadığını soruyordu. Kekeleyerek 'Var, hem de bir çuval' deyince, 'İyi iyi, o zaman cezaevi sana zor gelmez, yatarsın' dedi. Bu cevap karşısında şaşkınlığım daha bir artmıştı. Tabii meseleyi sonra öğrendim. Babam da gençliğinde kan davası nedeniyle iki yıl cezaevinde yatmış. O süre boyunca yoksulluk nedeniyle ailesinden kimse ziyaretine gitmediğinden, cebinde tek bir kuruş bile para yokmuş. Bu nedenle o iki yıl boyunca karavanaya kaşık sallamak zorunda kalmış ve 'Ah sadece bir kuru soğan olsaydı' demiş sürekli. Düşünebiliyor musunuz, iki yıl boyunca soğan yemeyi hayal edip durmuş."

"Bak heval Bager, aklıma ne geldi." Şoreş yine bir hinlik yapacaktı, dikkat kesilmiştik. "Diyorum ki; ileride özgürlüğümüzü kazanırsak bayrağımızdaki kızıl yıldızın yanına bir baş da kuru soğan koysak olmaz mı? Hani madem tarihimizde bu kadar önemli bir yer tutuyor. Yanlış biliyor olabilirim, ama Lübnan'ın bayrağında sedir ağacı mı ne var, yine Kanada'nın bayrağında da bir ağaç varmış. Şöyle de olabilir; ülke özgürleştiğinde her tarafı soğan tarlasına çevirririz."

"Yahu ne diyorsun sen heval, böyle ideolojik konularda espri yapma. Seni uyarıyor, hatta sert bir şekilde eleştiriyorum," diye öfkeyle konuştu Bager.

Gözümüz soğanın cücüğündeydi, ama en küçüğümüz Şoreş olduğundan büyük ihtimalle o yiyecekti.

Hâlâ niye bekliyordum ki, hemen önümdeki parçaya uzanacakken kurşunun biri başımın biraz ötesinden o tuhaf sesle birlikte

geçip gitti. Hiç beklemediğimiz bir şeydi bu. Aslında beklememiz gerekiyordu, biz öyle soğan ve cücüğü üzerine 'derin mi derin' bir tartışma yürütürken burnumuzun dibine kadar sokulmuşlardı.

Yağmur gibi kurşun yağıyordu üzerimize. Fırlayıp üç metre ötemizdeki kayanın arkasına geçtik ve tek sıra halinde, iki büklüm, parmaklarımız tetikte hızla ilerlemeye başladık. Karşıda ağaçlık bir tepe vardı, oraya ulaşsaydık, ondan sonrası kolaydı...

Tam yarı yolda "Sırt çantamı alamadım" dedi Baz. Bir sürü önemli belge vardı çantasında, kesinlikle ele geçmemesi gerekiyordu. Daha kimse ağzını bile açmamışken Şoreş "Ben getiririm" diyerek geri dönüp silah seslerine doğru iki büklüm hızla ilerlemeye başladı.

İlk ağaçlara ulaşmıştık, etrafta doğal mevzi işlevi görebilecek çukurlar ve değişik büyüklükte kayalar. Çok iyiydi bu, çatışmaya girsek bile akşama kadar dayanabilirdik, sonra da karanlıktan yararlanıp terk ederdik tepeyi.

Sabırsızlıkla Şoreş'in gelmesini bekliyorduk. İçimizde en genç ve tecrübesiz olan oydu. Gitmeyi düşünmeme karşın benden daha atik davranması karşısında kızgındım. Baz'ın yüzünde üzgün, kara bir somurtma, Şoreş'e bir şey olursa yaşamı boyunca vicdan azabı çekecekti. Bager sağ tarafımdaydı, ona doğru döndüm; oldukça üzgün görünüyordu. Şoreş'in başına bir şey gelirse hepimiz bundan çok kötü etkilenecektik, ona sürekli küçük kardeşimizmiş gibi yaklaşmıştık...

Zaman akıp gidiyordu, silah sesleri daha bir artmıştı, bir ara "Ben de gideceğim" deyip ayağı kalkmaya çalışan Baz'ı kolundan yakalayıp zar zor durdurabilmiştim.

Umudumuzu tümden yitirmek üzereyken bir de baktık Şoreş iki büklüm bize doğru ilerliyor. Nefes nefeseydi. Yüzünde mutlu, muzip bir ifade ama. Ağzı doluydu, bir şey çiğniyordu. "Baz'ın çantasını da getirdim, soğanı da, kültürel bir değerimiz ya, onlara bırakamazdım. Yalnız cücüğünü ödül olarak tutup attım ağzıma," dedi.

Nasıl da rahatlamıştık öyle. Çiya yanında mevzilenmiş olan Şoreş'in sırtına şakacıktan bir yumruk indirip "Çantayı neyse de, cücüğü kurtardın ya, ülke özgürleştiğinde seni kültür bakanlığına önereceğim" dedi.

Yüzümüzde gülümseme.

Şoreş yine yapmıştı yapacağını.

Gittikçe artan kurşun sesleri...